

Güvenlik Stratejileri Dergisi

The Journal of Security Strategies

STRATEJİK ARAŞTIRMALAR ENSTİTÜSÜ
STRATEGIC RESEARCH INSTITUTE

Yıl/Year: 7

Sayı/Issue: 14

Aralık / December 2011

- Behind China's Peacekeeping Missions in Africa:
Interpreting Beijing's Strategic Considerations
Wang LI - Paul DOTTIN
- Doğu Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının
Sınırlandırılmasında Libya'nın Rolü ve Etkisi
Cihat YAYCI
- Keeping Security and Peace: Behind the Strategicalization
of NATO's "Critical Security Discourse"
Giovanni ERCOLANI
- Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Tutuklama Kararlarıyla
İlgili Bir Değerlendirme: Sudan Devlet Başkanı
Ömer El- Beşir Örneği
Şener ÇELİK
- Rethinking National Security in Nigeria: Analysis of
Predisposing Conditions and Prospects for Stable Polity
Eugene N. NWEKE
- Sömürge Devletlerinin Kullandığı Sömürgecilik Araç ve
Metotları (Vaka Analizi: Belçika Krallığı'nın Kongo'daki
Sömürge Dönemi)
Ali DEMİR
- Ülke Savunmasında Deniz Yolu Ulaşımının Önemine Bir
Örnek: Balkan Harbi'nde Osmanlı İmparatorluğu'nun
Deniz Yolu Ulaştırması
Bülent DURGUN

ISSN: 1305 - 4740

Güvenlik Stratejileri Dergisi

The Journal of Security Strategies

STRATEJİK ARAŞTIRMALAR ENSTITÜSÜ
STRATEGIC RESEARCH INSTITUTE

Yıl/Year 7
Sayı/Issue 14
Aralık/December 2011

**STRATEJİK ARAŞTIRMALAR ENSTİTÜSÜ
GÜVENLİK STRATEJİLERİ DERGİSİ**

Yıl 7 • Sayı 14 • ISSN 1305-4740

Uluslararası Hakemli Dergidir.

Yılda iki kez yayınlanır.

Stratejik Araştırmalar Enstitüsü adına

Sahibi

Hasip SAYGILI

EDİTÖR

Dr. R.Kutay KARACA

KİTAP EDİTÖRÜ

Hasip SAYGILI

EDİTÖR YARDIMCILARI

Dr. Kemal EKER

Dr. Nesip OGÜN

YAYIN KURULU

Prof.Dr. Ercüment TEZCAN

Doç.Dr. Gülden AYMAN

Doç.Dr. Esra HATIPOĞLU TUNCEL

Doç.Dr. Barış ÖZDAL

Yrd.Doç.Dr. Iskender Cengiz ÖZKAN

YAZI KURULU

Abdurrahman ÜLKER

Dilek KARABACAK

Fatma Şerife DUMAN

DÜZELTMEN

Bora ULUTAŞ (Türkçe)

Dilek KARABACAK (İngilizce)

KAPAK TASARIMI VE SAYFA DÜZENİ

Tülin ALTUNLU

Müge DEYİŞ

WEB SAYFASI TASARIM VE PROGRAMLAMA

Görkem GÜNAL

BASKI

Harp Akademileri Basım Evi

YAZIŞMA VE HABERLEŞME ADRESİ

Harp Akademileri Komutanlığı
Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Müdürlüğü
Yenilevent / İSTANBUL

Telefon: 0 212 398 01 00 Dahili: 1166
Faks: 0 212 398 01 00 – 2150
E-posta: saren@harpak.edu.tr
Web: www.harpak.edu.tr/saren

Makalelerdeki düşünce, görüş, varsayım, sav veya tezler eser sahiplerine aittir; Harp Akademileri Komutanlığı ve Stratejik Araştırmalar Enstitüsü sorumlu tutulamaz.

**STRATEGIC RESEARCH INSTITUTE
THE JOURNAL OF SECURITY STRATEGIES**

Year 7 • Issue 14 • ISSN 1305-4740
International Peer-Reviewed Journal
Published biannually.

Owner on behalf of Strategic Research Institute
Hasip SAYGILI

EDITOR
R.Kutay KARACA, Ph.D.

BOOK EDITOR
Hasip SAYGILI

VICE EDITORS
Kemal EKER, Ph.D.
Nesip OGÜN, Ph.D.

PUBLICATION BOARD
Prof. Ercüment TEZCAN, Ph.D.
Assoc.Prof. Gülden AYMAN, Ph.D.
Assoc.Prof. Esra HATIPOĞLU TUNCEL, Ph.D.
Assoc.Prof. Barış ÖZDAL, Ph.D.
Asst.Prof. İskender Cengiz ÖZKAN, Ph.D.

EDITORIAL BOARD
Abdurrahman ÜLKER
Dilek KARABACAK
Fatma Şerife DUMAN

PROOFREAD
Bora ULUTAŞ (Turkish)
Dilek KARABACAK (English)

GRAPHIC DESIGN
Tülin ALTUNLU
Müge DEYİŞ

WEB SITE DESIGN AND PROGRAMMING
Görkem GÜNAL

PRINTED BY
Turkish War Colleges Publishing House

CORRESPONDENCE AND COMMUNICATION

Harp Akademileri Komutanlığı
Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Müdürlüğü
Yenilevent / İSTANBUL TÜRKİYE

Phone: +90 212 398 010 00 ext: 1166
Fax: +90 212 398 01 00 – 2150
E-mail: saren@harpak.edu.tr
Web: www.harpak.edu.tr/saren

The opinions, thoughts, postulations or proposals within the articles are but reflections of the authors and do not in any way represent those of the Turkish War Colleges Command or of the Strategic Research Institute.

DANIŞMA KURULU

Prof.Dr. Yücel ACER
Prof.Dr. Ayşe Nüket ADIYEKE
Prof.Dr. Sertaç BAŞEREN
Prof.Dr. Yaşar GÜRBÜZ
Prof.Dr. Naganishi HISAE (Japonya)
Prof.Dr. Mustafa KİBAROĞLU
Prof.Dr. Ayőegöl KİBAROĞLU
Prof.Dr. Wang LI (Çin Halk Cumhuriyeti)
Prof.Dr. Jean-Sylvestre MONGRENIER (Fransa)
Prof.Dr. Masanori NAITO (Japonya)
Dr. Maqşudul Hasan NURİ (Pakistan)
Prof.Dr. Yaşar ONAY
Prof.Dr. Murat ÖZGEN
Prof.Dr. Hasan SAYGIN
Prof.Dr. Hale ŞIVGIN
Prof.Dr. Türel YILMAZ
Doç. Dr. Fuat AKSU
Doç.Dr. Saynur BOZKURT
Doç.Dr. Mitat ÇELİKPALA
Doç.Dr. Ali Faik DEMİR
Doç.Dr. Fırat PURTAŞ
Doç.Dr. Füsün TÜRKMEN
Dr. Giovanni ERCOLANI (İtalya)

BU SAYININ HAKEMLERİ

Prof.Dr. Yücel ACAR Prof.Dr. Mehmet ARDA Prof.Dr. Ali ARSLAN Prof.Dr. Yaşar GÜRBÜZ Prof.Dr. Hayri ÜLGEN Prof.Dr. Yaşar ONAY Prof.Dr. Kamuran RECBER Prof.Dr. Beril TUĞRUL Prof.Dr. Ferudun YENİSEY Doç.Dr. Gülден AYMAN Doç.Dr. Giray Saynur BOZKURT Doç.Dr. Kenan DAĞCI Doç.Dr. Yelda DEMİRAG	Doç.Dr. Mustafa Murat HATİPOĞLU Doç.Dr. Esra HATİPOĞLU TUNCER Doç.Dr. Barış ÖZDAL Doç.Dr. Fırat PURTAŞ Doç.Dr. Özlem TÜR Doç.Dr. Füsün TÜRKMEN Doç.Dr. Haldun YALÇINKAYA Yrd.Doç.Dr. Bilgin ÇELİK Yrd.Doç.Dr. Mert GÖKIRMAK Yrd.Doç.Dr. Deniz TANSİ Dr. E.Aydan ERTAN Dr. Kutay KARACA Uzm. Necdet PAMIR
--	--

ADVISORY BOARD

Prof. Yücel ACER, Ph.D.
Prof. Ayşe Nüket ADIYEKE, Ph.D.
Prof. Sertaç BAŞEREN, Ph.D.
Prof. Yaşar GÜRBÜZ, Ph.D.
Prof. Naganishi HISAE, Ph.D. (Japan)
Prof. Mustafa KİBAROĞLU, Ph.D.
Prof. Ayşegül KİBAROĞLU, Ph.D.
Prof. Wang LI, Ph.D. (P.R.C.)
Prof. Jean-Sylvestre MONGRENIER, Ph.D. (France)
Prof. Masanori NAITO, Ph.D. (Japan)
Dr. Maqşudul Hasan NURI (Pakistan)
Prof. Yaşar ONAY, Ph.D.
Prof. Murat ÖZGEN, Ph.D.
Prof. Hasan SAYGIN, Ph.D.
Prof. Hale ŞIVGIN, Ph.D.
Prof. Türel YILMAZ, Ph.D.
Assoc.Prof. Fuat AKSU, Ph.D.
Assoc.Prof. Saynur BOZKURT, Ph.D.
Assoc.Prof. Mitat ÇELİKPALA, Ph.D.
Assoc.Prof. Ali Faik DEMİR, Ph.D.
Assoc.Prof. Fırat PURTAŞ, Ph.D.
Assoc.Prof. Füsün TÜRKMEN, Ph.D.
Giovanni ERCOLANI, Ph.D. (Italy)

REFEREES FOR THIS ISSUE

Prof. Yücel ACAR, Ph.D. Prof. Mehmet ARDA, Ph.D. Prof. Ali ARSLAN, Ph.D. Prof. Yaşar GÜRBÜZ, Ph.D. Prof. Hayri ÜLGİN, Ph.D. Prof. Yaşar ONAY, Ph.D. Prof. Kamuran RECBER, Ph.D. Prof. Beril TUĞRUL, Ph.D. Prof. Ferudun YENİSEY, Ph.D. Assoc.Prof. Gülden AYMAN, Ph.D. Assoc.Prof. Giray Saynur BOZKURT, Ph.D. Assoc.Prof. Kenan DAĞCI, Ph.D. Assoc.Prof. Yelda DEMİRAG, Ph.D.	Assoc.Prof. Mustafa Murat HATİPOĞLU, Ph.D. Assoc. Prof. Esra HATİPOĞLU TUNCER, Ph.D. Assoc.Prof. Barış ÖZDAL, Ph.D. Assoc.Prof. Fırat PURTAŞ, Ph.D. Assoc.Prof. Özlem TÜR, Ph.D. Assoc.Prof. Füsün TÜRKMEN, Ph.D. Assoc.Prof. Haldun YALÇINKAYA, Ph.D. Asst.Prof. Bilgin ÇELİK, Ph.D. Asst.Prof. Mert GÖKİRMAK, Ph.D. Asst.Prof. Deniz TANSİ, Ph.D. EAYdan ERTAN, Ph.D. Kutay KARACA, Ph.D. Sp. Necdet PAMİR
--	--

İÇİNDEKİLER

Sunuş

Editörden

Cin'in Afrika'daki Barışı Koruma Misyonlarının Ardındaki Nedenler: Pekin'in Stratejik Düşüncelerini Yorumlama.....	1
Wang LI and PAUL DOTTIN	
Doğu Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasında Libya'nın Rolü ve Etkisi.....	17
Cihat YAYCI	
Güvenliği ve Barışı Koruma: NATO'nun 'Kritik Güvenlik Söylemi'ni Stratejikleştirmenin Ardında Yatan Nedenler.....	43
Giovanni ERCOLANI	
Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Tutuklama Kararlarıyla İlgili Bir Değerlendirme: Sudan Devlet Başkanı Ömer El-Beşir Örneği.....	87
Şener ÇELİK	
Nijerya'da Ulusal Güvenliği Yeniden Düşünmek: İstikrarlı Bir Yönetim için Koşulları Belirleme Analizi ve Geleceğe Yönelik Beklentiler.....	101
Eugene N. NWEKE	
Sömürge Devletlerinin Kullandığı Sömürgecilik Araç ve Metotları Vaka Analizi: Belçika Krallığı'nın Kongo'daki Sömürge Dönemi.....	117
Ali DEMİR	
Ülke Savunmasında Deniz Yolu Ulaşımının Önemine Bir Örnek: Balkan Harbi'nde Osmanlı İmparatorluğu'nun Deniz Yolu Ulaştırması.....	143
Bülent DURGUN	
Kitap Tanıtımları	
21. Yüzyılın İlk Çeyreğinde Karadeniz Güvenliği	171
Denizden Yükselen Küresel Hegemonya	175
Osmanlı-İngiliz İlişkilerinin Dönüm Noktası (1911-1914), İlişkilerin Bozulması ve İlk Krizler, Birinci Cilt (1911-1912).....	177
Türk Devrimi Mülakatları.....	181
Batı Rumeli'yi Nasıl Kaybettik? Garbi Rumeli'nin Suret-i Ziyai ve Balkan Harbinde Garp Cephesi.....	185
Mayın Grup Komutanı Binbaşı Nazmi Bey'in Günlüğüyle Çanakkale Deniz Savaşları.....	189
Yazım Kurallarına İlişkin Esaslar.....	191

CONTENTS

Introduction

Editor's Note

- Behind China's Peacekeeping Missions in Africa:
Interpreting Beijing's Strategic Considerations..... 1
Wang LI and PAUL DOTTIN
- Libya's Role and Effect on the Efforts to Limit the
Maritime Jurisdictions in the East Mediterranean..... 17
Cihat YAYCI
- Keeping Security and Peace: Behind the Strategicalization
of NATO's 'Critical Security Discourse'..... 43
Giovanni ERCOLANI
- Analysis on the Arrest Warrants of the International Criminal Court:
Case of Sudanese President Omar El-Beshir..... 87
Şener ÇELİK
- Rethinking National Security in Nigeria: Analysis of
Predisposing Conditions and Prospects for Stable Polity..... 101
Eugene N. NWEKE
- Colonial Tools and Methodology Used by Colonial States
A Case Study: Belgian Colonial Period in Congo..... 117
Ali DEMİR
- An Example on the Importance of the Marine Transportation
for the Defense of a Country: Marine Transportation of
the Ottoman Army in the Balkan Wars..... 143
Bülent DURGUN
- Book Reviews**
21. Yüzyılın İlk Çeyreğinde Karadeniz Güvenliği..... 171
- Denizden Yükselen Küresel Hegemonya..... 175
- Osmanlı-İngiliz İlişkilerinin Dönüm Noktası (1911-1914),
İlişkilerin Bozulması ve İlk Krizler, Birinci Cilt (1911-1912)..... 177
- Türk Devrimi Mülakatları..... 181
- Batı Rumeli'yi Nasıl Kaybettik? Garbi Rumeli'nin Suret-i Ziyai
ve Balkan Harbinde Garp Cephesi..... 185
- Mayın Grup Komutanı Binbaşı Nazmi Bey'in Günlüğüyle
Çanakkale Deniz Savaşları..... 189
- Principles as to the Editorial Board..... 197**

SUNUŞ

Stratejik Araştırmalar Enstitüsü tarafından yayına hazırlanan Güvenlik Stratejileri Dergisinde, bu sayıdan itibaren içerik ve Şekil olarak bazı değişiklikler yaptık. Alanının uzmanı akademisyenlerden oluşan yayın kurumumuz, yakın bir gelecekte dergimizin kendi alanında itibarlı bir yere gelmesi için gerekli olan bilimsel kaliteyi gözle görülür Şekilde yükseltecek ve akademik dünyada söyleyecek özgün düŐünceleri olan kimselerin tercih edeceği bir yöne doğru ilerleyecektir.

Bu anlayıŐla dergimizde farklı bilim dallarından ve farklı dillerden güvenlikle ilgili çalıŐmalara yer vermeye baŐladığımız gibi bilimsel makale ve kitap yazmanın ilk basamağının kitap eleştirisi yapmak olduğunun bilincinde olarak kitap tanıtımı bölümüne de yer vermeye başladık.

İçerik ile ilgili yapılan bu deęiŐikliklerin yanı sıra dergimiz Şekil ve format olarak da geliŐtirilmiŐtir. İçerik ve Şekil olarak okuyucularımızdan alacağımız her trl eleŐtirinin kalitemizi ykselteceği umuduyla, bu yeni sayının konuyla ilgilenen tm bilim insanlarına kaynak teşkil etmesini dileriz.

Saygılarımla

Hasip Saygılı

Hasip SAYGILI
SAREN Mdr

INTRODUCTION

We have made some changes in the context and format in the Journal of Security Strategies, a publication of Strategic Research Institute. Consisting of experts in their fields, our publication board will try to improve the scientific quality of our Journal significantly in order to ensure that our Journal reaches a prestigious place in its field in the near future and our Journal will become a place in which the academicians having original ideas and thoughts choose to speak.

With this way of thinking, we have started to accept security related articles from different branches of science and in different languages. Knowing that the first step towards writing scientific articles and books is to book reviews, we have started to give place to book reviews in our Journal.

Besides these content related changes, we have changed the shape and format of our Journal in order to improve it. Believing that all kinds of criticism will improve the quality of our Journal, we wish to constitute a resource for all academicians interested in these subjects.

Sincerely

Hasip SAYGILI
Director of SRI

Editörden

Değerli “Güvenlik Stratejileri Dergisi” okuyucuları;

Dergimizin 2011 Aralık sayısında sizlerle buluşmanın mutluluk ve heyecanını yaşıyoruz. 2011 yılı itibarı ile 7. yılını dolduran dergimiz bu kısa süre içerisinde tanınmıştır. Bu açıdan ülkemizin bilimsel gelişimine katkıda bulunmuş olmanın gurur ve mutluluğunu yaşamaktayız.

Dergimizin sürekli bir gelişim içerisinde olmasına önem vermekteyiz. Dergimiz bu sayıdan itibaren yeni bir yüz ile uluslararası hakemli bir dergi olarak yayımlanmaya başlanacak ve Türkçenin yanında İngilizce, Fransızca ve Almanca makaleler de kabul edilecektir.

Güvenlik kavramının birçok bilim dalını ilgilendirmesi dergimizde yayımlanacak makalelerin konu başlıklarını güvenlik, strateji, uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi, tarih, iktisadi ve idari bilimler, hukuk, sosyoloji, felsefe ve coğrafya olarak belirlememizi sağlamıştır.

Bu sayıyla beraber seçkin bilim insanlarından oluşturulan yayın kurulumuz, yılda iki kere toplanacak ve makalelerin seçimi, hakemlerin belirlenmesi ve yayın sırası konularında tek yetkili olacaktır.

Yayın Kuruluyula beraber yine bu sayıdan itibaren Türkiye ve yurtdışından seçkin akademisyenlerden oluşturduğumuz Danışma Kurulumuz dergimizin bilimsel gelişimine ve tanıtımına katkıda bulunacaktır.

Yayın kurulumuzun kararı gereği Haziran 2012 sayısından itibaren geçerli olacak yazım kuralları bu sayıda yer alacaktır. Ayrıca yine yayın kurulunun kararıyla bu sayıdan itibaren kitap tanıtımı bölümüne yer vermeye başladık. Tüm bunların yanında dergimizin elektronik sayfasının yenilenmesine yönelik çalışmalar da devam etmektedir.

Güvenlik Stratejileri Dergisi, TÜBİTAK'a bağlı Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi tarafından sosyal bilimler veritabanında izlenmektedir. Uluslararası alanda EBSCO Publishing ile yapılan sözleşmenin ardından EBSCO veritabanları içinde de izlenecektir. Sözleşme sonrası derginin istenilen formatta (pdf ve xml file şeklinde) hazırlanması çalışmaları devam etmektedir.

Dergimizin 14'üncü sayısında yedi makale yer almaktadır. Bunların altısı güvenlik ve uluslararası ilişkiler, biri de tarih alanlarındadır. Makalelerin yanı sıra çeşitli konularda altı kitap tanıtımı yapılmıştır. Bu makaleleri ve tanıtımları sizlerin beğeni ve eleştirilerine sunuyor, yeni şekli ve kapsamıyla daha zevkle okuyacağınız ve yararlanacağınız bir sayı olacağını umuyorum.

Dergimizin bu noktaya gelmesinde ve daha da gelişmesinde en büyük pay ve katkı bilimsel ve orijinal makalelerini dergimize gönderen bilim insanlarındadır. Ayrıca değerli vakitlerini harcayarak bu makaleleri değerlendiren hakem heyetine, dergi yayın ve danışma kurullarına ve emeği geçen tüm dergi ekibine sonsuz teşekkür eder, dergimizin 15'inci sayısında tekrar buluşmak üzere hepimize en derin saygılarımı sunarım.

Dr.R. Kutay KARACA
Editör

Editor's Note

Dear "Journal of Security Strategies" readers;

We are happy and excited for meeting you with the December 2011 issue of our Journal. The Journal of Security Strategies completed its 7 years in 2011 and has become widely known in this short period of time. Thus, we are happy and proud to contribute to our country's scientific development.

We attach a great importance to continuous improvement of our Journal. The Journal of Security Strategies has now become an international peer-reviewed journal with its new face and we have began to accept articles written in English, French and German, as well as articles written in Turkish.

Since the concept of security draws attention and interest from many branches of science, we accept articles having the topics in security, strategy, international relations, political science, history, economics and administrative sciences, law, sociology, philosophy, and geography for consideration and evaluation.

As of this issue, our Publication Board which consists of distinguished academicians will meet twice a year and will be the only authorized body which makes decisions on the subjects of electing the articles, appointing the referees and determining the publication order of articles. Again, as of this issue, our Advisory Board which consists of distinguished academicians from Turkey and abroad will contribute the scientific development and promotion of our Journal.

In accordance with the decision of our Publication Board, the writing principles which will be effective as of June 2012 issue has been published in this issue. In addition, we have started to give place to book reviews, again in accordance with the decision of our Publication Board. Moreover, web site of our Journal will be renewed and will be online soon.

The Journal of Security Strategies is indexed in the social sciences database by the National Academic Network and Information Center which is under TÜBİTAK (Scientific and Technological Research Council of Turkey). In the international field, we have signed a contract with EBSCO Publishing and our work on meeting format and technical requirements is in progress.

In the 14 th issue of our Journal, we have seven articles, six of which is about security and international relations and one of which is in the field of history. As well as these seven articles, we have six book reviews, which are on various topics. We present these articles and book reviews to your appreciation and criticism. We also believe that, with its new format and scope, our Journal has become a peer-reviewed journal which hopefully you'll read with pleasure and benefit from.

The scientists and academicians who has send their scientific and original articles to our Journal are the ones who have the largest share and contribution for our Journal to develop and improve. I would also like to thank the referees who reviewed the articles by spending their valuable time, the members of the Publication Board, the members of the Advisory Board, and the staff who contributed to our Journal. Hoping to meet again in the 15th issue of the Journal of Security Strategies, I present my deepest respects to all of you.

R.Kutay KARACA, Ph.D.
Editor

Behind China's Peacekeeping Missions in Africa: Interpreting Beijing's Strategic Considerations

Çin'in Afrika'daki Barışı Koruma Misyollarının
Ardındaki Nedenler:
Pekin'in Stratejik Düşüncelerini Yorumlama

Wang LI* and PAUL DOTTIN**

Abstract:

In recent decade, China has actively participated in peacekeeping missions around the world. This demarche in Beijing's foreign policy, especially in Africa, has drawn significant global attention. This paper examines the motivations and capacity of China's peacekeeping efforts in Africa as a case study inclusive of the country's strategic and diplomatic considerations. We find that China's peace-keeping on the continent is not a ploy, as Realist scholars argue, by this rising state to siphon power from the current international order to fuel the formation of a new Sino-centric one. Instead, China's African peacekeeping missions should be seen (beyond their obvious humanitarian benefit) as high-profile means of cultivating authority within the existing world-system. In other words, China's peacekeeping in Africa is a strategic move (one not without major risks) by which the country gains greater respect and influence on the world-stage without wresting the world-system from the West. Contrary to Realist prophesies of wars-of-power transition stirred by an awakening East, China in Africa sees the merits of pursuing its share of world-power through peace.

Key words: China, peacekeeping, diplomacy and responsibility, power transition.

Özet:

Çin, geçtiğimiz on yıllık süre içerisinde dünya çapında gerçekleştirilen barış gücü misyonlarına aktif olarak katılmıştır. Çin dış politikasındaki değişiklikler, özellikle Afrika'da gerçekleştirilen bu diplomatik atılımlar dünya çapında bir ilgi odağı haline gelmiştir. Bu makale, Çin'in Afrika'da barışı koruma yolunda attığı adımların ardındaki nedenleri ve bu adımları atmaktaki yeterliliğini, ülkenin stratejik ve diplomatik anlayışına ışık tutacak bir olay incelemesi olarak ele almaktadır. Yazarlar, realist akademisyenlerin savunduğu üzere Çin'in Afrika'daki barışı koruma misyonunu günümüzün uluslararası düzeninden beslenerek Çin merkezli bir dünya oluşturmak için bir manevra olarak görmektedir. Aksine, Çin'in Afrika'daki barışı koruma mis-

* PhD, professor in the field of International Security at Nankai University,
e-mail: liwang_99@yahoo.com.

**PhD, Research Fellow at Centre for Development Studies at Nankai University.

yonlarının (bariz insancıl yararlarının yanı sıra) günümüzde yaşanan durum içerisinde kalarak otoritenin pekiştirilmesi yolunda atılmış bir gündemde kalma/ön plana çıkma adımı olarak görülmesi gerekmektedir. Başka bir deyişle, Çin'in Afrika'daki barışı koruma adımları dünya sistemini Batı'nın elinden almadan, (tüm riskleri de hesaba katarak) ülkenin dünya çapında daha çok saygı ve etki uyandıracığı bir stratejik hamledir. Doğu'nun başı çekeceği, gücün el değiştirmesi üzerine yaşanacak savaşların gerçekleşeceğini öneren realist kehanetlerin aksine; Çin, Afrika'da küresel güçler dengesinde payına düşene barış yoluyla ulaşmanın erdemine odaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çin, barışı koruma, diplomasi ve sorumluluk, güç aktarımı.

Introduction

Since the last decade of the 20th century, China has become much more active in United Nations peacekeeping operations across the globe. A major case in point is China's new dynamism in Africa. "Peacekeeping" has therefore become both a symbolic and real flashpoint for African, Chinese and Western interests. This enlargement of Beijing's foreign policy has roused the attention of many in the international community who express doubts regarding China's steadfast claim of a peaceful rise. Are China's recent forays into African peace-keeping further proof that China's ascension is and will continue to be on relatively friendly terms or is its peacekeeping on the continent part of wily strategy that could threaten the existing international order down the road? This paper likes to address this uncertainty by delving deeply into the diplomatic strategy and international responsibility concerns of China's active engagement with Africa.

The pursuit of answers to the above questions necessitates an analysis of at least three dimensions of China's expanding peacekeeping efforts. First, we provide an overview of the growth of peacekeeping in principle and in practice, with attention to the role China has performed. We also discuss the problems that the UN peacekeeping scheme has faced in securing troops from member states, such as the European Union, for operations within Africa. Second, we analyze the demarche of Chinese foreign policy in terms of rapid changing international milieu, one in which any state would have legitimate security priorities (China being no exception). Third, we analyze how China's proactive participation in UN peacekeeping missions in Africa and its preference that the United Nations should take the lead relates to political and legal questions regarding the obligations of member states and the nature of international cooperation.

No matter in political and legal terms, we find that China's peacekeeping operations in Africa are more than symbolic and yet not sinister. The operations are better understood as part of what could be labeled as Beijing's broader "friendly intervention" strategy. This strategy's fundamental aim is clearly to demonstrate to the world that China's rise will be proactive, but within the current internatio-

nal system; that it will be peaceful in the execution of its international "responsibilities" but will do so in a manner that moves it intentionally toward "great power" status.

A Brief Overview of Peacekeeping Concept and Practice

As conventional wisdom goes that no significant discussions are possible in the study of foreign affairs (the study of states seeking for security and legitimacy) without an awareness of history.¹ Given this, we need first to make an overview of peacekeeping in concept and practice. Historically speaking, the idea of peacekeeping can be traced to as early as 1625 when Hugo Grotius, the "father of [European] international law", suggested that the "Christian powers" confer to "settle the disputes of others" or even "compel parties concerned to accept peace on fair terms."² This idea struck root in the European system and took on substance with the Concert of Europe, which was set out during the Congress of Vienna in 1815, by which the agreement was made that "sovereignty over all territories lying within the common domain could be only transferred by the consent of each state, in order to make it legally binding."³ As a consequence of this tenet, the Congress was followed by a set of great powers' summits. Even the First World War (1914-1918) did not diminish the persistent philosophy of major-powers' shared responsibility (that is, authority) that was evident in the Council of the League of Nations. The Council initially composed major powers of the day and was granted by the Covenant Article 4 to "deal with the matters within the sphere of activity of the League or affecting the peace of the world."⁴ This idea and practice has remained valid in the Security Council of the United Nations after the Second World War, though it has been also controversial since.

The *raison d'être* behind peacekeeping is the concept of "collective security" that is achieved in some cases. Strictly speaking, however, collective security and peacekeeping differ in nature as the latter is a more limited emergency action under the aegis of an international organization, e.g. the United Nations, to prevent fighting. Such action is intended to function as a buffer between conflicting forces while maintaining a neutral stance.⁵ For example, this practice of peacekee-

1 Henry A. Kissinger, *A World Restored-Metternich, Castlereagh and the Problems of Peace 1812-1822*, Boston, MA: Houston Mifflin Company, 1957, p. 331.

2 Peter Malanczuk, *Modern Introduction to International Law*, London: Routledge, 1997, pp. 416-423.

3 Wilhelm Grewe, *The Epochs of International Law* (translated and revised by Michael Byers), Berlin, Walter de Gruyter, 2000, pp. 429-430.

4 Alfred E. Zimmern, *The League of Nations and the Rule of Law 1919-1935*, NY: Russell & Russell, 1939, p. 216.

5 Peter Malanczuk, *Modern Introduction to International Law*, London: Routledge, 1997, p. 417. Professor Malanczuk argued that "UN peacekeeping force is authorized to fight only in order to defend itself, but it was not expected to resist large-scale invasion across the armistice line. Some scholars argued that the legal basis for the creation of UN peacekeeping force was even uncertain. Also see <http://en.wikipedia.org/wiki/Peacekeeping>, 2011/11/6.

ping is evident with the case of the UN response to the 1956 War between Israel and Egypt. Since then, UN emergency forces have been dispatched to the Congo in 1960 and then Cyprus in 1964. Peacekeeping, in main, attempts to end or at least minimize armed conflict among combatants “by observing a cease-fire line on the basis of a military mandate.”⁶

In the post-Cold War era, the nature of peacekeeping operations has also changed in light of the current international context. It still rests upon the consent of involved parties, but often its purpose is to implement a settlement that has already been negotiated, as was the case in former Yugoslavia. Thus, the UN peacekeeping missions are often part of an attempt to implement an agreed upon political solution of a conflict. It is estimated that since 1948, up to one million soldiers, police officers and civilians/technical personnel have served under the UN flag. As of March 2008, 113 countries contributed a total of ninety thousands military observers, police officers and logistics specialists. Hence, UN peacekeeping should not be characterized in any way as an expression of revived “western imperialism” which bludgeons aggressors into submission. Rather, UN peacekeeping missions clearly aim at inserting themselves as a buffers between combatants, putting themselves in harm’s way for the sake of others, so as to create the space and time needed to (hopefully) defuse explosive situations.⁷

China is a truly new actor in international peacekeeping operations both worldwide and in Africa. China dispatched its first military observers in 1990 when Beijing policy-makers realized that Africa was in the time of development that created an opportune moment for a more flexible Chinese role, a more energized one than its listless attitude towards Africa during the 1980s. This policy shift was due to concerns with diplomatic and other interests that China had in the region. Another opportunity made itself evident in the so-called “supply crunch” faced by UN peacekeeping. This shortfall in people and materiel provided a major portal for China’s inputs of manpower and resources.⁸ Today, China has become the largest contributor to peacekeeping operations among the five permanent members of the United Nations Security Council (UNSC).

In principle and practice, China accepts peacekeeping operations strictly under UN Secretary-General control and by consent of the host state. Beijing still reiterates its stance on the non-intervention policy from time to time, while engaging in humanitarian assistance, land-mine clearance, weapon removal, and the monitoring of war crimes in some regions in Africa.⁹ Yet even these widely-

⁶ Ibid, p. 423.

⁷ See in details contributors to United Nations peacekeeping operations worldwide in <http://www.un.org/en/peacekeeping/>, 2011/11/5.

⁸ “What are the current challenges to successful peacekeeping?, UN website, Department of Peacekeeping home page, (www.un.org/Depts/dpko/dpko/faq/q4.htm), 2011-11-7.”

⁹ China’s growing role in African peace and security, edited by SaferWorld, January 2011, pp. 72-83.

applauded efforts are not risk-free and could draw China into seemingly intractable conflicts between determined African opponents, some with tensions pre-dating European colonization. Given this potential for disaster(s), why then is China so keen on serving as peacekeepers in Africa?

China's Strategic Objectives

1. Diplomatic Concerns:

As a rising power, China still faces the challenges from its rival Taiwan (which has also struggled for its "legitimate place" in international society), and from the West, in particular the United States, on a series of issues such as human rights, weapon sales and intervention in domestic affairs. Due to this, there is a firm belief that China's deepening partnership and widening cooperative relations with Africa continue to be shaped by Beijing's strategic considerations, including "One China" policy with regards to Taiwan, of which the island polity has secured the recognition of only four African states (e.g. Burkina Faso, Gambia, Sao Tome and Principe, and Swaziland).¹⁰ Since first being officially recognized by Egypt in 1956, Beijing's considerable diplomatic efforts in this area culminated in official recognition from South Africa in 1998. Today, while Beijing works hard to consolidate these gains, further competition with Taiwan remains a pressing strategic dilemma.¹¹

It is true that China has relied on diplomatic partnerships with African states in order to gather support at the UN. It is well-circulated in China that Chairman Mao, the founder of Chinese communist regime, used to say that China's official recognition by the United Nations in 1971 was "made possible" to a certain extent by the persistence of African states. Since then, African support has been critical in blocking repeated proposals from the West to allow for Taiwan to participate in the UN and other international agencies. In return, China has gone to great lengths to provide all sorts of aid to African states.¹²

Beijing's strategy has been to forge an international coalition with Africa based on common interests. In a study of the challenge to the Western bloc, about 11 cases where Western countries have sought to bring proposals against China concerning its internal human rights record have failed (China itself could not have defeated such proposals without the stalwart support of Africa). As British scholar-diplomat Sarah Raine put it in 2009 that "Africa is becoming one of the

¹⁰ See in details http://en.wikipedia.org/wiki/Foreign_relations_of_the_Republic_of_China, 2011/11/6.

¹¹ Samuel S. Kim, "China and the Third World: In Search of a Neorealist World Policy" in *China and the World – Chinese Foreign Policy in the Post-Mao Era*, London: Westview, 1991, pp. 194-204.

¹² Garth le Pere, "Perspectives on Contemporary China-Africa Relations" in *Foreign Affairs Journal*, Nov. 8-9, 2007, p. 95.

unspoken battlegrounds for votes in the United Nations on Security Council reform.”¹³ She observed that Beijing also utilized the support of African states in other multilateral forums. A salient example (which is related more to Chinese national pride than to geo-strategic aims) is that African states supported Beijing in its successful bid to host the 2008 Olympics. Scholars across the world share the view that Africa is seen as integral to Beijing’s strategic ambition to “ensure China’s peaceful rise as a global power and at the same time to strengthen relations with key neighbors and regions.”¹⁴ This point of view reflected Chinese influence growing in Africa, and Chinese scholars have gone on to argue that “over time China and Africa have been strategically supporting and coordinating with each other to fight against the West in terms of its colonialism and hegemony.”¹⁵ As a result, it is that China’s increasing contribution to the UN peacekeeping operations in Africa that has roused Western suspicion, although its efforts are seen as responsible by most African states.

At least one western China-Africa specialist, Chris Alden, has argued that, since the Maoist period, Chinese foreign policy has in fact placed China as the leader of developing countries.¹⁶ While this is a somewhat of an exaggeration, China’s strategic partnership with Africa does allow China to face a Western, and especially US, hegemony over international issues. As Alden rightly said, “Strengthened Sino-African relations will inevitably help raise China’s own international influence and probably that of developing countries as a whole.”¹⁷ Given this, Africa sits squarely within China’s wider worldview and Beijing’s strategic objectives.

After striding into the 21st century with growing economic might, China is aware that the consolidation and development friendly China-Africa co-operation remains one of the main pillars of China’s foreign policy. To that end, Beijing’s 2006 Africa Policy Paper covered a wide range of issues such as political, economic, social and cultural affairs. Predictably included were bilateral peace and security relations assurances.¹⁸ The policy states that these relations are guided by

13 Sarah Raine, “Introduction” in *China’s African Challenges*, Adelphi series (2009), 49:404, pp. 1-12.

14 Bates Gill, Huang Chin-hao & J. Stephen Morrison, “Assessing China’s Growing Influence in Africa” in *China Security* (2007), vol. 3, no. 3, pp. 3-21.

15 Yu Jianhu & Wang Zhen, “China-Africa Strategic Partnership Ushered in a New Era” in *China-Europe-Africa Co-operation: Chances and Challenges*, proceedings of the 6th Shanghai Workshop on Global Governance, 14-15 March 2008.

16 *China’s growing role in African peace and security*, edited by SaferWorld, January 2011, p. 76.

17 *China’s growing role in African peace and security*, edited by SaferWorld, January 2011, p. 78.

18 *China’s African Policy*: http://www.gov.cn/misc/2006-01/12/content_156490.htm, 2011/11/6.

four tenets: 1. Sincerity, friendship and equality, 2. Mutual benefit, reciprocity and common prosperity, 3. Mutual support and close coordination, 4. Learning from each other and seeking common development. Advancing this official discourse first laid-down at the Bandung Conference of 1955, China's relationship with Africa has been overwhelmingly state-centric (i.e. government-to-government). This ongoing tendency helps explain China's current diplomacy and responsibility concerns in view of today's particular world-volatility.

Rethinking of its long-standing non-interference position on sovereignty disputes, China's willingness to apply bilateral pressure on a government (e.g. the case of Sudan) in order to allow for a UN intervention is "a clear indication that Beijing government is changing the contours of its non-interference policy" in relation to UN action.¹⁹ China's softening on non-intervention in fraught African issues at the UN Security Council has been directly informed by African states. For example, in the case of the Darfur crisis, China's special envoy Liu Guijin said pointedly that "Beijing plays a role of bridge; and at the UNSC, China dares to speak out to maintain justice for African nations, support African countries to independently handle their internal affairs and to equally participate in international affairs."²⁰ In practice, Chinese and African diplomats have jointly launched a political consultation mechanism at the UN headquarters in 2007 with a view of ensuring a more coordinated approach in addressing regional security issues. This means that "representing Africa" at the UNSC can help serve to balance competing interests. For example, China has championed state sovereignty and non-intervention; yet, it has also endorsed the doctrine of R2P (Responsibility to Protect), first at the 2005 World Summit and then in its 2006 endorsement of UNSC Resolution 1674 on protection of civilians. China's position paper on R2P states that "when a massive humanitarian crisis occurs, it is the legitimate concern of the international community to ease and defuse the immediate crisis."²¹

As it has been noted, over the past decades there has been greater flexibility around China's interpretation of the principles of non-interference, sovereignty and host-country consent, at least a consensus by the United Nations. One of the reasons for this increasing flexibility is that in some circumstances China's non-interference principle comes up against imperatives of Western-sponsored "good governance" campaigns. It is true that China's growing profits from the Continent should not provide a pretext for the abdication of social responsibility, human

¹⁹ China's growing role in African peace and security, edited by SaferWorld, January 2011, p. 77.

²⁰ See Jonathon Holslag, "China's Diplomatic Maneuvering on the Darfur Question" in *Journal of Contemporary China*, (2008), 17:54, pp. 71-85.

²¹ See "Responsibility to Protect in People's Republic of China. http://en.wikipedia.org/wiki/Responsibility_to_protect_in_the_People's_Republic_of_China, 2011/11/7.

rights and liberal propriety.²² Beijing has interacted cautiously and respectfully with African states, though looming challenges exist. Through more proactive involvement into Africa, including China's participation in UN-sponsored peacekeeping missions, Beijing's willingness to intervene has increased. Raine points to a statement by a senior US official that captures this change: "China's diplomatic activity reflects an evolution beyond its previously strict insistence on non-interference in internal affairs of other countries' to a more pragmatic recognition of the merits and obligations working with the international community on areas of concern. In the past few years... China has adopted policies that would have been hard to imagine several years ago."²³

2. Being a Responsible and Proactive Actor

In theory, the conventional view of China's peacekeeping activities in Africa usually focuses on bilateral relations between the two, but this seems to ignore Beijing's century-long dream of becoming a responsible stakeholder in the international arena. As a matter of fact, it is more accurate to say that China's participation in UN peacekeeping in Africa would be better understood from strategic perspective. The leadership in Beijing has pinned its hopes on worldly promoting itself as a peaceful, responsible and, proactive player in the new century, which include both conventional and non-conventional security issues.²⁴ Non-conventional security issues now under China's gaze obviously include terrorism, drug-trafficking, environmental issues, social equality and particularly the elimination of poverty. All these issues fall then under China's foreign policy imperatives of humanitarianism and the civil society building, as Beijing claims formally.²⁵

In a legal term, the Responsibility to Protect (R2P) is a widely endorsed yet developing norm aimed at preventing atrocities, though it is controversial in concept and practice. As Beijing had been long excluded from the UN until 1971, Chinese government insists on the principle of non-intervention which is taken as one of the cornerstones of its foreign policy and is frequently found in its diplomatic statements. However, with China's rapid growth in overall power, it also realizes that the time-honored principles could be problematic because its non-intervention creed conflicts with the common-assertion of R2P (which China ini-

22 Garth le Pere, "Perspectives on Contemporary China-Africa Relations" in *Foreign Affairs Journal*, Beijing: The Chinese People's Institute of Foreign Affairs, Nov. 8-9, 2007, p. 110.

23 Cited from China's growing role in African peace and security, edited by SaferWorld, January 2011, p. 86. Also Tang Jia -xuan, "Working Together to Pursue Peaceful Development and Build Up A Harmonious World" in *Foreign Affairs Journal*, Beijing: The Chinese People's Institute of Foreign Affairs, Nov. 8-9, 2007, pp. 3-13.

24 le Pere, "Perspectives on Contemporary China-Africa Relations" in *Foreign Affairs Journal*, Nov. 8-9, 2007, p. 106.

25 Interview with Professor Mahmood Mamdani, "Africa is Correct Standing Between China and the West", PKU African Tele-Info, No. 67., 2011-11-8.

tially dismissed as a "total fallacy"); put it simply that state sovereignty cannot justify any non-action by other states in the face of genocide or mass atrocity. Therefore, force is permitted as a last resort.²⁶

Given its rethinking of African politics, China has been surprisingly but clearly receptive towards the notion of R2P since its inception in 2001, despite its previous skepticism to the doctrine of humanitarian interventions. Equally important to the development of R2P was China's support due to its veto-wielding Security Council member position and importance as a regional power with increasing global role. This greater acceptance of an "intervention-if-absolutely-unavoidable" stance is understandable when one considers the valuable experiences that China gained in dealing with the humanitarian crises in places like Namibia, Sudan, Angola, let alone China's long determination to become a responsible power of global scope. China has become well aware of its growing influence and the commitment involved in building up international security and peace. Yet how to project China's strength globally but without arousing general alarm requires the governing elite of China to exercise superlative political calculation and diplomatic wisdom.²⁷

And China still faces other dilemmas with R2P. On the one hand, China continues to support the principles of sovereignty and non-intervention in order to obstruct US hegemony. Politically, China is quite skeptical of a Western value-system of human rights being imposed globally and it has been quick to accuse the US of threatening a "rising China". In social-cultural terms, China believes that a state's economic development and historical background should be fundamental considerations when looking at the humanitarian situation within a country in crisis state. Former Chinese President Jiang Zemin once stated that human rights should be promoted in light of cultural diversities.²⁸ Yet this entrenched view clashes with statements made by Ban Ki-moon, UN Secretary-General, that the notion of R2P must be integrated into all cultures "without hesitation or condition," to reflect its universality.²⁹ In light of this, China initially dismissed R2P as a "Western scheme". But then a new understanding of sovereignty arose in the 1990s, incorporating the element of "responsibility."³⁰ This means that no lon-

26 http://en.wikipedia.org/wiki/Responsibility_to_protect_in_the_People's_Republic_of_China, 2011/11/7.

27 China's growing role in African peace and security, edited by SaferWorld, January 2011, p. 115.

28 "Jiang Zeming's Discourse on the issue of Human Rights", http://news.xinhuanet.com/ziliao/2003-01/20/content_696952.htm, 2011, 11. 8.

29 http://www.baidu.com/s?wd=Ban+Ki-moon+on+human+rights&rsv_bp=0&rsv_spt=3&inputT=53960, 2011-11-8.

30 China's African Policy: http://www.gov.cn/misc/2006-01/12/content_156490.htm, 2011/11/6.

ger could state sovereignty be invoked to shelter governments guilty of committing massive human atrocities from international condemnation.³¹ In view of changes in foreign and domestic politics, this development indicates that Chinese foreign policy has progressed to incorporate the belief that the international society has a responsibility to intervene in the most extreme circumstances. And possible examples of this include the issues such as a government practicing blatant racism, state failure, large-scale domestic violence or the killing of civilians en masse.³²

China is aware of these changes, but it is cautious to respond to this new tendency of the international society, because it has been fashioned by the West, particularly the United States. Therefore, on the one hand, there is China's "traditional style" of dealing conservatively with changes to China's security. On the other hand, China is actively rethinking what role could take properly as an emerging great power. Prudence, justice and responsibility are powerful maxims for Chinese to deal with in foreign affairs. Therefore, China submits that R2P norm should always be conditional on the approval of the Security Council and be treated on a case-by-case basis.³³ This mode is perceived to prevent the creation of customary international law and thus allows China to block any action if it is viewed as "injustice". For example, China exercised its veto power in respect to the Burmese and Zimbabwean conflicts. Nevertheless, it has been the rhetoric of Chinese diplomats to reinforce national, regional and global efforts to ensure peace, and, on more than one occasion, to stress "the moral obligation" the world has to secure peace in Africa. By so doing, China has supported R2P. Since the last decade of the 20th century, China has begun to play a significant role for UN peacekeeping mission deployments in the countries alike Namibia and Darfur.³⁴

China strengthened this commitment to peacekeeping missions after 2000, and as of August 2008 had contributed more military and police personnel than any other permanent UNSC member. Slowly but steadily China has made a long journey toward a more flexible approach to intervention and the acceptable use of force in the domestic affairs of states in crisis. On international level, it has successfully integrated into the global economy and become a significant focal point of trade, investment and production.³⁵ While Chinese society is still largely non-

31 China's growing role in African peace and security, edited by SaferWorld, January 2011, p. 77.

32 Peter Malanczuk, *Modern Introduction to International Law*, London: Routledge, 1997, p 418.

33 China's growing role in African peace and security, edited by SaferWorld, January 2011, p. 77.

34 James Blitz, "China's Diplomatic Effort on Darfur" *Financial Times*, February 22, 2008. <http://monkei.bokee.com/6634568.html>, 2011/11/7.

35 Interview with Professor Mahmood Mamdani, "Africa is Correct Standing Between China and the West", PKU African

transparent, Chinese leaders are becoming more and more susceptible to international criticism following its increasing level of integration. In effect, no country in the world is immune from peer pressure. China is no exception as it was party to the 2005 endorsement of R2P, and reaffirmed its support for the doctrine in the same year. Momentous headway was essentially made in the Security Council in 2006, as in November 2005, Kofi Annan petitioned the Security Council to strengthen its R2P commitments, with regard to civilians in armed conflict. Following initial reluctance to specifically include R2P in a resolution, China eventually agreed to incorporate the same phrasing used in 2005 and voted in favor of Security Council Resolution 1674.³⁶

Yet China's support since 2005 has been "cautious" because it wants to ensure its support of Resolution 1674 is limited to the four crimes specified in the Outcome Document of 2005 and was skeptical of other states loosely interpreting it and abusing the concept by applying it to circumstances that were not intended.³⁷ This skepticism peaked in 2007, when the Chinese argued that the Security Council must avoid forcible intervention. Equally during this period, China consistently endorsed the World Summit phrasing and the primary responsibility each state has to protect their populations, and referred to Resolution 1673 as the "legal framework" within which the Security Council may work to protection of civilians in armed conflict. China has continually highlighted the key roles of "conflict prevention" and "capacity-building" in R2P development, arguing that the best form of protection is prevention.³⁸ This mirrors the work of the Special Advisor to the UN Secretary-General who stresses that the primary focus of R2P's implementation is to prevent atrocities in the first instance. China argues that failing this, any protective measures taken following the outbreak of conflict are virtually ineffective. Due to this concern, it is much better to provide civilians with "safe and predictable living environments."³⁹

Despite that China was angered by the Western unilateralism in the case of NATO for its 1999 bombing of Kosovo, it has responded to the R2P norm by providing a strong regional dimension to its implementation of UNSC decisions. Here, China objected on the ground that sanctions only work to victimize civilians and therefore, it could forego any potential positive outcome of those talks. Yet, in the case of Africa, it is fair to say that China never stood opposed to interna-

36"US Senate Body to Examine China's Role in Africa", PKU African Tele-Info, No. 67. 2011-11-8.

37 China's growing role in African peace and security, edited by SaferWorld, January 2011, p. 89.

38 Garth le Pere, "Perspectives on Contemporary China-Africa Relations" in Foreign Affairs Journal, Nov. 8-9, 2007, p. 106

39 China's growing role in African peace and security, edited by SaferWorld, January 2011, p. 89.

tional involvement, but rather it felt it necessary to hold the perpetrators to account and supported the “pivotal” role the African Union had in securing peace in the region. China supported Resolution 1706 which sought to place peacekeepers in the region and was the first reference to R2P in Resolution in relation to a specific conflict. For example, China abstained on voting on the basis that Sudan had not consented and it believed that this could derail progress at implementing the Comprehensive Peace Agreement. Nonetheless, China regarded the deployment of UN peacekeepers as a “good idea and realistic option,” so long as Sudanese consent could be obtained and in such event the deployment must take place in a timely manner.⁴⁰ The Chinese position purposely mirrored the African Union’s stance to ensure a lasting and peaceful result for the African region. In fact, China’s behavior on the Sudan issue was generally welcome in Africa.

Given the analysis above of China’s strategic concerns in terms of diplomacy and responsibility, we hold that it is no secret that China’s main objective in Africa is to develop and nurture its geopolitical influence on the basis of the practical instrumental imperatives that underpin its future growth through globalization. The main considerations in China’s Africa policy are numerous but the immediate ones are as follows: it wants to secure reliable support from African states in face of Western challenges, primarily the sole superpower (the United States); it wants to advance its own legitimacy and status through support for Beijing’s “one China policy”; and it wants sustained access to Africa’s natural resources and potential market of one billion people. All in all, as South African scholar Garth le Pere wrote, “as a rising power, China wants to craft a place on the global stage as a major player on its own terms.”⁴¹ In view of realist doctrine, le Pere’s analysis seems to be correct. However, China’s engagement with Africa does not exactly conform to the Western expectation that like any “normal” great foreign power pursuing its own interests in Africa, China would follow past exploiters and almost certainly would “not contribute to the promotion of peace, prosperity and democracy on the continent.”⁴² But for all its failings, China’s record in Africa does not seem to support this negative characterization.

40 Interview with Professor Mahmood Mamdani, “Africa is Correct Standing Between China and the West”, PKU African Tele-Info, No. 67., 2011-11-8.

41 Garth le Pere, “Perspectives on Contemporary China-Africa Relations” in *Foreign Affairs Journal*, Nov. 8-9, 2007, p. 108

42 See Ian Taylor, “The all-weather friend”? Sino-African interaction in the twenty-first century” in Ian Taylor & P. Williams, (eds.), *Africa in International Politics: External Involvement on the Continent*, London: Routledge, 2004, p. 99.

Conclusion

It is wrong to view China's participation in peacekeeping operations in Africa from an ideological angle or through the prism of speculation. China's position on peacekeeping has evolved dramatically over the past four decades from a state of deep skepticism to one of active engagements. This shift is mirrored by an equally dramatic increase in the amount of Chinese peace-keepers participating in missions. Peacekeeping features prominently in official co-operation agreements between China and Africa such as the 2004 Addis Ababa Action Plan and the 2009 Sharm el-Sheikh Action Plan.⁴³ Clearly peacekeeping is an important factor in assessing China's role in African peace and security and hence is the motivation of this study. However, this is by no means to say that China's participation in peacekeeping missions stems solely or even predominately from altruism. As this study has shown, behind China's peacekeeping missions in Africa and around the world lays China's century-long ambition: to become a great power equal to any of the greatest. As a member of the UN Security Council, China is playing a significant role in decisions surrounding the deployment of peacekeepers and the actions they are mandated to take." Yet the question still remains that with the rapid growing of its economic power, what does China look to from Africa in view of the current international order? Due to this, the theme of this study likes to argue that China's peacekeeping mission under the United Nations is a testament to Beijing's claim that the rise of China would be peaceful in its nature in terms of involvement into the current world system rather than a challenge to it. In essence, behind China's peacekeeping operations in Africa is due to Beijing's strategy in terms of diplomacy and responsibility concerns. This has been the central issue of this study as the concept of peaceful rise is still a controversial one, though potentially a good conceptual contribution to IR theory.

It is true that if we look at the size, dynamism and rapidity of China's economics, it is no doubt that the rise of China will be one of the great dramas of the 21st century, and also unprecedented in modern history. It is argued that China's extraordinary economic growth and active diplomacy are already transforming East Asia, and future decades will see even greater increases in Chinese power and influence.⁴⁴ But exactly how this drama will play out is still an open question. Will China overthrow the existing order or willingly become a part of it? And what, if anything, can the United States as the sole superpower today do to maintain its position as China rises?⁴⁵

43 China's growing role in African peace and security, edited by SaferWorld, January 2011, p. 77.

44 John Ikenberry, "The Rise of China and the Future of the West – Can the Liberal System Survive", Foreign Affairs, January-February 2008.

45 J. Stapleton Roy, (former US ambassador to China), "Prospect of China's Peaceful Development", Foreign Affairs Journal, Nov. 8-9, 2007, pp. 29-37.

The picture must be gloomy, if we take realist scholars, for instance John Mearsheimer, and their arguments seriously. They tend to see the era of America coming to an end and a Western-oriented world likely replaced by an increasingly Eastern-dominated one.” Some of them have noted "the descent of the West" as the established truth, so they fear that as China gets more powerful and the United States' position erodes, two things are likely to happen: China will try to use its growing influence to reshape the rules and institutions of the international system to better serve its interests, including in Africa; and other states in the system (especially the declining hegemony) will suffer. According to this view, the drama of China's rise will feature an increasingly powerful China and a declining United States locked in an epic battle over the rules and leadership of the international system. And as the world's most populous country emerges not from within but outside the established post-World War II international order, it is a drama that will end with the grand ascendance of China, though somewhat uncertain future and the onset of an Asian-centered world order.⁴⁶

That course sounds thrilling but is not inevitable. The rise of China does not have to trigger a wrenching hegemonic transition. The rise of China will take time as Beijing admits that the rise of China would be probably accomplished by the year of 2049. During this 40-year time span, China needs, at least, to deal with three main issues. First, the rise of China can only be achieved within the current international order. China's involvement into Africa has benefited the country from the trade and monetary system in which the United States has been dominated. Unfair it is truly, but the Western-dominated system is relatively open, liberal and inclusive rather than exclusive; inclusive is their former domains in Africa. Taking an overview of the past decades, China has actually obtained many benefits from the current international system. Even in terms of the bilateral relations between China and Africa, a relative peaceful maritime route provides China with free route created by the West. In this sense, it is unwise for China to challenge the status quo in terms of the established rules and regulations.

Equally, with regards to the United States, it has overall resources to curb or even damage China's interests everywhere including Africa. But the U.S.-Chinese power transition can be very different from those of the past, since the latter faces an international order that is fundamentally divergent from those that past rising states confronted, such as Nazi Germany, Japan and the Soviet Union of the 20th century. In addition, China does not just face the United States; it faces a truly Western-centered system that is however open, integrated, and rule-based, with wide and deep political foundations. Furthermore, the nuclear technology revolution, meanwhile, has made war among great powers unlikely (eliminating

⁴⁶ Ikenberry, "The Rise of China and the Future of the West", *Foreign Affairs*, January – February 2008.

the major tool that rising powers have used to overturn international systems defended by declining hegemonic states). Today's Western order, in short, is hard to overturn and easy to join.⁴⁷ Therefore, it will suit China's fundamental interests through diplomacy and taking more international responsibilities.

Here, it is necessary to be aware of that the rise of China must be a long journey since the huge size of its population and increasing social instability in the country have consumed tremendous energies of the leaders in Beijing, the whole society and the people en mass. In addition, recent study on Chinese education (in terms of its confused concepts, out-of-date method, and poor management system) unveils a very embarrassing picture of the rising China. As a consequence, Chinese people ask that how long the current economic growth can be sustained? The answer is obviously beyond this study, but it is worth thinking of the necessity of peaceful rise of China. Due to this, the analysis of China's peacekeeping operations in Africa is directed to the theme that China's engagement in the Continent is part of Beijing's grand strategy which has focused on its long-term diplomacy and responsibility considerations. In this macro context, China's peacekeeping operations in general and as the case of Africa in particular can be better understood in view of Beijing's desire to bear great-power responsibility in the world affairs. This strategic thinking comes out of both geopolitical necessity and traditional Chinese wisdom.

Özet:

Çin, 20. yüzyılın son çeyreğinden bu yana, Birleşmiş Milletler barış misyonlarına daha etkin bir katılım göstermeye başlamıştır. Bu yeni dış politika stratejisinin en büyük göstergesi Çin'in Afrika kıtasında gerçekleştirdiği ve katıldığı misyonlarda oynadığı roldür. Barışı koruma hareketleri bu sayede hem Afrika'nın hem Çin'in hem de Batı'nın çıkarlarının çakıştığı bir nokta haline gelmiştir. Fakat Çin'in son on yılda barış misyonlarına olan yoğun ilgisi ve buradaki rolü, uluslararası kamuoyu tarafından şüpheyle karşılanmaktadır. Akıllardaki soru, Çin'in bu yeni dinamizminin dış politikada daha dostça bir yaklaşıma gidildiğinin mi bir göstergesi olduğu; yoksa dünya sistemini köklerinden sarsıp kendine bir yer açma ve Çin merkezli yeni bir dünya düzeni amaçlaması mı olduğudur. Bu makalede bu soruya cevap aranırken, Çin'in Afrika ile stratejik ve diplomatik ilişkileri hakkında derinlemesine bir inceleme yapılmış ve Çin'in Afrika barışının istikrarlı hale gelmesindeki sorumluluğun nedenlerine değinilmiştir.

Çin'in barışın sağlanmasındaki misyonlara katılımını ideolojik bir pencereden incelemek doğru bir yaklaşım gibi görünmemektedir. Çin'in barışı korumadaki

⁴⁷ This argument has been discussed since the mid-1950 when Henry Kissinger wrote in his book *Nuclear Weapon and American Foreign Policy*. Here John Ikenberry continues to hold this theme. See his "The Rise of China and the Future of the West – Can the Liberal System Survive", *Foreign Affairs*, 2008.

rolü, son 40-50 yılda hızlı bir evrimleşme geçirmiştir. Bu evrimin safhaları derin bir kuşkuculuktan aktif katılıma doğru sıralanabilir. Bu dramatik sürecin asıl kaynağı, Çin adına barış misyonlarının görev alanlarının sayısının artması olarak gösterilebilir. Realist paradigmanın savunduğu üzere, Çin'in özellikle Afrika'daki barışı koruma misyonları sistemle bütünleşmenin bir aracı olarak görülmektedir. Bu misyonlara Çin'in aktif katılımı ve bu doğrultuda Afrika'daki temaslarıyla sağladığı bütünleşme politikası, bugünün konjonktürü içerisinde kalarak otoritenin pekiştirilmesi yolunda atılmış bir ön plana çıkma adımı olarak kabul edilmelidir. Bu sayede Çin, Batı etkisindeki dünya düzenini alt üst etmekten ziyade, bu güçler dengesi içerisinde yerini alarak dünya sahnesinde başrollerden birine talip olma stratejisini gütmektedir.

Bibliography:

- China's growing role in African peace and security*, edited by SaferWorld, January 2011.
- Bates Gill, Huang Chin-hao & J. Stephen Morrison, "Assessing China's Growing Influence in Africa" in *China Security* (2007), vol. 3. no. 3.
- Grewe, Wilhelm. *The Epochs of International Law* (translated and revised by Michael Byers), Berlin, Walter de Gruyter, 2000.
- John Ikenberry, "The Rise of China and the Future of the West: Can the Liberal System Survive" *Foreign Affairs*, February 2008.
- Jonathon Holslag, "China's Diplomatic Maneuvering on the Darfur Question" in *Journal of Contemporary China*, (2008), 17:54, pp. 71-85.
- Kim, Samuel. *China and the World – Chinese Foreign Policy in the Post-Mao Era*, London: Westview, 1991.
- Kissinger, Henry A. *A World Restored-Metternich, Castlereagh and the Problems of Peace 1812-1822*, Boston, MA: Houston Mifflin Company, 1957.
- Malanczuk, Peter. *Modern Introduction to International Law*, London: Routledge, 1997.
- Garth le Pere, "Perspectives on Contemporary China-Africa Relations" in *Foreign Affairs Journal*, Nov. 8-9, 2007, p. 95.
- J. Stapleton Roy (former US ambassador to China), "Prospect of China's Peaceful Development" *Foreign Affairs Journal*, (Beijing: Chinese people's Institute of Foreign Affairs), December, 2007.
- Sarah Raine, "Introduction" in *China's African Challenges*, Adelphi series (2009), 49:404.
- Ian Taylor, "The all-weather friend"? Sino-African interaction in the twenty-first century" in Ian Taylor & P. Williams, (eds.), *Africa in International Politics: External Involvement on the Continent*, London: Routledge, 2004.
- Yu Jianhu & Wang Zhen, "China-Africa Strategic Partnership Ushered in a New Era" in *China-Europe-Africa Co-operation: Chances and Challenges*, proceedings of the 6th Shanghai Workshop on Global Governance, 14-15 March 2008.
- Zimmern, Alfred E. *The League of Nations and the Rule of Law 1919-1935*, NY: Russell & Russell, 1939.
- Others:
- Interview with Professor Mahmood Mamdani*, "Africa is Correct Standing Between China and the West", PKU African Tele-Info, No. 67. 2011-11-8.
- "US Senate Body to Examine China's Role in Africa", PKU African Tele-Info, No. 67.

Doğu Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasında Libya'nın Rolü ve Etkisi

Libya's Role and Effect on the Efforts to Limit the Maritime Jurisdictions in the East Mediterranean

Cihat YAYCI *

Öz

Libya'nın 27 Mayıs 2009 tarihinde Münhasır Ekonomik Bölge ilan etmesinin ve uluslararası anlaşmalara açık olduğunu beyan etmesinin Türkiye açısından akademik yönden incelenmesinin ve değerlendirilmesinin önemli olduğu görülmektedir. Bu makale, Akdeniz'deki Münhasır Ekonomik Bölgeler üzerinde yapılan tartışmalara değinmekte ve ardından Türkiye ile Libya arasında olası bir anlaşmanın yapılıp yapılamayacağını incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Libya, Doğu Akdeniz, Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması, Enerji.

Abstract

After Libya's announcement of its Exclusive Economic Zone (EEZ) and its declaration that Libya is open to international agreements, it became obvious that one should academically evaluate and analyze this announcement and declaration within the point of view of Turkey. This study analyzes the Exclusive Economic Zones within Mediterranean and assesses the possibility of concluding an international agreement between Turkey and Libya.

Keywords: Libya, Eastern Mediterranean, Limitation the Maritime Jurisdiction, Energy.

Giriş

Doğu Akdeniz'de denize kıyıdaş olan devletlerin deniz yetki alanları konusu- na ilgisi özellikle son 10 yılda artmış, bu kapsamda; enerji kaynaklarının paylaşımı temelinde deniz yetki alanlarının sınırlandırılması çalışmalarına yönelik faaliyetler hız kazanmıştır. Bunun sonucunda Türkiye'yi Doğu Akdeniz'de Antalya Körfezi açıklarında 41.000 km²lik dar bir deniz alanına mahkum edebilecek ve

* Dr.Dz.Kur.Kd.Alb, Komodor, 5. Muhrip Filotillası Komodorluğu, e-posta: cahityayci@hotmail.com

Doğu Akdeniz'de uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarını ihlal edebilecek gelişmeler giderek tehlikeli bir hal almıştır.

Mevcut durumda, Doğu Akdeniz'de yeni enerji kaynaklarının keşfi ve paylaşımı kapsamında, Doğu Akdeniz'e kıyısı bulunan devletler zengin enerji kaynaklarından istifade etmek maksadıyla aktif bir siyaset yürütmektedir.

Deniz ortamında keşfedilen yeni doğal gaz ve petrol kaynaklarının ekonomiye vaat ettikleri ile birlikte bu bölgeye olan ilginin artması ile enerji politikasındaki dengeleri sağlama potansiyeli güç ve iradesine sahip Türkiye'nin, Doğu Akdeniz'deki menfaatlerinin garanti altına alınması ve gelecek nesillerinin ekonomik refahının sağlanması amacıyla, bölgedeki ülkeler ile arasında deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasına dair antlaşmalarının bir an önce akdedilmesi önem arz etmektedir.

1. Doğu Akdeniz'deki Enerji Rezervleri

Enerji kaynakları dünya politikalarında geçtiğimiz yüzyıldan itibaren önemini her geçen dönem arttırmaktadır. Yüzyılımızın en önemli enerji kaynağı konumunda olan petrol ve doğal gazın aranması, çıkartılması ve elde edilmesi dünya siyasetinin merkezini oluşturmaktadır. Bu bağlamda özellikle denizlerdeki ve kutuplardaki yeni enerji kaynaklarının keşfi ve paylaşımı bütün dünya devletlerinin ilgi odağı haline gelmesine sebebiyet vermektedir.

Son dönemde, dünya küresel güç rekabetinin en önemli bölgesini oluşturan Doğu Akdeniz'de bulunan yeni petrol ve doğal gaz rezervleri, sadece bölge ülkelerinin değil aynı zamanda AB ülkelerinin ve ABD'nin de bölgeye olan dikkatlerini yoğunlaştırmasına neden olmuştur (<http://www.usgs.gov/newsroom/article.asp?ID=2435>).

ABD Jeolojik Araştırmalar Merkezi (USGS-US Geological Survey) 8 Nisan 2010 tarihinde yayınladığı raporda (<http://www.usgs.gov/newsroom/article.asp?ID=2435>), dünyanın en büyük doğal gaz yataklarından birinin Doğu Akdeniz'de Kıbrıs, Lübnan, Suriye ve İsrail arasında kalan bölge olan Levant Havzası'nda bulunduğu, söz konusu havzada 122 trilyon kübik feetlik (3.45 trilyon metreküp) doğal gaz ve 1.7 milyar varil petrol bulunduğunun tahmin edildiğini açıklamıştır. 2008 yılında dünya çapında üretilen ve tüketilen toplam doğal gaz miktarının ise 110 trilyon kübik feet olduğu tahmin edilmektedir (<http://www.usgs.gov/newsroom/article.asp?ID=2435>, <http://pubs.usgs.gov/fs/2010/3014/pdf/FS10-3014.pdf>).

Yine ABD Jeolojik Araştırmalar Merkezi tarafından Nil Delta Havzası'nda yaklaşık 1.8 milyar varil, çıkarılabilir petrol ve 223 trilyon kübik feet'lik (6.3 trilyon metreküp) çıkarılabilir doğal gaz ve 6 milyar varillik (0.715 milyar metreküp) sıvı halde doğal gaz rezervi olduğu tahmin edildiği ifade edilmiştir (USGS fact sheet 2010-3027, <http://geology.com/usgs/nile-delta-oil-and-gas/>).

Kıbrıs Ada'sının çevresinde ise petrol araştırmaları başladığında 8 milyar varil olduğu söylenen petrol rezervinin yaklaşık değerinin 400 milyar dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir. Kıbrıs güneyinde 6-8 milyar varil, Mısır açıklarında 15 milyar varil, Levant Havzası'nda yaklaşık 8-10 milyar varil eşdeğerinde hidrokarbon yatakları. Kıbrıs güneyindeki rezervlerin değeri yaklaşık 300-400 milyar dolar olduğundan, 30 milyar varilin değeri yaklaşık 1.5 trilyon dolar olarak hesaplanmıştır. (<http://www.kibris1974.com/kibrisin-oteki-vazgecilmezlikleri-tl05661.html?s=4d6f83fa7613e72568de17f79fc5c74f&camp>)

Nitekim, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY)'nin endüstri eski Bakanı Nikos Rolandis 5 Şubat 2007 tarihinde yaptığı açıklamada, Ada civarındaki petrol rezervinin 6-8 milyar varil ve piyasa değerinin 300-400 milyar dolar olduğunun tahmin edildiğini belirtmiştir (<http://www.byegm.gov.tr>). Mısır açıklarında ise yaklaşık 15 milyar varil petrole eşit hidrokarbon yatakları olduğu ifade edilmektedir (To Vima, Kıbrıs Açıklarında Büyük Petrol Yatakları Var, 2 Şubat 2007). En son, İsrail'in Hayfa Limanı'nın 80 mil kuzeyinde Leviathan Bölgesi'nde önemli miktarda doğal gaz keşfedildiği ABD şirketi "NOBLE Enerji" tarafından

29 Aralık 2010 tarihinde ilan edilmiş bu kapsamda, bölgede yaklaşık olarak 16 trilyon kübik feetlik doğal gaz bulunduğu, bu değer son yılda dünyada bulunan en büyük doğal gaz rezervi olduğu deklare edilmiştir (Simon Henderson; "Seismic Shift: Israel's Natural Gas Discoveries", 4 Ocak 2011). Bu veriler çerçevesinde Doğu Akdeniz'de yaklaşık olarak toplam değeri 1.5 trilyon dolar olan 30 milyar varil petrole eşdeğer hidrokarbon yatakları bulunduğu değerlendirilmektedir.

Doğu Akdeniz'de yeni enerji kaynaklarının keşfi ve paylaşımı kapsamında, Türkiye'yi 41.000km²'lik bir deniz alanına hapsedmek gayesi ile yapılan siyasi oyunlar ve hesaplar temelinde, GKRY'nin ortay hatları esas alarak, bunları hakaniyete uygun hale getirmeye dahi gerek görmeden Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) sınırları oluşturma politikası çerçevesinde, Mısır ile MEB sınırlandırma antlaşmasını 17 Şubat 2003 tarihinde imzalaması (http://www.rigzone.com/news/article.asp?a_id=102276&hmpn=1, <http://www.jpost.com/International/Article.aspx?ID=199896&R=R1>) Doğu Akdeniz'deki enerji kaynaklarının paylaşımında merdivenin ilk basamağını oluşturmuştur.

Müteakiben, GKRY-Lübnan arasında 7 Ocak 2007 tarihinde (www.mfa.tr) ve GKRY-İsrail arasında 17 Aralık 2010 tarihinde (Cyprus, Israel Define Sea Border for Energy Search, Dow Jones Newswires) MEB Sınırlandırma Antlaşması imzalanmış, fakat GKRY-Lübnan arasında imzalanan antlaşma henüz Lübnan'da iç hukuk onay sürecini tamamlamamıştır. Ancak Lübnan, bu antlaşmada belirtilen güney başlangıç noktasını esas alan MEB ilanını 19 Ekim 2010 tarihi itibarı ile Birleşmiş Milletler (BM)'e bildirmiştir (www.un.org). Diğer taraftan GKRY, Suriye (<http://www.dunyabulteni.net/?aType=haber&ArticleID=135173>) ve Libya (<http://www.cyprusweekly.com.cy/main/92,1,283,0,14593-.aspx>) ile de deniz

yetki alanı sınırlandırma antlaşması imzalamak üzere görüşmelerde bulunmakta, Yunanistan ile önceden mutabakata vardıkları deniz yetki alanı sınırlandırmasını deklare etmek için uygun zamanı kollamaktadır (http://www.financialmirror.com/News/Cyprus_and_World_News/22099)(Eleftherotipia Gazetesi, 27 Aralık 2010).

Ayrıca Doğu Akdeniz'de; GKRY, 21 Mart 2003 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 2 Nisan 2004 tarihinde (Sezer, 2008), Libya ise 27 Mayıs 2009 tarihinde MEB ilan etmiş (UN, 2010, Table of Claims), Suriye'nin de her ne kadar sınırları belirtilmese de, 200 deniz miline uzanan MEB deklarasyonunda bulunduğu BM'e ait internet sayfasında yer almış son olarak Lübnan da, 19 Ekim 2010 tarihinde deniz yetki alanlarını gösterir dokümanları BM'ye sunarak MEB ilan etmiştir (<http://www.un.org/depts/los/legislationandtreaties/statesfiles/lbn.htm>).

2. Libya Hakkında Genel Bilgi

Libya, Kuzey Afrika'da yer alıp, doğusunda Mısır, batısında Cezayir ve Tunus, güneyinde Nijerya ve Çad, güneydoğusunda Sudan ile komşu olan bir Akdeniz ülkesidir (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ly.html>).

Daha önce Fenikeliler, Kartacalılar, Yunanlılar, Romalılar, İspanyollar, Vandallar ve Bizanslılar tarafından yönetilmiş olan bu bölge daha sonra Müslüman Araplar, Osmanlılar ve İtalyanlar tarafından idare edilmiştir. 1551-1911 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu'nun bir parçası olan, 1911'de İtalya tarafından işgal edilen, 1934'te İtalyan sömürgesi haline getirilen, 1942'de İngiliz-Fransız Kondominyumu yapılan Libya, II. Dünya Savaşı'ndan sonra İngiliz ve Fransız orduları tarafından işgal edilmiş, 24 Aralık 1951 yılında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı ile bağımsızlık kazanmıştır.

1951 yılında bağımsızlığını kazanan Libya, 1969 yılına kadar Krallıkla yönetilmiş, 1 Eylül 1969 tarihinde Muammer Kaddafi'nin askeri darbesine sahne olmuştur. Kaddafi'nin yönetimi ele geçirmesinden sonra bir süre Libya Arap Cumhuriyeti adını alan Libya'nın bugünkü resmi adı Libya Arap Halk Sosyalist Büyük Cemahiriyesi'dir (http://www.mfa.gov.tr/turkiye-libya_siyasi-iliskileri.tr.mfa).

Libya, yaklaşık olarak 20°-33° Kuzey enlemleriyle 17°-25° Doğu boylamları arasında yer alır (Great World Atlas, Eighth Edition, 2001, s.77,78,79). Libya'nın yüzölçümü 1.759.540 km², sahil şeridi uzunluğu 1.770 km'dir. Sınır komşuları ile sınır mesafesi, Cezayir 982 km., Çad 1.055 km., Mısır 1.115 km., Nijer 354 km., Sudan 383 km., Tunus 459 km'dir (<http://www.ulkeler.net/libya.htm>).

3. Türkiye – Libya İlişkileri

Ortak tarihi bağlar, Libya'nın Kıbrıs Barış Harekatı sırasında kendi dış politikasına hizmet edecek şekilde Türkiye'ye verdiği destek ve 1975'ten bu yana Türk müteahhitlik firmalarının Libya'da yaptığı projeler iki ülkenin esasen mev-

cut yakın bağlarını daha da kuvvetlendiren önemli etkenler olmuştur. Ancak, Türkiye'den beklediği yakınlık ve desteği umduğu ölçüde alamadığı düşüncesine kapılan Kaddafi'nin giderek artan Türkiye aleyhindeki sözleri, ilişkileri 1980 ortalarından itibaren zedelemeye başlamıştır.

90'lı yıllarda, Türkiye-İsrail ilişkilerinin gelişmesinden rahatsız olan Kaddafi, Türkiye-İsrail ilişkilerini eleştirmenin ötesinde, Türkiye'nin yönetim şekli, bölünmez bütünlüğü, dış politikası ve tarihi aleyhinde asılsız ve tutarsız beyanlarda bulunmuş ve bunlar Türkiye'den tepki bulmuştur. Bu gelişmeler üzerine 13 Haziran 1997 tarihinde Türkiye, Trablus Büyükelçisi'ni geri çekmiş, yeni Büyükelçi'nin Trablus'a atanması ise ancak 1998 Şubat ayında mümkün olmuştur.

Libya'ya yönelik BM yaptırımlarının 5 Nisan 1999'da askıya alınmasının ardından uluslararası camiadaki yerini yeniden almaya çalışan Libya, özel bir önem atfettiği Türkiye ile ilişkilerini düzeltmek çabası içine girmiştir. Dışişleri eski Bakanı İsmail Cem, 20-21 Ocak 2001 tarihlerinde Trablus'u ziyaret etmiş, iki ülke arasında siyasi danışma mekanizması kurulmasını öngören bir mutabakat zaptı imzalanmıştır.

BM Güvenlik Konseyi'nin 12 Eylül 2000 tarihinde Libya'ya uygulanan ambargoyu kaldırması ve Libya'nın son olarak Kitle İmha Silahı (KİS) programını feshetmesi ülkemizce olumlu karşılanmıştır, Türkiye'nin konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada Libya'nın kayıtsız şartsız olarak silah denetçilerinin denetimine izin vermesinin, bu ülkenin uluslararası toplumla tam olarak bütünleşme sürecine ve bölge istikrarına önemli katkı sağlayacağı vurgulanmıştır (http://www.mfa.gov.tr/turkiye-libya_siyasi-iliskileri.tr.mfa).

Türkiye tarafından yapılan tüm girişimlere rağmen, 14 Temmuz 2005 tarihinde iki Türk vatandaşının Libya'da idam edilmeleri ilişkilerimizde gerginlik yaratmıştır. 1969 Devrimi'nden bu yana Libya ile ülkemiz arasında karşılıklı olarak Devlet Başkanı düzeyinde bir ziyaret ise gerçekleşmemiştir (http://www.mfa.gov.tr/turkiye-libya_siyasi-iliskileri.tr.mfa).

Son yıllarda Türkiye'nin Libya ile ekonomik ve ticari ilişkileri müteahhitlik hizmetleri başta olmak üzere her alanda giderek gelişmektedir. Libya ile ticaret hacmi 2010 yılı sonu itibarıyla yaklaşık 2,36 milyar dolar düzeyine ulaşmıştır (<http://www.mfa.gov.tr/turkiye-libya-ticari-ve-ekonomik-iliskileri.tr.mfa>).

İktisadi İş birliği ve Ticaret Anlaşması (1975), Bilimsel ve Teknik İş birliği Anlaşması (1975) ve Ticari ve Mali İş birliği Anlaşması (1978) iki ülke ekonomik ilişkilerinin hukuki çerçevesini oluşturmaktadır (<http://www.mfa.gov.tr/turkiye-libya-ticari-ve-ekonomik-iliskileri.tr.mfa>).

4. Libya'nın Deniz Yetki Alanları ve Uluslararası Adalet Divanı (UAD)'nda Savunduğu Tezleri

a. Libya'nın Deniz Yetki Alanları

18 Şubat 1959 tarihli Karasuları Kanunu'na göre Libya'nın kara sularının genişliği 12 deniz milidir (http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/LBY_1959_Act.pdf). Libya, 01 Nisan 2005 tarihinde kara sularının dış sınırından itibaren 62 deniz mili genişliğinde bir balıkçılık koruma alanı ilan etmiştir. Libya bu ilanı hakkında Birleşmiş Milletler'e bildirim yapmıştır (<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/293/85/PDF/N0529385.pdf?OpenElement>).

Müteakiben, 27 Mayıs 2009 tarihinde Tripoli'de Libya Genel Halk Komitesi'nin uluslararası sözleşmelere uygun olarak Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) ilan etmiş ve bahse konu ilan Birleşmiş Milletler'e deklare edilmiştir. Libya, MEB'ini ilan ederken karşılıklı kıyıları olan devletler ile MEB sınırlandırmasını müzakere edebileceğini de belirtmiştir (<http://www.un.org/Depts/los>).

Deniz yetki alanlarına dair ilanların yer aldığı 31 Temmuz 2010 tarihli Birleşmiş Milletler tablosu incelendiğinde, Libya'nın düz esas hatları kullandığı tespit edilmiştir.

b. Libya-Tunus Davası

Libya'nın 1968, Tunus'un 1972 yılından itibaren kendilerine ait kabul ettikleri, ancak Libya-Tunus deniz sınırında yer alan deniz alanları üzerinde araştırma ve işletme ruhsatları vermeleri; iki devletin birbirlerini protesto etmelerine ve karşılıklı protestolar sonucunda uyuşmazlığın çözümü için Uluslararası Adalet Divanı (UAD)'na gitmeyi öngören 10 Haziran 1977 tarihli tahkimnameyi imzalamalarına sebebiyet vermiştir. UAD'ye başvurmak üzere yapılan tahkimname sonucunda Tunus, 25 Kasım 1978'de, Libya ise 14 Şubat 1979 tarihinde UAD'ye başvurmuştur (Aslan, 1998; Acer, 2004).

Tunus ve Libya, Uluslararası Adalet Divanı'ndan; sınırlandırma işleminde uygulanabilecek uluslararası hukuk ilkeleri ve kurallarının neler olduğunu, bu davada pratik uygulamanın ne olabileceğinin cevaplandırılmasını istemişlerdir. Ayrıca, tarafların 1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (BMDHS)'nde ortaya çıkan yeni kurallara göre, hakka ilkeler ve özel şartlar kapsamında davanın değerlendirilmesi talepleri de bulunmaktadır.

Her iki devletin iddiaları arasında, kıta sahanlığının belirlenmesinde kararın denize doğal uzanımının temel unsur olduğu bulunmaktadır. Ancak iki devletin birbirinden ayrıldıkları önemli bir doğal uzanım kavramı farklılığı mevcuttur. Libya'nın kara kütesinin doğal uzanımını savunmasına karşılık, Tunus kıyı ülkesinin karasının doğal uzanımının esas alınması gerektiği görüşündedir. Bu görüş ayrılığı Libya'nın, Afrika Kıtası'nın doğal uzanımının kuzeye doğru olduğu ve dolayısıyla doğal uzanımın kuzeye doğru olması gerekçesiyle, kıta

sahanlığını sınırlandıran çizginin kuzeye doğru uzanması gerektiği görüşünden ve kıyısının genel istikameti güney-kuzey yönünde olan Tunus için dezavantajlı bir durum yaratmasından kaynaklanmaktadır. Bunun tersini savunan Tunus ise, tartışmalı deniz alanındaki eş derinlik eğrilerinin genel gidişinin güney-kuzey doğrultusuna meyilli olduğuna dikkati çekerek, coğrafyanın değiştirilmesinin mümkün olmadığını ve jeomorfolojik verilerin ağırlık taşıdığı ileri sürmektedir.

Taraflar ileri sürdüğü görüşlerde uyumsuzluk alanının jeolojik, jeomorfolojik, batimetrik ve coğrafi özelliklerini ısrarla kendi açılarından değerlendirmektedirler. Söz konusu alan, tarafların "Pelagian Block" deyimiyile adlandırdıkları jeomorfolojik birimin bir kısmını teşkil etmekte ve Hammamet Körfezi'nin güneyinde kalan Tunus kara ülkesinin doğusunu ve Tunus'un güneydoğusu ile Libya'nın kuzeyinde bulunan Jeffara Sahrası'nı kapsamaktadır. Libya, bu alanın Kuzey Afrika'nın kuzey yönünde doğal uzantısı olduğunu ve doğal uzantının yönünü kıta karasının belirlediğini ve Tunus kara ülkesi ile Libya kara ülkesinin jeolojik tarihinin farklılıklarından kaynaklanan bir jeolojik ayrımın bulunduğunu ifade etmektedir. Tunus ise, kara ülkesinin jeolojik bölgelerinin doğuya doğru uzanan deniz alanlarına yayıldığını, Afrika Kıtası ile Palegian Block arasında jeolojik farklılık olduğunu, Tunus'un güneyinden ve Libya'nın kuzeyinden geçen bir jeomorfolojik bölge nedeniyle Palegian Block'un doğuya doğal uzantısının bulunduğunu ısrarla belirtmektedir.

UAD sorunun çözümüne, doğal uzantı kavramının tarafların ileri sürdüğü gibi sınırlandırmada bir kıstas olup olmadığını araştırmakla başlamıştır. UAD tarafların görüşlerindeki farklılıkları değerlendirerek, kıta sahanlığı kavramının temelini oluşturan doğal uzantı kavramının "zorunlu olarak yeterli veya uygun" olamayacağını bildirmiştir. Zira UAD'ye göre, doğal uzantı kavramının kıta sahanlığının sınırı belirtmekten çok, kıyı devletinin deniz altında uzanan alan üzerindeki hak ve yetkilerini açıklamak ve geçerli kılmak amacıyla yönelik bir ilkeyi oluşturduğu değerlendirilmiştir. Bu açıdan doğal uzantının sınırlandırmaya etkisinin öncelikle hakça ilkelere saygı gösterilerek, coğrafi sınırlandırma açısından önemli bir rol oynayacak kıstas olarak değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. UAD, kıta sahanlığının tek başına veya esas itibarıyla jeolojik verilere dayanılarak saptanamayacağını, hukukun ve dolayısıyla da UAD'nin görevinin jeolojiden yararlanmak olduğunu ancak uzak geçmişteki oluşumların değil, bunların sonuçlarının belirlenmesinin önemli olduğunu bildirmiştir.

UAD her iki devlet tarafından da ileri sürülen detaylı jeolojik, jeomorfolojik ve coğrafi delillerin birbirlerinin tezlerine üstünlüğünü belirleyecek ve somut uyumsuzlukta kullanılacak şekilde kanıtlarının bulunmadığını, İngiltere ile Fransa arasındaki davada dahi Hurd Çukuru gibi bir olgunun değerlendirilmediğini ve değerlendirilebilecek tek jeolojik yapının (Tripolitan Furrow), sınırlandırılacak alan dışında kaldığını ifade ederek; sınırlandırmanın fiziksel verilerin dışında, uluslararası hukuk ölçütlerine göre yapılması gerektiğine karar vermiştir. Ancak UAD'nin bu değerlendirmesi, doğal uzantı ile ilgili iddialar kapsamındadır.

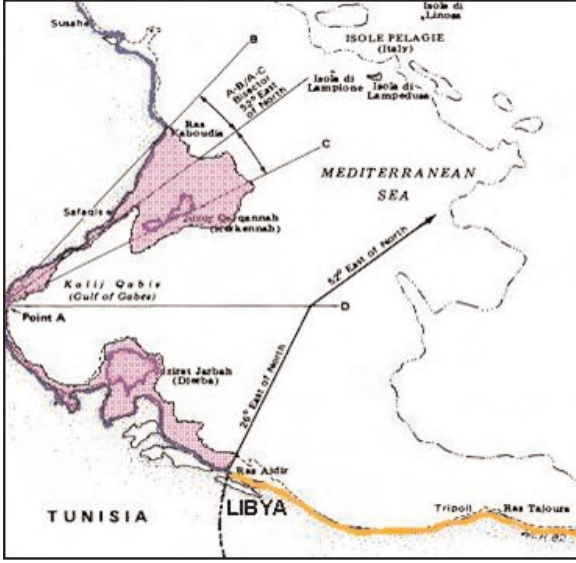
Aksi takdirde fiziki verilerin tamamen iptal edildiği şeklinde bir yorumda bulunmamıştır. Çünkü sınırlandırma yapılırken iki ülkenin kıyı uzunlukları, Tunus'un kıyı yapısının Ras Ajdir'den başlayarak Libya kıyıları ile aynı yönde belirli bir noktaya kadar devam ettikten sonra güneybatıdan kuzeydoğuya doğru uzanması ve kıta sahanlığı üzerinde Tunus'un Cerbe ve Kerkennah Adalarının bulunması göz önüne alınmıştır.

UAD, hakça ilkeler ve bölgeye özgü koşullar çerçevesinde ve Tunus'un kıta sahanlığı alanının bazı bölgeleri üzerinde tarihsel haklar kazandırdığını ileri sürmesi nedeniyle; tarihsel haklara da saygı gösterilmesi gerektiğini ifade ederek, iki devlet arasında kabul edilen kara sınırının kıta sahanlığının sınırlandırılması üzerindeki etkisini de değerlendirmiştir. UAD son olarak ekonomik etkenlerin, uygulanacak ilke ve kurallara etkisini incelemiştir. Ekonomik faktörler ile ilgili olarak, Libya'nın petrol zenginliklerine sahip olmasına karşılık, daha geniş bir alanın Tunus'a verilmesi gibi sonucu etkileyecek bir unsur gösterilmemiştir.

UAD, ilke ve kuralların belirlenmesi sorusunu cevapladıktan sonra, somut uyuşmazlığın sınırının belirlenmesinde bölgenin coğrafi şartlarını değerlendirerek; kıyılara yakın sektörde, kıyıları yan yana olan devletlerin yan sınırının saptanmasında uygulanan bir yöntem olarak kıyıya dik bir çizginin kullanılmasına karar vermiştir. Kıyılara uzak sektörde ise, Libya kıyılarına doğru daha dar bir açı yapan bir çizginin iki ülke arasındaki kıta sahanlığı sınırını oluşturacağını bildirmiştir. Bu davada Kerkennah Adalarına yarım etki tanıyan UAD, hem Tunus kıyılarından hem de Kerkennah Adalarından itibaren çizilen hattın ortasının bulunmasıyla, kıyılara uzak sektörün paralellliğini sağlamıştır.

UAD'nin kararında (I.C.J. Reports (1982) s.37-47) hukuka katkı açısından diğer bir önemli nokta ise, eşit uzaklık ilkesinin hakça ilkelere uygun bir çözüme götürdüğü durumlarda uygulanabilen bir metot olduğu, aksi takdirde başka metotların kullanılmasının zorunlu olduğunun ifade edilmesidir.

1982 tarihli Tunus-Libya Davası'nda, mahkeme (Şekil 1'de gösterildiği üzere) ortay hatta göre Tunus Sahillerine yakın olan Kerkenna ve Cerbe Adalarından Kerkenna'ya "yarım etki" tanımış, bölgedeki diğer unsurların daha önemli olduğunu belirterek Cerbe Adası'nı ise sınırlandırmada hiç dikkate almamıştır (<http://www.icj-cij.org>).

Şekil-1: Tunus-Libya Kararı (I.C.J. Reports (1982)).

c. Libya-Malta Davası

Libya ve Malta devletleri, 26 Temmuz 1982 tarihinde, iki ülke arasındaki kıta sahanlığının sınırlandırılmasında UAD'ye başvurulmasını öngören 23 Mayıs 1976 tarihli antlaşmayı kuruma sunmuşlardır. Taraflar arasındaki 23 Mayıs 1976 tarihli antlaşmanın 1'inci maddesi uyarınca, UAD'den Libya Arap Cumhuriyeti ve Malta Cumhuriyeti'ne ait olan kıta sahanlığının sınırlandırılmasını uygulanacak olan milletlerarası hukukun kural ve ilkelerinin beyan edilmesini ve beyan edilen bu ilke ve kuralların, pratikte tarafların kolayca sınırlandırma yapabilmeleri amacıyla, nasıl uygulanacağı belirtilmesi talep edilmiştir. Bu antlaşmanın 3'üncü maddesine göre ise "UAD'nin kararından sonra Libya ve Malta, karşılıklı kıta sahanlıklarını belirlemek için ve UAD kararı uyarınca anlaşmaya varmak için müzakereler yapacaklardır" (I.C.J. Reports 1985, s.16). Burada her ne kadar sınırlandırma yöntemlerine ilişkin bir ifade yer almasa da, "tarafların anlaşarak kolayca kıta sahanlığını sınırlandırabilmesi amacıyla..." teriminden UAD'nin bunları belirtmeye de yetkili olduğu anlaşılmaktadır (I.C.J. Reports 1985, parag.19).

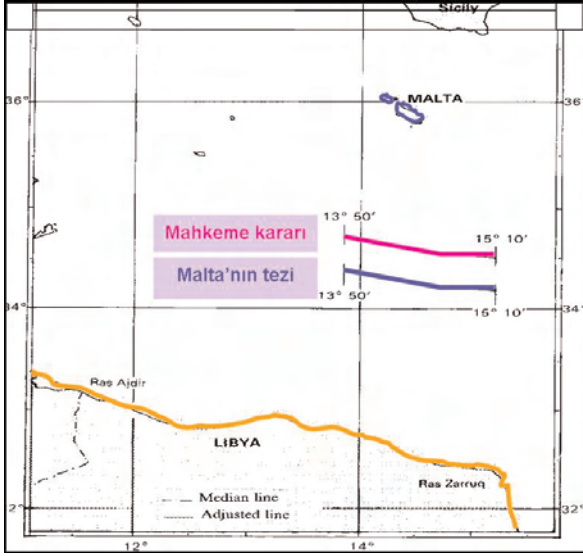
UAD, 03 Haziran 1985 tarihinde uyuşmazlığı karara bağlayabilmiştir (I.C.J. Reports 1985). Libya-Malta Davası'nda, UAD tarafından kıta sahanlığına hak kazandıran hukuki esasın doğal uzantıdan mesafeye dönüştüğü kabul edilmiştir. Mesafe esasına göre, bir devletin kıyısından itibaren 200 deniz miline kadar olan kesimler için, hiç bir jeolojik veya jeomorfolojik oluşum dikkate alınmaksızın bir

hak sahipliği mevcuttur (Gökalp, 2008, sf.123-124). UAD'nin vermiş olduğu bu karar, kıta sahanlığı kavramının gelişimi açısından oldukça önemli ve tartışmaya açık bir karardır. UAD iki devlet arasındaki mesafenin 400 deniz milinden az olması sebebiyle, çöküntü kuşağının doğal bir sınırlı gibi Malta kıta sahanlığının güneye doğru uzantısını kesen veya Libya'nın doğal uzantısını kesintiye uğratan bir kopukluk olmadığı sonucuna varmıştır (I.C.J. Reports 1985, parag.36,39,40). Ayrıca, fiziksel özelliklerin hak sahipliğini belirlemede hiçbir rolü olmadığını ve sınırlandırma amacı bakımından ilgili bir koşul olarak da göz önüne alınmayacağını belirtmiştir.

Her iki taraf da 1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (BMDHS)'ni imzalamış durumdadırlar fakat sözleşme yürürlüğe girmemiştir. Bu nedenle, sözleşme taraflar arasında bağlayıcı değildir. Taraflar arasındaki özel antlaşmada da madde hukuk olarak uygulanabilecek herhangi bir hüküm yoktur. Devletleri bu konuda bağlayan iki veya çok taraflı bir antlaşma da mevcut değildir. Bu yüzden taraflar, aralarındaki uyumsuzluğun örf ve adet hukukuna göre çözüleceği konusunda anlaşmışlardır (I.C.J. Reports 1985, parag.26). Örf ve adet hukukunun kaynağı olarak özellikle güncel uygulama ve devletlerin "opinio juris" ine bakılması gerektiği bir gerçektir. Ayrıca, çok taraflı sözleşmelerin, örf ve adet hukukundan doğan kuralları belirlemede, kayıt etmekte ve bunları geliştirmekte önemli bir rolü olduğu da bir gerçektir. UAD bu gerekçe ile ayrıca 1982 BMDHS'nin ilgili hükümlerinin bir örf ve adet hukuku kuralı olarak tarafları bağlayacağını ve dolayısıyla bu hükümlerin de dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir.

UAD'nin Kuzey Denizi davalarında (I.C.J. Reports 1969, parag. 101 (C)1,2) vermiş olduğu ve Tunus-Libya (I.C.J. Reports 1982, parag. 98) ve Libya-Malta davalarında (I.C.J. Reports 1985, parag. 61) tekrarladığı kararında, sınırlandırmada eşit uzaklık yönteminin taraflar arasında emredici olmadığına karar vermiştir. Bunun yanında, herhangi bir başka bir sınırlandırma yönteminin de bütün koşullarda emredici olmadığına karar vermiştir. UAD'ye göre sınırlandırma, anlaşma ile hakkaniyet ilkeleri uyarınca ve bütün ilgili koşullar göz önüne alınarak yapılmalıdır. Öyle bir sınırlandırma yapılmalıdır ki bütün taraflara kara ülkelerinin doğal uzantısını oluşturan bütün kıta sahanlığı alanlarını mümkün olduğunca bırakacak şekilde ve diğerinin kara ülkesinin doğal uzantısına bir kapatma söz konusu olmayacak şekilde yapılmalıdır. Eğer yapılan bu sınırlandırma kesişen alanlar yaratıyor ise, bu alanlar taraflar arasında anlaşılabilir orantıda (agreed proportion) veya anlaşılabilir ise eşit olarak paylaşılmalıdır. Tarafların birleşik karara dayanan bir rejim öngörmeleri hali de saklıdır (Gökalp, 2008, s.125).

UAD kararında, hakkaniyet ilkesine göre kararını vermiş ve hakkaniyet ölçüsünde bir ada ile ana kara arasındaki sınırlandırmanın ana kara devleti olan Libya lehinde sonuçlanması gerektiğine (Şekil 2'de gösterildiği üzere) hükmetmiştir (Prescott; Schofield, 2005, s.389-390).

Şekil-2: Libya-Malta Kararı (I.C.J. Reports 1985).

5. Yunanistan ve GKRY'nin Libya ile Doğu Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Belirlenmesine Yönelik Girişimleri

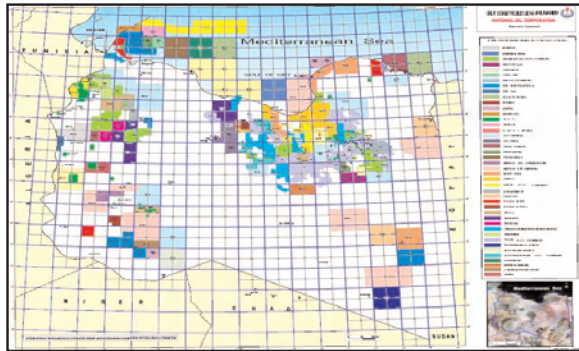
Yunanistan Doğu Akdeniz'de; Türkiye'nin deniz yetki alanlarına yönelik haklarını elinden alacak bir anlayış oluşturmayı amaçlamaktadır (Yavuz, 2010). Yunanistan, Şekil-3'te yer alan harita da gösterildiği üzere Meis Adası'na dayanarak Türkiye'nin Girit-Rodos-Meis-Kıbrıs hattının güneyindeki kıta sahanlığı haklarını elinden alacak bir oluşuma gitmeye çalışmakta, bu politikasını diplomatik girişimlerine de yansıtmakta ve kıta sahanlığı ile MEB'in sınırlandırılması için Mısır ve GKRY'nin yanı sıra Libya ile de müzakereler gerçekleştirmektedir (Imerisia Gazetesi, 8 Kasım 2010). Diğer taraftan Yunanistan, başka ülkeleri örnek alarak (ABD, Rusya, AB ülkelerinin çoğu, İsrail) MEB'de egemenliğini ilan etmesi gerektiğini, MEB ilanına ilişkin hemen bir yasanın kabul edilerek bunun BM'ye bildirilmesi gerektiğini ve müteakiben ilgili kıyıdaş devletler ile MEB sınırlandırma anlaşması yapılması gerektiğini de ifade etmektedir (Eleftherotipia Gazetesi, 27 Aralık 2010).

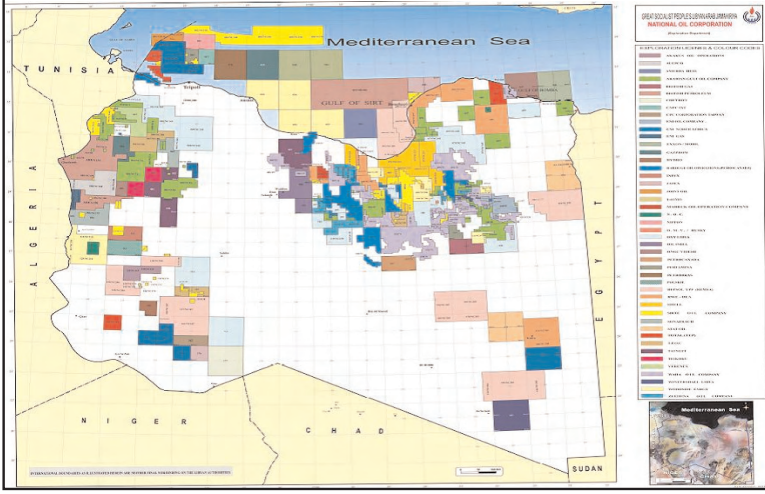
Şekil-3: Doğu Akdeniz'de Yunanistan'ın Politikaları.

17 Mart 2006 tarihinde Yunanistan Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü George Koumoutsakos tarafından (<http://www.pioner-investors.com/news2.asp?newsid=3619>); Yunanistan ve Libya'nın müzakerelere başlayacağı belirtilerek, Libya'nın petrol arama ve çıkartma haklarının bulunduğu, Libya Ulusal Petrol Şirketi (Libya National Oil Corporation-NOC)'nin, Gavdos Adası'nı da içerecek şekilde Girit Adası'nın güneyinde Libya'nın ekonomik haklarını gösteren haritaları (Şekil-4, Şekil-5, Şekil-6) (<http://en.noclibya.com.5>) internet sitesinde yayımladığı, bahse konu haritaların Libya'nın karasularını ve petrol arama ve çıkartma haklarını gösteren deniz alanlarını ihtiva ettiği, Libya'nın, Şekil-7'de gösterildiği gibi Gavdos Adası'nı da içerecek şekilde Girit Adası'nın güneyinde ekonomik haklarının olduğunu öngördüğü, dolayısıyla, harita üzerindeki bu hususların siyasi düzeye açıklığa kavuşturulması gerektiği ifade edilmiştir.

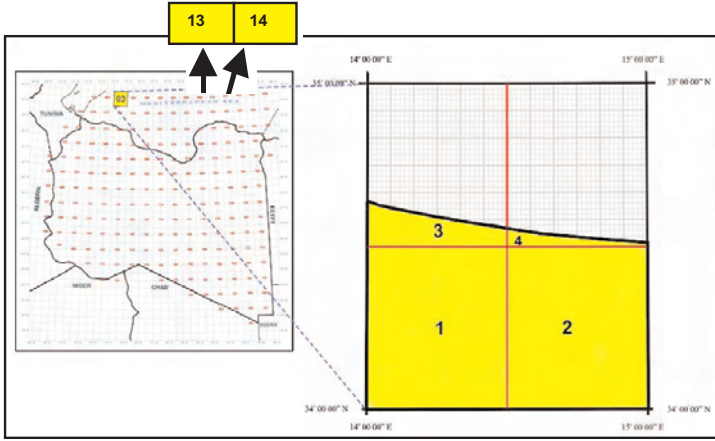
28
Security
Strategies
Year: 7
Issue: 14

Şekil-4: Libya'nın Ekonomik Haklarını Gösteren Harita (<http://en.noclibya.com>).

Doğu Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasında Libya'nın Rolü ve Etkisi

Şekil-5: Libya'nın Ekonomik Haklarını Gösteren Harita (<http://en.noclibya.com>).

Şekil-6: 13 ve 14 Numaralı Sahalar 24°D ile 26°D Boylamları Arasında 34°K ile 35°K Enlemleri Arasında, Girit Adası'nın Güneyinde Yer Almaktadır (<http://en.noclibya.com>).

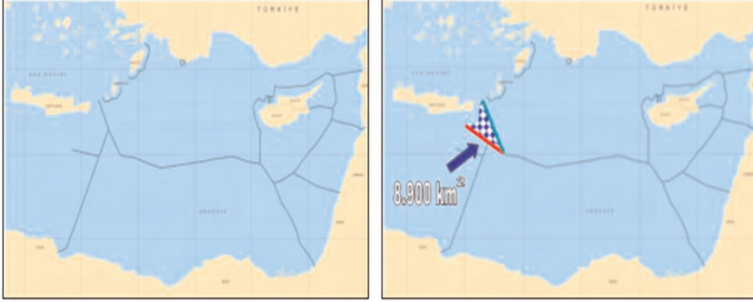

Şekil-7: Girit Adası'nın Güneyinde Ekonomik Haklarının Olduğunu Gösteren İllüstratif Harita.

Yunanistan'ın yanı sıra GKRY de Libya ile deniz yetki alanı sınırlandırma anlaşması imzalamak üzere görüşmelerde bulunmaktadır (<http://www.cypruswe-ekly.com.cy/main/92,1,283,0,14593-.aspx>).

6. Doğu Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Kapsamında Karşılıklı Kıyılara Sahip Türkiye ve Libya'nın Değerlendirilmesi

Doğu Akdeniz'de ilan edilebilecek Münhasır Ekonomik Bölge (MEB)'nin sınırlarının tespiti maksadıyla yapılan önceki çalışmalarda Şekil-9'da sunulan haritada gösterildiği üzere, Türkiye'nin 145.000 km²'lik bir MEB alanına sahip olduğu hesaplanmıştır. Ayrıca, Doğu Akdeniz'de Türkiye'nin ve kıyıdaş devletlerin sınırları, Sertaç Hami Başeren tarafından hazırlanan "Doğu Akdeniz Deniz Yetki Alanları Uyuşmazlığı-Dispute Over Eastern Mediterranean Maritime Jurisdiction Areas" isimli kitapta yer alan haritada (Şekil-8) yayımlanmıştır. Bahse konu haritanın, Türkiye ve Libya arasında akdedilecek bir MEB antlaşmasıyla MEB sınırlarında oluşacak değişikliği gösteren harita ile mukayesesi Şekil-8'de gösterilmiştir.

Doğu Akdeniz MEB Kıta Sahanelığı Sınırları (Sertaç Hami Başeren; “Doğu Akdeniz Deniz Yetki Alanları Uyuşmazlığı – Dispute Over Eastern Mediterranean Maritime Jurisdiction Areas”, Türk Deniz Araştırmaları Vakfı Yayınları Yayın No: 31, İstanbul 2010, s. 44)

Libya ile Akdedilecek Bir Antlaşmayla MEB Sınırlarında Oluşacak Değişiklik

Şekil-8: Doğu Akdeniz’de Libya ile Akdedilecek bir MEB Sınırlandırmasında Oluşacak Değişikliği Gösteren Harita.

Ancak, uluslararası hukuk, ilgili yargı kararları ve Doğu Akdeniz’deki mevcut coğrafi konumlar dikkate alınmak suretiyle yapılan hesaplamalarda, Türkiye’nin esasen daha fazla bir MEB alanına sahip olduğu görülmektedir.

Doğu Akdeniz’de yapılacak MEB sınırlandırmasında, Şekil-9’da yer alan haritada gösterildiği üzere; Anadolu ile Afrika Kıtası sahilleri (Libya-Mısır) arasında “ortay hattın” esas alınması, “ortay hattın” kuzeyinde kalan Kıbrıs Adası ile Yunan adalarının ters tarafta bulunmaları ve Anadolu sahillerinin önünü kapatmak suretiyle Türkiye’nin denize açılımını engelliyor konumda olmaları sebebiyle; “coğrafyanın üstünlüğü ile kapatmama (non-encroachment)” prensibine riayet edilmesi, ters tarafta kalan adaların ise sadece karasuları kadar deniz yetki alanlarına sahip olabileceğinin dikkate alınması gerekmektedir.

Şekil-9: Doğu Akdeniz’de Hakkaniyet Çerçevesinde Ortay Hatta Göre Sınırlandırma.

Bahse konu prensipler esas alınarak yapılan hesaplamalar, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de öngörülen yaklaşık 145.000 km²'lik (Şekil-10'da gösterildiği üzere) MEB'inin asgari 189.000 km²'ye çıkması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu durum muvacehesinde, Şekil-11 ve Şekil-12'de gösterilen haritalar mukayese edildiğinde, yaklaşık 44.000 km²'lik deniz yetki alanı farkının mevcut olduğunu söylemek mümkündür. Söz konusu alanlar Şekil-12'deki haritada gösterilmiştir.

Şekil-10: Çalışmalar Neticesinde Belirlenen MEB Alanı.

Şekil-11: Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki MEB Alanı.

Şekil-12: Türkiye'nin Feragat Ettiği Değerlendirilen MEB Alanları.

Şekil-10'daki haritanın çizimi esnasındaki hesaplama ile yukarıda bahsedilen kriterler dikkate alınarak yapılan hesaplama arasındaki farkın bir kısmının, Kıbrıs Adası'nın kapatılmamasının yanı sıra, Libya'nın ilgili kıyıdaş devletler arasında sayılmamasından ve bu nedenle kıyıların karşılıklı olduğu gerçeğinin dikkate alınmamasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Esasen, Şekil-13'te yer alan haritada gösterildiği üzere Türkiye'nin Marmaris, Fethiye ve Kaş kıyıları ile Libya'nın Derne, Tobruk ve Bordiya kıyılarının karşılıklı kıyılar olması sebebiyle her iki ülke arasında bir sınırlandırma anlaşması akdedilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Aslında bu hattı Şekil-14'te mavi hat ile gösterildiği üzere Anamur'a kadar kaydırmak da mümkündür. Ancak, daha önce Mısır ile öngörülen ortay hata müdahale etmemesi açısından, bu hattın Kaş-Deveboynu arasında tutulmasının daha uygun olacağı kıymetlenmiştir.

Şekil-13: Türkiye ve Libya Arasında Ortay Hat.

Şekil-14: Doğu Akdeniz'de Hakkaniyet Çerçevesinde Ortay Hatta Göre Sınırlandırma.

Doğu Akdeniz'de Türkiye'yi Antalya Körfezi'ne hapsedecek şekilde, Yunanistan'ın Girit, Çoban (Kerpe), Kaşot, Rodos, Meis hattını esas alarak belirlediği ortay hat üzerinde GKRY, Mısır ve Libya ile yapacağı bir MEB sınırlandırma anlaşması;

-Yunan adalarına hakkaniyet prensibini ihlal edecek şekilde karasuları ötesinde deniz yetki alanları verilmesi anlamına gelebileceği gibi,

-Libya açısından ise, Anadolu ile Afrika Kıtası sahilleri arasındaki "ortay hat"ın" esas alınması suretiyle yapılabilecek bir sınırlandırmaya nazaran daha az bir MEB alanına sahip olması sonucunu da doğurabilecektir.

Belirtilen nedenle, Libya'nın, Yunanistan'ın tezi doğrultusunda bir sınırlandırmaya razı olup büyük bir kayba uğramaktansa, kendisi için avantajlı olan hesaplama kriterlerine istinaden Türkiye ile deniz yetki alanları sınırlandırması anlaşması yapmayı tercih edebileceği düşünülmektedir. Böylece, Libya'nın deniz yetki alanları Girit Adası'nın karasularına kadar genişleyebilecek, Türkiye ise ilave 8.900 km²'lik MEB alanına sahip olabilecektir. Diğer taraftan, Libya ile Türkiye arasında gerçekleştirilecek deniz yetki alanları sınırlandırması antlaşmasının, Yunanistan'ın adaların kıta sahanlığı ve MEB'e sahip olduğu tezini zayıflatabileceği, Doğu Akdeniz'de deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasında Yunanistan'ın Girit, Çoban (Kerpe), Kaşot, Rodos, Meis hattını esas alan görüşlerinin uluslararası platformlarda ciddi zemin kaybına uğrayabileceği değerlendirilmektedir.

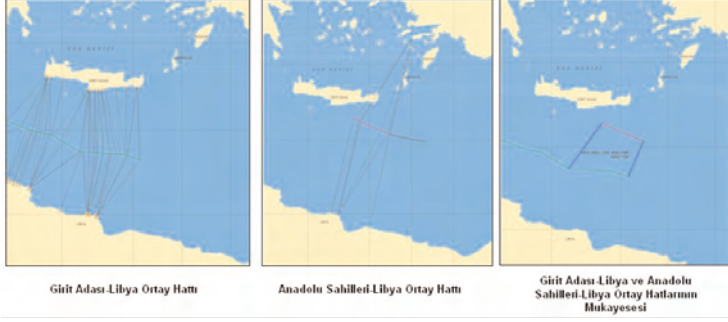
Nitekim, Yunanistan'ın Girit, Kaşot, Çoban, Rodos, Meis hattını ilgili kıyı kabul ederek Türkiye'yi Doğu Akdeniz'den dışlama girişimi ve GKRY'nin ortay hatları esas alıp bunların hakkaniyete uygun hale getirilmesinden kaçınarak sınırın Meis'ten sonra Antalya açıklarında Türkiye'ye çok az bir kıta sahanlığı/MEB ala-

nı bırakacak şekilde Kıbrıs’a uzanmasını öngören politikaları hukuki mesnetten yoksundur.

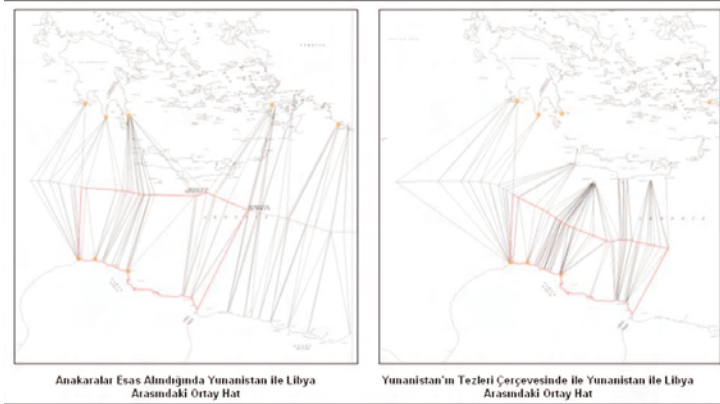
Doğu Akdeniz’de sınırlandırmaya esas teşkil edecek deniz alanında ortay hat Anadolu ile Afrika Kıtası sahilleri arasında doğu-batı ekseninde ilerlemektedir. Bu eksenin kuzeyinde Yunanistan’a ait Girit, Kerpe, Kaşot, Rodos, Meis ile Kıbrıs Adası bulunmaktadır. Sınırlandırmanın yapılacağı coğrafya dikkate alındığında, bahse konu adaların bu eksenin kuzeyinde yer aldığı görülmektedir. Teknik olarak; coğrafyanın üstünlüğü kapsamında dikkate alınan en önemli husus, adaların ortay hatta göre coğrafi konumudur. Nitekim, 1969 tarihli Kuzey Denizi Davası’nda bu prensip UAD tarafından, “coğrafyanın yeniden şekillendirilmesi söz konusu olamaz” biçiminde ifade edilmiş ve “iki veya daha fazla sayıda ülke arasındaki sınırlandırmanın bölgenin bütün ilgili unsurları dikkate alınarak hakkaniyet prensipleri temelinde hakça bir çözüme ulaşılacak şekilde” yapılması gerektiği vurgulanmıştır (Acer, 2004, s.3-1, 3-2). Benzer şekilde, 2009 tarihli Romanya ile Ukrayna arasında Karadeniz’deki deniz yetki alanlarının paylaşımına ilişkin uyuşmazlığın çözülmesi konusunda mahkeme tarafından Ukrayna’ya ait olan ve ortay hattın ters tarafında yer alan Yılan Adası’na karasuyu kadar deniz yetki alanı tanınmıştır (<http://www.icj-cij.org/docket/files/132/14989.pdf>).

Deniz hukuku üzerine en kapsamlı sözleşme olan 1982 Deniz Hukuku Sözleşmesi’nin ilgili 74’üncü ve 83’üncü maddeleri, uluslararası yargı ve hakemlik kararlarındaki anlayışı aynen yansıtmaktadırlar. Bu maddeler, hem kıta sahanlığı hem de MEB sınırlandırması için “kıyıları karşıt ya da bitişik olan devletler arasında kıta sahanlığı sınırlandırması Uluslararası Adalet Divanı Statüsü’nün 38’inci maddesinde belirtildiği şekli ile uluslararası hukuk kurallarına dayanan bir antlaşma ile ve hakça çözüm bulmak maksadı ile yapılır” prensibini kabul etmektedirler (Lagoni ve Vignes, 2006).

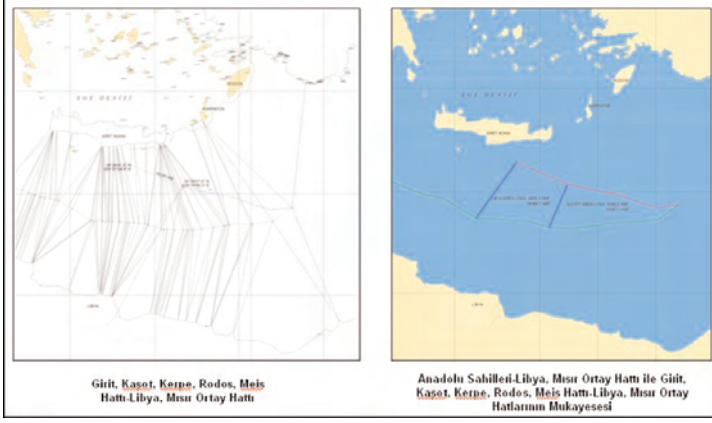
Ortay hat, BMDHS’nin 15’inci maddesi çerçevesinde; iki devletin sahilleri bitişik veya karşı karşıya olduğunda aralarında aksine anlaşma olmadıkça, bütün noktaları bu iki devletin her birinin karasularının genişliğinin ölçülmeye başlandığı esas hatlarının en yakın noktalarından eşit uzaklıkta olmak üzere çizilmektedir. Bu kapsamda; 1982 BMDHS’nin 15’inci maddesindeki ortay hat tanımı esas alınarak deniz yetki alanlarının her noktası iki taraf devletin karşılıklı kıyıları arasındaki ana karalarında belirlenen, birbirine en yakın ana noktalardan (base points) eşit uzaklıkta olacak şekilde çizilecek kesin ortay hat esasına göre belirlenmesi mümkündür. Nitekim bu doğrultuda yapılan teknik çalışmalarda elde edilen sonuçlar mukayeseli olarak Şekil-15, 16, 17 ve 18’de yer alan haritalarda gösterilmiştir.

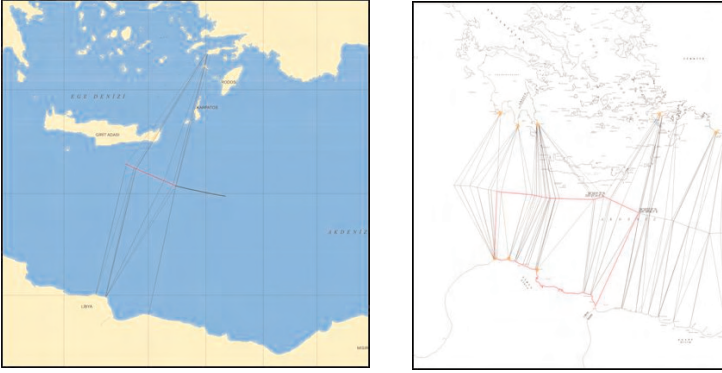
Şekil-15: Girit Adası-Libya ve Anadolu Sahilleri-Libya Ortay Hatlarının Belirlenmesine Yönelik Teknik Çalışmalar.

Şekil-16: Anakaralar Esas Alındığında Yunanistan ile Libya Arasındaki Ortay Hat ve Yunanistan'ın Tezleri Çerçevesinde Yunanistan'ın Tezleri Çerçevesinde Yunanistan ile Libya Arasındaki Ortay Hattı Gösteren Haritalar.

Şekil-17: Girit, Kaşot, Rodos, Meis Hatları-Libya; Mısır Ortay Hattı ile Anadolu Sahilleri-Libya, Mısır Ortay Hattı ile Girit, Kaşot, Rodos, Meis Hatları-Libya, Mısır Ortay Hatlarının Mukayesesini Gösteren Haritalar.

Şekil-18: Türkiye ve Libya Arasındaki Ortay Hattın Belirlenmesine Yönelik Teknik Çalışmalar.

Bununla birlikte, “ortay hattın” kuzeyinde kalan Kıbrıs Adası ile Yunan adalarının ters tarafta bulunmaları ve Anadolu sahillerinin önünü kapatmak suretiyle Türkiye'nin denize açılımını engelleyecek coğrafi bir konumda olmaları nedeniyle, söz konusu adaların sadece karasuları kadar deniz yetki alanlarına sahip olması gerekmektedir. Öncelikle, Kaşot, Çoban, Rodos, Meis Adaları Yunan ana kara-

sı ile Anadolu kıyıları arasında çizilen ortay hatta bakarak “Ters Tarafıta” yer alan adalar olduklarından, Doğu Akdeniz’de deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasında ne ilgili kıyıyı oluşturabilirler ne de karasuları dışında deniz yetki alanlarına sahip olabilirler.

Türkiye’nin taraf olmadığı 1982 BMDHS (Madde 121), adaların karasuları, kıta sahanlığı ve MEB’i olduğunu kabul etmekte ancak insanların oturmasına elverişli olmayan veya kendilerine özgü ekonomik bir yaşamı bulunmayan kayalıkların kıta sahanlıkları veya MEB’i olamayacağını belirtmektedir. Sözleşme çerçevesinde, adaların deniz yetki alanlarının sınırlandırılması ise kara parçalarına uygulanabilir hükümlere uygun olarak yapılmaktadır. Ancak, bugüne kadar verilen mahkeme kararları çerçevesinde, 1982 BMDHS hükümleri adalara ana kararlar kadar deniz yetki alanı tanınmasına imkân vermemiş, ihtilafli durumlarda sınırlandırma, her durum için hakkaniyet, eşit uzaklık, oransallık, coğrafyanın üstünlüğü, kapatmama, özel ve beşeri koşullar ile diğer koşulların (adalar ve diğer coğrafi formasyonlar) değerlendirilmesi gibi prensipler çerçevesinde yapılmıştır.

Hatta, Yunanistan, adalara kıta sahanlığı/MEB’in tanınıp tanınmayacağı konusunda kendi içerisinde dahi ihtilafa düşmüş ancak siyaseten adaların kıta sahanlığı/MEB’i olduğunu savunmanın kendileri açısından önemli olduğunu ifade etmektedir. O konu ile ilgili olarak, Yunanistan, ortay hattın çizilmesinde Meis Adası’nın başlangıç noktası olarak kullanılmadığı taktirde, Türkiye’nin MEB’inin batıya doğru genişleyeceğini ve Mısır’a kadar ulaşacağını, ayrıca Türk Kıta Sahanlığı’nın Mısır’ın Kıta Sahanlığıyla sınır olacağını, mahkemeye gidilmesi durumunda ise sonucun kesinlikle Yunanistan lehine olmayacağını belirtmektedir (To Vima Gazetesinin 16 Ocak 2011).

7. Sonuç ve Değerlendirme

Doğu Akdeniz’de karşılıklı kıyıları bulunan iki kıyıda devlet olarak Libya ve Türkiye’nin denizcilik alanında ilişkilerinin geliştirilmesi oldukça önem arz etmektedir. Uluslararası hukuka göre, karşılıklı kıyıları bulunan Libya ve Türkiye’nin hakkaniyet ölçüleri çerçevesinde bir an evvel deniz yetki alanlarını sınırlandırma anlaşması yapmasının her iki ulusun menfaatindedir. Bu konuda uluslararası mahkemelerin önemli mesnet ve emsal oluşturan kararları ile Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi’nin ilgili hükümleri kapsamında; Doğu Akdeniz’de hakkaniyet ilkesi temelinde deniz yetki alanları sınırlandırmasının, Türkiye ile Libya arasında yapılması gerekmektedir. Uluslararası hukuka tümü ile uygun böyle bir sınırlandırma anlaşmasının gerçekleşmesi hem Türkiye’nin hem de Libya’nın meşru hakkı olduğu gibi menfaatindedir. Böylece Libya, Yunanistan ile yapacağı antlaşmaya nazaran daha fazla bir deniz yetki alanına sahip olacaktır.

Sonuç olarak; Doğu Akdeniz’de karşılıklı kıyıları oluşturan Libya’nın Derne, Tobruk ve Bordiya kıyı hattı ile Türkiye’nin Marmaris, Fethiye ve Kaş kıyı hattı dikkate alınarak deniz yetki alanı sınırlandırmasına yönelik bir anlaşma akdetmesi, uluslararası hukuk açısından uygun ve meşru olacaktır.

Summary:

Being highly discernible especially in the past ten years, chiefly owing to Southern Greek Cypriot Administration (SGCA)'s declaration of its Exclusive Economic Zone (EEZ), as well as its bilateral delimitation agreements with some littoral countries, a struggle, or rather a disarray with respect to the delimitation of maritime jurisdictional areas in the East Mediterranean has surfaced.

Owing to its position pursued so far in terms of making delineations only through the use of perpendicular lines, Turkey narrowed its scope of relevant coasts and littoral states. Due to a lack of such broad outlook and comprehensive approach, it determined its maritime jurisdictional area only with a minimalist methodology. Indeed, Turkey has only determined Egypt, Turkish Republic of Northern Cyprus and Syria as relevant littoral states.

However, in line with the respective principles and provisions of the law of the sea and related decisions rendered by the international courts, it would be possible and necessary for Turkey to sign maritime jurisdictional areas delimitation agreement with Libya, since Turkey and Libya have also corresponding coasts subject to delimitation agreement. Such an agreement would be in the interest of Libya, as it was for Turkey, in comparison with the gains attained from the agreement might be signed between Libya and Greece. In line with such an probable agreement, it would be possible for Turkey to claim its own EEZ rights in the south east of the island of Crete.

In this regard, it is critically important for both Libya and Turkey to improve their relations on maritime issues, as two littoral states having opposite coasts. Based on international law, it is also in the interest of both countries to conclude maritime jurisdictional areas delimitation agreement in view of equitable measures. In this respect, considering also the related court decisions by international courts constituting significant precedents and the respective provisions of United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS), it is necessary for Turkey and Libya to conclude such an agreement. Such an agreement is absolutely legitimate and in the interests of both Turkey and Libya. If signed, Libya would also be accorded a larger maritime jurisdictional area than it would own in view of an agreement it would sign with Greece.

In conclusion, a maritime jurisdictional agreement between Libya and Turkey, considering the Dernah-Tobruk-Bordia coastline of Libya and Marmaris-Fethiye-Kaş coastline of Turkey as relevant opposite coasts would be in line with international law and in the absolute interests of both countries.

KAYNAKÇA

Aslan Gündüz, *Milletlerarası Hukuk Temel Belgeler Örnek Kararlar*, Geliştirilmiş 3'üncü Baskı, 1998-İstanbul.

İbrahim Gökalp; Milletlerarası Adalet Divanı'nın Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasına Dair Kararlarında Dikkate Aldığı İlkeler, 1. Bası, Beta Basım A.Ş., İstanbul-2008.

Celalettin Yavuz, "Petrol Sahaları Sebebiyle Kıbrıs'ın Artan Stratejik Önemi", <http://www.turksam.org/tr/yazdir1943.html> , 11.03.2010.

Dow Jones Newswires; "Cyprus, Israel Define Sea Border for Energy Search", 17.12.2010.

Rainer Lagoni and Daniel Vignes; *Maritime Delimitation*, Martinus Nijhoff Publishers, The Netherlands 2006.

Sertaç Hami Başeren; "Doğu Akdeniz Deniz Yetki Alanları Uyuşmazlığı-Dispute Over Eastern Mediterranean Maritime Jurisdiction Areas", Türk Deniz Araştırmaları Vakfı Yayınları Yayın No:31, İstanbul 2010.

Simon Henderson; "Seismic Shift: Israel's Natural Gas Discoveries" , 04 Ocak 2011, <http://grendelreport.posterous.com/seismic-shift-israels-natural-gas-discoveries-0>.

Victor Prescott and Clive Schofield; *The Maritime Political Boundaries of the World*, Second Edition, Martinus Nijhoff Publishers, The Netherlands 2005, sf. 485.

Yücel Acer, *Doğu Akdeniz'de Deniz Alanlarının Sınırlandırılması ve Türkiye*, Deniz Hukuku Sempozyumu, 21-24 Haziran 2004-Dz.K.K.İği-Ankara, s.3-1, 3-2.

Great World Atlas, Eighth Edition, In Association With The Royal Geographical Society With, Great Britain-2001.

Sema Sezer, "Doğu Akdeniz'de Rum Petrol Arama Ruhsatları ve Ekonomik Bölge Anlaşmaları", 20-21 Mart 2008, Gazi Magosa.

Uluslararası Adalet Divanı Statüsü

Uluslararası Adalet Divanı Kuzey Denizi Kararı (I.C.J. Reports (1969))

Uluslararası Adalet Divanı Tunus ve Libya Kararı (I.C.J. Reports (1982))

Uluslararası Adalet Divanı Malta ve Libya Kararı (I.C.J. Reports (1985))

1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi

T.C. Dışişleri Bakanlığı internet adresi, www.mfa.tr

<http://www.usgs.gov/newsroom/article.asp?ID=2435>

<http://www.usgs.gov/newsroom/article.asp?ID=2435>

<http://pubs.usgs.gov/fs/2010/3014/pdf/FS10-3014.pdf>

<http://geology.com/usgs/nile-delta-oil-and-gas>

<http://www.kibris1974.com/kibrisin-oteki-vazgecilmezlikleri-t105661.html?s=4d6f83fa7613e72568de17f79fc5c74f&>

<http://www.byegm.gov.tr/yayinlarimiz/disbasin/2007x/02/06x02x07.htm>

<http://www.byegm.gov.tr/yayinlarimiz/disbasin/2007x/02/02x02x07.HTM>

http://www.rigzone.com/news/article.asp?a_id=102276&hmpn=1

<http://www.jpost.com/International/Article.aspx?ID=199896&R=R1>
http://www.financialmirror.com/News/Cyprus_and_World_News/22099
Birleşmiş Milletler İnternet adresi, www.un.org, Devletlerin Deniz Alanları, 17 Aralık 2010.
<http://www.dunyabulteni.net/?aType=haber&ArticleID=135173> , 07 Kasım 2010.
<http://www.cypusweekly.com.cy/main/92,1,283,0,14593-.aspx> , 21 Kasım 2010.
http://www.mfa.gov.tr/turkiye-libya_siyasi-iliskileri.tr.mfa
<http://www.mfa.gov.tr/turkiye-libya-ticari-ve-ekonomik-iliskileri.tr.mfa>
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ly.html>
<http://www.ulkeler.net/libya.htm>
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/293/85/PDF/N0529385.pdf?OpenElement>
http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/1by_2009_declaration_e.pdf
<http://www.icj-cij.org>
http://en.noclibya.com.ly/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=56&dir=DESC&order=name&limit=5&limitstart=15
http://en.noclibya.com.ly/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=56&dir=DESC&order=name&limit=5&limitstart=10
http://en.noclibya.com.ly/index.php?option=com_docman&task=cat_view&Itemid=34&gid=54&orderby=dmdatecounter&ascdesc=DESC
<http://www.pioner-investors.com/news2.asp?newsid=3619>
<http://www.icj-cij.org/docket/files/132/14989.pdf> , 10.01.2011.
To Vima, Kıbrıs Açıklarında Büyük Petrol Yatakları Var, 02 Şubat 2007.
Imerisia Gazetesi, 8 Kasım 2010.
Eleftherotipia, 27 Aralık 2010.

Keeping Security and Peace: Behind the Strategicization of NATO's 'Critical Security Discourse'

Güvenliği ve Barışı Koruma: NATO'nun 'Kritik Güvenlik
Söylemi'ni Stratejikleştiriminin Ardında Yatan Nedenler

Giovanni ERCOLANI *

“La verita' e' nel fondo del pozzo:
lei guarda in un pozzo e vede il sole o la luna;
ma se si butta giu' non c'e' piu' ne sole ne' luna,
c'e' la verita'”

Il Giorno della civetta
Leonardo Sciascia (1921-1989)¹

Abstract

After the implosion of the Soviet Union in 1991, NATO entered an era where it wants to re-establish the legitimacy of its existence. Throughout its two NATO New Strategic Concepts (1999 and 2010), NATO has been constructing its Post-Cold War legitimacy in producing its own identity-discourse and meaning of security which will determine its global policy based on a “Future Security Risks” narrative. Analyzing the construction process of the legitimacy of NATO's existence by using Discourse Analysis Method, this study attempts to shed light on the “building blocks” of NATO's contemporary purpose, and accordingly, the factors that determine the purpose of its existence in a globalized world.

Key Words: NATO, NATO's discourse, Critical Security Discourse, Geopolitical-Narrative-Framework, Securitization, Post-Cold War security-insecurity global environment.

* Ph.D., member of the “Centre for Energy and Environment Security” (Nottingham Trent University, UK), Thesis Adviser at the “Peace Operations Training Institute” (USA), member (elected) of the “Royal Institute of International Affairs - Chatham House” (UK), and Fellow of the “Royal Anthropological Institute” (London, UK),
email: drercolani@yahoo.co.uk.

¹ “The truth is at the bottom of a well. You look in a well, and you see the sun or the moon, but if you jump in, there's no longer the sun or moon; there's the truth.”

Öz

Sovyetler Birliği'nin 1991'de sona ermesiyle NATO kendi varlığının meşruiyetini yeniden temellendirme sürecine girmiştir. NATO bu meşruiyet zeminini öncelikle söylemsel olarak oluşturmakta ve bunun inşasını yaparken "Gelecek Güvenliği Riski" söylemi üzerinden politikasını belirlemektedir. Bu makale, NATO'nun varlığının meşruiyetinin inşa sürecini, söylem analizi yöntemiyle inceleyerek, NATO'nun günümüzdeki amacının yapı taşlarına ışık tutmayı ve bu bağlamda da bu "yeni" NATO'nun varlık sebebini belirleyen ve etkileyen faktörleri ortaya çıkarmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: NATO, Sovyetler Birliği, Güvenikleştirme, Kritik Güvenlik Söylemi, NATO Söylemi

“Τὰ Πάντα ῥεῖ” (“*Ta Panta rhei*”), meaning “everything flows”, is the famous phrase, apparently coined by Simplicius of Cilicia, which summarises Heraclitus’ philosophy and his concepts of “change” and “becoming”. According to Heraclitus, “becoming” is the substance of being since everything is subject to time and transformation. Even what seems to be static to sensory perception is actually dynamic and constantly changing. Therefore, one can assume that “becoming” and “changing”, together with “space” and “time”, can represent the framework in which life is lived. However, within this universal dimension in which everything is dynamic, I would like to restrict this framework to our planet Earth and to its dominant living human beings (*Homines sapientes*) who have at their own disposal varying quantity of times. Our personal presence on this planet will come to an end, and it is exactly around this “time disposal” idea that I would like to construct this paper.

With this purpose, my research has the aim to demonstrate how NATO, as a military organization in charge of the defence of its members, despite its multiple attempts to change in order to adapt itself to the new post-Cold War times and geographical spaces in which it pretends to operate, and in which it could be called to intervene, has remained anchored to a static and a-historical own time. NATO can personify the classical “problem-solving theory” which “accepts the world (or situation) it inherits, seeks to make it work, and in so doing contributes to replicating what exists” (Booth, 2005, p. 4-10). With a “critical theory” eye, the paper explores the way in which NATO has moved, through the construction of official discourses in which the etymological definition of security has been re-adapted to the necessity of NATO countries, from a defence position to a securitizing one.

Confronted with the “out there” realities, which are outside the geopolitical space of NATO perimeter, the discourse produced by the Alliance can be only interpreted as a “tribal doctrine” which tries to reproduce hierarchical power-formula in fashion during the already gone Cold-War time.

At the beginning of the American movie "The Curious Case of Benjamin Button"², Theodore Roosevelt, the aging former president of the United States, is shown at a dedication ceremony of a clock in New Orleans' Union Station that take place in November 1918. As the clock starts functioning, we realize that it runs backwards and not forwards as all the normal clocks do and as does our human concept of time. The main explication is linked to the fact that the constructor of the enormous clock is a blind clockmaker who, embittered by the death of his son in World War I, creates a massive clock which runs backwards. His skewed and twisted reasoning is that this might somehow reverse time and allow dead soldiers to return to life and come home. The reversed footage of soldiers walking backwards away from a train illustrates his dream.

Indeed, the main character of the movie, Benjamin Button, starts his life when he is old. He is really born old, with a body so deformed by age (so he knows his time disposal: 85 years) that his mother thinks of him as being a monster. Benjamin Button's entire existence runs backwards (while he learns as other normal human beings do) until he dies like a baby just born.

I would like to use the two opposing images of a clock moving backwards and the one of a clock moving forwards as a metaphor which can explain how time, our existence, our past, and our future, and our struggle with time itself are all interconnected and are rooted in the concept of security.

We cannot imagine time and security as going their own separate ways. They are bonded.

As the forward clock is ticking, the backward clock has already stopped to tick for past empires, for past emperors, for past alliances, for past people, and for past world orders. But can we in all seriousness talk about a world order at all, as a compass which will always point to the same magnetic north, when even the magnetic north moves?

The two clocks help us visualize what has immediately become past and then history; and even what we live now and consider present at this exact moment in time is already past. While the future looks so far into the distance, it will become past, too. Moreover, we too have not to forget that, even as simple observers, we have our internal backward clocks that are ticking away our time left in this human existence.

This internal backward clock is represented by our life expectancies.

Of course, it is not the very exact quantity of time which we will have at our disposal in our life, but it is calculated on a mathematical media, and it is different for every human being living in different part of this planet Earth.

² "The Curious Case of Benjamin Button" is a 2008 American fantasy-drama film directed by David Fincher.

For instance a human being defined as Japanese and living in Japan will have a life expectancy of 82 years, a Moldovan 68, and a Mozambican 42 (Data based on http://www.un.org/esa/population/publications/wpp2006/WPP2006_Highlights_rev.pdf). This means that their own backward clocks started ticking at 82, 68, and 42 respectively.

I am aware that this is just a general example but its main aim is only to provide an idea which I will use in this paper.

Life expectancy and our quantity of time disposal are indisputably based on our quality of life and on what we consume, not to mention the fact that we belong to a particular human group and live in a specific part of the Earth. Furthermore, another element which plays an important role in adjusting our backward clock arms and which we cannot omit from this picture is represented by our consumption factor.

As is the case in life expectancy data, the consumption factor also reflects huge discrepancies among human beings belonging to certain human groups and living in different parts of the globe.

Specifically, this consumption factor has been calculated and it is the number "32".

"The estimated one billion people who live in developed countries have a relative per capita consumption rate of 32. Most of the world's other 5.5 billion people that constitute the developing world, with relative per capita consumption rates below 32, are mostly down toward 1" (Diamond, 2008). A third element which plays an important role in this framework (becoming, change, time, and space), and in which the lives of human beings are regulated by the two clocks, is represented by the population growth rate.

"Population growth rate (PGR) is the increase in a country's population during a period of time, usually one year, expressed as a percentage of the population at the start of that period. It reflects the number of births and deaths during the period and the number of people migrating to and from a country. Between 1980 and 2000 the total world population grew from 4.4 billion to 6 billion. By 2015, at least another billion people will be added for a total of more than 7 billion. (...) most of this growth has been, and will continue to be, in the developing world. In 1998, 85 percent of the world's people (more than 4 out of 5) lived in low- and middle-income countries; by 2015, it will be 6 out of 7" (The World Bank Group).

This is because our Earth, being a living element in itself, has a backward clock, too. As more people will have more needs, will the Earth be able to provide for them all? How will human beings belonging to different groups and living in diverse regions of this planet organize themselves in order to set both clocks which symbolize and quantify our presence on this our planet? It is in answering to these ques-

tions that we have not to forget the vital link between the human being-society and the Earth, in which the Earth must not be perceived any more as a territory but as our unique dimension which we need, all of us, to survive and live.

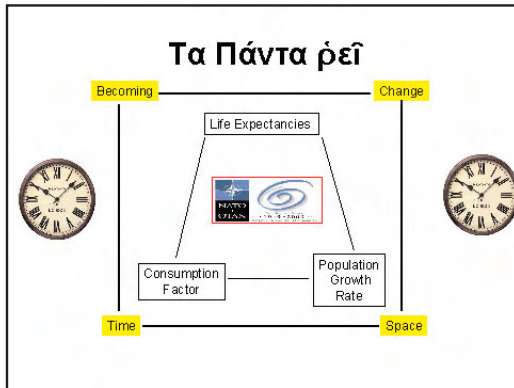
It is between the learned³ and the then future (symbolized by the two opposing clocks which mark the times, and encapsulated inside the “becoming, change, time, and space” notions) that human existence has always been organized, and has moved and struggled to survive and to secure itself.

It is a struggle that, during the existence of we human beings, has moved between times of security, peace and war and, in this respect, we have organized ourselves as a family, a group, a tribe, a nation and a state, and forged, when necessary, alliances among us with the primary purpose of acquiring and maintaining peace and then of securing our survival.

This is the case now for a particular military alliance which was formed among states during a distinct historical moment and that had a very specific purpose in defending its members from a well-defined enemy.

The problem is that the defined enemy has disappeared due to “natural causes” and not as a consequence of war. Very briefly, his backward clock has stopped ticking, but the alliance has survived him.

In theory, the evaporation of the enemy which had supplied the main founding and original reason for the establishment of the alliance should have provoked the dissolution of the military bloc. In practice this did not happen and in order to survive to its historical end the alliance has substituted its main “raison d'être”, specifically its defence (military and ideologically) from a unique enemy, with the “ability to confront the existing and emerging 21st century security threats” (Bucharest Summit Declaration, 2008).

³ The etymology of history is “istor”, the old Greek for knowing, learned.

“Securing our future 1949-2009” (NATO's 60th anniversary official web site) was the motto selected to condense the activities of NATO at its 60th anniversary, and my purpose in this paper is to focus on the Alliance's recent narrative which has permitted the Organisation to reinvent itself, to define a new geopolitical context of interests and military operations, and then to proclaim an own production and interpretation of the concept of security.

Both the NATO 1999 and 2010 Strategic Concepts (NATO 1999 New Strategic Concept, 2010) have contributed to the construction of a “geopolitical-narrative framework” which represents the “liquid”⁴ field of existence of the NATO concept of security.

For my purpose, I will construct and deal with what I consider my picture of the NATO “geopolitical-narrative framework”, which will enclose the main elements of narrative: the author, the imaginary, the reality and the “model reader”. Then I will explain the function of my “NATO geopolitical-narrative framework” and at the end I will challenge this picture and its *raison d'être* assuming a position outside the “geopolitical-narrative framework”. Using various ontological questions, I will try to demonstrate the “cultural relativism” of the NATO approach and how security can be considered an idiosyncratic concept.

Now I would like to start with my methodology.

1. Methodology: Discourse Analysis, Emotional Words And the “Geopolitical-Narrative-Framework”.

I have based my methodological approach on the assumption that “Security’ is the move that takes politics beyond the established rules of the game and frame the issue either as a special kind of politics or as above politics. Securitization can thus be seen as a more extreme version of politicization. In theory, any public issue can be located on the spectrum ranging from non-politicized (meaning the state does not deal with it and it is not in any other way made an issue of public debate and decision) through politicized (meaning the issue is part of public policy, requiring government decision and resource allocations or, more rarely, some other form of communal governance) to securitized (meaning the issue is presented as an existential threat, requiring emergency measures and justifying action outside the normal bounds of political procedure)” (Buzan, Waever, de Wilde, 1998, p.23-24).

Then it is extremely clear how the process of securitization becomes a political process in which the narrative has its primary importance.

⁴ Zygmunt Bauman has developed in a number of books the concept of liquidity applied to social science and social analysis. According to him, the passage from the “solid” into a “liquid” phase of modernity is a condition in which social forms can no longer keep their shape for long because they decompose and melt faster than the time it takes to cast them, and once they are cast for them to set.

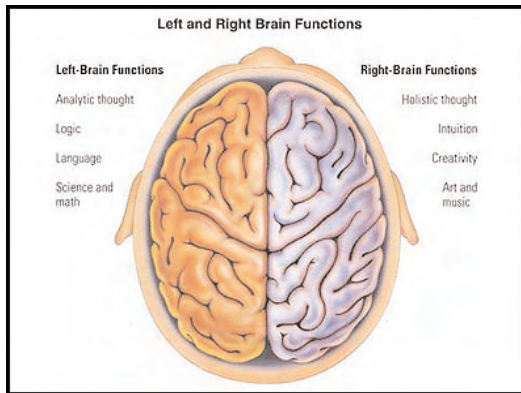
“The process of securitization is what in language theory is called a speech act. It is not interesting as a sign referring to something more real; it is the utterance itself that is the act. By saying the words, something is done (like betting, giving a promise, naming a ship)” (Buzan, Weaver, de Wilde, 1998, p. 26).

But whereas “by saying the words, something is done”, in this specific case of “securitization”, when we use the very word “security”, something more is done: an emotional element has been added to the narrative.

Here I will use a discourse analysis lens because discourse analysis represents a general term for a number of approaches to analysing written, spoken, signed language use or any significant semiotic event.

Indeed, I could say that like Don Quixote and Sancho Panza (the two fictional figures of the famous book of Miguel de Cervantes Saavedra) our condition is to be completely surrounded and immersed into stories. Stories which are told to us through the use of a language, images, media, etc... However, the story can be a language because “language itself conditions, limits, and predetermines what we see. Thus, all reality is constructed through language, so that nothing is simply ‘there’ in an unproblematic way – everything is a linguistic/textual construct. Language does not record reality; it shapes and creates it, so that the whole of our universe is textual” (Barry, 2002). Moreover, when we look at our capacity to memorize, neuroscience has proved that “the brain has two memory systems, one for ordinary facts and one for emotionally charged ones” (Goleman, 1996), and indeed our brain is formed by two opposite hemispheres, the right and the left one.

Both brain hemispheres perform distinctive actions (which are inseparable and complementary in our cognitive and affective aspects of behaviour), and for the evidence that they memorise facts and/or emotions, I would like to say that in our brain there live both Don Quixote (emotions) and Sancho Panza (facts), who are inseparable and complementary too.

I can then say that we can be at the same time both Don Quixote and Sancho Panza. Furthermore, on the result of how external events are perceived and memorized, we build up our personal map (brain map) of our perceptions, which create a state and drive our behaviour.

According to Ernest Cassirer, humankind, in order to adjust itself to the immediate environment mentally, and through its capacity to imagine, is capable of creating a new dimension of reality, defined as a symbolic system.

“He lives rather in the midst of imaginary emotions, in hopes and fears, in illusions and disillusion, in his fantasies and dreams” (Cassirer, 1974).

The securitization performance represents a very particular case: “The difference between normal challenges and threats to national security necessarily occurs on a spectrum of threats that ranges from trivial and routine, through serious but routine, to drastic and unprecedented. (...) The labelling of an issue as a security problem by the government automatically legitimises the use of exceptional means.” (Buzan, 1991, p. 113-115).

Why do we arrive at this result? The explanation is in the fact that we are using an emotional word which has emotional consequences.

The English word emotion⁵ is derived from the French word “émouvoir”. This is based on the Latin “emovere”, where e- (variant of ex-) means “out” and ‘movere’ means “move.” The related term “motivation” is also derived from the word ‘movere’.

Also in the title of this paper, I use three specific words: keeping, peace, and security, and, etymologically speaking, the three refer to emotional states.

The verb to keep (Penguin English Dictionary, 2004) means to retain possession or control of something; or to cause somebody or something to remain in a specified place or condition. At the same time, as a noun, ‘keep’ means a castle, fortress, or fortified tower.

Peace (Penguin English Dictionary, 2004) too carries emotional characteristics. Peace means a state of tranquillity or quiet and among its meaning connotes public order and security maintained by law or custom.

But the word which is central to our study is security (Penguin English Dictionary, 2004) (freedom from danger, fear, anxiety, destitution, etc.), which in its

5 “Emotion (...) noun (...) 1a a strong feeling, e.g. anger, fear, or joy, often involving physiological changes, e.g. a rise in the pulse rate. B such feelings considered collectively. 2 instinctive feelings or reactions, esp as opposed to reason (...) (Penguin English Dictionary, 2004).

etymological meaning bears strong emotions: it is derived from the Latin "securitas" then from 'sine' (= without) + 'cura' (= anxiety, worry)⁶.

However, there is a difference between anxiety and fear. While anxiety is a generalized mood condition that occurs without an identifiable triggering stimulus and is the result of threats that are perceived to be uncontrollable or unavoidable, on the contrary, fear occurs in the presence of an observed threat and is related to the specific behaviour of escape and avoidance.

Then in the case of anxiety, this can be provoked by a stimulus without the presence of a real material threat. Anxiety is more stressful than fear therefore human beings tend to transform anxieties to fear in order to avoid this stress.

Therefore, there is a strong relationship between who triggers the stimulus, the receiver of the stimulus, and the space in which the stimulus is broadcast.

What I have been constructing so far is a representation of a space which operates both at a geographical and emotional level, and which frames our perception of reality making the emotional aspects prevail.

This space is what Cassirer (Cassirer, 1974) calls the "symbolic space": because of his capacity to create signs and symbols which help him to interact with reality, the human being then, no longer a positivist rational animal, becomes an "animal symbolicum", and, as such, lives in a symbolic space, and this is a space which frames even his capacity of imagination.

And it is the peculiarity of the construction of this symbolic space through the use of the media of mass communication that the nature of the "animal symbolicum", as producer and consumer of myths, evolve in the image of the "homo videns".

With the publication of "Homos Videns – Television and post-thinking", the author Giovanni Sartori, who teaches Political Science at the New York's Columbia University, shed light on the fact that with the advent of the television we were entering in a new political era characterized by what he calls the post-thinking: the inability to think. It is the primacy of the image and the manipulation of public opinion through TV which leads us to see and watch, but without being able to understand, that represent the new challenges democracy faces nowadays under the influence of the television and more in general of the media.

6 "First of all we note that the term 'securitas', like all feminine nouns in 'tas', belongs to the category of abstract nouns, such as 'libertas', 'humanitas', 'civitas', and so on. It is, therefore, a purely theoretical concept, which did not correspond to any real objectivity in the eyes of most ordinary citizens or Roman soldiers. Even if we stop to consider the etymological root of the noun or adjective, we see that it is derived from 'sine' (= without) + 'cura' (= anxiety, worry). The 'secura' person was thus at the origin of the "sine cure" individual, that is without anxieties, without worries, and then free from thoughts or anxieties. The safety condition, therefore, is conceived as the absence of something: it is a condition that could be called 'of default'." (Campacci, 2009, p. 1).

In a world where the image has completely replaced the word, the human capacity of abstraction has been reduced.

The words that articulate human language are symbols which call in representations that recall to the mind depictions and images of visible things that we have seen. This is the case with the use of “concrete words”, as the case for house, bed, table, wife, etc., in short our practical vocabulary.

However this is not the case with “abstract words” which do not have any equivalent in visible things, and their meaning is far from being depicted by an image.

We can visualise “city”, but what about nation, sovereign people, bureaucracy, and an “abstract word” as security?

All of them are both abstract concepts elaborated and entity constructed by our mind.

As Sartori points out, the whole of our physical and chemical control on nature, as our capacity to create and manage the political-economical habitat is based on our capacity to think in terms of concepts that are invisible and non-existent to the human eye.

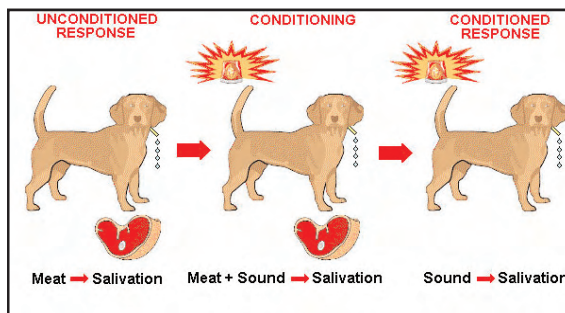
In this primacy of the image over the word (represented by abstract concepts, and myths), where, through the TV, the image deletes concepts, our capacity of abstraction becomes atrophied and with it our ability to understand.

The image that we see or perceive in reality doesn't produce ideas, but inserts itself in a space of ideas which provide it with framework and meaning.

“The image itself does not give any intelligibility. The image must be explained and the explanation that comes from the video is insufficient. (...) The seeing is atrophying the understanding.” (Sartori, 1997, p. 25).

It is in this process, that is, in atrophying the capacity of abstraction of the “homo sapiens”, that the human being becomes “homo videns”.

52
Security
Strategies
Year: 7
Issue: 14

To sum up, "homo videns" is an evolution/devolution of the "animal symbolicum" of Cassirer, and Sartori is conscious of that. In it we should go back to the division between signal and symbol operated by Cassirer on the Pavlov's dog experiment.⁷ A division now difficult to sustain due to the very fact that the symbol can be interiorized as a signal, and has every signal produces conditioned reflex and a reflex behaviour.

It is in dealing with security issues and the importance that this topic has for the "polis", that the above process is linked to the political discourse and more than ever in our times where democracy has been defined as a government of public opinion (Dicey, 1914).

Public opinion is "doxa", and not episteme, knowledge and science. "For the common man knowledge is not a priority," notes Sartori (Sartori, 1997, p. 27).

Opinion is simply a point of view; a subjective opinion for which no proof is asked. It is in the construction of public opinion that the invention, use, and manipulation of an image (far from the original literal meaning that it represents) for politicians becomes a game in which their own power is at stake.

A structured game where the public's conditioned reflex and reflex behaviour are compressed between a positive image (myth which can be security, order, etc.) and what I would like to call the contra-myth (which can be the idea of enemy, disorder, anarchy, etc), a fearful image, with both capable in producing stimulus and psychological and physical responses.

And in this game, the political discourse could even become, at its extreme, an empty script that appears as a myth that in its turn provides a temporal meaning and purpose to the original political discourse.

A political discourse where the myth acts, continuously referring to the contra-myth, both as signal and symbol to produce conditioned reflexes, and reflex behaviours on the voters which can sustain political decisions.

"The man who loses the capacity of abstraction is "eo ipso", incapable of rationality, and therefore a symbolic animal that is no longer in the position to sup-

7 "The classic experience of Pavlov is that of the dog, the bell and the salivation to the view of a piece of meat. Whenever we present to the dog a piece of meat, seeing and sniffing it and makes the animal salivate. If we ring a bell, what is the effect on the animal? An orienting reaction. It simply looks around and turns its head to look for where that sound stimulus comes from. If we repeatedly ring the bell, and immediately after show the meat and give it to the dog, after a certain number of times, simply ringing the bell provokes salivation in the animal, preparing its digestive system to receive the meat. The bell becomes a sign of the meat that will come later. The whole body of the animal reacts as if the meat was already present, with salivation, digestive secretions, digestive motricity, etc. A stimulus that has nothing to do with feeding, a mere sound, becomes then capable to induce digestive modifications." (Cassirer, 1974 (1944) p. 31-32)

porting, let alone of feeding, the constructed world of the homo sapiens.” (Sartori, 1997, p. 109-110).

Thus, security and the securitization process develop into an emotional space in which organisms are becoming anxious (not to mention about the possibility to construct a canine devotion as the Pavlov’s dog case).

I call this “symbolic space” a “geopolitical-narrative framework”, the space where the process of Securitization becomes a “more extreme version of politicization” (Buzan, Waever, de Wilde, 1998, p. 23-24).

This means that a “geopolitical-narrative-framework” is a physical and intellectual-symbolic space (as a hermeneutical circle), in which emotions and perceptions are elaborated through a narrative (narrative is a re-presentation of real or invented events), in order to produce a particular image and meaning to be attached to the word “security”. It is a space in which the reader, “volente o nolente”, willy-nilly, is part of it and where he is called to play an active emotional/interpretative role. As a result, the emotional state of the reader depends on the opinion-narrative of others.

2. The Geopolitical-Narrative Framework as an Interpretative Dimension

I consider the whole of NATO’s slogan “Securing our Future” as a narrative in which not only the written texts and the official speeches are its component body, but where even summits, pictures, and exhibitions are considered as vital elements in the construction and performance of a security ritual-liturgy.

“Narrative”, according to Paul Cobby is “a movement from a start point to an end point, with digressions, which involves the showing or the telling of story events. Narrative is a representation of events and, chiefly, represents space and time” (Cobby, 2006, p. 236-237).

My “Geopolitical-Narrative Framework” (GPNF) is essentially this representation of space, time, and emotions as they are produced and spread by NATO to its readers (the model reader, and the non-model reader). In brief, this GPNF is, in my opinion, the result of the narrating actions in which time, space, perceptions, anxieties, and threats have been produced and re-produced so far by the narrative itself, with the aim of assembling a cultural artefact “a cultural practice traceable to a particular historical context concerned with shaping the politics of security” (Williams, 2007, p.4).

Even if a narrative can be seen as a “story” or a “plot”, in reality this is not the case: “‘Story’ consists of all the events which are to be depicted. ‘Plot’ is the chain of causation which dictates that these events are somehow linked and that they are therefore to be depicted in relation to each other. ‘Narrative’ is the showing or the telling of these events and the mode selected for that to take place” (Cobby, 2006, p. 5-6).

Keeping Security and Peace: Behind the Strategicalization of NATO's 'Critical Security Discourse'

Thus, in this GPNF, where a secure-insecure narrative is produced, what is important is first knowing who the teller is, then the showing, and the process of selecting certain events, and, of course, the reader himself who has to interpret the narrative text.

In the way the GPNF is working in persuading the reader, we find the same Aristotelian rhetorical elements of Ethos, Logos, and Pathos.

Thus, the main constituents of this GPNF NATO narrating space are: the author-ethos (NATO), the imaginary-pathos, the reality-logos, and the "model reader".

2a. The Author-Ethos: NATO

According to what we read on the Alliance official page, NATO is:

- **Solidarity:** it is an alliance of 28 countries from North America and Europe committed to fulfilling the goals of the North Atlantic Treaty signed on April 4th, 1949; (Art. 5)
- **Freedom:** the fundamental role of NATO is to safeguard the freedom and security of its member countries by political and military means;
- **Security:** NATO safeguards the Allies' common values of democracy, individual liberty, the rule of law and the peaceful resolution of disputes, and promotes these values throughout the Euro-Atlantic area;
- **Transatlantic link:** The Alliance embodies the transatlantic link by which the security of North America is permanently tied together. It is the practical expression of effective collective effort among its members in support of their common interests (NATO's official web site).

And when we read about "What does NATO do?" What does it in actual fact do?

Its main *raison d'être* is "military defence": "NATO is committed to defending its member states against aggression or the threat of aggression and to the principle that an attack against one or several members would be considered as an attack against all." This in brief is the main essence of Art.5 of the North Atlantic Treaty (Washington D.C., 4 April 1949).⁸

Indeed, asserting NATO as an internationally recognised authority that has "moral competence", specifically the Aristotle's *ethos*⁹, is required of any speaker to establish from the beginning of his "speech" with his audience. NATO then becomes an *ethos* because it is the only "winning" defence military organization and military structure which has survived the end of the Cold War and the implosion of the Soviet Empire.

Its *ethos* is in the historical fact that the ideals that characterize the NATO community, nations, or ideology, have won over time.

Since the implosion of the Soviet Union - which personified the "enemy" against which NATO defence was constructed - the Organization, as an author, has assembled various reasons to postpone the backward clock and reinforce its *ethos*.

At the NATO Rome Summit in 1991, the defence terminology was even substituted with "future and risks".

"The monolithic, massive and potentially immediate threat which was the principal concern of the Alliance in its first forty years has disappeared. On the other hand, a great deal of uncertainty about the future and risks to the security of the Alliance remain"(The Alliance's New Strategic Concept, NATO's official web site).

8 "Article 5: The Parties agree that an armed attack against one or more of them in Europe or North America shall be considered an attack against them all and consequently they agree that, if such an armed attack occurs, each of them, in exercise of the right of individual or collective self-defence recognised by Article 51 of the Charter of the United Nations, will assist the Party or Parties so attacked by taking forthwith, individually and in concert with the other Parties, such action as it deems necessary, including the use of armed force, to restore and maintain the security of the North Atlantic area. Any such armed attack and all measures taken as a result thereof shall immediately be reported to the Security Council. Such measures shall be terminated when the Security Council has taken the measures necessary to restore and maintain international peace and security" (North Atlantic Treaty, NATO's official web site).

9 *Ethos* is a Greek word meaning "character" that is used to describe the guiding beliefs or ideals that characterize a community, nation, or ideology. In rhetoric, *ethos* is one of the three artistic proofs or modes of persuasion (other principles being *logos* and *pathos*) discussed by Aristotle in 'Rhetoric' as a component of argument. Speakers must establish *ethos* from the start. This can involve "moral competence" only; Aristotle, however, broadens the concept to include expertise and knowledge. *Ethos* is limited, in his view, by what the speaker says.

After the adoption of the NATO's 1999 Strategic Concept, the Alliance has re-asserted its "indispensable role to play in consolidating and preserving the positive changes of the recent past, and in meeting current and future security challenges. It has, therefore, a demanding agenda. It must safeguard common security interests in an environment of further, often unpredictable change" (The Alliance's Strategic Concept, NATO's official web site).

NATO's journey into the realm of future and its supposed or pretended "management of the future" as a "reflexive security" (Vedby Rasmussen, 2001) sounds to me as an hermeneutical circle in which the management of security becomes the management of risk, then the management of the future, and as a result the management of anxiety.

Apparently NATO is not the only authority in this declarative-performative activity which has become the process of securitization of the future. Another actor has been involved successfully for centuries, even before the establishment of NATO, in the management of risk. And this actor very recently has been engaged in the NATO narrative. Because, if we talk about the management of the risk, we talk about the calculus of probability, and then, "elementary, my dear Watson", we can't forget to mention Lloyd's of London.

Lloyd's joined the group of NATO authors. The relation started on the topic of energy security, "when NATO first began to discuss its role in energy security, I asked Lord Levene to brief NATO Ambassadors on the risks and challenges of ensuring reliable energy supplies" (Scheffer, 2008), said Jaap de Hoop Scheffer, at that time NATO Secretary General, at a dinner organised in London on October 23, 2008 by Lloyd's. And Lord Levene of Portsoken, chairman of Lloyd's of London, remarked: "Until now, energy security has felt like a very high level geopolitical problem. One which is best left to governments and strategists, and something that is very far removed from the boardroom. There is certainly no doubt that energy security is a very complex subject. But with a more dynamic global operating environment affecting almost all of us, at Lloyd's we believe that it is an issue of increasing importance for boards everywhere. A former US defence secretary said: 'Instead of energy security, we shall have to acknowledge and to live with various degrees of insecurity'. To some extent, perhaps we are already doing this, whether we recognise it or not. Today's businesses typically face an increasingly complex supply chain, a growing presence in emerging markets, energy bills which are oscillating wildly, and growing pressure to 'think green'. For all these reasons, energy security is no longer an issue about which business leaders can risk being in ignorance" (Levene, 2008).

Can we say that in this operation in which NATO and Lloyd's come together we are witnessing a *ménage à trois*: the market-state¹⁰, its insurance company and a military structure?

On this "management of risk-future" it is interesting to remark how NATO was looking for new authors to contribute to its new "literature genre" and on 3 and 4 April 2009, NATO's Heads of State and Government tasked the Secretary General to develop a NATO New Strategic Concept (NNSC), which was later presented at the NATO summit in Lisbon (2010).

To facilitate the process, the Secretary General appointed a group of twelve experts selected from large and small NATO members and representing a combination of insiders and outsiders, including from the private sector, think tanks and the academic community. Dr. Madeleine Albright, former US Secretary of State, chaired the group with Mr. Jeroen van der Veer, former CEO in Royal Dutch Shell, as vice-chair.

The other members of the group of experts were Ambassador Giancarlo Aragona (Italy), Ambassador Marie Gervais-Vidricaire (Canada), the Rt Hon Geoff Hoon MP (United Kingdom), Ambassador Ümit Pamir (Turkey), Ambassador Fernando Perpiñá-Robert Peyra (Spain), Ambassador Dr Hans-Friedrich von Ploetz (Germany), Mr Bruno Racine (France), Ambassador Aivis Ronis (Latvia), Professor Adam Daniel Rotfeld (Poland), and Ambassador Yannis-Alexis Zepos (Greece) (NATO's New Strategic Concept official web site).

The NATO official page is extremely clear in highlighting the genealogy of this narrative-enterprise which contributed to the re-writing of the NNSC (2010) which replaced the previous NNSC 1999 edition (approved at the 50th anniversary of the Atlantic Alliance in Washington DC on April 24th, 1999).

Undoubtedly, the presence of Mr. Jeroen van der Veer, former CEO in Royal Dutch Shell, stands out among the authors. Therefore, it can be perfectly comprehensible as representative of a particular interest on the topic of energy and energy security.

But the relation between NATO and Lloyd's continues.

10 "What are the characteristics of the market-state? Such a state depends on the international capital markets and, to a lesser degree, on the modern multinational business network to create stability in the world economy, in preference to management by national or transnational political bodies. (...) like the nation-state, the market-state assesses its economic success or failure by its society's stability to secure more and better goods and services, but in contrast to the nation-state it does not see the State as more than a minimal provider or redistributor. Whereas the nation-state justified itself as an instrument to serve the welfare of the people (the nation), the market-state exists to maximize the opportunities enjoyed by all members of society" (Bobbitt, 2003, p. 229).

Lord Levene of Portsoken, chairman of Lloyd's of London, together with Anders Fogh Rasmussen, Secretary General of NATO, not only signed an article published in *The Telegraph* on October 1, 2009, on "Piracy, cyber-crime and climate change – bringing NATO and insurance together" but hosted a Lloyd's conference on the Alliance's updated Strategic Concept: "360 with NATO: Climate Security, Cyber Crime, Piracy" (Fogh Rasmussen, 2009 and Levene, 2009). The article states that "industry leaders, including those from Lloyd's, have been involved in the current process to develop NATO's new guiding charter, the Strategic Concept; indeed, the vice-chair of the group is the former chief executive of Shell, Jeroen van der Veer." (Levene and Fogh Rasmussen, 2009).

Again, we can appreciate the particular sensibility on linking management of risk-future to energy interests, and the establishment of the official liaison between NATO and insurance. This liaison was further reinforced at the "Lloyd's / NATO 360 Risk Conference", held in New York on October 30th, 2009.

At the Lloyd's 360 live debate "Managing Risk in the 21st Century," leading experts discussed piracy, cyber security and climate change for an audience of more than 200 insurance executives, risk managers and business leaders.

"The joint Lloyd's and NATO conference would not have happened 20 or even 10 years ago. However, today, forming new coalitions is an essential part of risk management," Lloyd's CEO, Richard Ward commented. "In the modern era, we are able to form new alliances to fight our common threats."

"We need to speed up our response," said Ward. "This calls for a combination of visionary policies, thinking the unthinkable and pragmatism- finding ways to mitigate and adjust to a new reality."

In addition, Ward was echoed by Admiral Luciano Zappatta, Deputy Supreme Allied Commander Transformation for NATO: "Threats changed from a cold war scenario with a well-defined enemy, to a wide spectrum of risks, threats and potential strategic surprises, and during the past decades NATO has extended incrementally its interests outside the traditional area of responsibility" (Lloyd's/NATO 360 Risk Conference).

All the above was summarized in May 2010 into the analysis and recommendations of the group of experts on a new strategic concept for NATO: "NATO 2020: Assured Security; Dynamic Engagement": "Threats to the interests of the Alliance come from the outside, but the organisation's vigour could as easily be sapped from within. The increasing complexity of the global political environment has the potential to gnaw away at Alliance cohesion; economic headaches can distract attention from security needs; old rivalries could resurface; and the possibility is real of a damaging imbalance between the military contributions of some members and that of others. NATO states cannot allow twenty-first century dangers to do what past perils could not: divide their leaders and weaken their collective resolve. Thus, the new Strategic Concept must clarify both what NATO

should be doing for each Ally and what each Ally should be doing for NATO” (NATO 2020, 2010, p. 6).

2b. The NATO Imaginary-Pathos. Securing Our Future: The Emerging Security Challenges.

I decided to call the whole production of NATO’s perception of threats, which goes under the slogan of “Securing our Future”, as a no-imaginary map where the pathos is constructed. As we noted, pathos is one of the three modes of persuasion used in Aristotle’s rhetoric, and as a communication technique it is used to produce emotional appeal. As I will show, this emotional appeal is provoked through the use of metaphor, or story telling. And to be sure, this “story telling” is the result of the overlapping of a NATO discourse with a NATO map, which, capturing the attention and the readers’ sympathies and emotions, is capable of producing that pathos which causes an audience not just to respond emotionally but to identify with the writer’s point of view -- to feel what the writer feels.

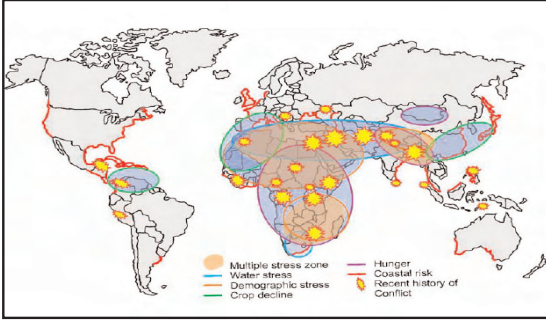
The discursive part of the map is provided by the “NATO emerging security challenges” as reported on the speech of the NATO Secretary General Rasmussen on emerging risks (London, Oct 1, 2009). “The challenges we are looking at today cut across the divide between the public and the private sectors” (Fogh Rasmussen, 2009) the NATO Secretary General said. Furthermore, his speech embraced the following pretexts for NATO interventions. This future “casus belli”, in his own words, includes:

- piracy;
- cyber security/defence;
- climate change;
- extreme weather events – catastrophic storms and flooding;
- the rise of sea levels;
- population movement ... populations will move in large numbers ... always where someone else lives, and sometimes across borders;
- water shortages;
- droughts;
- a reduction in food production;
- the retreating of the Arctic ice for resources that had, until now, been covered under ice;
- global warming;
- CO2 emissions;
- reinforcing factories or energy stations or transmission lines or ports that might be at risk of storms or flooding;
- energy, where diversity of supply is a security issue;
- natural and humanitarian disasters;
- big storms, or floods, or sudden movements of populations, and
- fuel efficiency, thus reducing our overall dependence on foreign sources of fuel.

As Rick Rozoff pointed out in a 2009 article, “none of the seventeen developments mentioned can even remotely be construed as a military threat and certainly not one posed by recognized state actors” (Rozoff, 2009).

On the other hand, the NATO map was provided by Lieutenant General Jim Soligan, USAF, Deputy Chief of Staff, of the NATO Allied Command Transformation on Apr 17, 2009, at “The Second International Symposium on Strategic and Security Studies”, organized in Istanbul by the University of Beykent, one of Istanbul's many universities (Soligan, 2009).

In his presentation, the NATO General showed a map of potential areas of intervention for NATO and defined potential regions of crisis as “Multiple Stress Zones”, adding that “Instability is likely to be greatest in areas of Multiple Environmental Stress”.

According to General, the impact of these Emerging Security Challenges on NATO will produce security and military implications:

The Security Implications are:

- rethinking Article 5¹¹;
- enhancing and creating new partnerships;
- expanded opportunities to positively shape and influence ideas, values, and events and
- changes in military operations: technological vulnerabilities.

While as Military Implications, NATO will have to:

- adapt to the demands of hybrid;
- adapt force structures, doctrine to train other nation's security forces;
- adapt C2 and organizational structures;
- enhance WMD detection and Consequence Management;

¹¹ As one of my commentator correctly highlighted: “Not to mention the link between the reformulation-rethinking of art.5 and the huge business interests linked to the development of missile defence”.

- strengthen EU/NATO/UN relationships, and
- win the Battle of the Narrative.

If we overlap General Soligan's presentation with the speech of the NATO Secretary General, we will see that not only the main points regarding the possible security challenges are the same but, at geopolitical level, the threats (Multiple Stress Zone) are all outside the territories of NATO countries.

If, until the implosion of the Soviet Union, the terminology of the balance of power, nuclear weapons, the Soviet Union, and the communist enemy was framed in a "defence" vernacular, now - with the disappearance of a concrete, identifiable and definable enemy - the foe becomes a situation (Multiple Stress Zone) in which the particular interests of NATO countries are at risk.

"Securing Our Future" re-represents the old Cold War Manichean dichotomy between us (normally the good ones) and the others (which can represent the threat to our interests). As General Soligan highlighted in his presentation, one of the military implications for NATO will be to win the "Battle of the Narrative".

To sum up, it is NATO itself which tells us that we are dealing with a narrative.

2c. The NATO Reality-Logos: The Madonna Curve; NATO's Strategic Concepts (1999, 2010)

The last of the three elements of persuasion listed by Aristotle is represented by logos, the argument itself, which, according to the Greek philosopher, means "reasoned discourse" (Rahe, 1994, p. 21). It is in this "reasoned discourse", which I consider the reality of the discourse itself, that the real purpose and intention of the narrative are revealed.

If one of the military implications for NATO is to win the battle of narrative, then the main argument, the logos, has been constructed accordingly a commercial-market approach.

NATO, in its efforts, to regain an image which is more believable to face potentials new threats, and with the aim of maintaining a "narrative" which justifies its "aesthetic surgery", the alliance has relied on two elements:

1. a marketing approach defined as the Madonna-curve, and
2. the evolution of NATO terminology which has exploited a critical security studies language.

"The quality of adapting to new tasks whilst staying true to one's own principles is something which business analysts qualify as the Madonna-curve. This curve is named after the legendary pop-diva who reinvented herself each time her style and stardom went into inevitable decline, but whose audacity has lifted her up to ever higher levels of relevance and fame" (van Ham, 2008).

According Peter van Ham's 2008 article, NATO, to be successful, needs a package-deal of painful compromises, where each member state has to give and take. These painful compromises could be:

1. "First, allies need to find a workable consensus about the legitimacy of using military force in non-article 5 operations (i.e., for purposes other than self-defence), and, in the extreme, even without an explicit UN Security Council mandate. In a way, this has been the most controversial, unresolved issue of the 1999 strategic concept, which has gained even greater relevance with the US invasion of Iraq and the American doctrine of preventive wars. (...)

2. Second, choices must be made regarding NATO's future as a defence organisation. Obviously, collective defence remains the backbone of the Alliance. But what does this mean in an era where energy cut-offs and (cyber-) terrorism are the preferred lines of attack? NATO's collective defence clause under Article 5 was duly invoked after 9/11, which means, in theory, that NATO as a whole remains in a quasi-state of war. The fact that we simply forget this indicates that the Alliance needs to rethink the nature of collective defence, its responses, and the importance of retooling its operational kit to address new security challenges more effectively. NATO's military operations suggest a new strategy of "forward defence", where allied interests and values are protected "at the Hindukush." But with energy security topping the agenda and relations with Russia at freezing point, the true, and possibly novel, meaning of Article 5 requires serious collective thought. (...)

3. Third, NATO should bring its relationship with new, often global partners and key players like the EU and UN to a new level. (...) Since numerous NATO member states remain reluctant to risk life and limb in these dangerous missions, the Alliance risks becoming a "coalition of the willing", which would undermine internal solidarity, and hence NATO's *raison d'être*. If NATO chooses to go truly global, it must draw global partners closer to the organization, and clarify their rights and obligations under new and transparent rules of the game. (...)

4. Fourth, confronting NATO's strategic choices and dilemmas head-on will have a cleansing effect within the Alliance."

Therefore, if Madonna had to adapt her style and songs in order to sell more CDs, than NATO too had to re-write its lyrics.

Here, we can appreciate a chronological approach to its narrative adaptation.

The first official change happened with the approval of the NATO New Strategic Concept (signed April 24th 1999) in which two specific articles mention the possibility to have the NATO countries' interests jeopardized by "critical-security threats" (Dannreuther, 2008, p. 210).

With this 1999 NATO Strategic Concept, the Alliance started developing a role in collective security (Gulnur, 99) and Articles 20 and 24 are very clear examples of linking threat-instability-interests:

- Art. 20: “Ethnic and religious rivalries, territorial disputes, inadequate or failed efforts at reform, the abuse of human rights, and the dissolution of states can lead to local and even regional instability”;
- Art. 24: “Alliance security interests can be affected by other risks of a wider nature, including acts of terrorism, sabotage and organized crime and by the disruption of the flow of vital resources” (NATO Summit, NATO's official web site, 1999).

In 2006, at the Riga NATO summit, entitled “Transforming NATO in a New Global Era” (Riga Summit, 2006), three important moments stood apart. The first was the declaration made by the former American President George Bush Jr. according to whom “NATO is in transition from a static force to an expeditionary force”, then in line with Rasmussen's more recent speeches. The other two moments were embodied by two specific initiatives which confirmed the inseparable link between energy security, global war on terror and a new NATO geopolitical map.

The first was made by the American Senator Richard Lugar, Chairman of the Senate Foreign Relations Committee, which comparing energy to a weapon suggested the possibility for NATO countries to invoke art. 5 in the case their energy supplies were cut off by force (Dempsey, 2006). The other, promoted by Jamie Shea, Director of Policy Planning, saw the possibility for the creation of a NATO Energy Security and Intelligence Analysis Cell responsible for the gathering of information on terrorism and energy security from various sources (Shea, 2006).

Another important moment was represented by the 2008 Bucharest NATO Summit in which the American initiative to let Georgia join the Alliance was rejected by various NATO members. I cannot see the importance of Georgia in NATO without thinking about the strategic and economic importance of the various pipelines which, crossing the territory of Georgia, carry energy resources from Central Asia. Despite American pressure on this initiative other Alliance countries understood that in case of troubles in Georgia (as was the case in Aug 2008) resolution was not through military means, something which in reality happened.

The last historical moment in the construction of this narrative and which can be regarded as the accomplishment of changes requested by the Madonna Curve is represented by the recent NATO Strategic Concept approved in Lisbon on Nov 10th, 2010 (NNSC 2010). Accordingly, the defence and security of the Members of the North Atlantic Treaty Organisation “will be based on an Active Engagement, Modern Defence”:

“4. The modern security environment contains a broad and evolving set of challenges to the security of NATO's territory and populations. In order to assure their security, the Alliance must and will continue fulfilling effectively three essential core tasks, all of which contribute to safeguarding Alliance members, and always in accordance with international law:

a. Collective defence. NATO members will always assist each other against attack, in accordance with Article 5 of the Washington Treaty. That commitment remains firm and binding. NATO will deter and defend against any threat of aggression, and against emerging security challenges where they threaten the fundamental security of individual Allies or the Alliance as a whole.

b. Crisis management¹². NATO has a unique and robust set of political and military capabilities to address the full spectrum of crises (before, during and after conflicts). NATO will actively employ an appropriate mix of those political and military tools to help manage developing crises that have the potential to affect Alliance security, before they escalate into conflicts; to stop ongoing conflicts where they affect Alliance security; and to help consolidate stability in post-conflict situations where that contributes to Euro-Atlantic security.

12 While NATO is adopting a Crisis Management approach, one of the major author/actor of the Alliance, the United States of America, has embarked, since the terrorist attack of Sept 11th, 2001, in a massive re-adaptation of its "defence" apparatus in various sectors and through new methodologies and style. "America is at war, and we live in a world where global terrorism and extremist ideologies are realities. The Army has analytically looked at the future, and we believe our Nation will continue to be engaged in an era of "persistent conflict"—a period of protracted confrontation among states, non-state, and individual actors increasingly willing to use violence to achieve their political and ideological ends." This is what the USA Army General Williams V. Wallace wrote on the foreword of the FM 3-0 American Army Operations Manual (FM 3-0 American Army Operations Manual, 2008). The USA final product which resembles to the NATO one of Crisis Management is represented then by "Stability Operations". To arrive to this final product the American administration has operated in various sectors always keeping in mind the original purpose to be "engaged in persistent conflict" (in the Multiple Stress Zones?). In 2001 the State Department initiated a program of Critical Language Scholarship Program for American students of Arabic, Persian, Azerbaijani, Bangla/Bengali, Hindi, Indonesian, Korean, Punjabi, Turkish, Urdu, Chinese, Japanese, and Russian (Critical Language Scholarship official website). At the same time in 2006 the USA started putting in practice the "Lawrence Legacy" as the US forces will be engaged in irregular warfare around the world, using "an indirect approach", they should build and work with others, and seek "to unbalance adversaries physically and psychologically, rather than attacking them where they are strongest or in a manner they expect to be attacked" (Quadrennial Defence Review, 2006). Then in Oct 2008 the Field Manual 3-07 "Stability Operations" (Field, Manuel 3-07, 2008), puts stability operations into doctrine after they were introduced in the above mentioned FM 3-0, Operations, and where their importance were elevated to the same level as offensive and defensive operations. "America's future abroad is unlikely to resemble Afghanistan or Iraq, where we grapple with the burden of nation-building under fire" said Lt. Gen. William B. Caldwell IV, commanding general of the U.S. Army Combined Arms Center at Fort Leavenworth, Kan. "Instead, we will work through and with the community of nations to defeat insurgency, assist fragile states and provide vital humanitarian aid to the suffering. Achieving victory will assume new dimensions as we strengthen our ability to generate 'soft' power to promote participation in government, spur economic development and address the root causes of conflict among the disenfranchised populations of the world. At the heart of this effort is a comprehensive approach to stability operations that integrates the tools of statecraft with our military forces, international partners, humanitarian organizations; and the private sector" (Harlow, 2008).

c. Cooperative security. The Alliance is affected by, and can affect, political and security developments beyond its borders. The Alliance will engage actively to enhance international security, through partnership with relevant countries and other international organisations; by contributing actively to arms control, non-proliferation and disarmament; and by keeping the door to membership in the Alliance open to all European democracies that meet NATO's standards" (Active Engagement, Modern Defence, 2010).

The reality-logos is summarized by those strategic tools which are used to win the NATO battle of Narrative which become this Madonna's curve and interests-security-military terminology. But these reality-logos themselves, in the end, come to negate the Madonna's curve principles: "the quality of adapting to new tasks whilst staying true to one's own principles." If NATO's own principles are solidarity, freedom, security and transatlantic link, then these are achieved through a military structure and are valid for its members. Thus, the new tasks are not the ones for which the Alliance was constructed. The genealogical approach above aims at highlighting the fact that this "quality of adapting" is based on a "re-adapted" narrative, as could be the case of Madonna's old songs, for something which has nothing to do with an ideological and military enemy. What are constants in this re-adaptation efforts are the words "fear" and "threat", but what there hides behind this "mise en scène" is only a sixty years old Madonna who tries to catch on the time and wants to continue making money by selling cheap music. And not everyone is interested in buying and listening to her music¹³.

13 In this combination of NATO narrative and marketing approach personified by the Madonna curve in order to produce an "hegemonic" convincing discourse I see a resemblance with a product of "Culture industry". Culture industry is a term coined by critical theorists Theodor Adorno and Max Horkheim, in their 1947 book "Dialectic of Enlightenment" (in the chapter dedicated to "The Culture Industry: Enlightenment as Mass Deception"). Adorno and Horkheimer saw this mass-produced culture as a danger to the more difficult high arts. Culture industries may cultivate false needs; that is, needs created and satisfied by capitalism. True needs, in contrast, are freedom, creativity, or genuine happiness.

"Today the culture industry has taken over the civilising inheritance of the entrepreneurial and frontier democracy – whose appreciation of intellectual deviations was never very finely attuned. All are free to dance and enjoy themselves, just as they have been free, since the historical neutralisation of religion, to join any of the innumerable sects. But freedom to choose an ideology – since ideology always reflects economic coercion – everywhere proves to be freedom to choose what is always the same. The way in which a girl accepts and keeps the obligatory date, the inflection on the telephone or in the most intimate situation, the choice of words in conversation, and the whole inner life as classified by the now somewhat devalued depth psychology, bear witness to man's attempt to make himself a proficient apparatus, similar (even in emotions) to the model served up by the culture industry" (Adorno and Horkheim, 2002, p. 94-136).

2d. The Model Reader: The NATO Reader

If one of the military implications for NATO, as seen earlier, is to “win the battle of Narrative”, then the main question is, who/what is the target? As in the case of Madonna, the target was the market -the listeners, the ones who buy and/or listen to her music, in the case of the NATO Narrative, the goal is to convince those who read the NNSC 2010 and NATO narrative in general.

Any text, as it appears in linguistic layout, represents a chain of expressive artifice which must be actualized by the addressees themselves (Eco, 1979/2006, p. 50).

Clearly, this is so in the case of the NATO Narrative, which I view in its whole expression as a text. In order to win the battle of narrative, it is of primary importance that the text is interpreted according to the author's prediction.

Parenthetically, the Italian semiotician Umberto Eco implicitly uses the translation metaphor when he speaks of the original and its actualizations, or tokens. For Eco, reading is a translation process, which sees the proto-text as a type and its interpretations or sense-making readings as actualizations of that type. Therefore, the meaning of a text is complete only when the text is read and it is clear that a well-rounded writer tries to prefigure the model of his reader. In this way, he imagines what can be the model of actualization of his text.

Interpretive cooperation is part of the text and the text is not complete without taking into account if, when and how it is interpreted. Otherwise, the sense of his text is trusted to the casual meeting of his text with any empirical reader.

By “empirical reader” we mean a given concrete reader reading a text, one of the many concrete actualizations of the abstract notion of “reader”. “Model reader” is instead one who, apart from the author, is able to interpret a text in a similar way to the author who generated it. “The author has thus to foresee a model of the possible reader (the Model Reader) supposedly able to deal interpretatively with the expressions in the same way as the author deals generatively with them” (Eco, 1995, p. 7). That is, “the Model Reader is a whole of happiness conditions, textually established, which has to be satisfied in order to have the text fully actualized in its potential content” (Eco, 1979/2006, p. 62).

In our case, the Model Reader is what I call the NATO Reader, the reader who physically belongs to the cultural-geopolitical space of the Alliance Countries. The NATO reader is one who, reading the NATO Narrative is capable of understanding and psychologically experiencing the NATO anxieties because the terminology of the alliance narrative is a terminology which belongs to the reader's cultural, sociological, economic and historical environment. Consequently, as I said earlier, the NATO reader is capable of identifying with the writer's point of view – and of feeling what the writer feels. The NATO reader is the only one capable of cooperating with the NATO narrative.

3. The Function of the Geopolitical-Narrative Framework

At this point, the image of the Geopolitical-Narrative Framework is complete. All the classical elements of any communicative and persuasive process are present within its parameters: the broadcaster, the message, and the receiver.

But as we have seen so far, this GPNF has a particular task to accomplish, which is that meant to “win the battle of narrative”.

“Theory is always for someone and for some purpose. Perspectives derive from a position in time and space, specifically social and political time and space. The world is seen from a standpoint definable in terms of nation, or social class, of dominance or subordination, of rising or declining power, of a sense of immobility or of present crisis, of past experience, and of hopes and expectations for the future” (Cox, 1981, p. 126-155).

Using the oft-quoted article of Robert Cox, I would like to say that narrative is always for someone and for some purpose. Thus, the GPNF is a grand text which has been produced for someone and for some purpose, and this is not to believe in any superficial conspiracy theory because it is the NATO document's very author who confesses that the NATO-narrative-text is for NATO and that its purpose is to win the NATO battle of narrative.

This GPNF then becomes a vital text, and a specific idiom¹⁴, which its “interpretative fate is part of its creative process: to produce a text means carrying out a strategy in which the moves of the adversary are foreseen. In the military stra-

14 As George Orwell in his book “1984” (published in 1949) describes “Newspeak” as the specific language-idiom created by the totalitarian ruling government-party “Ingsoc” (English Socialism) in the fictional state of Oceania, I see in the NATO narrative-discourse articulation of danger the creation of a “new language”. “Newspeak was the official language of Oceania and had been devised to meet the ideological needs of Ingsoc, or English Socialism. (...) The purpose of Newspeak was not only to provide a medium of expression for the world-view and mental habits proper to the devotees of Ingsoc, but to make all other modes of thought impossible. (...) Newspeak was founded on the English language as we now know it, though many Newspeak sentences, even when not containing newly-created words, would be barely intelligible to an English-speaker of our own day. Newspeak words were divided into three distinct classes, known as the A vocabulary, the B vocabulary (also called compound words), and the C vocabulary. (...) THE A VOCABULARY. The A vocabulary consisted of the words needed for the business of everyday life—for such things as eating, drinking, working, putting on one's clothes, going up and down stairs, riding in vehicles, gardening, cooking, and the like. (...) THE B VOCABULARY. The B vocabulary consisted of words which had been deliberately constructed for political purposes: words, that is to say, which not only had in every case a political implication, but were intended to impose a desirable mental attitude upon the person using them. (...) THE C VOCABULARY. The C vocabulary was supplementary to the others and consisted entirely of scientific and technical terms. These resembled the scientific terms in use today, and were constructed from the same roots, but the usual care was taken to define them rigidly and strip them of undesirable meanings” (Orwell, 1990, p.312-326). On the role of interpretation in the articulation of danger, see Campbell, 1998.

tegy, the strategist builds up a model of adversary” (Eco, 1979/2006, p. 54).

The GPNF comes to define the field of existence of a big text in which the battle of narrative has to be won. To “Win the battle of narrative” is to win it inside the time and space of the GPNF in which the “doxa”, the public opinion is constructed.

Within the GPNF there operate two opposing forces, the centripetal and the centrifugal force, and in two directions:

1. “for someone” and
2. “for some purpose”.

“For someone”, the GPNF reinforces and recreates the author identity, in this specific case the NATO identity (centripetal force). In this part, the GPNF constructs the plot, the anxieties, the threats, the enemy and the hero in which the reader will identify. At the same time, as far as it produces this narrative, NATO spreads out a message which, as a centrifugal force, captures the reader who is present (physically and/or emotionally or for interest) in its geopolitical field of existence.

“For some purpose”, which we know is to win the battle of narrative, is achieved through a combination of emotional-identity-cultural elements which have the aim of “interpellating”¹⁵ the readers. They find themselves hit by the centrifugal force spread by the text and are sucked into it (centripetal force). The text will interpellate these readers, and it will participate in constructing their identities in which, in turn, they will identify themselves. The model reader, as a Don Quixote, will live in the text and see the reality through the text.

We know that reading is a semiotic act: the reader (the model reader, the NATO reader) gains meaning from that text. Given that semiosis is an interpretative act, reading is a succession of interpretations and reinterpretations in the light of what the text says about itself, of what the text says about the world, of what the text says about other texts. Every time the readers find a new sign before them, they have to undertake a process of decision making, often forcing themselves to predominantly trust one sense to the detriment of other senses, which then determines a chain of consequences for the interpretation of the signs that follow, and on the interpretation of the whole of the text.

In this view, reading is a process having something in common with games of skill or of strategy that have a set of rules that do not impose a predetermined behaviour on the player, leaving room for individual creativity and ability (Gorlee, 1994, p. 71). But in the case of NATO Narrative, the NATO reader becomes a target (the Madonna’s curve) which will not have possibilities to cooperate autonomously. The authors will do the maximum to use a terminology and to construct situations which the model reader will completely understand. They will push their style in order to stimulate a precise effect, and, to be sure that a horror reaction will arise, they will speak early and say “at this moment something terrible has happened”. On a certain level, the game will work (Eco, 1979/2006, p. 57).

Some texts are interpreted according to the author’s prediction, while others are decoded in cultural contexts completely different from the ones that have been foreseen. In other words, a closed text foresees only one form of decoding. All those not foreseen (open text) are not ‘legitimate’, from the author’s point of view.

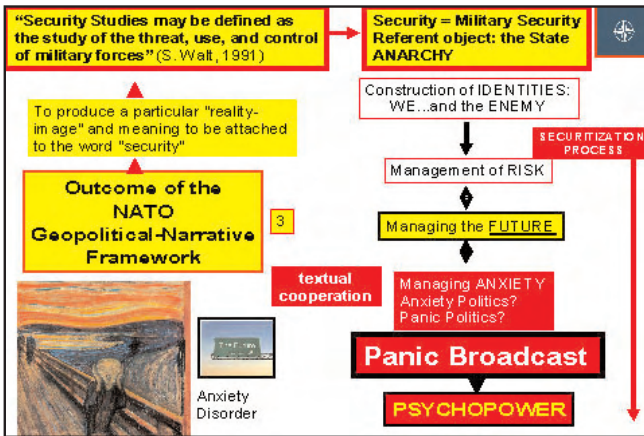
The case of the GPNF is that of a closed text in which the whole of NATO narrative has to be interpreted only through a specific geopolitical, cultural and economic position and code.

15 “Interpellation refers to the process by which people, when ‘hailed’ by discourses, recognize themselves in that hailing. Interpellation assumes that different representations of the world incorporate patterns of identity and ways of functioning in the world, which are located within different power relations and which make different interests possible. Concrete individuals come to identify with these subject positions and the representations in which they appear. As subjects identify them, the power relations and interests entailed in discourse are naturalized and these representations seem to reflect the world as it is.” (Fierke, 2007, p. 86).

The GPNF, being a closed text, at the same time establishes precisely the intellectual profile of the model reader -- an ideal reader who has the capacity to interpret the world only through and inside the GPNF and which puts the GPNF at the centre of a bigger world. A reader who, at the same time, moves and lives inside the GPNF space and whose behaviour is the outcome of mental maps provided to him by his local culture (Monaghan and Just, 2000, p. 54).

In short, the GPNF has to educate and, more importantly, has to “interpellate” the reader in order to win the battle of narrative: “you are addressed (by ads, for instance) as a particular sort of subject (a consumer who values certain qualities), and being repeatedly hailed in this way you come to occupy such a position” (Culler, 1997, p. 45).

I would like to say that the text creates an audience, and in this case while it manufactures a myth at the same time it forges the “homo NATO” “because it only suffice to speak about something to make it exists” (Eco, 2010, p. 385).

But what is specific of this GPNF is that it represents the space where the security relationship (McSweeney, 1999, p. 14-15) is constructed and assembled. Because, despite the commercial-marketing approach identified in the Madonna's curve, what is very specific here is a relationship based on emotion, and a very particular one: anxiety.

“Language and culture shape our feeling of anxiety” (Salecl, 2004, p. 17) and the language we have been analysing until now is one in which the supposed management of the future has been a constant. Moreover, the human impossibility to control the future provokes anguish. Consequently, as a result of the narrative produced by the author, the readers are induced in an emotional state of anxiety which, in this case, works as an adhesive in the relationship between them and the author-authority.

Vamik Volkan has observed that in time of peace the relation between citizens and political leader is based on “normal trust”. But when anxiety, fear, threat, or even if war are added into the geopolitical context the relationship becomes a “blind trust” one: the citizens believe completely in their political leaders.

As in the case of “large group identity-conflict”, in which a threat against a large group identity brings a psychological regression that can spark an identity conflict. Here “the concept of large-group identity describes how thousands or millions of individuals, most of whom will never meet in their life-times, are bound by an intense sense of sameness by belonging to the same ethnic, religious, national, or ideological group. (...) When large groups are threatened by conflict, members of the group cling evermore stubbornly to these circumstances in an effort to maintain and regulate their sense of self and their sense of belonging to a large-group. At such times, large-groups processes become dominant and large-group identity issues and rituals are more susceptible to political propaganda and manipulation. Political, economic, legal, military, and historical factors usually figure prominently in any attempt to manage and solve large-group conflicts, but it is also necessary to consider the profound effect of human psychology, especially specific large-group processes that evolve under stress or after massive trauma and are manipulated by leaders” (Volkan, 2004).

The GPNF became a large political stage where we can realize what Jackie Orr defines as “Psycho-power”. “Psycho-power is the name I would suggest for technologies of power and techniques of knowledge developed by a normalizing society to regulate the psychological life, health, and disorders of individuals and entire populations. In part, conceptual kin and strategic ally of modern bio-power, psycho-power operates through psychological monitoring, measurement, and discipline, administering order in the unruly psychic realms of perception, emotion, and memory” (Orr, 2006, p.11). Thus psycho-power can be seen as an exercise of “engineering of consent” (through reason, persuasion and suggestion) which, as a manufactured product resembles so much to the “panic broadcast” experiment carried out by Orson Wells on Oct 30, 1938, with his radio play adaptation of H.G. Well’s novel “The War of the Worlds” (Orr, 2006, p. 33-77).

Concluding this paragraph, one can state that the GPNF is the space where security as a cultural, idiosyncratic concept is constructed. Security as an idiosyncratic concept is the result of the combination of two elements (cultural idiosyncrasy and individual idiosyncrasy¹⁶) in which anxiety acts as a catalyst. For cultural idiosyncrasy, I consider what is peculiar of a culture that can spark particular anxiety-fear emotions in individuals in its geopolitical context. Then being a cultural phenomenon, it carries with it its own particular cultural relativism. Whereas for individual idiosyncrasy, I consider the particular nature of the poli-

16 Here I adapt the two concepts of cultural idiosyncrasies and individual idiosyncrasies developed by Jared Diamond to the concept of security (Diamond, 1988, pp. 405-425).

tical leader, or agency, to which is recognised an authority and then can perform the speech-narrative act. The combination of culture, symbolism, myth, policy, and interests, together with the political activity and nature-character of the leader-agency and the emotional element, bring as a result a cultural concept of security which is conscious of its cultural relativism.

4. KPAX: Challenging the Geopolitical-Narrative Framework, Empirical Reader, and the "Strategicalization" of Global Politics.

But what happens when the GPNF is not read by a model reader (the NATO reader) but by an empirical one who is an outsider to the GPNF space? "Those texts that obsessively aim at arousing a precise response on the part of more or less precise empirical readers [...] are in fact open to any possible 'aberrant' decoding. A text so immoderately 'open' to every possible interpretation will be called a closed one" (Eco, 1995, p. 8).

In the quoted sentence, Eco says that closed texts are the most 'open': it is, of course, a play on words, a small provocation. The stiffer a set of rules is, the greater the possibility to transgress. By analogy, the narrower a narrative strategy, the more probabilities there are to encounter unforeseen decoding, which actually renders these texts extremely open.

Then to challenge the GPNF and to highlight its cultural relativism I need a character that not only does not belong to the GPNF but even to our planet (the one who has not been transformed in "animal symbolicum"-*"Homo Videns"*-NATO Model Reader-Homo NATO).

To do this, I will take as a tool a 2001 American science-fiction film (K-PAX¹⁷) about a mentally ill patient who claims to be an alien from the planet K-PAX (hereafter I will refer to the patient as KPAX). This outside position of KPAX's will help us to understand the cultural relativism¹⁸ intrinsic into the GPNF and the inconsistency of its positions vis-a-vis the threats it foresees.

17 "K-PAX" is a 2001 American science fiction film directed by Iain Softley.

18 "Among the moral, philosophical, and political consequences of the emergence of the concept of culture has been development of a doctrine of 'cultural relativism'. We start from the premise that our beliefs, morals, behaviors (even our very perceptions of the world around us) are the products of culture, learned as members of the communities in which we are reared. If, as we believe, the content of culture is the product of the arbitrary, historical experience of a people, then what we are as social beings is also an arbitrary, historical product. Because culture so deeply and broadly determines our worldview, it stands to reason that we can have no objective basis for asserting that one such worldview is superior to another, or that one worldview can be used as a yardstick to measure another. In this sense, cultures can only be judged relative to one another, and the meaning of a given belief or behavior must first and foremost be understood relative to its own cultural context. That, in a nutshell, is the basis of what has come to be called *cultural relativism*" (Monaghan and Just, 2000, p. 49).

KPAX represents for me what Eco calls the “empirical reader” who is “the “concrete subject of acts of [textual] cooperation”; he “deduces a model image of something that has previously been verified as an act of utterance and which is textually present as an utterance” (Eco, 1979/2006, p. 62). In short, he is the one who views the text pragmatically. Not only does KPAX read the narrative but he also “reads” the motivation behind the recent conflicts in which the NATO-author has been involved.

NATO countries are already fighting a Global War on Terror against a no-state actor in Afghanistan as a result of the September 11th, 2001 terrorist attacks against the United States. Another coalition of NATO countries is employed in Iraq to fight a counterinsurgency war after a war to establish democracy in that country was won in 2005. KPAX understands that with the disappearance of the communist evil the Alliance needed another evil, another threatening entity. And being the United States of America, one of the major authors of NATO narrative, its administration has intensively worked not only to have its own tailor-made “enemy” but even to impose it as the major threat of the whole Alliance.

In his 2006 article published on “International Affairs”, Barry Buzan sustains the thesis that “Washington is now embarked on a campaign to persuade itself, the American people and the rest of the world that the ‘global war on terrorism’ (GWOt) will be a ‘long war’. This ‘long war’ is explicitly compared to the Cold War as a similar sort of zero-sum, global-scale, generational struggle against anti-liberal ideological extremists who want to rule the world. Both have been staged as a defence of the West, or western civilization, against those who would seek to destroy it” (Buzan, 2006, p. 1101-1118).

Despite the fact that the above conflicts have in common the presence of a very well defined (or definable) enemy, even if there is not a globally- accepted definition for terrorism (both wars were initiated with the aim to win terrorism), in reading the NATO narrative concerning the Alliance’s future security threats, we see that the reality is too far away to be clear and the fog is thicker.

And it is the lack of precise definitions and explanation about the necessity to use a military organization to face the future security challenges which open the field to the use of ontological¹⁹ questions related to the validity of the GPNE:

¹⁹ Ontology (from the Greek **ὄν**, genitive **ὄντος**; of being (neuter participle of **εἶναι**: to be) and **-λογία**, -logia: science, study, theory) is the philosophical study of the nature of being, existence or reality in general, as well as the basic categories of being and their relations. Traditionally listed as a part of the major branch of philosophy known as metaphysics, ontology deals with questions concerning what entities exist or can be said to exist, and how such entities can be grouped, related within a hierarchy, and subdivided according to similarities and differences. Principal questions of ontology are "What can be said to exist?", "Into what categories, if any, can we sort existing things?", "What are the meanings of being?", and "What are the various modes of being of entities?".

Reading the GPNF pragmatically as KPAX, we should be able to answer the following two sets of questions in order to test the supposed "universal" message of peace and security NATO narrative.

First:

- What is reality? Is it the one portrayed by the GPNF, or is the NATO reality the only one among various possible realities?
- What is real knowledge? Can we assume the GPNF as real knowledge and not as a strategic manipulative narrative in order to win a battle of narrative and maintain in life an old military Alliance?
- What can we do? Is the NATO military response the only one possible? And what when the military response is to be employed outside the territory of the GPNF as apparently will be the case in the future?

And second:

- What is being secured? Apparently the aim of the GPNF's possible military interventions is to protect the NATO countries interest. Thus, the security referent object is the NATO interests and the survival of NATO organisation itself.
- What is being secured against? Who are the enemies? Who defines them? And in General Soligan's map, apparently all the enemies are outside the territory of the GPNF.
- Who provides security? If NATO wants to secure our future (of the NATO countries), then it is NATO who will provide that security.
- What methods can be undertaken to provide it? Apparently, the methods are the forward defence, the war against terrorism, and all the military actions to provide energy security.

KPAX reads the GPNF from a different position, from a non-perspective as mentioned by Cox. Being a no-NATO reader, he is not enchanted and captured by the text. He does not collaborate with it accordingly to the intention of the authors, and least of all he is not even interpellated or hailed by it.

In addition, when he reads the whole NATO GPNF, which goes under the title "Securing our future", the main question that arises is how to define "our". Who are the "our"?

The "our" is only represented by the NATO countries and their allies who, in securitizing their future as an issue, present it "as an existential threat, requiring emergency measures and justifying action outside the normal bounds of political procedure" (Buzan, Waever, de Wilde, 1998, p. 23-24).

When we look at the issue of energy security, which was the first motivation for NATO and Lloyd's to come together, the scenario is extremely interesting. The GPNF is composed of NATO countries and NATO readers who import energy resources thus making them energy dependent, not to mention the fact that the NATO countries, with their population of around 1 billion people, consume and use

(and pollute) and use the highest percentage per capita of oil in the world. A USA citizen uses 28 barrels of oil per year, a European 20, and a Chinese citizen 1.5.

The GPNF is a specific geographical map in which a large number of security-economic interests of NATO are in territories outside the boundaries of its map. At this point is more than clear that the NATO narrative is nothing more than an attempt in the “strategicalization of global politics” – the rendering of events as subject to human mastery at the hands of statesman and to the logic of a peculiarly contemporary, i.e. post-war strategic discourse.” And “by talking of ‘strategicalization’, we identify processes by which political domain is extended beyond realms of immediate sovereignty” (Klein, 1994, p. 27). And despite the NATO usage of a critical security studies terminology which refers to security with a more broad meaning (in which the referent object of security is the human being) than defence (typical of the Cold-War period), the danger here is represented by a return to a pseudo-colonial approach to international politics. “What is distinctive about ‘strategicalization’ is the extent to which state behaviour becomes encoded within world views and then becomes the basis of the whole bureaucratic apparatuses – of security analysis, intelligence estimates, and international surveillance” (Klein, 1994, p. 127).

Conclusion: We Have to Reinvent Ourselves

I would like to conclude this paper by stating that the human species is living in a particular moment in which globalisation has made the world smaller and where not everybody is a NATO model reader. NATO readers should need to reinvent themselves and face the world outside their GPNF, and this is a discourse close to the concept of “emancipation” developed by Ken Booth.

“As discourse of politics, emancipation seeks the securing of people from those oppressions that stop them carrying out what they would freely choose to do, compatible with the freedom of others. It provides a three-fold framework for politics: a philosophical anchorage for knowledge, a theory of progress for society, and a practice of resistance against oppression. Emancipation is the philosophy, theory, and politics of inventing humanity” (Booth, 2007, p. 112).

Undoubtedly, the NATO Reader has to re-read the world because he can not pretend to live as an immortal human being in a NATO-kept castle and forget or ignore not only the two clocks but even the world outside it. The Alliance structure would really like that its clock could be as the one of Benjamin Button and run backwards into the time of its youth, and NATO definitely act as it will live “in aeternum”. And this is because, despite the NATO narrative, despite the fact that NATO is “the most successful alliance in human history” (Ash, 2011), outside the NATO GPNF-cave, and NATO lines other realities are taking shape.

1. Other countries like China (with a population of 1.5 billion) have produced their own concept of war. “Unrestricted Warfare” is a book on military strategy written in 1999 by two colonels in the People’s Liberation Army, Qiao Liang

and Wang Xiangsui. The book rather than focusing on direct military confrontation examines a variety of other means which can be summarized in the Formula: Schwartzkopf + Soros + Xiaomolisi + Bin Laden (Liang and Xiangsui, 1999).

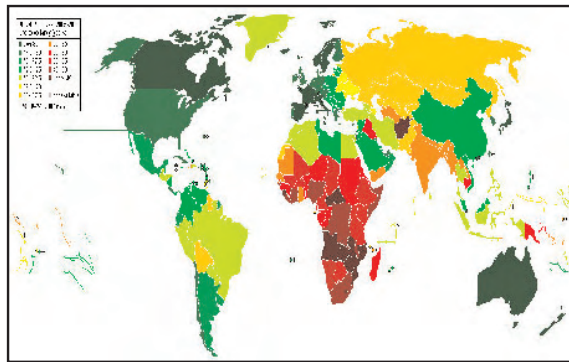
2. At the G20 Seoul meeting (2010) even the map of the world financial crisis was changed. Despite the western countries depicted the financial crisis as a global one, its perception from other global actors and emerging economies was completely different. According to O'Neill (Goldman Sachs), policy makers in Asia were referring to the global credit crisis as the "North Atlantic Crisis" (BBC News, Today, 2010). Thus, and for the first time, the "others" defined our military alliance as a financial system.

3. When we look at the "Multiple Stress Zone" map presented by the NATO General Soligan in 2009, how can we not see that is the exact copy of Pentagon Map which was produced in the year 2004 (Barnett, 2004) to highlight the grand strategy for the American foreign policy? Furthermore, the Pentagon Map is much more than a simple cartographic representation of the planet, it is a division of the world countries between the Functioning Core, characterized by economic interdependence, and the Non-Integrated Gap, characterized by unstable leadership and absence from international trade. The Core can be sub-divided into Old Core (North America, Western Europe, Japan, Australia) and New Core (China, India). The Non-Integrated Gap includes the Middle East, South Asia (except India), most of Africa, Southeast Asia, and Northwest South America. Thus using a realist terminology the Functioning Core can represent the land of order while the Non-Integrated Gap the land of anarchy and disorder and also it can be seen as a tentative to "ethnicalize" the world (Aime, 2004, p. 73-100). And if what can happen in the Non-Integrated Gap can produce security concerns to the NATO countries (which are part of the Functioning Core) and justify a military intervention in their internal affairs then "fear is something that is actually missing in a situation of international anarchy, and because it is missing it must be invented and skilfully deployed" (Weber, 2005, p. 23).

4. World Population Growth Rate: “By 2003, the combined population of Europe, the United States, and Canada accounted for just 17 percent of the global population. In 2050, this figure is expected to be just 12 percent. (...) Today, roughly nine out of ten children under the age of 15 live in developing countries. (...) Indeed, over 70 percent of the world’s population growth between now and 2050 will take place in 24 countries, all of which are classified by the World Bank as low income or lower-middle income, with an average per capita income under \$ 3,855 in 2008” (Goldstone, 2010 and Minois, 2011).

5. Consumption factor. We have already seen that the estimated one billion people who live in developed countries, which, coincidentally, is the same number of NATO people (the “our”), have a relative per capita consumption rate of 32, while the rest of the “others” (the 5.5 billion people that constitute the developing world, have relative per capita consumption rates below 32, mostly down toward 1). How will it be possible to “secure our future” and then maintain a consumption factor of 32 when the “others” will want to consume like us? “The World Bank has predicted that by 2030 the number of middle-class people in the developing world will be 1.2 billion (a rise of 200 percent since 2005). This means that the developing world’s middle class alone will be larger that the total populations of Europe, Japan, and the United States combined. From now on, therefore, the main driver of global economic expansion will be the economic growth of newly-industrialized countries, such as Brazil, China, India, Indonesia, Mexico, and Turkey” (Goldstone, 2010).

6. Life expectancy rate. Will the people living in the “multiple stress zone” (the non- integrated gap) accept their dramatic living conditions, and live less than the people living in other parts of the globe? Will they accept the status quo that has produced their misery or will they rebel? And the peace that NATO will impose on them will be a “positive peace” or a “negative peace” which will reproduce the same “structural violence” that provoked unrest and internal conflict, and not seeing instead the “civil war as a system” (Keen, 2009, p. 11-24)?

We should accept the reality and we should reinvent ourselves. And the first step to take will be to re-read the world out-side the NATO narrative because we have to be aware of the advice which one of the supposed fathers of Realism gave to the Prince: "Therefore it is unnecessary for a prince to have all the good qualities I have enumerated, but it is very necessary to appear to have them. (...) because the vulgar are always taken by what a thing seems to be and by what comes of it."²⁰

Then conscious that in front of us there is a narrative which "has to appear" we have to free ourselves and not act as the Pavlov's dog but illuminated by the doubt in front a narrative which pretends to narrate the reality and re-read the world outside the NATO keep.

It is the gift of the doubt which, as the Italian writer Leonardo Sciascia wrote some years ago, distinguishes the intellectual from the charlatan. Because "in the historical and human history the truth can appear confused and the lie can assume the appearance of veracity" (Sciascia, 1963).

Then it is in the intellectual intention to emancipate the reader from a well-defined image-interpretation of a supposed reality that the "security analyst needs to engage as a political philosopher. This is because the value of security is in constant tension and interdependence with other values, most prominent of which are the values of freedom, prosperity and justice" (Dannreuther, 2007, p. 8).

Thus emancipate the "homo videns", who is entrapped in a NATO GPNF which reminds us of Plato's Cave and means to give him back his capacity of abstraction and return to him his ability to think, and act autonomously and responsibly and not as a proficient apparatus.

And instead of "securing our future" in which "our" means the NATO people, replace it with "we", the international society, because we have to accept that in this earthly life there are two clocks and the evolution of the human being has to be continuous. We are responsible for the coming generation to which country, race, religion, and the like belong because "we" are all human beings, all "Homines sapientes".

²⁰ "Therefore it is unnecessary for a prince to have all the good qualities I have enumerated, but it is very necessary to appear to have them. And I shall dare to say this also, that to have them and always to observe them is injurious, and that to appear to have them is useful; to appear merciful, faithful, humane, religious, upright, and to be so, but with a mind so framed that should you require not to be so, you may be able and know how to change to the opposite. (...) For that reason, let a prince have the credit of conquering and holding his state, the means will always be considered honest, and he will be praised by everybody; because the vulgar are always taken by what a thing seems to be and by what comes of it; and in the world there are only the vulgar, for the few find a place there only when the many have no ground to rest on. One prince of the present time, whom it is not well to name, never preaches anything else but peace and good faith, and to both he is most hostile, and either, if he had kept it, would have deprived him of reputation and kingdom many a time." (Machiavelli, 2007 (1513) p. 157-158).

Reinventing ourselves will be like being re-born free and emancipated. For this reason, I would like to conclude this paper with the manifesto of the Italian Renaissance, the Oration on the Dignity of Man, because what is at stake in this historical moment is not a question of identity but of human dignity. It is up to us whether to face life as beasts or as divine.

“Finally, the Great Artisan (...) made man a creature of indeterminate and indifferent nature, and, placing him in the middle of the world, said to him ‘Adam, we give you no fixed place to live, no form that is peculiar to you, nor any function that is yours alone.

According to your desires and judgement, you will have and possess whatever place to live, whatever form, and whatever functions you yourself choose. All other things have a limited and fixed nature prescribed and bounded by our laws. You, with no limit or no bound, may choose for yourself the limits and bounds of your nature.

We have placed you at the world's centre so that you may survey everything else in the world.

We have made you neither of heavenly nor of earthly stuff, neither mortal nor immortal, so that with free choice and dignity, you may fashion yourself into whatever form you choose.

To you is granted the power of degrading yourself into the lower forms of life, the beasts, and to you is granted the power, contained in your intellect and judgement, to be reborn into the higher forms, the divine” (della Mirandola, 15th C CE).

80

Security
Strategies
Year: 7
Issue: 14

Özet:

1990'ların başında Sovyet Birliği'nin çöküşü ve bu süreçte Soğuk Savaş'ın etkisini yitirmesini takiben NATO kendi kurumsal varlığının meşruiyetini yeniden değerlendirmek ve temellendirmek arayışına gitmiştir. Meşruiyetin temellendirilmesi süreci bugün de NATO üzerine gerçekleşen strateji ve güvenlik araştırmalarında etkili bir rol oynamaktadır.

Bu çalışmada ele alınan, NATO'nun meşruiyetini ve amacını temellendirme sürecinde nasıl bir söylem oluşturduğu, bu söylemin “model okuyucusu” (model-reader) tarafından nasıl algılandığı ve söylemsel inşa sürecinin gerçek ile örtüşüp örtüşmediğidir. Eleştirel teorinin perspektifinden bakarak, çalışma aynı zamanda NATO'nun söylemsel değişim süreci ile birlikte “savunma” söyleminden “güvenlikleştirme” söylemine geçişine de ışık tutmaktadır.

Çalışma, söylem analizi yöntemini kullanarak, NATO'nun resmi söylemini oluşturan aktörler ile birlikte, bu aktörlerin göndermiş olduğu mesajın ulaştığı ve yorumlandığı (kod açımını yapan aktör) okuyucu-alıcının niteliğini de incelemektedir. Buna göre, NATO varlığının ve amacının meşruiyet zeminini öncelikle

söylemsel olarak oluşturmakta ve bunun inşasını yaparken bir “Gelecek güvenliği riski” söylemi üzerinden politikasını belirlemektedir. Bu bağlamda, “Geleceğimizi güvence altına alıyoruz” (Securing our Future) sloganı, bu söylemin ana damarını oluşturmaktadır.

NATO'nun söylemini üreten “aktörlerin” (author-narrator), “Jeopolitik Anlatım Çerçevesini” (Geopolitical-Narrative-Framework) oluşturmalarındaki en önemli yapı taşlarından biri “savunma” anlayışından “güvenlik” anlayışına geçişte meşru bir zemin inşa etmeleridir. Bu anlayışın izdüşümü hakkında ipucu verecek kavram olan ve yukarıda bahsi geçen “Geleceğimizi güvence altına almak” sloganı Jeopolitik Anlatım Çerçevesini oluşturmaktadır. Bu anlatım çerçevesinin ve genel olarak NATO söyleminin zemininin yerine oturması ise “kolektif güvenlik” kavramının ve dolayısıyla NATO'nun varoluş amaç(lar)ının yeniden tanımlanmasıyla ilgili bir özellik taşımaktadır. NATO'nun meşruiyeti için ise, tanımlama sürecinden doğan söylem, model-okuyucunun (model reader) yanı sıra, NATO'nun etki bölgesinde yer almayan ve model-okuyucu olarak tanımlanamayacak bir kitlenin de ilişki kurabileceği bir söylem olma zorunluluğu taşımaktadır.

Bibliography :

- Active Engagement, Modern Defence, Preface. (2010). “Strategic Concept For the Defence and Security of The Members of the North Atlantic Treaty Organisation”, adopted by Heads of State and Government in Lisbon.
- ADORNO, T. and HORKHEIM, M. (2002). *Dialectic of Enlightenment*, Standfort University Press.
- AIME, M. (2004)., *Eccesi di Culture*, Torino: Einaudi.
- ASH, T. G. (25 May 2011). “If Obama really wants to lead us to a free world, he should abolish the G8” (on USA President Barack Obama’s keynote speech in Westminster Hall), *The Guardian*, available at: <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/cifamerica/2011/may/25/barack-obama-free-world-g8>.
- AYBET, G. “NATO's Developing Role in Collective Security”, SAM Papers, No: 4/99, available at: <http://www.mfa.gov.tr/grupa/ac/aca/acad/02/01.htm>.
- BARNETT, T. (2004). *The Pentagon's New Map: War and Peace in the Twenty-First Century*, Putnam Adult.
- BARRY, B. (2006). “Will the ‘global war on terrorism’ be the new Cold War?”, *International Affairs*, 82: 6.
- BARRY, P. (2002). *Beginning theory: an introduction to literary and cultural theory*, Manchester: Manchester University press.
- BBC News – Today. (11 November 2010) “West 'paranoid' about world economy”, *BBC News*, available at: http://news.bbc.co.uk/today/hi/today/newsid_9179000/9179739.stm.
- BOBBIT, P. (2003). *The Shield of Achilles*, New York: Anchor.
- BOOTH, K. (2007). *Theory of World Security*, Cambridge University Press.

- BOOTH, K. (2005). "Critical Explorations", in Ken Booth (Ed), *Critical Security Studies and World Politics*, London: Lynne Rienner Publishers.
- Bucharest Summit Declaration, (3 April 2008). issued by the Heads of State and Government in the meeting of the North Atlantic Council in Bucharest, available at: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_8443.htm?mode=pressrelease.
- BUZAN, B. (1991). *People, State and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*, 2nd edition. London: Harvester Wheatsheaf.
- BUZAN, B. WAEVER, O. and DE WILDE, W. (1998). *Security – A New Framework for Analysis*, London: Lynne Rienner Publishers.
- CAMPACCI, D. (2009). Il concetto di sicurezza nel mondo romano: spunti di riflessione, paper not published.
- CAMPBELL, D. (1998). *Writing Security – United States Foreign Policy and the Politics of Identity*, Manchester University Press.
- CASSIRER, E. (1974/1944). "An Essay on Man", New Haven and London: Yale University Press.
- COLBEY, P. (2006). *Narrative*, London: Routledge.
- COX, R. (1981). "Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory", *Millennium*, 10 (2).
- Critical Language Scholarship official web site, available at <http://clscholarship.org/>.
- CULLER, J. (1997). *Literary Theory*, Oxford: Oxford University Press.
- DANNREUTHER, R. (2007). *International Security – The Contemporary Agenda*, Cambridge.
- DANNREUTHER, R. (2008). *International Security – The Contemporary Agenda*, Cambridge: Polity.
- DEMSEY, J. (29 November 2009). "U.S. lawmaker urges use of NATO clause", *International Herald Tribune*.
- DIAMOND, J. (1988). *Guns, Germs and Steel*, London: Vintage.
- DIAMOND, J. (2 January 2008). "What's Your Consumption Factor?", *The New York Times*, available at http://www.un.org/esa/population/publications/wpp2006/WPP2006_Highlights_rev.pdf.
- DICEY, A. (1914). *Lectures on the Relation between Law and Public Opinion in England*, London: Macmillian.
- ECO, U. (1979/2006). *Lector in Fabula – la cooperazione interpretativa nei testi narrativi*, Milano: Bompiani.
- ECO, U. (1995). *The Role of the Reader. Explorations in the Semiotics of Texts*, Bloomington: Indiana University Press.
- ECO, U. (2010). *Il Cimitero di Praga*, Milano: Bompiani.
- FIERKE, K.M. (2007). *Critical Approaches to International Security*, Cambridge: Polity.
- Field Manual 3-07 "Stability Operations". (October 2008). available at:

- <http://usacac.army.mil/cac2/Repository/FM307/FM3-07.pdf>.
FM 3-0 American Army Operations Manual. (February 2008). available at:
http://www.jmrc.hqjmtc.army.mil/jmrc_command_docs/ref_fm3_0.pdf.
GOLDSTONE, J. A. (2010). "The Four Megatrends That Will Change the World",
Foreign Affairs, January/February 2010.
GOLEMAN, D. (1996). *Emotional Intelligence*, London: Bloomsbury.
GORLÉE, D.L. (1994). *Semiotics and the Problem of Translation. With Special
Reference to the Semiotics of Charles S. Peirce*, Amsterdam: Rodopi.
HARLOW, J. (6 October 2008). "Army unveils new Stability Operations manual"
article at the official homepage of the United Army, available at:
<http://www.army.mil/article/13079/army-unveils-new-stability-operations-manual/>
KEEN, D. (2009). *Complex Emergencies*, Cambridge: Polity.
KLEIN, B.S. (1994). *Strategic Studies and World Order: The Global Politics of
Deterrence*, Cambridge: Cambridge University Press.
LIANG, Q. and XIANGSUI, W. (February 1999) *Unrestricted Warfare*, Beijing:
PLA Literature and Arts Publishing House, available at: <http://crypto-me.org/cuw.htm>.
LORD LEVENE and RASMUSSEN, A.F (30 September 2009). "Piracy, cyber-crime
and climate change – bringing NATO and insurance together" *The Telegraph*,
available at: <http://www.telegraph.co.uk/finance/comment/6247862/Piracy-cyber-crime-and-climate-change-bringing-NATO-and-insurance-together.html>.
LORD LEVENE. (23 October 2008). "Energy Security: A Lloyd's view", Lloyd's
and NATO Energy Security dinner, available at:
http://www.lloyds.com/Lloyds/Press-Centre/Speeches/2008/10/energy_security_a_lloyds_view.
MACHIAVELLI, N. (2007/1513), *Il Principe*, Milano: BUR.
MCSWEENEY, B. (1999). *Security, Identity and Interests – A Sociology of International
Relations*, Cambridge University Press.
MINOIS, G. (June 2011). "Une Planète trop peuplée?", *Le Monde Diplomatique*.
MONAGHAN, J. and JUST, P. (2000). *Social & Cultural Anthropology*, Oxford:
Oxford University Press.
North Atlantic Treaty Organization (NATO), official web site, available at:
<http://www.nato.int/nato-welcome/what.swf>.
North Atlantic Treaty Organization (NATO), official web site, e-library, available
at: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm.
NATO 1999 New Strategic Concept, official web site, available at: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_27433.htm.
NATO 2010 New Strategic Concept, official web site, available at: <http://www.nato.int/lisbon2010/strategic-concept-2010-eng.pdf>.
NATO 2010 New Strategic Concept, official web site, available at: <http://www.nato.int/lisbon2010/strategic-concept-2010-eng.pdf>.

- NATO Summit, The Alliance's Strategic Concept, (24 April 1999) NATO's official web site, e-library, available at: www.nato.int/docu/pr/1999/p99-065e.htm.
- NATO's 60th Anniversary, official web site, available at: <http://www.nato.int/60years/>.
- NATO's New Strategic Concept official web site, available at: <http://www.nato.int/strategic-concept/index.html>.
- ORR, J. (2006). *Panic Diaries – A Genealogy of Panic Disorder*, Duke University Press.
- ORWELL, G. (1990). 1984, London: Penguin Books, available at: http://orwell.ru/library/novels/1984/english/en_app.
- MIRANDOLA, P.D. (15th C. CE). Oration On the Dignity Of Man, available at http://public.wsu.edu/~wldciv/world_civ_reader/world_civ_reader_1/pico.html
- Quadrennial Defence Review*. (2006). available at <http://www.defenselink.mil/qdr/>.
- RAHE, P.A. (1994). *Republics Ancient and Modern: The Ancien Régime in Classical Greece*, University of North Carolina Press, 1994.
- RASMUSSEN, A.F. (1 October 2008). “Speech on emerging risks”, at Lloyd's of London, available at: http://www.nato.int/cps/en/natolive/opinions_57785.htm.
- RASMUSSEN, M.V. (2001). “Reflexive Security: NATO and International Risk Society”, *Millennium - Journal of International Studies*.
- Riga Summit (28 – 29 December 2006) official web site, available at: <http://www.rigasummit.lv/en/>.
- ROZOFF, Rick. (3 October 2009). “Thinking the Unthinkable: NATO's Global Military Road Map”, *Global Research 2009*, available at: <http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&raid=15506>.
- SALECL, R. (2004). *On Anxiety*, London: Routledge.
- SARTORI, G. (1997). *Homo Videns – Televisione e Post-pensiero*, Roma-Bari: Laterza.
- SCHEFFER, J.d.H. (23 October 2008). “Keynote speech: Energy security in the 21st century”, Lloyd's and NATO Energy Security dinner, available at: http://www.lloyds.com/Lloyds/Press-Centre/Speeches/2008/10/lloyds_nato_energy_security_event.
- SCIASCIA, L. (1963). *Il consiglio d'Egitto*, Torino: Einaudi.
- SHEA, J. (2006). “Energy security: NATO's potential role”, *NATO Review, Autumn 2006*.
- SOLIGAN, J. (2009). “The Transformation of Defence: NATO Perspectives”, in Sait Yilmaz (Ed), *The National Defense in the 21st Century*, Istanbul: Beykent University.
- The Alliance's New Strategic Concept (07 November 1991 – 08 November 1991), in NATO's official web site, e-library, available at: http://www.nato.int/cps/en/SID-6A9F9223-ED14B3C8/natolive/official_texts_23847.htm.
- The Alliance's Strategic Concept (24 April 1999), NATO's official web site, e-library, available at: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_27433.htm.

Keeping Security and Peace: Behind the Strategicization of
NATO's 'Critical Security Discourse'

- The Penguin English Dictionary, 2004, London: Penguin Books, 2nd Edition.
- The United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, World Population Prospects, The 2006 Revision, Highlights, 2007, New York, http://www.un.org/esa/population/publications/wpp2006/WPP2006_Highlights_rev.pdf.
- The World Bank Group, Population Growth Rate, available at: <http://www.worldbank.org/depweb/english/modules/social/pggr/>.
- VAN HAM, P. (2008). "NATO and the Madonna Curve: why a new Strategic Concept is vital", *NATO Review*, n. 3, available at: <http://www.nato.int/docu/review/2008/03/ART5/EN/index.htm>.
- VOLKAN, V. (2004). *Blind Trust*, Charlottesville, Virginia: Pitchstone Publishing.
- WEBER, C. (2005). *International Relations Theory – A Critical Introduction*, London: Routledge.
- WILLIAMS, M.C. (2007). *Culture and Power – Symbolic Power and the Politics of International Security*, London: Routledge.

Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Tutuklama Kararlarıyla İlgili Bir Değerlendirme: Sudan Devlet Başkanı Ömer El-Beşir Örneği

Analysis on the Arrest Warrants of the International Criminal Court: Case of Sudanese President Omar El – Beshir

Şener ÇELİK *

Özet

Sudan kurulduğu 1956 yılından beri Müslüman-Arap nüfustan oluşan kuzey, Animist ve Hristiyan nüfusun yaşadığı güney ve Arap olmayan yerli nüfusun bulunduğu Darfur Bölgeleri arasında süregelen silahlı mücadelelere sahne olmuştur. Sudan Hükümeti, bu süre içinde aralıklarla, güneyde Sudan Halk Özgürlük Ordusu/Hareketi (Sudan People's Liberation Army /Movement-SPLA/M), Darfur'da ise Sudan Özgürlük Ordusu (Sudan Liberation Movement-SLM) ve Adalet ve Eşitlik Hareketi (Justice and Equality Movement-JEM) isimli rejim karşıtı direnişçi/ayrılıkçı örgütlerle savaşmıştır. Darfur'daki çatışmaların artarak devam etmesi üzerine, hükümet direnişi basturmak için kitlesel katliam boyutlarına ulaşan bir şiddete başvurmuş, bunun üzerine Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Uluslararası Ceza Mahkemesi'ni (ICC) Sudan hakkında soruşturma açmakla yetkilendirmiştir. ICC, bu yetkiye dayanarak açtığı soruşturma sonucu, Sudan'ın halen görevde olan Devlet Başkanı Ömer Ahmed El-Beşir hakkında tutuklama kararı çıkarmış ancak karar uluslararası örf-adet hukukundaki, "halen görev başında olan devlet başkanlarının dokunulmazlığı" ilkesi ile çeliştiği için yoğun eleştirilere maruz kalmıştır. Bu çalışmada Sudan'daki krizin ve ICC'nin kısa tarihçeleri verildikten sonra söz konusu karara giden sürecin analizi, tutuklama kararının hukuki gerekçeleri ve dokunulmazlık ilkesi ile çelişkisi ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: ICC, BM Güvenlik Konseyi, Güvenlik Konseyi 1593 No'lu Kararı, Darfur, El-Beşir, Janjawid.

Abstract

Since it was established in 1956, Sudan has always been a scene for ongoing armed struggles between the north region composed from Muslim-Arab population, the south where the animist and Christian population lives and Darfur region inhabited by indigenous non-Arab population. In the meantime, Sudan Government at intervals has strived against private anti-regime insurgents/separatist organizations which are Sudan People's Liberation Army/Movement-SPLA/M in the south and in Darfur the Sudan Liberation Movement-SLM and Justice and Equality Movement-JEM. As the conflict in Darfur continued to increase, the government resorted to violence reaching

* Araştırmacı, e-posta: senercelik@doruk.net.tr.

the size of a mass slaughter in order to suppress the resistance upon which the United Nations Security Council, the International Criminal Court (ICC) was authorized for opening an investigation of Sudan. As a result of the opened investigation on the basis of this authority, the ICC issued a warrant for Sudan's President Omar Ahmed El-Bashir's arrest who is still in office but the warrant has been subject to intense criticism as it is inconsistent with the principle of international customary-law, the immunity for Heads of State that are still on duty. In this study, after the short history of the crisis in Sudan and the ICC, the analysis of the process led to this decision, legal reasons for this arrest warrant and its contradiction with immunity principle will be discussed.

Key Words: ICC, UN Security Council, UNSC Res. 1593, Darfur, Al-Bashir, Janjaweed.

Giriş

Yüzölçümü açısından Afrika Kıtası'nın en büyük ülkesi olan Sudan'ın siyasi gündemi, neredeyse kurulduğu yıl olan 1956'dan bugüne tamamen ülke içinde süregelen etnik çatışmalar tarafından belirlenmiştir. Ülke, özellikle 9-15 Ocak 2011 tarihlerin arasında yapılan ve güneyin ayrılma yönündeki irade beyanının açığa çıkmasıyla sonuçlanan referandumdan sonra, Batılı güçlerin ekonomik anlamda ilgisini üzerine çeken 6.8 milyar varillik kanıtlanmış petrol rezerviyle dünya ülkeleri arasında yirminci sırada; buna karşılık, 2.200 dolarlık kişi başına düşen milli gelire de dünyada 186. sıradadır (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/su.html>).

Sudan'da yönetim, kuruluşundan beri kuzey bölgesinde yaşayan Arap asıllı Müslüman kitlenin elinde olmuş; gerek seçimle iktidar olan hükümetler gerekse askeri cuntalar, yıllar boyu etnik ayrımcılık, sosyal baskı ve marjinalleştirme politikaları ile güneyde yaşayan Animist ve Hristiyan Afrikalılar ve Darfur'da yaşayan Arap olmayan Afrikalı yerli halk üzerinde kontrol sağlamaya çalışmıştır. Dahası, bu toplulukların temel hak ve özgürlük arayışlarına neredeyse soykırıma varan 'etnik temizlik' yöntemleriyle karşılık vermiştir (Human Rights Watch, Darfur Destroyed: Ethnic Cleansing by Government and Militia Forces in Western Sudan, 2004, 42-9).

Bu çalışmanın kapsamı, Darfur'da meydana gelen kriz sonucunda Sudan Devlet Başkanı El-Beşir hakkında çıkarılan tutuklama kararı ve bu karara giden sürecin analiziyle sınırlıdır. Bu sebeple, her ne kadar Sudan'daki iç savaş temelde kuzey-güney çatışmasını kapsayan daha geniş bir çerçeveye sahipse de (konu esasta Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICC) tarafından El-Beşir hakkında çıkarılan tutuklama kararıyla ilgili olduğu için) çalışmada daha çok Darfur Krizi sonucu oluşan uluslararası yargı sürecine odaklanılacak ve kararın gerekçe ve sonuçları analiz edilecektir.

Çalışmanın birinci bölümünde Darfur Krizi'nin kısa geçmişi; ikinci bölümünde ICC'nin kısa tarihçesi, yetki ve görevleri; üçüncü bölümde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 1593 No'lu kararı ile ICC'nin Darfur Krizi'ni soruşturmak-

la yetkilendirilmesinin hukuki dayanağı; dördüncü bölümde ise, ICC'nin El-Beşir için çıkardığı tutuklama kararı, kararın yasal dayanakları ve hukuk çevrelerindeki görüşler analiz edilip, davanın uluslararası hukuk alanındaki önemi yorumlanacak; beşinci ve son bölümde ICC tutuklama kararının uluslararası hukuktaki önemine ve gelecekteki olası yansımalarına değinilecektir.

Makale, genel olarak bir nitel araştırma çalışması olup, temelde doküman inceleme metoduna göre yapılmıştır. Veri analizi ağırlıklı olarak literatür taramasından oluşan birincil kaynaklara dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın odaklandığı konu gereği, örneklem olarak Sudan'ı içeren tipik durum örnekleme si kullanılmıştır.

Sudan'daki İç Savaş ve Darfur Krizi'nin Kısa Tarihiçesi

2.5 milyon kilometrekarelik yüzölçümü ile Afrika'nın en büyük ülkesi olan Sudan, 1956 yılında İngiltere ve Mısır'ın egemenliğinden çıkarak bağımsızlığını kazanmıştır (Willis, El Battahani, 2010, s.196). Kurulduğu günden bugüne kadar, ülkedeki iç çatışmaların bölge güvenliğine ve buna bağlı olarak uluslararası sistemin güvenliğine etkisi açısından, özellikle Batılı hâkim güçler tarafından kontrol altında tutulması gereken bir ülke olarak değerlendirilmektedir. Sudan'ın özellikle Çad ile birlikte Libya'nın finansal ve askeri kalkınmasına yardımcı olmak için çaba sarf etmesi, bu havzadaki çatışmaların, doksanlı yılların ortasından bugüne geçen süre içinde, dış güçler tarafından da dikkatle izleniyor ve gelişmelerin kontrol altında tutulması isteniyor olabileceğinin göstergesidir (The Middle East and North Africa 1995, Europa's Regional Surveys of the World, s.770).

Kuzeydeki Hartum Yönetimi'nin güneyde yaşayan Animist-Hristiyan halka karşı uyguladığı marjinalizasyon politikaları nedeniyle, Hartum Yönetimi ve güneydeki SPLA/M arasında, ülkenin kurulduğu yıldan 1972'ye kadar 'birinci iç savaş dönemi' adı verilen süreç yaşanmış, bu tarihten 1983 yılına kadar süren geçici barış döneminden sonra, aynı taraflar arasında, 'ikinci iç savaş' dönemi başlamış ve bu dönem de 7 Ocak 2005 tarihinde kuzey ve güney arasında imzalanan Yeni Barış Antlaşması'yla (CPA) sona ermiştir (De Waal, 2007, s.16). Ancak, Hartum yönetimi ile ülkenin batısındaki etnik gruplar arasındaki gerilim – ki bu gerilim kuzey-güney çatışması ile karıştırılmamalıdır – 2004 yılında imzalanan ateşkese kadar devam etmiştir.

Bu süreçte Darfur Bölgesi'ndeki Arap-Müslüman olmayan, yerel Afrikalı halk, SLM ile JEM örgütlerinin öncülüğünde gerçekleştirilen eylemlerle hükümet güçlerine karşı silahlı mücadele sürdürmüştür. Bu çatışmalarda, sayıları 50.000 ile 200.000 arasında değiştiği ileri sürülen sivil,¹ Sudan güvenlik güçleri tarafından

1 Darfur krizinde hayatını kaybeden sivil sayısı konusunda çeşitli kaynaklarda farklı bilgiler olup, bu sayı resmi Sudan verilerine göre 50.000, uluslararası hükümet dışı örgütlerin raporlarına göre ise 200.000 dolayındadır. Olaylar sırasında hayatını kaybeden ve özellikle IDP (Internally Displaced Persons) olarak nitelenen iç göç kurbanı siviller hakkında daha ayrıntılı bilgi ve sayısal veriler için bkz.: M. Rafiquel, Islam, "The Sudanese Darfur Crisis and Internally Displaced Persons in International Law", www.ijrl.oxfordjournals.org, doi: 10.1093/ijrl/ee1012.

öldürülmüş, 1.650.000 kişi güç kullanımı ile yaşadıkları bölgeyi terke zorlanmış, 2.000.000 kişi de mülteci statüsünde Çad'a göç etmiştir (Cryer, 2006, s.197). Sudan Hükümeti'nin direnişi bastırmak için giriştiği askeri operasyonların sistimli şekilde ve çok büyük sayıda sivilin öldürülmesine neden olan bir insanlık trajedisine dönüşmesi sonucunda ise, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi 31 Mart 2005 tarihinde, BM Sözleşmesi Bölüm 7 ve Roma Statüsü Madde 13(b)'ye dayanarak, ICC'yi Darfur Krizi'ni soruşturmakla yetkilendirmiştir (Ssenyonjo, 2010, s.206). Bu noktada, söz konusu krizin Sudan Devlet Başkanı Ömer El-Beşir'in tutuklanması ile ilgili hukuki boyutuna geçmeden önce, davanın ve ICC'nin önemini daha iyi kavramak için, çok kısa olarak mahkemenin tarihçesine göz atmak yararlı olacaktır.

Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Kuruluşu, Sorumluk Alanları ve Çalışma Usulü

ICC, devletlerin değil, uluslararası topluluğu ilgilendiren suçların işlenmesinde rol oynayan bireylerin sorumluluklarını ön planda tutan bir yapısal anlayışın çağdaş bir ürünüdür (Aksar, 2005, 44). İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesini müteakiben kurulan Tokyo Savaş Suçları Mahkemesi ve Nuremberg Askeri Mahkemesi'nden sonra, doksanlı yıllara kadar yeni bir savaş suçları mahkemesinin kurulması için gerekli hukuki, siyasi, kültürel ve tarihi şartlar oluşmamıştır. Ancak Ruanda'da meydana gelen soykırımın soruşturulması için 1994 yılında kurulan Ruanda Savaş Suçları Mahkemesi (ICTR) ve Yugoslavya'daki iç savaş sırasında 1993 yılında kurulan Yugoslavya Savaş Suçları Mahkemesi (ICTY), yeni bir uluslararası ceza mahkemesinin kurulmasına gidecek olan yolu açmıştır.

Söz konusu mahkemelerin uluslararası toplulukta yarattığı kalıcı bir uluslararası mahkemenin gerekliliği fikrinden hareketle, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Uluslararası Hukuk Komisyonu'nu (ILC) bu tip bir mahkemenin kuruluş esaslarını belirlemesi için görevlendirmiş ve bu uzun sürecin sonunda 17 Temmuz 1998 tarihinde İtalya'nın başkenti Roma'da imzalanan Roma Statüsü ile ICC resmen kurulmuştur (Çakmak, 2007, s.44). ICC'nin yetki alanında dört temel suç yer almakta olup bunlar; soykırım suçu, insanlığa karşı girişilen suçlar, savaş suçları ve saldırı suçlarıdır (Roma Statüsü, Madde 5/1).

Mahkemede, Roma Statüsü'nde belirtildiği üzere, üç şekilde dava açılabilir. Bunlar sırasıyla; Statü'nün 14. maddesi uyarınca, Statü'ye taraf olan bir devletin ICC savcısına başvurusu; BM Sözleşmesi Bölüm 7 uyarınca, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin ICC'ye başvurusu; ve Statü'nün 5. maddesi uyarınca, savcının kendi inisiyatifi ile dava açmasıdır (Roma Statüsü, Madde 13/a/b/c).

Bu esaslara göre insanlığa karşı işlenen suçları soruşturmakla görevli olan ICC, bugün uluslararası bir antlaşma ile kurulmuş ilk kalıcı mahkeme olup, kendini aynı zamanda insanlığa karşı suç işleyen kişilerin dokunulmazlık ve muafiyetlerini sona erdirmeyi amaçlayan bir kurum olarak da nitelenebilir.

(<http://www.icc-cpi.int/Menus/ICC/About+the+Court/>). Bu çalışmanın kapsamında incelenen Darfur Krizi ve Sudan Devlet Başkanı Ömer El-Beşir hakkında çıkarılan tutuklama kararı, işte ICC'nin tam da bu özelliği ile ilgilidir.

Darfur Krizi ve ICC'nin BM Güvenlik Konseyi Tarafından Yetkilendirilmesi

Darfur'da yaşanan krizin uluslararası topluluğun gündeminde çok önemli bir madde olarak yer almaya başlaması sonucu, 2004 yılı Ekim ayında Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından krizi araştırmakla görevli bir komisyon oluşturulmuş (Uluslararası Darfur Soruşturma Komisyonu)² ve bu komisyon çalışmalarını üç ay gibi, Birleşmiş Milletler bürokrasisine göre kısa, bir sürede tamamlayarak 176 sayfalık bir rapor hazırlamıştır (Cryer, 2006, 200). Rapor, üç gerekçeye dayanarak Sudan yönetimi hakkında dava açılması için vakit geçirilmeden ICC'nin yetkilendirilmesini tavsiye etmiştir. Bu gerekçeler; bölgede baş gösteren şiddetin uluslararası barış ve güvenliği tehdit eder boyuta gelmiş olması, üst düzey devlet görevlilerinin çatışmalarda başvurulan şiddet yöntemlerinden sorumlu olabilecekleri ve olası bir ICC soruşturmasının Sudan Hükümeti'ni sorumluları uluslararası yargıya vermeye zorlayabileceğidir.

Elbette bu gerekçelerin sağlamlığı farklı siyasi yorum ve sorgulamalara açık olabilir. Özellikle sonuncu gerekçede iddia edilen durumun gerçekleşmemiş olmasının da konuyla ilgili çevrelerde olumsuz kanaat uyandırması mümkündür. Ancak komisyon kararlarının mantıksal çerçevesinin genel olarak doğru olduğu, BM Güvenlik Konseyi'nin rapora dayanarak aldığı karardan (ve özellikle ABD'nin bile bu kararı engelleyemeyip çekimser kalmasından) anlaşılmıştır. Bu sürecin sonunda, BM Güvenlik Konseyi, 31 Mart 2005 tarihinde aldığı 1593 no'lu karar ile ICC'yi Sudan'daki krizi soruşturmak için yetkilendirmiştir (Happold, 2006, 228). Karar, BM Sözleşmesi Madde 7'ye ve Roma Statüsü'nün ilgili maddelerine dayanılarak alınmıştır (S/RES/1593 (2005) [http://www.un.org/Docs /sc/unsct_resolutions05.htm](http://www.un.org/Docs/sc/unsct/resolutions05.htm)).

Ancak dava ile ilgili temel uyuşmazlıkların baş gösterdiği nokta tam da burasıdır. Zira, konseyin davayı ICC'ye devretmesi ciddi bir hukuk tartışması sürecini de alevlendirmiştir. Bu tartışma, Roma Statüsü'ne taraf olmayan Sudan'ın ICC ile iş birliği yapmaya zorlanmasına rağmen, söz konusu antlaşmaya taraf olmayan devletlerin benzeri bir sorumluluğa sokulmamasıdır (Bohlender, 2006, s.230). Bu ikilem doğal olarak kararın bir çifte standart uygulamasına işaret edebileceği kuşkusunu uyandırmıştır. Gerçekten de bir antlaşmaya taraf olmayan devletin o antlaşmayla bağlı olamayacağı Uluslararası Antlaşmalar Hukuku Hakkında Viya-

2 Ashında Cassese Komisyonu olarak da bilinen bu komisyonun raporu, Sudan hükümetinin Janjavid'leri katliama dahil ettiği iddialarının temel kanıtı niteliğinde olması nedeniyle büyük önem taşımaktadır. Ancak bu makalenin kapsam ve kısıtı nedeniyle bu bilgiler burada daha fazla analiz edilmemiştir. Komisyon kararı hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz.: Cécile Aptel Williamson, Justice Empowered or Justice Hampered: The ICC in Darfur", African Security Review, 15.1, 20-23

na Sözleşmesi'nde de belirtilmektedir (Viyana Sözleşmesi, Madde 14; http://untreaty.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_1_1969.pdf).

Bununla birlikte, daha ayrıntılı bir analiz, konunun Roma Statüsü'ne taraf olup olmama tartışmasının ötesine uzandığını göstermektedir. Statü'nün 86. Maddesi, sözleşmeye taraf olan ülkelerin bu sözleşme gereği mahkemenin yürüteceği tüm dava ve soruşturmalarda iş birliğini zorunlu kılmakta, fakat sözleşmeyi imzalamayan ülkeler için herhangi bir bağlılıktan bahsetmemektedir (Roma Statüsü, Madde 86). Ancak, takip eden 87. madde de, mahkemenin Statü'ye üye olmayan ülkeleri de "diğer uygun ilkeleri" esas alarak bir davada iş birliğine davet edebileceğini söylemektedir (Roma Statüsü, Madde 87/5). Bu noktada, "diğer uygun ilkelerin" ne olduğu sorusu sorulabilir ve ilk bakışta bu kavram soyut bir anlam taşıyor gibi algılanabilir. Ancak bu kavram, karar çerçevesinde soyut bir takım olguları değil, BM Sözleşmesi'nin 41. Maddesi'ne atıfta bulunduğu ifade etmektedir. Söz konusu 41. Madde, Güvenlik Konseyi kararlarına işlerlik kazandırabilmek adına, üye devletlere çeşitli yükümlülükler empoze edilebileceğini söylemektedir (Condorelli, Ciampi, 2005, s.593). Bu durumda Sudan'ın da yapması gereken, Konsey ve ICC ile çatışmaya girmek değil iş birliğine gitmektir.

Ayrıca, BM Sözleşmesi Bölüm 5'te yer alan Madde 25 de, benzer şekilde, Birleşmiş Milletler'e üye olan tüm ülkelerin Güvenlik Konseyi kararlarına uymak zorunda olduğunu söylemektedir (Akande, 2009, s.341). Elbette, Güvenlik Konseyi ICC'ye Roma Statüsü'ne taraf olmayan ülkelerin vatandaşlarını tutuklamaları için devletlere baskı yapma yetkisi vermemiştir. Böyle bir yetkilendirme uluslararası hukuka aykırı olacağı gibi aynı zamanda ulusal egemenlikler konusunda da ciddi sıkıntılara neden olabilir.³ Ancak uluslararası hukuk mantığı açısından görülen odur ki, her ne kadar Roma Statüsü'nü kabul etmemiş olan ülkeler kendilerini bir takım yasal yaptırımlardan muaf görebilseler de, esasen uluslararası topluluğun genel hukuk felsefesi, özellikle BM Sözleşmesi bağlamında, sistem içindeki aktörlerin o kadar da keyfi hareket edemeyecekleri bir düzenleme yaratmıştır. Bu düzenleme de, Darfur örneğinde görüldüğü gibi, dokunulmazlıkların zedelenmesine değil, insanlığa karşı suç işledikleri iddia edilen kişilerin uluslararası nitelikteki bir ceza mahkemesi tarafından yargılanabilmelerine giden yolu açmaktadır.

3 Bu bağlamda, BM Güvenlik Konseyi'nin Mahkeme'yi yetkilendirmesi zaten devletlerin Statü'ye üyeliği ile ilişkilendirilen bir durum da değildir. "Konsey'in yetkisi sınırlı şartlarda başvurulabilecek bir yetki olmayıp BM Sözleşmesi'nin VII. bölümü kapsamında kullanılabilir genel bir yetkidir. Uluslararası barış ve istikrarın Statü'de bahsedilen suçlar nedeniyle ciddi tehdit altında olduğu konusunda bir kanaat oluşması ve bunun Konsey'de önlem alınmasını içeren bir karara dönüşmesi durumunda, BMGK UCM'yi konuyu Statü çerçevesinde takip etmekle görevlendirebilecektir. Konsey'in bu yetkisini kullanması sırasında vakıanın yer aldığı devletin Statü'ye taraf olması veya olmaması arasında bir ayrım yapılmamıştır." (Ateş, 2010, s.24)

Sudan Devlet Başkanı Ömer El-Beşir Hakkında ICC Tarafından Çıkarılan Tutuklama Kararı

Karar ve Gerekçeleri

Ömer Ahmet El-Beşir, Sudan ordusunda bir generalken kansız bir darbe ile 1993 yılında hükümeti devirerek yönetimi ele geçirmiş olup, o tarihten beri Sudan'ın devlet başkanlığı görevini sürdürmektedir. Darfur Krizi sürecinde işlediği iddia edilen insanlığa karşı suçlar, savaş suçları ve soykırım suçu nedeniyle halen hakkında ICC tarafından verilmiş iki ayrı tutuklama kararı vardır (<http://www.icc-cpi.int/menus/icc/situations%20and%20cases/situations/situation%20icc%200205/related%20cases/icc02050109/icc02050109?lan=en-GB>).

Her ne kadar El-Beşir için çıkarılan tutuklama kararı uluslararası hukuk çevrelerinde haklı olarak önemli ve olumlu bir gelişme olarak değerlendirilse de, dava, halen görevde olan bir devlet başkanının dokunulmazlık haklarına halel getiren bir uygulama olarak algılanması sebebiyle önemli bir tartışma konusudur. Tutuklama kararının çıkarılmasından itibaren bu karar çeşitli çevrelerde dokunulmazlık hakkının ihlali olarak yorumlanarak çelişkili yorumların yapılmasına neden olmuş, uluslararası hukuk gündeminde önemli bir yer işgal etmeye başlamıştır.

BM Güvenlik Konseyi tarafından davayı soruşturmakla yetkilendirildiği ilk günden beri aslında ICC Sudan Krizi'nin önemli aktörlerinden biri konumunda olmuştur. Bu rol, El-Beşir için çıkarılan tutuklama kararları ile daha da dikkat çekici hale gelmiş, ICC'nin yetkisi uluslararası toplulukta ilk kez bu kadar ağırlıklı olarak hissedilir olmuştur. ICC 1. Ön Duruşma Mahkemesi, savcının gerçekleştirdiği çalışmalar sonucu, 4 Mart 2009 tarihinde El-Beşir için ilk tutuklama kararını çıkarmış; Savcılık Ofisi'nden yapılan açıklamada, ICC davaları kapsamında devlet başkanları için hiçbir dokunulmazlık ve bağışıklık hakkı bulunamayacağı çok açık olarak belirtilmiştir (ICC, Ön-Soruşturma Komisyon Kararı: <http://www.icc-cpi.int/NR/rdonlyres/716E2512-28C6-49F6-A3F8-722BD43F6C95/279935/040309BashirannouncementEN2.pdf>).

Belgedeki ifade dili analiz edildiğinde görülmektedir ki, ICC Sudan Hükümeti'nin de uluslararası hukuk karşısında ICC ile iş birliği yapmasını, aksi takdirde BM Güvenlik Konseyi'nin Sudan'ın rıza göstermesini sağlamak için gerekli önlemleri alabileceğini belirtmiştir. Söz konusu belge incelendiğinde, ayrıca El-Beşir'in uluslararası hava sahasına çıkar çıkmaz tutuklanabileceğine cevaz veren bir nitelik taşıdığı da görülmektedir. Davaya⁴ esas teşkil eden 02/05-01/09 no'lu karar; El-Beşir'in, Roma Statüsü'nün 25(3)(a) maddesine göre, savaş suçlarına ve insanlığa karşı işlenen suçlara dolaylı olarak yardımcı olduğuna dair inandırıcı delillerin bulunduğu, Statü'nün 58(1)(b) maddesi uyarınca da bu şartlar

* Davanın özgün adı 'The Prosecutor versus Omar Hassan Al Bashir'dir (Savcı, Ömer Hasan El Beşir'e Karşı).

altında tutuklanmasının bir gereklilik arzettiğine hükmetmiştir (Tutuklama Kararı: <http://www.icc-cpi.int/iccdocs/doc/doc639078.pdf>).

Elbette burada BM Güvenlik Konseyi'nin Sudan'ı zorlayabileceği yönündeki üstü örtülü tehdit pratikte çok da anlam ifade etmemektedir. Neticede Sudan Hükümeti elbette El-Beşir'i teslim etmemiş, buna karşın Güvenlik Konseyi ise herhangi bir zorlayıcı karar almamıştır. ICC'nin varlığına ve yargı yetkisine son derece mesafeli duran ABD'nin de etkisiyle, Konsey üyeleri şu an için davanın doğal hukuki seyri içinde sonuçlanması yönünde irade sergilemektedirler. Ancak bu tutum, aşağıda da görüleceği gibi, ne tutuklama kararı hakkındaki tartışmalara bir son vermiş, ne de konunun önemini gölgeleyen bir durum arz etmiştir.

Karar Hakkındaki Tartışmalar ve ICC'nin Yaklaşımı

Tutuklama kararı, uluslararası hukuk çevrelerinde pek çok tartışmanın konusu olmuş, farklı yargı yorumlarının dile getirilmesine yol açmıştır. Bu yorumlardan bazıları, ICC'nin kararında hukuka aykırılık gözlemlese de, dikkatli bir analiz mahkemenin bu karara ulaşma sürecinde aslında oldukça sağlam bir gerekçeler bütününden hareket ettiğini göstermektedir.

ICC'nin tutuklama kararına karşı çıkan çevrelerin temel iddiası, devlet başkanlarının sahip olduğu dokunulmazlıklara dayalıdır. Gerçekten de uluslararası örf-adet hukuku gereğince, halen görevde olan bir devlet başkanının yabancı devletlerin yargılama yetkisine karşı bağışıklığı olduğu ve bu konuda dokunulmazlık taşıdığı bilinmektedir (Ssenyonjo, 2010, s.209). Uluslararası Adalet Divanı (ICJ) da devlet başkanlarının başka devletlerin cezai yargılama uygulamalarına karşı tam dokunulmazlık hakkına sahip olduğunu belirtir (Ssenyonjo, 2010, s.209). Tutuklama kararına karşı çıkan pek çok çevrenin asıl dayanağı işte bu örf-adet kanunudur. Ancak burada göz ardı edilen önemli bir nokta vardır. El-Beşir Davası'nda söz konusu olan yabancı bir devletin mahkemesi tarafından çıkarılan bir tutuklama kararı değildir. Bu karar, uluslararası niteliğe sahip olan ve uluslararası bir anlaşma ile kurulmuş olan bir mahkeme, yani ICC, tarafından verilmiştir. Dokunulmazlık ve bağışıklık kavramlarının örf-adet hukuku açısından önem taşıyan konular olduklarına şüphe yoktur ve zaten ICC bu değerlere saygı gösterilmesi konusunda olumsuz bir yaklaşım içinde değildir. Ancak bu davanın esasları, örf-adet hukukunun sınırlarının dışında, doğrudan mahkemenin tabi olduğu Roma Statüsü ile belirlenmektedir.

Buna göre, söz konusu Statü'de, resmi güce dayalı ayrımlar gözetilmeksizin herkesin mahkemenin yargı yetkisi karşısında eşit olduğu, bu bağlamda devlet başkanlarının, hükümet yetkililerinin veya parlamento üyelerinin hiçbir ayrıma tabi tutulmayacakları açık bir ifadeyle belirtilmiştir (Roma Statüsü, Madde 27/1). Tabii, bu aşamada Sudan, Roma Statüsü'nü parlamentosunda onaylamadığı için kararın kendini bağlamayacağını söylemektedir (<http://english.aljazeera.net/news/africa/2008/06/20086150921529362.html>). Ancak, bu noktada ortaya başka bir husus çıkmaktadır. Sudan, her ne kadar Roma Statüsü'nü yasama

meclisinde onaylamadıysa da, söz konusu antlaşmayı 8 Eylül 2000 tarihinde imzalamıştır. Bu durumda, El-Beşir hakkında dokunulmazlık kararında belirttiği sürece imza attığı bir antlaşma ile çelişir duruma düşmektedir ki, bu da Viyana Sözleşmesi'nin 18. Maddesi'ne aykırı bir fiile sebebiyet vermektedir. Söz konusu sözleşmenin ilgili maddesi, bir antlaşmaya imza atan tarafların o antlaşmanın amaç ve hedeflerine aykırı hareket etmekten uzak durmaları gerektiğini açıkça belirtmektedir. Bu durumda Sudan, yasal bir yaptırım altında olmasa bile, neden yargı gücüne uymayacağı bir uluslararası mahkemenin kuruluş antlaşmasına imza attığı gibi cevaplanmasız zor bir soruyla karşı karşıya kalmaktadır. Hiç kuşkusuz bu da, hukuk çevrelerinde Sudan'ın ICC'nin temel felsefesine uyması gerektiği yönünde bir kanaat uyanmasına yardımcı olacak bir gerektir.

Elbette tüm bu hukuki gerekçeler, Sudan'ın kendi meclisinde onaylamadığı bir antlaşma ile kurulmuş olan bir uluslararası mahkemenin tutuklama kararına karşı çıkması için ona bir yasal dayanak verir gibi durmaktadır. Fakat ortaya çıkan tabloyu, yukarıda sıralanan ilgili sözleşme maddeleri, uluslararası hukukun yalın felsefesi ve Birleşmiş Milletler'in genel prensipleri üzerine kurulan algıları birleştirerek okumak gerekir. Olaya bu şekilde bütünsel bir yaklaşımla bakıldığında, ortaya çıkan tablo göstermektedir ki, Sudan'ın ICC'nin tutuklama kararına uyması için ortada sağlam bir gerekçeler silsilesi vardır. Uluslararası topluluğun kurduğu hukuk sistemi, ülkelere kendi sübjektif inisiyatiflerine göre sınırsız bir özgürlükle hareket etme hakkı tanımış değildir.

Öte yandan, ICC'nin tutuklama kararına karşı gelen çevrelerin tezlerini desteklemek adına örnek olarak gösterdikleri olaylar da vardır. Bunlardan en önemlisi, literatüre 'Arrest Warrant Case' (Tutuklama Kararı Davası) olarak geçen davadır. Söz konusu örnek dava kapsamında, Belçika, Kongo Demokratik Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı için bir tutuklama kararı çıkarmış ancak bu karar Uluslararası Adalet Divanı tarafından uluslararası örf-adet hukukuna zarar verdiği gerekçesiyle geçersiz bulunmuştur (Gaeta, 2009, s.318). Ancak, El-Beşir'in dokunulmazlık hakkına dayalı iddiayı desteklemeye çalışan örnekler kadar, tutuklama kararının meşruiyetini ve geçerliğini destekleyen örnekler de vardır. Esasen Yugoslavya Savaş Suçları Mahkemesi (ICTY), o zaman görev başında olan ve Yugoslavya Federal Cumhuriyeti Devlet Başkanı sıfatı taşıyan Slobodan Milosevic için tutuklama kararı çıkaran ilk mahkemedir⁵ (Gaeta, 2009, s.316). Sierra Leone Özel Mahkemesi (SCSL) de, Liberya Devlet Başkanı Charles Taylor için benzeri bir tutuklama kararı çıkarmıştır (Gaeta, 2009, s.317).

5 El-Beşir davası ile Slobodan Milosevic davasını karşılaştırmak ve Milosevic kararı hakkında daha ayrıntılı açıklama için bkz.: <http://www.un.org/ICTY/Supplement/supp5-e/milosevic.htm>. Benzeri bir karşılaştırmayı Charles Taylor davasıyla ilgili olarak yapmak ve bu dava hakkında verilen kararın daha ayrıntılı açıklaması için bkz.: C.P.R. Romano, A. Nollkaemper, "The Arrest Warrant Against the Liberian President Charles Taylor" ASIL Insight (2003), <http://www.asil.org/insigh110.cfm>

ICTY ve SCSL'nin görevde olan devlet başkanları için çıkardıkları tutuklama kararları böylesine bir muhalefete ve tartışmaya konu olmazken, kuruluş prensibi ve yasal gücü onlardan çok daha çağdaş ve sağlam temellere oturan ICC'nin El-Beşir hakkında çıkardığı tutuklama kararını kritik etmek çok da mantıklı görünmemektedir. Kaldı ki, eğer ICC bu gibi önemli kararlar veremeyecekse, bu kez BM Güvenlik Konseyi'nin 1593 nolu kararı ile Darfur krizinin ICC'ye havale etmesinin ne anlam taşıdığı sorusu gündeme gelecektir. Açıktır ki, Konsey'in mahkemeyi yetkilendirme amacı, ICC'nin sadece sıradan bir araştırma komisyonu şeklinde işlev görmesi değil, Darfur'da işlenen suçların faillerinin yakalanıp adalete teslim edilmesidir. Aksi takdirde 1593 no'lu kararın hiçbir anlamı kalmayacaktır.

Bu aşamada bir noktayı da hatırlamakta fayda vardır ki, El-Beşir sözü edilen suçları doğrudan işlemekle değil, bu suçlara dolaylı olarak yardımcı olmakla suçlanmaktadır. Tutuklama kararında hakkındaki suçlar tanımlanırken kullanılan kavram, 'indirect perpetrator' yani 'dolaylı suçlu'dur (ICC, Tutuklama Kararı). Ayrıca davanın yargıçlarından Anita Usacka, El-Beşir'in işlediği veya işlenmesine yardımcı olduğu suçları soykırım olarak nitelemek için ellerinde yeterli delil olmadığını da öne sürmüştür (Ssenyonjo, 2009, 410). Ancak bunlar El-Beşir hakkındaki tutuklama kararının haklılığını eleştiriye açık hale getirmeye yetebilecek argümanlar değildir. El-Beşir'in dolaylı suçlu olması veya Darfur'daki katliamların teknik anlamda soykırım olup olmaması, bu ülkede insanlığa karşı işlenen suçların neden olduğu trajedinin boyutunu hiçbir şekilde küçültmez.

Sonuç

ICC'nin Sudan Devlet Başkanı Ömer El-Beşir hakkında BM Güvenlik Konseyi'nin 1593 no'lu kararına dayanarak verdiği tutuklama kararı, içeriği itibarıyla ihtilafli bir yapıya sahiptir. Karar, uluslararası örf-adet hukukundaki devlet başkanlarının sahip olduğu dokunulmazlık ilkelerine aykırı olduğu iddiasıyla eleştirilmekte ve bazı çevreler tarafından hukuka aykırı görülmektedir. Ancak bu çalışmada gösterilmeye çalışıldığı gibi, gerek Birleşmiş Milletler Sözleşmesi gerekse Roma Statüsü bu kararı destekleyecek gerekçelere sahiptir. Ayrıca karar, Konsey'in yetkisi ile ICC'ye taşınan ilk karar olması açısından da önem arz etmektedir (Aksar, 2005, s.13).

Uluslararası hukukun geleneksel ve tarihi değerler ve normlar üzerine inşa edildiği, bu değerlerin (her ne kadar bazen hakim güçlerin çıkarına kullanılıyorsa da) genel anlamda uluslararası topluluğun yararları gözetilerek hazırlandığı bir gerçektir. Ancak, insanlığın çıkarları, uluslararası barış ve güvenlik gibi hayati kavramlar söz konusu olduğunda, hukuk açısından cesur kararlar alınması gerekeceği de açıktır. İşte ICC'nin El-Beşir Davası'ndaki kararı cesurca diye tanımlanabilecek böyle bir duruşu temsil etmektedir. Ancak burada önemli olan, bu tip kararların uluslararası örf-adet hukukuna meydan okuyan bir tavırla değil, uzlaşmacı ve işbirlikçi bir yaklaşımla alınması ve uygulanmasıdır. Aksi takdirde ulus-

lararası yargı kavramının tepkisel olarak ulusal karakterli direnç hareketleriyle karşılaşıacağı kuşkusuzdur.

ICC tutuklama kararının daha ilk çıktığı anda Sudan üzerinde bir takım caydırıcı etkileri olduğu da gözlemlenmiştir. ICC savcısının tutuklama talebini gündeme getirdiği ilk tarihten sadece üç hafta sonra Sudan Adalet Bakanı'nın Darfur Krizi'ni araştırmakla görevli bir özel savcı ataması bunlardan biridir (Elagab, 2009, s.659). Elbette bu gelişme, Sudan'ın hemen ICC ile iş birliğine gireceği anlamına gelmez ve zaten Sudan da böyle radikal bir tavır değişimi içine girmemiştir. Ancak bu atama, tutuklama kararının etkinliğini göstermesi açısından sembolik de olsa bir önem taşımaktadır. Bu tip olumlu gelişmeler, ICC'nin bir gün gerçek anlamda 'uluslarüstü' nitelikte bir hükümetlerarası organizasyon haline geleceğine dair inanışların ortaya çıkmasına bile neden olmaya başlamıştır (Bassiouni, 2006, s.422). Bu kuramsal yaklaşımların başka bir çalışmanın kapsamında incelenmesi Darfur Krizi'ne olduğu kadar mahkemenin geleceğine de ışık tutabilir.

Son olarak, ICC'nin El-Beşir Davası kapsamında Darfur Krizi'ne müdahil olması uluslararası hukuk alanında "hibrid mahkemeler" denilen göreceli olarak yeni bir kavramı da gündeme getirmiştir (Lipscomb, 2006, s.183-186). Bu kavramın dayandığı teoriye göre, yerel bir mahkeme ICC ile birleştirilerek iki kurumun koordinasyon içinde çalışması sağlanabilir. Bu tip bir mahkemenin Darfur'daki gibi karmaşık davaları çözmek için çok daha elverişli bir hukuki, siyasi ve sosyal ortam yaratabileceğine inanılmaktadır. Kuşkusuz "hibrid mahkemelerin" yapısı ve işlevi hem sosyo-kültürel hem de siyasi içeriklere sahiptir ve bu çalışmanın kapsamı dışındadır. Ancak konu ile ilgili daha ileri çalışmalar, gerek El-Beşir Davası kapsamında gerekse ileride meydana gelmesi muhtemel davalar çerçevesinde oluşacak benzeri uluslararası hukuk tartışmalarının daha farklı bir açıdan incelenmesine yardımcı olabilir.

Uluslararası sistemin bir takım hakimiyet arayışları içinde olan büyük aktörler tarafından yönetilmeye çalışıldığı bir gerçektir. Pek çok hükümetlerarası organizasyon da bu aktörlerin elinde bir enstrüman olarak küreselleşme politikalarının bir aracı şeklinde kullanılabilir potansiyel uluslarüstü kurum niteliğine sahiptir. ICC de, uluslararası kimliği göz önüne alındığında, bu tip manipülasyonlara açık bir kurum olarak görülebilir. Bu bağlamda, hukuki çalışmaların bir takım emperyalist politikalar doğrultusunda yönlendirilmesi durumunda, ICC'nin de, Batılı güçlerin Sudan'da etnik temizlik yapıldığı yönünde kamuoyu görüşü oluşturma çalışmalarının bir parçası olabileceği açıktır. Oysa Sudan sorununun çözümünde, dış güçlerin müdahalesi olmadan tarafların demokratik bir uzlaşmaya varması, uluslararası çerçevede yapılmakta olan tarafsız çözüm adımlarını güçlendirecektir. Bu nedenle burada önemli olan, uluslararası hukukun sağlam temeller üzerinde gelişmeye devam edebilmesi adına bu kurumun çalışmalarının politize edilmeden desteklenmesidir. Aksi takdirde, Darfur'da tanık olunan insanlık dramları kaçınılmaz olarak tekerrür edecek ve bu suçları işleyenler de herhan-

gi bir tutuklanma, yargılanma ve hüküm giyme kaygısı taşımadan eylemlerini sürdürme cesaretini kendilerinde bulacaklardır.

Summary:

The conflicts between the Khartoum management on the North of Sudan and the Sudan People's Liberation Army/Movement (SPLA/M) at South and the western ethnical groups have been prevailing from the establishment of the country in 1956 through present time at various stages and still continue to a certain extent. During this period, the non-Arab-Muslim local Africans in Darfur region have continued their armed struggle against the government forces. It is alleged that 50,000 to 200,000 civilians have been killed by the Sudan security forces during these conflicts. Thereupon, the United Nations Security Council have authorized the ICC to investigate out the Darfur crisis on March 31, 2005. On March 4, 2009, the Pre-trial Court have issued the first arrest warrant for Al-Bashir and it was very clearly stated in the statement by the Public Prosecutor's Office that there would be no any right of privacy and exemption for the heads of the states within the ICC lawsuits.

The issue of an arrest warrant have led to pronounciation of different judgement interpretations in the international law quarters. The reasons put forward by the circles opposing the decision for arrest warrant is the right of privacy for the heads of states. However, it is known that heads of states still on duty are exempt from the criminal jurisdiction by foreign governments and they have the right of privacy as per the unwritten law of nations. However, the principals of this lawsuit are defined with the Rome Status to which the ICC is directly subjected to and they were out of the boundaries of the unwritten law of nations. Accordingly, it is clearly and explicitly stated that, the heads of the states, government authorities or parliament members shall not be considered in any differentiation.

The second and probably more important reason for non-recognition of the decision by Sudan is that the declaration of the state as to that (since it has not approved in its parliament the Rome Status which is the basic source for the ICC) this decision is not binding for it. However, there comes another issue. Even though Sudan has not approved the Rome Status in its legislative assembly, it has undersigned the said convention on September 8, 2000. In this case, as long as it persists on the right of privacy for Al-Bashir, it runs into a contradiction with a convention it undersigned and this leads to an act in breach of the Article 18 of the Vienna Convention. The said article of the convention clearly states that the parties to a convention should avoid to act in breach of the objectives and targets of the convention. Therefore, although Sudan is not under a legal sanction, it may face a question as to that why it has undersigned the articles of association for an international court which it shall not comply with its judicial power.

The decision of the ICC for arrest warrant of Omar Al-Bashir, who is the head of the Sudan state, concluded based on the Resolution 1593 of the United Nations Security Council is contradictory in terms of its content. This resolution is criticised on the allegation that it contradicts with the principals of the right of privacy for the heads of states as per the unwritten law of nations and on the grounds that it cannot be related to a convention which Sudan did not approved in its parliament. Nonetheless, as it is intended to be indicated with this study, although the relevant articles of both the United Nations Convention and the Rome Status are not coercive, they seem to have constituted a legal base supporting the resolution.

Kaynakça

- <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/su.html>
Human Rights Watch, Darfur Destroyed: Ethnic Cleansing by Government and Militia Forces in Western Sudan, 2004, 42-9
The Middle East and North Africa 1995, Europa's Regional Surveys of the World, s.770
Justin Willis, Atta El Battahani, “ ‘We Changed the Laws’: Electoral Practice and Malpractice in Sudan Since 1953”, African Affairs, 23 February 2010, 196, doi:10.1093/afraf/adq003
Alex de Waal, “The Wars of Sudan”, The Nation, 19 March 2007, 16
Robert Cryer, “Sudan, Resolution 1593 and International Criminal Justice”, Leiden Journal of International Law, 19, 2006, 197, doi:10.1017/S0922156505003237
Manisuli Ssenyonjo, “The International Criminal Court Arrest Warrant Decision for President Al Bashir of Sudan”, International and Comparative Law Quarterly, vol 59, January 2010, 206, doi: 0.1017/S0020589309990157
Cenap Çakmak, “Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Darfur Krizi'ne Müdahil Olması ve ABD'nin Süpergüç Olarak Limitleri”, Uluslararası Hukuk ve Politika Cilt 3, No: 10, 2007, 44
Rome Statute of the International Criminal Court
Mathew Happold, “Darfur, Security Council and The International Criminal Court”, International and Comparative Law Quarterly, vol.55, January 2006, 228, doi: 10.1093/iclq/lei074.
BM Güvenlik Konseyi Kararı: S/RES/1593 (2005) http://www.un.org/Docs/sc/unsc_resolutions05.htm
Michale Bohlender, “Darfur, Security Council and The International Criminal Court”, International and Comparative Law Quarterly, vol.55, January 2006, 230, doi: 10.1093/iclq/lei074.

Vienna Convention on the Law of Treaties

Luigi Condorelli, Annalisa Ciampi, “Comments on the Security Council Referral of the Situation in Darfur to the ICC”, *Journal of International Criminal Justice* 3 (2005), 593, doi: 10.1093/jicj/mqi051

Dapo Akande, “The Legal Nature of Security Council Referrals to the ICC and its Impact on Al Bashir’s Immunities”, *Journal of International Criminal Justice* 7 (2009), 341, doi:10.1093/jicj/mqp34

ICC Ön soruşturma Komisyon Kararı: <http://www.icc-cpi.int/NR/rdonlyres/716E2512-28C6-49F6-A3F8-722BD43F6C95/279935/040309BashirannouncementEN2.pdf>

ICC Tutuklama Kararı: <http://www.icc-cpi.int/iccdocs/doc/doc639078.pdf>

Paola Gaeta, “Does President Al Bashir Enjoy Immunity from Arrest?” *Journal of International Criminal Justice*, 7, (2009), 318

Manisuli Ssenyonjo “The International Criminal Court and the

Warrant of Arrest for Sudan’s President Al-Bashir”, *Nordic Journal of International Law* 78 (2009), 410

Omer Yousif Elagab, “Indicting the Sudanese President by the ICC: Resolution 1593 Revisited”, *The International Journal of Human Rights*, vol. 13, no.5, December 2009, 661

M. Cherif Bassiouni, “The ICC – Quo Vadis?”, *Journal of International Criminal Justice*, 4 (2006), 422 doi: 10.1093/jicj/mq1022

Rosanna Lipscomb, “Reconstruction the ICC Framework to Advance Transitional Justice: A Search for A Permanent Solution in Sudan”, *Columbia Law Review*, vol.106:182, 2006, 183, 186

Davut Ateş, “Egemenlik, Anarşi ve Roma Statüsü”, *Uluslararası Hukuk ve Politika* Cilt 6, Sayı: 24, 2010, s.1-34

Yusuf Aksar, “Uluslararası Sular, Uluslararası Ceza Mahkemesi ve Yeni Türk Ceza Kanunu”, *Uluslararası Hukuk ve Politika*, Cilt:1, No: 1, 2005, s.43 -56

Yusuf Aksar, “Uluslararası Ceza Mahkemesi ve Uygulamalarına Genel Bir Bakış”, *Uluslararası Hukuk ve Politika*, Cilt:1, No: 3, 2005, s.1 -14.

Rethinking National Security in Nigeria: Analysis of Predisposing Conditions and Prospects for Stable Polity

Nijerya'da Ulusal Güvenliği Yeniden Düşünmek:
İstikrarlı Bir Yönetim için Koşulları Belirleme Analizi
ve Geleceğe Yönelik Beklentiler

Eugene N. NWEKE *

Abstract

Nigerian state is troubled by insecurity of lives and property. The insecurity ranges from state security to human security resulting from increase in abject poverty, sectarian violence, political violence /assassinations, electoral violence, ethnic, communal and religious conflicts, Niger-Delta crisis, kidnapping and armed robbery. Accordingly, this paper contends that successive Nigerian governments since the return of democracy in May 1999 have made efforts to stem the spate of insecurity but to no avail due to wrong policy targeting of the predisposing factor. The paper concerns itself within the purview of these predisposing conditions and suggests that inspiring leadership, policy direction that favours the vulnerable and governance style that deemphasises ethnic chauvinism and inclinations could stem the degenerating insecurity in Nigerian state. It notes above all the efforts to provide safety nets against marked driven policies that is widening the gap of inequality should concern the government in order to meet human needs so as to secure stable polity and peaceful co-existence in Nigerian state.

Key Words: National security, Insecurity, Conflicts.

Öz

Nijerya halkının bugün karşı karşıya kaldığı en büyük sorunlardan birinin (siyasi cinayetler, suikastlar, seçimlerde yaşanan şiddet olayları, etnik temizlik, toplumsal ve dini çatışmalar, Nijerya Deltası krizi, adam kaçırmalar, silahlı soygunlar ve bombalama olayları, vb. ile örneklendirilebilecek) güvenlik sorunu olduğu çok açıktır. Bu çalışma, ülkenin demokratik yönetime geçtiği Mayıs 1999'dan bu yana işbaşına gelen Nijerya hükümetlerinin ülkede anayasada belirtildiği şekliyle güvenliği sağlamakta başarısız olduklarını öne sürmektedir. Hiç şüphesiz ki, bir ülkenin güvenliği, ülkede herhangi bir türde gelişmenin yaşanması yolunda çok önemli bir unsurdur. Bu nedenle, bu çalışma, Nijerya'da ulusal güvenliği tehdit eden unsurları incele-

* Ph.D., Department of Political Science, Ebonyi State University, Nigeria,
e-mail: ndufield@yahoo.com.

mevi ve Nijerya'yı güvenli bir ülke haline getirmek için yapılması gerekenler konusunda önerilerde bulunmayı hedeflemektedir.

Key Words: *Ulusal Güvenlik, Güvensizlik, Çatışmalar*

1. Introduction

In the contemporary world, security issue has increasingly becoming a very important element for any form of development to take place in any country. This drives and explains why nation-states today attach great importance to issues of security. Accordingly, self preservation and survival of state and citizens is expected guarantee of any nation-state before production, research and development, education, infrastructural development, politics and related socio-economic transformation is achieved. To this extent, philosophers such as Thomas Hobbes stress the importance of security and its centrality in the purpose of government. The consummation of the entire idea centres on the need to preserve lives, protect properties, meet basic needs of the citizens and bring about development in the society.

In Nigeria, security of life and property is a fundamental human right guaranteed under the country's constitution. However, since the transition to democracy in May 1999, governments at various levels in the country have failed dismally to ensure security. This fact can be seen in the various political violence and assassinations, electoral violence, wanton ethnic, communal and religious conflicts, sectarian violence, Niger-Delta crisis, kidnapping, armed robbery, bomb blasts etc, that have continued to rock the Nigerian society. The excitement and euphoria, which accompanied the transition to democracy, have been replaced by frustrations and concerns about the failure of the experiment to guarantee adequate security in the country. Accordingly, the fundamental and critical questions to pose at this juncture are as follows: what predisposing conditions account for increasing threat to the security in Nigeria? How best can the emerging challenges of insecurity be addressed? This paper attempts to explore answers to these questions. First, it examines the meaning of the concept of national security. Second, it provides a relevant theoretical framework to serve as the basis for explanation and analysis. Third, it provides an overview of the national security situation in the country. Fourth, it highlights some of the causes of insecurity in the country. Fifth, it examines the major challenges vis-à-vis achieving high level security in the country. Lastly, it concludes with recommendations as to what needs to be done to positively and urgently make the Nigerian state secure.

2. National Security in Nigeria: Concept and Overview

The primary responsibility of securing life and property of citizens is the purpose of State. The Hobbesian thesis 'Leviathan' agrees to this and is universally based on "fear of death" in a "state of nature". This condition of fear and vulne-

rability for both weak and might gave rise to social contract between State and citizens. The state, being social contract creation, is positioned to respond to security threats on the expectation and the recognition that cooperative relationships based on a division of labour, distribution and exchange would better enable survival of the physically weak while protecting the might from the conspiracy of the later. What is deducible of this accord, in part, is to preserve the sovereignty of state, and on the other hand secure citizens' livelihood from rivals, that scavenge on the state recourses. However, since the state is the formal entity for recognizing group of people (citizens) particularly in external relations (foreign relation) among comity of nations, hence the justification for securing the state using arms and troops. This realist preoccupation informed the pre-eminence of state approach to security (national security) against other perspectives.

The first perspective is intimately related to the idea of state upon the precept established by Peace of Westphalia of 1648 and by notion of the Weberian State. By this practice, security is directly linked to physical protection of state, which is the territorial safeguard of Nations. This safeguard is referred as national security, and its preoccupation is state survival in international arena. Against this underlying notion, security and survival are essentials that state must pursue and treasure. Achieving these requires access to resources and arm build up so as to maintain maximum protection and prevent other states dominating or depriving each other, especially the weak. In the words of Donnelly 2006 "the *geopolitics* and *realpolitik* have become a particular dominant aspect of conventional state security that concerns physical protection, geographical location and natural resources needed for the survival of the state".

Besides the classical approach to security is the liberal perspective. The liberal perspectives argue against the state –centric view of security. It rather, on the contrary, maintains that the expansion of the global arena in 21st century shows that states become intertwined through complex beneficial security interdependences, not least by trade and political interaction. Security from this of point of view is thus not only understood as a way to ensure survival of the state (in a self-centered sense), but also to preserve certain liberal, moral and democratic attributes of the state (Doyle, 1983).

On another perspective, Copenhagen school, redefines and analyzes security from other sectors rather than realist (global arena); societal, environmental political and economic. This approach understands security from the 'social constructivist' approach by acknowledging new variants and causes to insecurity in the world. The import of viewing security beyond arms and troops illustrated by Copenhagen school broadens the way one could think of security. The paradigm shift in security studies from its historically association with state, regime and territorial security to attention in other units of analysis explains variant causes and approaches to security. It is for these reasons that a new school of thought arose on the concept of national security. This new school of thought tend to define

national security to include not just military defence of territory but also internal stability, socioeconomic development, protection of life, property and economic resources of the country by constituted authorities, using security bodies. As McNamara (1968:149) writes:

In a modernizing society, security means development. Security is not military force though it may involve it, security is not military hardware, though it may include it. Security is development and without development, there can be no security... The security of any nation lies not solely or even primarily in its military capacity; but equally in developing relatively stable patterns of economic and political growth.

This brings us to the notion of national security within Nigerian purview. In this regards, Nweke (1988:2) argues that:

There is no doubt that national security embodies the sovereignty of the state, the inviolability of its national boundaries, and the right to individual and collective self-defence against internal and external threats. But the state is secure only when the aggregate of people organised under it has a consciousness of belonging to a common sovereign political community, enjoy equal political freedom, human rights, economic opportunities, and when the state itself is able to ensure independence in its development and foreign policy.

In same vein, Nnoli also agrees with the re-thinking of national security. According to him, the concept of national security goes beyond the doctrine of military defence and extends to the creation and provision of democracy. He writes:

The conceptualisation of national security in terms of external attack is largely irrelevant. It must be viewed from the point of view of democracy, how to create and consolidate democracy in Africa. In fact, there is general acceptance that national security must go beyond the narrow focus on external attack and the use of the military to defeat it... National security is a cherished value associated with the physical safety of individuals, groups of nation – states, together with a similar safety of their other most cherished values. It denotes freedom from threats, anxiety or danger. Therefore, security in any objective sense can be measured by the absence of threat, anxiety or danger. However, and more

importantly, security has a subjective sense, which can be measured by the absence of fear that threat, anxiety or danger will materialize. In other words, it is a value associated with confidence in physical safety and other most cherished values (Nnoli, 2006: vi & 16).

From the foregoing, we conclude that the concept of national security does not just mean security from external or internal attacks. It is not just a military or police affair that can be handled by arms and ammunition. It is beyond all these but include how governments govern; how media reports are effected; on whether citizens have food to eat or not; on whether soldiers, policemen, teachers, and civil servants are paid (good) salaries or not. In broad terms, Jega (2007:194) has itemized the meaning of national security as consisting of the following concerns: "protection and defence of the country's territorial integrity, promotion of peaceful coexistence in the polity, eliminating threats to internal security, ensuring systemic stability and bringing about sustainable and equitable socioeconomic development". By this explanation, we note that national security in Nigeria refers to a guarantee of peace and stability determined by ethno-religious/communal harmony; peaceful coexistence; food security; sustainable socioeconomic development; and democratic development. Also accounting for security of nation is strengthening the rule of law; creating a democratic political culture; nurturing civility, promoting good governance, transparency and structural reforms amenable to democratisation. These issues are particular to Nigeria and Africa in general. Therefore, national security in Nigeria cannot be explained comprehensively from universal perspective of state security alone, rather other social variables and challenges that impact on state and human survival are crucial elements for understanding national security. Against this background, Let us discuss the theoretical explanation as basis for rethinking the predisposing factors and solutions to insecurity in Nigeria.

3. Insecurity in Nigeria: Theoretical Explanation and Predisposing Conditions

The circumstances that threaten national security do not just occur. They are due to external and internal insurrection and conditions that result from state/citizen needs and actions. As such the threats to national security reflect on demands for rights and privileges by states and citizens. In recognition of this, it is conclusive to say that crisis and conflicts that challenge national security revolve on human needs in which the state ought to provide and protect so as to safeguard national security/stability. The explanatory framework that explains this is Human Needs Theory. It is often employed in analyzing the causes of and solutions to conflicts that threaten the security of nation. Therefore its application in this study is essentially germane as it highlights the call to understand the causes of insecurity and strategies towards enhancing national security in Nigeria.

The assumption of the Human Needs Theory is that there are basic human needs which individuals seek to fulfil, and that the denial and frustration of these needs by other groups or individuals could affect them immediately or later, thereby leading to conflict (Rosati et al, 1990). It is clearly obvious that the basic assumptions of the Human Needs theory are similar to that of Frustration-Aggression and Relative Deprivation Theories. Some scholars who have written on human needs theory include Rosati et al (1990), Burton (1990), Azar (1994), Gur (1970), Max-Neef (1991), and Faleti (2005) among others.

Overtime, Human Needs Theorists have identified some of these needs and the deprivations which cause conflict. Abraham Maslow identified physiological needs, safety needs, belongingness and love needs, esteem needs, and self-actualisation needs (Maslow, 1970). John Burton lists response, stimulation, security, recognition, distributive justice, meaning, need to appear rational and develop rationality, need for sense of control and the need for role defence. He refers to some needs as basic and these include food, shelter, sex, reproduction etc. (Burton, 1979:72). Edward Azar names some basic needs like security, distinctive identity social recognition of identity and effective participation in the process that shape such identities (Azar, 1994). For Stephen Faleti, basic human needs comprise physical, physiological, social and spiritual needs. According to him, to provide access to one (e.g. food) and deny or hinder access to another (e.g. freedom of worship) will amount to denial and could make people to resort to violence in an effort to protect these needs (Faleti, 2005:51-52).

According to Faleti (2005:52), Burton identified a link between frustration which forces humans into acts of aggression and the need on the part of such individuals to satisfy their basic needs. According to him, individuals cannot be taught to accept practices that destroy their identity and other goals that are attached to their needs and because of this, they are forced to react against the factors, groups and institutions that they see as being responsible for threatening such needs. This is similar to the argument of Gurr's (1970:24) Relative Deprivation Thesis that, "the greater the discrepancy, however marginal, between what is sought and what seem attainable, the greater will be the chances that anger and violence will result.

No doubt, human needs for existence, survival, security, protection, affection, participation, creativity, understanding and identity are irrepressible and are shared by all people irrespective of social status. No matter how a society or system tries to frustrate or suppress these needs, it will either fail or cause far more damage on the long run. Just like Gurr's Thesis on Relative Deprivation, Max-Neef (cited in Faleti, 2005:52) believes that the tension between deprivation and potential are main issues addressed by the human needs theory because when important needs are not sufficiently satisfied, economic and political problems will continue to grow. Nnoli (2006:9) similarly explains that "political exclusion,

economic marginalization and social discrimination threaten the security of citizens to such an extent that they regard the state as the primary threat to their survival. In desperation, the victimized citizens take the laws into their own hands as a means of safeguarding their fundamental values from the threat of unacceptable government policies”.

The Human Needs Theory appropriately explains the situations that threaten national security in Nigeria. As the theory succinctly captures, Nigerian state and citizens are in constant conflict over needs and demands for satisfaction. From the foregoing analysis, it is obvious that the Human Needs Theory is very relevant in our efforts to understand and explain the causes of insecurity in Nigeria. The theory surely links the numerous predisposing factors to insecurity Nigeria.

Conditions Threatening National Security in Nigeria

As the statistis argue for strong military and arms in other to guarantee national security, this section of the paper peeps beyond this stand to examine other critical conditions that trigger insecurity. The point is that strong or weak military can no longer be considered as the most critical options for national safeguard. To this end, other predisposing conditions that bother on national security in Nigeria are discussed.

As a peculiar nation, Nigeria is under the siege of crises that threaten state and human security, and consequently menace peaceful co-existence and secured livelihood. Among the factors compromising national security is persistent abject poverty. The condition shows that poverty has increasingly worsened from 1980 to 1996 (Federal Office of Statistics of Nigeria, FOS, 1999). The incidence of poverty rose from 28.1% in 1980 to 46.3% in 1985, but dropped to 42.2% in 1992 from where it rose sharply to 65.6% in 1996. Similarly, the data from National Bureau of Statistics of 2005 puts poverty incidence at 54.4% at estimated population of 126.3 million and 68.70 million living in poverty. The trend indicates that there is a drop in the incidence but the population in poverty (68.7 million) shows that more Nigerians are living below poverty line. The table below illustrates further;

TABLE 2. Poverty trends in Nigeria (1980-2004)

Year	Poverty Incidence (%)	Est. Pop (Million)	Pop. In Poverty (Million)
1980	28.1	65m	17.7m
1985	6.1	75m	34.7m
1992	42.7	91.5m	39.2m
1996	65.6	102.3 m	67.1m
2004	54.4	126.3m	68.70 m

Source: National Bureau of Statistics (NBS 2005)

Going by the statistics and by the 1991 population figure of 120 million those living below the poverty line were 84 million. If the country's population has grown to 140 million (2006, population figure) by analogous reasoning, the number of people trapped by extreme poverty and living on less than one dollar a day must have risen up to 98 million. This means that another 14 million impoverished people have been unleashed in the country.

Given this, there is no doubt that poverty is a serious and salient threat to state and human security. Thus, poverty provides the objective as well as the subjective context for the high level of insecurity in the country. This might have informed Egwuatus' observation that "the distribution of national wealth is very uneven and poverty is the first threat to peace and stability". Similarly, another scholar has observed that "90% of national wealth is in the hands of only 10% of the population. 44% of the population is young, and an average of three million people is thrown into the saturated job market without skills every year". Accordingly, a combination of widening gap in income inequality, worsening unemployment situation and perceptions of group discrimination and marginalisation based on ethnic, religious, and communal differences create rigid identity divides based on us versus them syndrome, fan the embers of group hatred and ignite tensions and even violent conflicts (Jega, 2007:1999). It is therefore considered a root of conflicts and uprisings in Nigeria. It particularly creates situations in which individuals, be it civilians or soldiers, left to fend for themselves, engage in criminality or terrorist activities considering that they have nothing to lose. These dispositions culminate to generate a state of national insecurity in Nigeria.

Next to poverty is ethno-religious crisis. This crisis has remained protracted, endemic and has ranked very high as an issue of concern in national security. For example, one study listed about twenty-two major civil disturbances between May 1999 and July 2003 (Alubo, 2002:6), while another listed as much as forty incidences of ethno-religious and communal clashes between 2003 and 2006 (Jega, 2002). According to Nwanegbo (2005), internal conflicts in Nigeria and Africa in general are actually and mainly caused by contest over the control of scarce resources and it is those deprived or that feels deprived that tries to either protect or defend their interest or vent frustration in what ends up to be inter-ethnic conflicts, inter group wars or civil revolutions. He went on to argue rightly that internal conflicts have caused a lot of damages to both the political, economic, social and environmental order in Nigeria.

In addition, religious crisis has manifested in several ways ranging from incitement to religious riot and from interfaith violent clashes to terrorism. The religious fundamentalists have degenerated into high level intolerance that manifest in terror attack, especially Islamic sect popularly known as Boko-Haram. While the activities and attack are predominantly based in the Northern region of Nigeria, its impact pervades the nation with sense of insecurity. Worthy of note is the

high profile bombings at Nigerian police headquarters and United Nations House, all in Abuja and suspected serious threats for more actions.

Akin to religious crisis are ethnic conflicts. Prior to amalgamation of northern and southern protectorate by colonial regime of Great Britain in 1914, there have been records and events of long standing hostility, xenophobia and intolerance among various ethnic nationalities in Nigeria. These conditions are rift and on the increase and most times intermingle with religious colouration. As a result, there exist suspicions among ethnic extractions that engage in agitations and demands to address perceived denials and marginalisation. These nationalities though interact and relate as Nigerians, through their negative and most often inflame utterances and actions that undermine the collective security of the nation and citizens. Therefore, at the heart of our crisis of national security is ethno-related disgust that Nigerians harbour for each other, because every Nigerian deduces an all important cleavage to our immediate ethnic community.

Apart from ethnic conflicts, there is also the Niger-Delta crisis condition that has set the tone for national insecurity. Indeed, the Niger-Delta problem is an oil-cursed challenge that has been around for a very long time. Saying that it is the hotbed of tension and insecurity in the country is grossly an understatement. The condition in Niger Delta is in two fronts; first is the actions of expatriate and state elites that work against the interest and safe environment of the host communities. Second is the nature of militancy as well as misdirected action of Niger Delta protestant which now cause panic for unconcerned persons. These two fronts combine to create a situation of insecurity in the region and in Nigeria at large. In addition to the second part of the cause of insecurity are such action as sea pirate, arms smuggling, bunkering and others. All these make our border open vulnerable, enhance free flow of arms and gun running which increase criminality and threat to secured livelihood.

Before the federal government granted amnesty to the militants; banditry, robbery, killings and kidnapping of expatriate oil workers and innocent Nigerian citizens was the order of the day. The cumulative effect of this unfortunate situation was alarming. Oil production in the Niger-Delta nosedived as the state of insecurity forced many oil workers out of the country. In some cases, oil companies had to close shop completely and go home. Many other oil-servicing companies were affected too. The effect of all these was that many hitherto gainfully employed people were thrown out of jobs. There are no new jobs either, while most people in strictly private entrepreneurship also lost their sources of income. Just like the position taken in this paper, Faleti (2005:48) attributes the crisis and aggression in the Niger-Delta to the frustration experienced over the years by people of the region. According to him, after waiting and peacefully agitating for what the people of the region considered a fair share of the oil wealth that is exploited from their land, youths now take the law into their own hands by vandali-

sing oil pipelines, kidnapping oil workers for fat ransom and generally creating problems for those they believe are responsible for their predicaments.

Similarly, political and electoral violence, murder and assassination appear to be on the increase since the return to democracy in May 1999. According to Newswatch Magazine, 24 cases of political assassinations took place between 1999 and 2006, most of them claiming the lives of prominent Nigerians such as Bola Ige, Marshall Harry, Aminasoari Dikibo, Ogbonnaya Uche, Funsho William, Barnabas Igwe and Abigail and his wife, etc. All these politically motivated murder and assassination are no doubt serious threat to the country's democracy. Unfortunately, the perpetrators of most of those dastardly crimes are yet to be identified by law enforcement agents. Perhaps, the assailants are unruffled because there seemed to be no threat to their act and this poses a great danger to security in the country (see Newswatch, August 14, 2006; October 2, 2006; July 23, 2007). In recent times and as extension of political link to insecurity, deadly bomb blasts have been on the increase in the country. This new type of terrorism is not unconnected with the electoral process. There has been bomb blasts in Abuja, Maiduguri, Suleja (Niger state), and Kaduna state in recent times. Many people have been killed in these explosions and dozens of others wounded. In the words of Jega (2007:197), "not only are security personnel demoralized by poor conditions of service, characterized by non-payment of salaries and allowances, they are also ill-equipped and poorly trained. Even when attempts were made to strength agencies for dealing with internal security, the focus had been on a conception of national security that put emphasis on regime protection and the pursuit of mostly imagined enemies."

It is therefore worrisome that despite the country's expansive resources base, and manner by which successive regimes under prolonged military rule have committed substantial public resources to military and national security expenditures in the past three decades, there seems to be neither the military capability, nor stable patterns of economic and political growth requisite to guarantee national security. Instead, there are daily emerging additional sources of insecurity and mounting threats to national cohesion and integration. Therefore it can be said that the opportunities offered by political liberalization under the on-going democratization have not been utilized by Nigerian leaders in enhancing national security in the country. While politicians use the expanded democratic spaces to push political brinkmanship to the precipice and exhibit a profound lack of capacity to learn lessons from past experiences, angry and hungry mostly unemployed or under employed youths have used the opportunities to exhibit their disaffection and discontent with the failure of the state to address their needs and aspirations. Thus, they have engaged in open, often violent, contestation of the legitimacy of the elected federal, state and local government in many parts of the country (Jega, 2007:197). As a consequence of bad governance exemplified in go-

vernment's lack of responsiveness to the security needs and aspirations of the people, the economy has remained comatose, while poverty has reached new and disturbing heights. In particular, youth unemployment and underemployment have continued to fuel such problems like armed robbery, murder and assassinations, political and electoral violence, Niger-Delta Crisis, violent ethno-religious and communal conflicts, etc. All these anomalies have gone a long way in constraining and obstructing the nation's quest for socioeconomic development.

Besides these, Idowu (1999:131) has highlighted sundry conditions that threaten national security to include

- Bad and weak government.
- Human rights violation.
- Unjust and inequitable distribution of national resources including political posts, industries, investments, funds, etc.
- Disunited and un-integrated ethnic groups.
- Ethnic and religious antagonisms and cleavages.
- Weak and poor economy marked by corruption, weak currency, etc.
- Social-economic hardship, unemployment, hunger, starvation, cashlessness, etc.
- Weak military might.
- Coups and military rule.
- Communal clashes.
- Unhealthy competition among the ethnic groups for national resources.
- Political domination.
- Misappropriation of national revenue.
- Abuse and misuse of power by some defence and security agents.

On the merit of these conditions, there is need to seek ways of addressing the threats to secure stable polity.

Prospect for Securing Nigerian State

The explanation to challenges of securing Nigerian state reflects on competence, ability and commitment of government to deal with the major threats to national security. This is essentially about creating the legal, institutional and behavioural frameworks and contexts that can enable swift containment of threats to security in the country. Accordingly, one of the challenges is uninspiring leadership and paralysed socio-economic and political will to provide safety nets, entrench the rule of law and maintain law and order in the country.

On safety nets, poverty as earlier noted is the first threat to peace, stability and security in the country. Unfortunately, the advent of civilian regime since 1999 has not reduced the population in abject poverty. This is traced to inability of the governments to provide adequate safety nets against the shocks of liberalised economy. Equally the pro-poor policy has been operating on the principle of one-size-fits all. This principle rather than bring out those in poverty trap has allowed

more Nigerians to drift into extreme poverty. The governments of President Olusegun Obasanjo and subsequent ones including regional governments have expressed lots of intention and even budgeted a lot of money for poverty reduction but to no avail because the extreme poor is not targeted and lack of leadership will for the purpose of implementing pro-poor programmes. Worthy of note is that the efforts to address human security by virtue of the pro-poor policies in Nigeria became more of instrument to settle political cronies thereby sidelining the expected target groups. For this lack of integrity of purpose and action, most Nigerians today are poor despite the country's rich endowment of natural and human resources. Poverty and the worsening socioeconomic condition of most Nigerians is therefore the most difficult challenge facing the country and its people and the greatest obstacle to the pursuit and achievement of high-level security in the country. Therefore, the prospect of securing Nigerian state begins with engaging the group especially the unemployed but employable persons particularly the youths in meaningful sources of livelihood. This is expected to secure the citizens and the vulnerable. Achieving human security of these group will contribute to reduce their disposition to serve as tools for violent action and other associated risky actions that threaten national security in Nigeria.

Another prospect for securing Nigerian state revolves on imbuing the citizens, especially the leaders with the right values and attitude towards safeguarding life, property and the applying the national resources to providing the needs of the people. All these involve the need to create and sustain requisite behavioural changes in the context of development of democratic culture. As Jega (2001:7), has rightly observed.

The Nigerian transition to democracy is being propped up by weak and fragile institutions and it is proceeding without the requisite democratic political culture, which is necessary, and which nurtures tolerance, accommodation, dialogue and peaceful resolution of disputes. Instead, it is predicted on a culture of insensitivity, rashness, brashness and violence, all of which breed mutual suspicion, insecurity and related disengagement of citizens from the sphere of influence of the domineering state and its reckless officials. The state may be piloted by civilians, but Nigerians are yet to be able to see those as democrats, wearing democratic garb: rather any time they look, what seems to stare back at them are civilians with military authoritarian garb, encapsulated in the traditional way the military rulers were used to doing things. Essentially, and paradoxically, the Nigerian state seems to be piloted by species of political animal nowadays called "militicians". Therein lies ... a predicament that has to be purposefully addressed in order to assure the future ... of the overall Nigerian democratization process.

From the foregoing, it is obvious that the challenge lies in the resolve to strengthen the democratic process that allows for emergence of focused and determined personalities that can transform national psych from the mindset of ethnic jingoism and religious fanaticism to mindset of patriotism. This positive value cannot depend on intensive civic education and public enlightenment campaigns alone, because so little has been achieved but what is desirable is strong electoral process that can spur political leaders to form and implement policies with direct benefits as well as give the citizens the cause to believe in Nigerian state. Such orientation will no doubt go a long way in reconditioning the attitude of ethnic inclination, lawlessness and militarism cultivated by Nigerians for purpose of surviving ethnic animosity and xenophobia.

Moreover, the strategy will also help to build Nigerian citizens rather than the existing ethnic citizens characterized by loyalty and attachment to ethnic nations. In essence, efforts in this regard promote national peace, integration and harness diversity for peaceful co-existence. It is considered a prospect that addresses conditions which threaten efforts to consolidate peace and triggers of persistent ethno-religious and communal conflicts in the country. Unless these challenges are surmounted effectively, intolerance, arbitrariness, lack of accommodation and insecurity will continue unabated; with severe negative consequences on the country's quest for attaining secured livelihood and nation security.

Achieving national security to a great extent still depends on military, police and associated security operatives. To this extent, these institutions for maintaining law and order in the Nigerian state deserve strengthening through adequate equipment, better welfare packages and motivation to ensure better performance and commitment. This is desirable to surmount the condition of complicated and deep-rooted corruption. It is therefore apparent that without appreciable progress and success in the entrenchment of the rule of law and due process by security personnel, the scope of insecurity will continuously constrain and block the attainment of national security.

Conclusion

Security of life and property is a fundamental human right guaranteed under Nigeria's constitution. Unfortunately, the governments since 1999 have faced a great challenge in efforts to guarantee security in the country. The paper has examined the condition that predispose the citizens and country to insecurity to include; abject but persistent poverty, religious crises and terror attacks, kidnapping and ethnic conflicts. Also traced to the problems is wide income disparity and inequality, bad governance, corruption, high unemployment, social dislocation caused by massive rural-urban migration, and the breakdown of societal values, leading to community unrest. Moreover, the institutions established to guarantee security are incapacitated by limited personal and skills, inadequate funding, poor equipment, and lack of proper orientation and commitment by some officials.

From the foregoing, this study notes that securing Nigerian state starts with shift of emphasise from military and arms approach to human security. This we note must be accentuated with inspired leadership will and service above self and ethnic bias in a bid to instil the patriotic zeal required for national security and development. Nigeria's security objects can therefore be best achieved in the context of a sustainable process of democratic development. Accordingly, all hands must be on deck to ensure the consolidation of the county's nascent democracy and the numerous benefits Nigerian state can offer. There is certainly no alternative to this. Also, government at all levels should urgently start to take care of the immediate needs of Nigerians like food, shelter, employment, basic infrastructure, reduction of poverty and improved security.

There is also the need to pay attention to training and equipping security institutions and agencies (judiciary, police, prisons, immigration, customs, army and other organs) charged with guaranteeing internal security. An important dimension to achieving this is through paradigm shift and change of attitude of some of those involved in security matters to see themselves as public servants who should deliver high quality services to their customers. Corrupt practices among security operative should also be vigorously tackled. Above all, the society, schools, religious institutions and families all have key roles to play in enhancing security. This they can do by creating a disciplined and law-abiding citizenry imbued with the right values and attitude towards safeguarding life and property in Nigerian state.

Özet:

Nijerya halkının bugün karşı karşıya kaldığı en büyük sorunlardan birinin güvenlik sorunu olduğu çok açıktır. Bu güvenlik sorunu için ülkede yaşanan siyasi cinayetler, suikastlar, seçimlerdeki şiddet olayları, etnik temizlik, toplumsal ve dini çatışmalar, Nijerya Deltası krizi, adam kaçırmalar, silahlı soygunlar ve bombalama olayları, vb. örnekler verilebilir. Ülkenin demokratik yönetime geçtiği Mayıs 1999'dan bu yana iş başına gelen Nijerya hükümetleri ülkede anayasada belirtildiği şekliyle güvenliği sağlamakta başarısız olmuştur. Bu bağlamda asıl sorulması gereken sorular şunlar olmalıdır: Demokratikleşme süreci, ülkenin güvenliğini sağlama konusunda neden şimdiye kadar hep başarısız oldu? Güvenlik sorunlarıyla başa çıkmanın en iyi yolu nedir? Nijerya'da ulusal güvenlik nasıl sağlanabilir? Bu çalışmada bu sorulara cevap aranmıştır.

Çalışmada ilk olarak ulusal güvenlik kavramının anlamı ele alınmış; ardından Nijerya'da yaşanan durumun incelenmesine ve analiz edilmesine temel teşkil etmesi için bir teorik çerçeve oluşturulmuştur. Ardından ülkede yaşanan güvenlik sorunlarıyla ve bu sorunlarının nedenleriyle ilgili ayrıntılı bir inceleme ortaya konulmuştur. Bu bölümde siyasi cinayetler, suikastlar, seçimlerdeki şiddet olayları, etnik temizlik, toplumsal ve dini çatışmalar, Nijerya Deltası krizi, adam kaçı-

malar, silahlı soygunlar ve bombalama olayları için çeşitli örnekler verilmiştir ve tüm bu olayların ülkede yaşanan güvensizlik ortamına olan etkileri incelenmiştir. Çalışmada son olarak, ele alınan güvenlik sorunları karşısında, ülkede güvenli bir ortamın sağlanması için yapılması gerekenlere dair öneriler sunulmuştur. Nijerya'da güvenlik hedeflerinin en iyi şekilde gerçekleştirilmesi için sürdürülebilir bir demokratik gelişim bağlamına ihtiyaç duyulduğunun ve bunun için ülkenin demokrasiye geçiş sürecinin bir an önce tamamlanması gerektiği belirtilmektedir. Hükümetin yiyecek, korunma, istihdam, temel altyapı ihtiyaçları, yoksulluğun azaltılması vb. konularda Nijeryalıların ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmaya başlaması gerektiği belirtilirken, güvenliği sağlamakla görevli kurumların ve birimlerin (adli makamlar, polis, ordu, hapishaneler, göçmenlik büroları ve gümrük büroları vb.) bu görevleriyle ilgili eğitimlerinin ve donanımlarının iyileştirilmesinin de önemi vurgulanmaktadır. Bu hedeflere ulaşma yolunda önemli bir boyutun, paradigma kayması olduğu ve güvenliği sağlamakla sorumlu olan görevlilerin davranışlarında bir değişiklik oluşturulması (bu görevlilerin kendilerini halka yüksek kalitede hizmet sunmaktan sorumlu olarak görmeleri) gerektiği ifade edilmektedir.

Bibliography

- Adamu, A. (1990), "Redefining West African Security", Paper presented at the seminar on Global Changes and Challenges to Sub-regional Maritime Security, NIIA, Lagos, December.
- Ajakaiye, D. O. (2002), "Overview of Current Poverty Eradication Programme", in Jega, A. and Wakili, H. (eds.) *The Poverty Eradication Programme in Nigeria: Problems and Prospects*, Kano: Mambayya House.
- Alubo, O. (2002), "Ethnicity and the Politics of National Development in Nigeria", Paper presented at the National Conference on the Ethnic Question, Merit House, Abuja, July 23 – 25.
- Azar, E. (1994), "Protracted International Conflicts: Ten Propositions", Quoted in Rabie, M. *Conflict Resolution and Ethnicity*, London: Praeger.
- Braithwaite, T. (1988), "Foundations and Dynamics of National Security", *Nigerian Journal of International Affairs*, Vol. 12.
- Burton, J. (1979), *Deviance, Terrorism and War: The Process of Solving Unsolved Social and Political Problems*, London: Macmillan.
- Burton, J. (1990), *Conflict: Human Needs Theory*, London: Macmillan.
- Donnelly, J. (2006) *Realism and International Relation*, Cambridge University Press; New York
- Doyle, M. (1983) Kant, Liberal legacies and Foreign Affairs, *Philosophy and Public Affairs* Vol.12 pp 202-235
- Federal Republic of Nigeria (2005) Poverty profile for Nigeria. National Bureau of Statistics
- Federal Republic of Nigeria (2005) Poverty profile for Nigeria. National Bureau of Statistics

- Feleti, S. A. (2005): "Theories of Social Conflict", in Best, S. G. (ed.) *Introduction to Peace and Conflict Studies in West Africa*, Ibadan: Spectrum Books Limited.
- Gurr, T. R. (1970), *Why Men Rebel*, Princeton: Princeton University Press
- Idowu, S. O. (1999), *Media in Nigeria's Security and Development Vision*, Ibadan: Spectrum Books Limited.
- Imobigbe, T.A. (1981), African Defence and Security: An Overview, Nigerian Forum, April.
- Jega, A. M. (2001), "External Forces, Good Governance and Democratic Consolidation in Nigeria", Paper presented at the International Conference on Nigeria and the World at Forty: Policy Perspectives in the New Century, Organised by the NIIA, Lagos, December 5 – 6.
- Jega, A. M. (2002), "Ethnic Tension in Nigeria: The way Out", Paper presented at the National Conference on the Ethnic Question, Organised by the Nigeria Institute of Advanced Legal Studies held at the Merit House, Abuja, July 23-25.
- Jega, A. M. (2007), *Democracy, Good Governance and Development in Nigeria*, Ibadan: Spectrum Books Limited.
- Kupolati, R. M. (1990), "Strategic Doctrines: Joint Operations", in Ekoko, A.E. and Vogt, M. (eds.) *Nigerian Defence Policy: Issues and Problems*, Lagos: Malthouse Press Limited.
- Maslow, A. (1970), *Motivation and Personality*, New York: Macmillan.
- McNamara, R. (1968), *The Essence of Security*, London: Harper and Row.
- Morgenthau, H. (1948), *Politics among Nations*, New York: Knopf.
- Newswatch, August 14, 2006.
- Newswatch, October 2, 2006.
- Newswatch, July 23, 2007.
- Nnoli, O. (2006), *National Security in Africa: A Radical New Perspective*, Enugu: PACREP.
- Nwachukwu, L. C. and Onwubiko, O. (2008), "Insecurity and the Nigerian Nation 1999 – 2007", Paper presented at the Zonal Conference of the Nigerian Political Science Association (NPSA), South East Chapter, on the theme "State of the Nation", held at Anambra State University, Igbariam Campus, June 24 – 27.
- Nwanegbo, C. J. (2005), *Internal Conflict and African Development: An Overview of Nigerian Situation*, Awka: Pond Academic Publishers.
- Nweke, G. A. (1988), "Some Critical Remarks on the National Security Question", *Nigerian Journal of International Affairs*, Vol. 12.
- Rosati, J., Carroll, D. and Coate, R. (1990), "A Critical Assessment of the Power of Human Needs in World Society", In Burton, J. *Conflict: Human Needs Theory*, London: Macmillan.
- Wolffers, A. (1962), *Discord and Collaboration: Essays on International Politics*, Baltimore: MD John Hopkins Press.

Sömürge Devletlerinin Kullandığı Sömürgecilik Araç ve Metotları Vaka Analizi: Belçika Krallığı'nın Kongo'daki Sömürge Dönemi

Colonial Tools and Methodology Used by Colonial States
A Case Study: Belgian Colonial Period in Congo

Ali DEMİR *

Öz

XIX'uncu yüzyılın ikinci yarısında, Almanya'nın Bismarck liderliğinde birlik ve beraberliğini sağladığı dönemde, Avrupalı devletler Berlin Konferansı'nda Afrika kıtasını sömürge haline getirip paylaşmışlardır. Genç bir ülke olan Belçika hissedarlardan birisidir. Belçika kendisinden yaklaşık seksen kat daha büyük bir devlet olan Kongo'yu, kullandığı sömürgecilik araç ve yöntemleri sayesinde uzun süre yönetmiştir. Kongo'daki Belçika idaresi XIX ve XX yy.larda tüm Afrika'da uygulanmış olan sömürge yönetimleri için fikir veren bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır. Batı ülkelerinin Afrika'ya medeniyet getirme amacı ile girmelerine rağmen, yaklaşık bir asırlık süre içerisinde kendi dil ve dinlerini dayattıkları, Afrika'nın kaynaklarını batıya taşıdıkları ancak medeniyet adına uzantıları günümüze kadar gelen pek çok soru işareti bırakacak uygulamalarda buldukları gözlemlenmektedir. Sömürgecilik aracı olarak "dil" ve "din" in kullanımı, bu iki temel sömürgecilik aracı ile birlikte temel metotlar olarak "misyonerlik", "medenileştirme" kavramının kullanılışı, sömürge devletlerinde kurulan "sosyal düzen", "iş grupları", "eğitim sistemi" ve ekonomik kaynakların transferi için oluşturulan "taşıma sistemi" üzerinde durulmuştur. Çalışmada, Avrupalı sömürge devletlerinin medeniyet getirme adına Afrika'ya girdikleri, önce Afrikalıların dil ve dinlerini değiştirdikleri, bu işlemi de misyonerleri kullanarak gerçekleştirdikleri ve sömürge ülkelerinde kurdukları eğitim sistemi ve yerel sosyal sınıflarla sömürgeci otoritelerini güçlendirdikleri ve sömürge ülkelerinin ekonomik kaynaklarını kendi ülkelerine taşıyarak refah düzeylerini artırdıkları, bu uğurda bazen işkenceye varan metotlar uyguladıkları bulgularına ulaşılmıştır. Sömürgecilik klasik anlamda sona ermesine rağmen "yeni sömürgecilik" anlayışı altında aynı araç ve metotların halen kullanılmaya devam edildiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Belçika, Kongo, sömürge, medeniyet, dil.

* P.Kur.Bnb., NATO Kh. IMS İş birliği ve Böl.Güv.Bşk.lığı Kh.Sb., Brüksel, Belçika, e-posta: mandemir@gmail.com.

Abstract

During the second half of the XIX century, when Germany built its unity under the leadership of Bismarck, European powers shared the African Continent at the Berlin Conference in 1885. As a shareholder, Belgium had controlled Congo, which was almost eighty times bigger than itself, for along time, thanks to the colonial tools and methods. Belgium's administration in Congo stands as a case study for colonization applied in all over the Africa during the XIX and XX centuries. Western Countries who claimed that they were in Africa for the sake of civilization, ended up transporting the resources of Africa for more than one century and conducted a severe policy which has had impacts lasting up to today by imposing western languages and religion on Africans. It has been focused on following basics: as colonial tools "language" and "religion", as colonial methods "mission", term of "civilization", "social" and "work order" in colonies, "education system" and the means of "transporting the colonies' resources". In this research, it has been noted that European Colonial Powers entered African countries with the motto "civilization", but changed the language and religion of the Africans via mainly missions, enforced their power with the help of the social class and education system set in colonies, transported the natural resources of colonies and improved their own wealth. In this paper, it is concluded that while colonialism ended, the same tools and methods are continued to be used under the theoretical name of "neo-colonialism".

Key Words: *Belgium, Congo, colony, civilization, language.*

1.Giriş

Diğer dünya ülkelerine nispeten bariz bir şekilde ileri seviyede olan Avrupa Kıtası ülkelerinin sahip olduğu zenginlik ve refahın kaynağı tarih süzgecinde incelenmeye değer bir alandır. Özellikle Belçika gibi kendi içinde üç ayrı idari yapılanma, üç ayrı dil ve temel etnik gruplar olan Flaman, Valon ve Almanların dışında nüfusun yaklaşık % 25'inin diğer azınlıklardan oluştuğu son derece kırılğan ve iş ahlakı olarak da en basit işlerin bile aylar aldığı, ataletin yüksek olduğu bir ülkedeki yüksek yaşam koşulları, sorgulama güdüsünü daha da fazla tetiklemektedir. Bu ülkelerde yaşayan siyahî insanların fazlalığının ortaya çıkardığı merak duygusu ile ülkelerin tarihleri biraz yakından incelendiğinde bu ülkelerin hemen hepsinin bir dönem özellikle Afrika kıtasında sömürgelerinin olduğu göz önüne gelmektedir. Batı medeniyetinin günümüzde yaşadığı zenginlik ve refahta eğitilmiş insan yetiştirmelerinin önemi olduğu kadar hiç şüphesiz bu ülkelerin kendilerinden kat be kat büyük sömürgelerinin insan dahil tüm kaynaklarını kullanmalarının da etkisi vardır.

Sömürgeciliğin emperyalist düşüncelerden çok farklı olduğunu, yerli halkı istismar amacı olmadığını, bunun yerine esas amacın yerli halkı ve kaynakları geliştirmek olduğunu savunan Elliott (Elliott, 1958, s.432) ve sömürgeciliğin Afrika'da kabile savaşlarını ve esir ticaretini azalttığını belirten Ndabaniği Sithole

(Ngombo-Roth, 2007, s.49) gibi yazarların mevcudiyeti sömürgecilik gerçeğini ve bu gerçeğin arkasındaki temel hedefi değiştirmemektedir. Hedef ülkedeki dil ve din temelleri istismar edilerek millet olgusunu kaybeden halk kitlelerini kontrol etmeyi hedefleyen sömürge yönetimleri, bu ülkelerin doğal kaynaklarını uzun yıllarca kullanmışlar ve bu istismar durumu günümüzde de farklı formlarda devam etmektedir.

Yaklaşık bir asır önce Irak'ı Osmanlı'dan teslim alan İngiliz General Stanley Maude, İngilizlerin Irak topraklarına işgalci ve düşman olarak girmediklerini, Irak'ı özgürleştirmek istedikleri için bu topraklara geldiklerini belirtmiştir (Sloan, s.35, 2004). Aynı paralelde Avrupalı diğer devletler de dünyanın diğer coğrafi parçalarınındaki güçsüz devletleri medenileştirmek, demokratikleştirmek ve özgürleştirmek maksadıyla oralara gittiklerini söylüyorlardı. Sömürge Devletlerinin karşı ülkelerde bıraktıkları izler ise karşımıza daha farklı bir tablo çıkarmaktadır. Aradan iki yüzyıl geçmesine rağmen halen sömürülen devletlerin geldikleri nokta medeni ve demokratik olmaktan çok uzaktır. Bu farklı kıtanın insanlarına, özellikle de Belçika ve diğer Avrupa'da yaşayanlarına, dedelerinin veya üç-dört kuşak önceki atalarının dillerinin ve geleneklerinin ne olduğunu unutturuldukları görülecektir.

Literatürde sömürgeciliğin tarihi, konsept ve metoduyla ilgili pek çok farklı görüş bulunmaktadır. Ancak XVIII ve XIX'uncu yıllardaki Afrika'daki Avrupa Sömürgeciliği daha çok ekonomik çıkarlara yönelik bir uygulama olmuştur. Bu boyutuyla Avrupa Sömürgeciliği Lenin Emperyalizm'inde köklerini bulan bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır. Lenin emperyalizmi kapitalizmin son safhası olarak tanımlanmaktadır. Lenin 1920 yılında emperyalizmin tüm dünyayı kuşatacağını, başta ABD ve İngiltere olmak üzere sayıları az olan büyük güçlerin dünya nüfusunun çoğunluğunu sömürgecilik baskısı altına alacağını belirtmiştir (Lenin, 1999,s.9:10). Bu akıma göre, Avrupa'nın elindeki sermaye, sömürülen devletlerin ekonomik kaynak ve insan gücünü işleterek tüm dünyaya hâkim olacaktır. Loomba (Loomba, 1998, s.4)'ya göre Avrupalı devletler sömürgecilik faaliyetleri olmasaydı kapitalizme asla geçiş yapamazlardı. II'nci Dünya Savaşı'nı müteakip Afrika Kıtasında sömürge devletleri bağımsızlıklarını kazanmış ve sömürgecilik bir anlamda sona ermiştir. Bu sona erişim ve şekil itibarıyla sınırlı kalmış ancak yöntem ve araçlar açısından günümüzde halen sürdürülmeye devam eden bir uygulamadır. Bu durum literatürde ekonomik sömürgecilik de denilen "yeni sömürgecilik" olarak geçmektedir (Bauer, 1979, s.157:158). Geçmişin sömürge devletleri eski sömürgeleriyle bağlarını bazen *Commonwealth*¹ gibi uluslararası/bölgesel kuruluşların şemsiyesi altında, bazen de büyük ticari şirketler ve hükümet dışı organizasyonlarla devam ettirmektedirler.

1 İngiliz Milletler Topluluğu diye bilinen çoğunluğu İngiltere'nin eski sömürgelerinden oluşan birlik.

Wolny gibi yazarlar sömürgecilik tarihini eski çağlara kadar götürmektedirler (Wolny, 2005,s.5). Yunanlıların Akdeniz’de, Hunların Moğolistan’da, Perslerin Orta Doğu’da sömürgeci bulduğunu ifade etmektedir. Bu makalede Avrupa Sömürgeciliği’nin bir örneğini sergileyen, daha çok XIX’uncu ve XX’nci yy.ları kapsayan dönemde Belçika’nın Kongo üzerinde kurduğu sömürge yönetimi incelenerek sömürgecilik modellerinin temel güdüsü, “medenileştirme” tabiriyle savunulan sömürge yönetimlerinin kullandıkları temel araç ve yöntemler incelenmiş ve sömürgeciliğin günümüzde aldığı şekil üzerinde durulmuştur. Sömürgecilikte kullanılan temel araçlar olarak “dil” ve “din” kavramları incelenmiştir. Temel metot olarak “misyonerlik” ve “medenileştirme” kavramının kullanılışı, sömürge devletlerinde kurulan “sosyal düzen”, “iş grupları”, “eğitim sistemi” ve ekonomik kaynakların transferi için oluşturulan “taşıma sistemi” üzerinde durulmuştur. Çalışmada Belçika’nın seçilmesinin temel nedeni Belçika’nın Avrupa sömürgeciliğinin başladığı 1885’te ancak kendi kendisine yetebilecek çok küçük ve güçsüz bir devlet olmasına karşın, kendisinden çok büyük bir ülke olan Kongo’yu nasıl sömürge haline getirdiğini ve bu ülkeyi kontrol etmek için kullandığı araç ve metotların sömürgecilik uygulamalarına ışık tutabileceği düşüncesidir.

Geçmişte sömürgeci devletlerin sömürülen devletlerde kullandıkları araçlardan özellikle dil bugün uygulama metotlarında değişiklikler olsa da tüm anlamıyla önemini korumaktadır. Günümüzde temel metot olarak yaygın iletişim araçları olan televizyon ve internet üzerinden devam eden yoğun bir dil istismarı devam etmektedir. Afrika ülkelerinin pek çoğunun yerel dilleri gün geçtikçe yok olmakla yüz yüzedir. Günümüzde halen Afrika ülkelerinin pek çoğunun elit tabakası İngilizce veya Fransızca konuşmaktadır. Medenileştirme kavramı yanında demokratikleştirme ve özgürleştirme kavramları da geçmişteki ile aynı amaçlara hizmet eder bir şekilde kullanılmaya devam etmektedir. Afrika ülkeleri halen teknoloji ve eğitim bakımından kendi ekonomik kaynaklarını işletmekten aciz bir konumda olup, bu kaynaklar batılı ülkelerin şirketlerince işletilmektedir. Ülkelerin sosyal düzeninde ise çok fazla bir değişimden söz etmek zordur. Ülke geliri- nin en büyük kısmı yine çok az bir nüfus tarafından kullanılmaktadır. Batılılar tarafından Afrika insanı hâlen “medenileştirmeye” muhtaç olarak görülmektedir. Misyoner gruplar nispeten azalmış ancak bu ülkelerin her birindeki hükümet dışı organizasyonların sayısı binlerle ifade edilmektedir. Eğitim eşitsizliği yaygın olup, batılı okullar geçmiştekine benzer fonksiyonlarını sürdürmektedirler.

2.Sömürgeciliğin Nihai Hedefi: Ekonomik Çıkarlar

Avrupa Sömürgeciliği’nin nihai hedefinin Avrupa Devletlerinin sanayi devrimi sonrası hammadde ihtiyacına yönelik olduğu konusunda pek çok ekonomi ve sosyal konular yazarı fikir birliği içindedir. Sömürgecilik pek çok yazar tarafından diğer ülkelerin kaynak ve topraklarına sahip olmak olarak tanımlanmıştır (Loomba, 1998, s.4). Demokratik Kongo Cumhuriyeti (DKC) zengin doğal kay-

naklara sahip bir ülkedir, başka bir deyişle önemi itibariyle sahip olduğu doğal kaynaklar bu ülkenin “kanıdır”. Maden yataklarının cenneti olarak bilinen DKC, aynı zamanda Kongo ve Lualaba nehirlerinin havzalarıyla Afrika kıtasında bir tarım havzası niteliğine sahiptir. Pamuk, kauçuk, fildişi, palmiye yağı Kongo'nun dünya çapında ünlü tarım ürünlerinden sadece bir kaç tanesini teşkil etmektedir. Pamuk tarlaları çok geniş alanları kaplamaktadır. Aşağıdaki tabloda Belçika'nın Kongo'daki egemenlik yıllarının sonlarında, 1959 yılında, DKC'nin sahip olduğu doğal kaynaklara ait bilgiler bulunmaktadır.

Tablo-1: DKC'nin 1959 Yılına Ait Tarım Üretimi (Young, 1965, s. 356, Tablo 22)

Kahve (Ton)	56.541
Kakao (Ton)	3.852
Kauçuk (Ton)	40.173
Kereste (m3)	173.898
Muz (Ton)	31.099
Pamuk (Ton)	39.836
Palmiye Çekirdeği (Ton)	39.836
Palmiye Yağı (Ton)	183.610

Yukarıdaki tabloda görülen tarım ürünlerinden, kauçuk özel bir yere sahiptir. Sömürgecilik yıllarında Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) tarafından bu ürüne rağbet hayli yüksek olmuştur. Dünyanın en büyük kauçuk üreticilerinden biri olan Kongo'nun bağımsız devlet olmasında kauçuğun rolünün çok önemli olduğu iddia edilmektedir (Harms, s.74).

XIX'uncu yy.da, Belçika'nın Kongo'yu işgal ettiği yıllarda, yeni icat edilen otomobilin dünya piyasalarına sürülen sayısındaki artışa paralel olarak yükselen lastik tekerlek piyasası Belçika için tam bir ekonomik kazanıma dönüşmüştür. “Havalı tekerleğin icadını müteakip, Kral Leopold Kongo Ormanları'ndan kauçuğu son damlasında kadar emmiştir. Kralın askerleri bu uğurda önlerine çıkanları öldürmekten ve sakat bırakmaktan hiç çekinmemişlerdir” (Polgreen, 2008).

Ticari önemi artan kauçuk için Belçika Krallığı'nın Kongo'da yaptığı uygulamalarla ilgili genel görüş, Belçikalıların kauçuk üretimi için Kongo'da insanlara kötü muamele ettikleri yönündedir. Artan araç sayısına bağlı olarak, kauçuk talebini karşılamak mümkün olamadığı için, Kongolu çiftçilere her seferinde daha yüksek kotada üretim direktifi verilmiştir. Kongolular Belçikalıların başarılması imkânsız olan ve sürekli artan bu taleplerine cevap verememişlerdir. Öyle ki, 1890'da 80 ton olan kauçuk üretimi, 10 yıl içerisinde yüz kattan fazla artırılıp 6000 tona çıkarılmıştır (Braeckman, 1990, s.14). Kral Leopold II kauçuk satışından bir servet elde

etmiş, bu parayla kendi ve ülkesi onuruna başta ünlü Cinquantenaire Meydanı, Laeken'deki kraliyet sarayı ve hükümet binaları ile Tervueren Müzesi olmak üzere Brüksel ve Ostend'de pek çok inşaat projesini tamamlamış, ülkesini imar etmiştir (Braeckman, 1990, s.16). Kauçuk kotalarına ulaşmayı sağlamak için Belçika Kralı tarafından Kongo'da oluşturulan Halk Ordusu, kauçuk kotalarına ulaşamayan yerlilere tecavüz, kamçılama, uzuvlarını kesmek dâhil pek çok işkence uygulamıştır (Podar, 2008, s.47). Kral Leopold yönetiminin bu dönemde ticari çıkarları için yerlilere karşı uyguladıkları kötü muamele pek çok kitapta yerini almıştır. Prashad (2007), Leopold II hükümetinin Kongo'da aşırı kauçuk üretiminden dolayı kauçuk ağaçlarını yok ettiğini ve 1885–1908 yılları arasında nüfusun yarısını (20 milyonun 10 milyonunu) katlettiğini belirtmektedir (Prashad, 2007, s.33). Pek çok Kongolu kauçuk kotalarını dolduramadıkları için ya elini, ya kolunu ya da ailesini kaybetmiştir. Çelişkiye bakın ki, Kongo'da ölümlere neden olan aynı kauçuk belki de Belçika'nın bugün sahip olduğu refahın temel taşlarından birisidir.

Tarım ürünlerinin yanı sıra, sahip olduğu sınırsız kaynaklarıyla, DKC Afrika'nın en önemli maden üreticilerinden birisidir. Aşağıdaki tabloda, 1959 yılına ait önemli madenlere ait değerler yer almaktadır. Sömürgecilik yıllarında, Belçika Kongosu dünyanın üçüncü büyük bakır üreticisidir (Fage, 2010, s.357, Tablo 23). Aynı zamanda bu ülke hâlen dünyanın en büyük altın üreticilerinden birisi ve Afrika'nın temel gümüş kaynağıdır.

Tablo-2: DKC'nin 1959 Yılına Ait Maden Üretimi (Young, 1965,s. 357, Tablo 23)

Altın (kilo)	11.985
Bakır (ton)	290.403
Çinko (Konsantre) (ton)	118.000
Germanyum (kilo)	13.643
Gümüş (kilo)	148.307
Kadmium (ton)	99
Kobalt (ton)	8.431
Teneke (ton)	13.187

Dünyadaki yıllık kobalt üretiminin toplam 15.000 ton olduğu 1959 yılında, DKC yıllık olarak yaklaşık 8.500 ton kobalt üretimi yapmaktadır. Hâlihazırda Kongo dünyanın en büyük kobalt cevherine sahiptir (Yager, 2008, s.1). Yıllar sonra, havacılık sektöründe patlama yaşanınca, savaş uçaklarının üretiminde yapıtaşı olan kobalt, DKC için bir dönem kauçuğun oynadığı rolü oynamıştır. Bu etki halen daha devam etmektedir. Soğuk savaş dönemlerinde sahip olduğu zengin kobalt yatakları sayesinde, ülke lideri Mobutu Sese Seko ABD'nin yakın desteğini her zaman yakınında hissetmiştir (Polgreen, www.nytimes.com

/2008/11/16/ world/ africa/16congo.html). Esasen Seko yönetimdeyken demokrasi dışı baskıcı politikaları ve bulaştığı yolsuzluklarla gündemde kalmış bir diktatör olarak bilinmesine rağmen, batıdan yaptırım görmesi gerekirken, aksine destek görmüştür.

Sömürgeci Devletler sömürü ülkelerinden kaynakların çekilip, istenen noktalara kolay ulaşımını sağlayabilmek için bu ülkelerde boydan boya demiryolları inşa etmişlerdir. Sömürülen ülkelerde inşa edilen bu demiryolları da sömürgeciliğin sembollerinden birisidir demek yanlış olmayacaktır. Afrika kıtasında XIX ve XX'nci yy.larda demiryolu taşımacılığı gerek emniyet, gerekse kapasite açısından sömürülen ülkeden kaynakların sömürge ülkesine taşınması için en iyi ulaşım sistemidir. Kongo'daki sömürgeciliğin mimarı İngiliz Henry Morton Stanley'in ifadesi ile Kongo demiryolu olmadan beş para etmeyecek bir ülkedir (Braeckman, 1990, s.30). Aynı yöntemi İngilizler Hindistan'da, Ruslar da Orta Asya'da kullanmışlar ve binlerce kilometrelik demiryolu inşa etmişlerdir. Belçikalılar da Kongo'da aynı metodu tercih etmişlerdir. Leopold yönetimi başkent Kinşasa'dan ülkenin değişik kilit noktalarına giden demiryolu altyapısını oluşturmuştur. Bu demiryollarının yapımında işçi olarak düşük ücretlerle yerel halk çalıştırılmıştır. Demiryollarının yapımı yıllarca sürmüştür. Pek çok Kongolunun yaşamını kaybettiği "bu projelerin hemen hemen hepsi Kral Leopold ve yandaşlarının gelirini artırmak için inşa edilmiş ve Afrikalıların sömürülmesinde kullanılmıştır" (Clark, 2007, s.29). 1930'lu yıllarda, Kongo'nun doğal kaynaklarının Avrupa'ya transferini kolaylaştırmak amacıyla 4.000 kilometrenin (Shillington, 2005, s.309) üzerinde çoğunluğu demiryolu olmak üzere yollar inşa edilmiştir.

DKC'de, 1960 yılında bağımsızlığını kazandığı zaman, toplam 25 adet bakanlık arasında "Ekonomi Bakanlığı" yanında "Madenler ve Enerji Bakanlığı" ve "Kara Bakanlığı" (Young, 1965, s. 346-347, Tablo 20) olmak üzere iki ilave bakanlık daha ekonomi işlerini düzenlemek için tahsis edilmiştir. Yeni oluşan bir devletin ekonomiyle ilgili bu kadar çok bakana sahip olması için özel bir sebep olmalıdır. Görünen odur ki, Kongo'daki doğal kaynaklar ve tarım üretiminin kontrol altına alınabilmesi ve idare edilebilmesi için üç ayrı bakanlığın gerekli olacağı düşünülmüştür.

1960 sonrası, ortaya çıkan idare boşluğundan dolayı pek çok alanda talanlar yaşanmıştır. Bu dönemde pek çok farklı gruplar oluşmuş ve bu gruplar arasında çatışmalar çıkmıştır. Doğal kaynaklar ve doğal kaynakların işlendiği tesisler ülkedeki bu talan ve yıkımdan kurtulmayı başarmıştır. Doğal kaynakların bu talandan etkilenmesini engellemek için Batılı Güçler tarafından ülkenin doğal kaynaklar altyapısının korunmasına özel önem verilmiştir. "Kongo'da bu dönemde dikkat çeken en şaşırtıcı gelişme ekonomik ve sosyal altyapının talandan zarar görmeyen sapaşğlam kalabilmesidir" (Grovogui, 2009, s.356-357). Pek çok insanın hayatını, evini ve malını kaybettiği bu geçiş döneminde ekonomik ve sosyal altyapıda hiç zarar oluşmaması, bu altyapı tesislerini korumak amacıyla Avrupalı devletlerce çok özel tedbirlerin alınmış olduğunu ortaya koymaktadır.

Kongo'da doğal kaynakların ülkeden yasa dışı yollarla yurt dışına çıkarılması ise ülke fakirliğinin ve sefaletin süregelen önemli sebeplerindendir. Tüm diğer madenler de olduğu gibi "1961-1962 yılları arasında üretilen elmasın hemen tamamı hukuk dışı yollarla ülke dışına çıkarılmıştır" (Young, 1965, s.357). 2002 yılında Birleşmiş Milletler (BM) Uzman Paneli, Doğu Kongo'da silahlı grupların faaliyetlerini ve doğal kaynakların talanını konu alan bir rapor hazırlamıştır. "Bu rapor çok sayıda politik ve askeri liderin maden kaçakçılığına bulaştığını ortaya koymaktadır. Aynı panel tarafından 2003 yılında yayımlanan bir diğer rapor ise, De Beers ve Anglo-Amerikan gibi şirketler dâhil uluslararası şirketlerin yaklaşık % 85'inin Kongo'daki kaynakların talan edilmesine karıştığını belirtmektedir" (Clark, 2007, s.31).

3. Berlin Konferansı (1884-1885) ve Afrika'nın Paylaşılması

XIX'uncu yüzyılın ortalarında buharlı makinenin bulunmasıyla Sanayi Devrimi'ni gerçekleştiren Avrupalı devletler büyük oranda hammaddeye ihtiyaç duymaya başlamışlardır. Kendi ülkelerinin hammadde açısından fakir olması bu devletlerin başka arayışlara girmesine neden olmuştur. Bu ihtiyaç Avrupalı Devletleri bakır Afrika'ya yöneltmiştir. Sömürge Konferansı olarak da bilinen 1885 Berlin Konferansı Avrupalıların Afrika kıtasını ticari prensipler doğrultusunda paylaştıkları, sömürge haline getirdikleri ve etkisi günümüze kadar devam eden temel toplantıdır. Alman devlet adamı Otto von Bismarck liderliğinde Avusturya-Macaristan, Belçika, Danimarka, Fransa, İngiltere, İtalya, Hollanda, Portekiz, Rusya, İspanya, İsveç-Norveç Krallığı (1905 yılına kadar tarihi İsveç ve Norveç birlikteliği devam etmiştir), Osmanlı İmparatorluğu² ve ABD olmak üzere 15 ülke Berlin'de Afrika kıtasında gelecekle ilgili izlenecek yol haritasını görüşmek üzere toplanmışlardır (Akweenda, 1997, s.14). ABD konferans metnine imza atmamıştır. Konferans'ta Afrika kıtası büyük güçler tarafından parçalara bölünmüş ve paylaşılmıştır. Bu paylaşım büyük oranda İngiltere, Almanya, Fransa arasında olmuştur (Bakınız: Şekil-1: Afrika Sömürge Haritası). Bu paylaşım neticesinde tüm Afrika kıtasında bağımsızlığını koruyabilen iki ülke kalmıştır: Etiyopya ve Liberya.

² Osmanlı İmparatorluğu bu toplantıya kuzey Afrika'nın tarihi mirasçısı olması ve o dönemde Libya'nın halen imparatorluk toprağı olması nedeniyle çağrılmıştır. Ağır 93 Rus mağlubiyetinin hemen akabinde yapılan bu konferansta, Osmanlı Devleti, son Afrika toprağı olan Libya'yı İtalya'ya bırakmak durumunda kalmıştır.

Şekil-1: Afrika Sömürge Haritası (Graham,
www.nationmaster.com/encyclopedia/ Image:ColonialAfrica-1914.png)

Resmi olarak 1885 yılında Berlin Konferansı'nda Kongo bölgesinin tüm hakları Belçika Kralı Leopold'a verilmiştir. Kral şahsi mülkü olan bu ülkeye Serbest Kongo Devleti ismini vermiştir (Braeckman, 1990, s.11). Avrupalı büyük güçlerin bu denli büyük bir ülkeyi Belçika Kralı'nın şahsi mülküne verme nedenin batı güçlerinin kendi ekonomik menfaatlerine hizmet etme amacı olduğu ağırlık kazanan bir görüştür (Grovoqui, 2009, s.331).

Dönemin etkin güçleri büyük Afrika kara parçasının tümünü kendi imkânlarıyla kolaylıkla kontrol altına alamayacaklarını düşünmüş ve Belçika gibi zayıf devletlerin de kendi adlarına bu faaliyetleri yürütebilmeleri için politikalar belirlemişlerdir. "Özellikle, egemen devletler Avrupa'nın güçsüz devletlerine sömürge izni vererek, güçsüz devletlerin sömürsünü yasal hale getirmek suretiyle bu devletlerin arzu ve isteklerini kabul ediyorlardı. Dolayısıyla, bir gecede Belçika gibi zayıf ve suni devletler Fransa gibi güçlü devletlerin yanında sömürge devleti olarak yerlerini almaya başlamışlardır" (Grovoqui, 2009, s.326-327). Şüphesiz, Belçika da büyük bir politik yapılanmada sadece bir yapı taşından ibarettir. Sömürgecilik faaliyetlerinin büyük oyuncularını Belçika'yı kolay kontrol edeceklerine inandıkları ve yönlendirilmeye müsait gördükleri için, Belçika'nın Afrika'da faaliyet göstermesine müsaade etmişlerdir.

Orta Afrika'da yer alan DKC orta ve ileri yaşlardaki pek çok insan tarafından Zaire olarak tanınmaktadır. Yakın tarihte adeta bir istikrarsızlık ülkesi olarak akıllara kazınan DKC, 1997 yılına kadar Zaire olarak anılmış, bu tarihten itibaren şimdiki ismine kavuşmuştur. Ülkenin ismi günümüzde daha çok Tutsi-Hutu çatışmalarında ortaya çıkan insan katliamları ile anılır olmuştur. DKC sahip olduğu 2.345.410 km²'lik yüzölçümü ile Afrika'nın üçüncü büyük ülkesi, 68.692.542 kişilik nüfus ile dünyanın 19'uncu, Afrika'nın 4'üncü en kalabalık ülkesidir

(The CIA World Fact Book 2010, s.157–158). DKC resmi dili Fransızca olan en kalabalık ülke olma özelliğini taşımaktadır. 250'den fazla etnik grup (Clark, 2007, s.29) ile, DKC heterojen bir ülke olmanın yanında, karmaşık ve kırılğan bir ülke özelliği de sergilemektedir.

Öte yandan Belçika ise, 30.000 km²'lik yüzölçümü ve yaklaşık 10 milyon kişilik nüfusuyla küçük bir Avrupa ülkesidir. Nüfus olarak DKC'nin altıda biri, yüzölçümü olarak ise ancak yaklaşık seksende biri olabilen Belçika'nın, böylesine büyük bir devleti kontrol altında tutması Belçika adına büyük bir başarıdır. Belçika kronolojik olarak İspanya, Avusturya, Fransa ve Hollanda egemenliğine girmiş ve 4 Ekim 1830 (D'Haenens, 1980, s.Önsöz) yılında bağımsız olmuş bir devlettir. Daha öncesinde derebeylikler halinde bir siyasi yapıya sahip olan Belçika ancak 1830 yılından sonra devlet hüviyetine kavuşmaya başlamıştır. Devlet tecrübesi olmayan Belçika'nın ilk kralı da İngiltere'den ithal edilmiştir. "Bir İngiliz prensesinin eski eşi olan Saxe - Coburg'lu Leopold, Belçika Kralı olmayı kabul etmiştir. 21 Temmuz 1831 yılında yemin ederek görevine başlamıştır" (D'Haenens, 1980, s. Önsöz).

1830 yılında bağımsızlığını kazandığı dönemde Belçika, oturmuş bir devletin sahip olması gereken unsurların pek çoğuna sahip değildir. Suni bir şekilde yaratılmış bir geçiş devletidir. Belçika temel olarak bir başka ülkeye (Hollanda) karşı Belçika topraklarında yaşayan insanların intikam duyguları için bir araya gelmelerinden ortaya çıkmış bir devlettir (Grovgoui, 2009, s.329). Belçika bağımsızlığını kazandıktan tam 55 yıl sonra, 1885'te, yani hala devletleşmenin çocukluk çağında, kendisinden defalarca büyük bir coğrafi alan üzerinde sömürge hakları elde etmiştir.

4. Sihirli Kelime: Medeniyet

Sömürgecilik dönemlerinde, sihirli bir kelime vardır ki, başka ulusların mad-di manevi tüm kaynaklarının istismar edilmesini örtmek maksadıyla sıklıkla kullanılmaktadır: "Medeniyet". Batılı ülkeler Afrika kıtasındaki ülkelerde boy gösterme nedenlerini de hep bu kelime arkasına sığınarak açıklamaya çalışmaktadırlar. Sebep basittir: Tamamen insani nedenlerle, gelişmiş Avrupalı medeni devletler, ilkel Afrikalıyı medenileştireceklerdir. Kelimenin manasına İngilizce sözlükten baktığımızda, karşımıza çıkan açıklama şudur: "insan topluluğunun çok gelişmişlik ve organize olma durumu" (Wehmeier, 2000, s.211). "Medenileştirme" kelimesi ise bir kişiyi veya toplumu davranış ve tutum değişikliği oluşturmak maksadıyla eğitmek ve ileriye götürmek manasına gelmektedir. Bu kelimenin nesnesi olarak genellikle gelişmemiş ve olgunlaşmamış kişi/toplumlar, öznesi olarak ise gelişmiş ve ileri kişi/toplumlar kullanılmıştır. Normalde kelime anlamı olarak medenileştirme/medenileştirme, yardım etme fiiline ve iyi niyetli bir girişime çağrı yapmaktadır. Ancak, Belçikalıların DKC'de yaptıkları ve bıraktıkları kötü izleri kelimenin sözlük anlamıyla açıklamaya imkân yoktur. Aşağıdaki sömürgecilik dönemine ait fotoğraf Kongo'ya batılı güçlerin ne denli bir medeniyet getirdikleri hakkında bir nebze de olsa ipucu vermektedir.

Resim 1: Kongo'da Afrikalıların Taşıdığı Bir Avrupalı

Bu noktada, konunun biraz daha netleşmesi için Belçika yönetiminin DKC'de uygulamalarından ikisi analiz edilecektir. Bu hususlardan bir tanesi sömürge dönemlerinde Kongo'da uygulanan eğitim sistemi ve Kongoluların eğitim koşullarıyla ilgilidir. Bu dönemlerde, Kongolu öğrenciler Avrupalıların Kongo'da açmış oldukları okullara kabul edilmemektedirler. Kongo'da, Kongolu öğrencilerin Avrupalıların okullarına kabul edilmeleri çok kısıtlı sayıda da olsa ancak 1950 yılından sonra gerçekleşmiştir (Young, 1965, s.93). Elbette bu kabul de ancak pek çok engeli aşmayı müteakip mümkün olmaktadır. Kurulan özel komisyonlardan başarı ile geçen Kongolular, Avrupalıların okullarında öğrenci olma şansını yakalayabilmişlerdir. Okullu olabilen Kongolular ile Avrupalılara okullarda yapılan muamele de farklıdır. Yine bu yıllarda, bir Afrikalı öğrencinin hijyenik olmadığı için aşağılanması ve okuldan kovulması, yaşanan sıradan olaylardan olmuştur.

Konuyla ilgili ikinci husus ise bu dönemlerde Kongo'da görev yapan Kongolu ve Avrupalıların gelir durumları, maaşlarının mukayesesidir. Kongo'da sürdürülen eşit olmayan eğitim koşullarından dolayı, Kongo'nun yerli halkı üniversiteye gidememekte ve belli mesleklerde istihdam edilmek için yeterli eğitim seviyesine ulaşamamaktadır. Eğitim eşitsizliği nedeniyle yeterli eğitimi alamayan Kongoluların, belirli bir eğitim seviyesi ön şartı olan devlet işlerine kabulde Kongo'daki Avrupalılar kadar şansı olamamaktadır. Genel olarak Kongolular Avrupalıların çalıştırdıkları madenlerde, Avrupalı patronlarının yönetiminde maden işçisi olarak veya yine Avrupalı müdürlerin altında düşük rütbeli memur olarak iş bulma şansına sahip olmuşlardır. Bu işlerde ancak sembolik bir maaş alabilmişlerdir. "1959 yılında, Leopoldville (Kinshasa)'de çalışan bir Kongolunun maaşı günde 1\$, Kwango'da çalışan bir işçinin maaşı ise 0,40 \$ civarındadır. 1950'li yılların

sonlarında, Kivu'daki pek çok taşra işçisi günde 2 sentten az bir gelir elde etmektedir" (Young, 1965, s.208). Basit bir matematik hesabıyla, bu yıllarda bir Kongolu ancak ayda 25 \$ kazanabilmektedir. Eğer bu rakamı aynı yıllardaki Belçika'nın Kişi Başına düşen Gayri Safi Milli Hasılası olan 5346 ABD Doları (Angus Maddison, Ekonomik İstatistikler, www.nationmaster.com/graph/eco_gdp_per_cap_in_195-economy-gdp-per-capita-1950) ile karşılaştırsak aradaki uçurumun ne denli büyük olduğunu görürüz. Afrikalı yerliler ile Avrupalılar arasında bir dengeyin mevcut olmadığı ve yerlilerin medeni koşullar altında yaşamalarının mümkün olmadığı aşikârdır. Aşağıdaki çizelge Kongo'da sürdürülmüş olan dengesiz gelir dağılımıyla ilgili net bir tablo oluşturması açısından önem arz etmektedir. Çizelgeden ayrıca sömürge dönemlerinde DKC'de Kongolu ve Avrupalıların sosyal iş katmanlarındaki yerleri ve iş katmanları için gereken minimum eğitim seviyesi hakkında da fikir edinmek mümkündür. DKC'de yaşayan Avrupalıların pek çoğu onlara iyi koşullarda bir yaşama olanağı sunan iyi ücretli işlerde çalışırken, 1960 yılında Kongolulardan sadece üç kişinin üniversite mezunu olup Avrupalılarla aynı sınıfta yer alabilmeleri dikkat çekicidir. Eğitimdeki eşitsizliğin doğal sonucu olarak, Kongoluların pek çoğu alt seviye memurluklarda iş bulabilmişlerdir.

Tablo 3: Kamu Görevlileri İstatistik Bilgileri (1960 Yılı)
(Young, 1965, s. 402, Tablo 24-25)

Rütbe	Yıllık Ücret Katmanı ⁰	Minimum Eğitim Seviyesi	Görevin Adı ve Özelliği	Avrupalı (Kişi)	Afrikalı (Kişi)
1	440.000 ve Üzeri	Üniversite	Merkez Çalışanları	106	0
2	325.000 - 440.000	Üniversite	Merkez Çalışanları, Bölge Yöneticileri, Polis Şefleri, Büro Amirleri	1004	1
3	225.000 - 325.000	Üniversite	Bölge Yön. Yrd.ları, Polis Müdürleri, Büro Şef Yrd.ları	3532	2
4	90.000 - 225.000	2 yıllık Yüksek Okul veya Lise	Bölge Çalışanları, Polis Amirleri ve Alt Müdürleri, Büro Yöneticileri	5159	800
5	73.000 -90.000	Orta Eğitim	Baş Kâtipler	0	11.000
6	45.000 -73.000	Orta Eğitim	Kâtipler / Memurlar	0	
7	45.000 ve daha az	4 yıllık ilköğretim	Hademeler / İşçiler	0	

Kongo'da Belçikalıların uyguladığı yöntemlerden birisi de azınlık konumunda olan halkı statü olarak çoğunluğa üstün hale getirip, halk arasında sonuçları günümüze kadar uzanacak bir iş politikası uygulamak olmuştur. Günümüzde halen devam eden çatışmaların kaynağı da sömürge devrine uzanmaktadır. Bugün

sürekli basında yer alan Tutsi - Hutu çatışmalarından bildiğimiz bu iki tip Afrikalı esasen geçmişte de, günümüzde de hemen hemen aynı siyah insandır. “Belçika döneminde, azınlık olan Tutsiler bir takım fiziki özelliklerinden dolayı çoğunluğu oluşturan Hutulara karşı ülke yönetiminde üstün tutulmuşlardır. Devlet işlerinde Tutsilere öncelik verilmiştir (Saleyhan, 2009, s.146). Belçikalılar Kongo'ya girdikten sonra ortaya çıkmaya başlayan bu ayrılık sonraları çok kanlı çatışmaların sebebi olacaktır. Avrupalılar Kongo'ya girmeden önce bu ülkede bir Tutsi - Hutu çatışmasını tarih kayıt etmemişti. İki toplum arasında o dönemlerde oluşturulan bu fark bir asır sonra gerginlik ve büyük çaplı çatışmalara neden olmuştur. Tutsilerin sosyal ve mali konumlarının Hutulara göre yukarı çekilmesi karşı tarafta derin bir kin oluşturmuştur. Yıllar sonra yönetimi ele geçiren Hutular hedef şaşırp intikamlarını Tutsilerden almaya başlamışlar, bu coğrafyada acımasız bir soykırım yaşanmış ve yaşanmaya devam etmektedir.

5. Sömürgeciliğin Temel Araçları: Dil ve Din

Hemen hemen tüm diğer sömürge örneklerinde de olduğu gibi, Belçika'nın Kongo'yu bir sömürge haline getirmesi için kullandığı temel iki araç vardır: “Dil” ve “din”. Bu iki unsur birbirleriyle de ilintili olarak kullanılmıştır. Esasen bu, sömürgecilikte önde gelen ülkeler olan İspanyol, Fransız ve İngilizlerin dünyanın pek çok yerinde uyguladıkları yöntemden başka bir şey değildir. Sömürgeci Devletler Afrika'da büyük insan kitlelerini kontrol altına almak için öncelikle bu halkın formatını değiştirmek gerektiğini hesap etmişlerdir. Esasen bu süreç, eski nesil bilgisayarlarda kullanılan manyetik disk formatıyla benzerlik gösteren bir süreçtir. Aynen manyetik disklerde olduğu gibi, Sömürge Güçleri hedef kitlede işleme başlamadan önce onların formatını değiştirmiştir. Kitlelerin formatını değiştirmek için dili ve dini kullanmışlardır. Ve sömürge devletleri bu iki aracı büyük oranda misyonerler marifetiyle kullanarak, büyük kitlelerin formatını değiştirmeyi başarmışlardır.

Dil, sömürge yönetimlerinin kullandığı iki araçtan birincisidir. Huntington'ın (“Medeniyetler Çatışması” adlı kitabın yazarı) bir başka kitabında belirttiği gibi “Dil bir toplumun temelidir. Bu yönüyle din ve ırk kavramlarından temelde ayrılır”(Huntington, 2005, s.161). Huntington'a göre toplum dinamiği olarak din ve ırk kavramından daha güçlü olan dil, bu özelliği ile bir toplumun omuriliğidir. Huntington dahil pek çok düşünür tarafından dil toplumlar açısından sosyal bir yapıştırıcı olarak görülmektedir. Dil bir grubun iletişim kurmalarını sağlayan, düşünce, gelenek, kültür ve ticareti paylaştıkları temel olgudur. Asimile politikalarında izlenen anahtar politikalarından birisi de ele geçirilen topraklarda yaşayan halk arasında dil, din ve kültür homojenliği sağlamaktır (Wright, 2000, s.33–35). Bu birliğin kurulması için asimilasyon politikalarının üzerinde ısrarla durduğu olgu dil olmuştur.

DKC'de konuşulan dil sayısı 250–300 arasında değişmektedir (Mputubwele, 2003, s.273). Bu yönüyle Kongo, gayet hassas ve kırılğan bir yapıya sahiptir.

Sömürgecilik yüzyılında, toplamda yaklaşık 300'ü bulan bu dillerin hiçbirisi de tam bir yazılı dil haline gelememiştir. Yazılı bir dile sahip olmayan DKC'de buna paralel olarak eğitim, edebiyat ve diğer bilimlerde gelişmemiştir. Aynı zamanda ülkede yazılı bir devlet geleneği de gelişmemiştir. Bu geri kalmışlığın sebebi, Kongo dillerinin diğer dillere göre gelişmemiş ve ilkel olması değil, bilakis Kongolu politika ve toplum önderlerinin, liderlerin çağa ayak uyduramamalarından ve sahip oldukları dil zenginliğini uygun kullanamamalarından kaynaklanmıştır. Aksine bu 300 dilden her birisi dil yapısı açısından İngilizce, Fransızca veya herhangi bir modern dil düzeyindedir. DKC'de yazılı bir dil haline gelememiş olan 300 dil, Belçikalıların Kongo'ya götürdükleri ve daha kurumsal bir yapıya sahip olan Fransızca karşısında tutunamamıştır. ³ Kendi dillerini ihmal eden Kongolu toplum liderlerinin Fransızca'yı elit bir dil görmeleri neticesinde ülkede idare, basın, eğitim, diplomasi, iş dünyası dili olarak Fransızca yerel dillerin önüne geçmiştir (Kamwangamalu, 1997, s.71).

İngilizlerin Hindistan'daki misyon şeflerinden olan parlamenter Lord Macaulay'ın da ifadesiyle sömürgelerdeki temel dil politikasının ilk hedefi "görüntü ve kan olarak yerli, fakat fikir, ahlaki değerler, kültür olarak Sömürge Devleti vatan-daşı" (Phillipson, 2003, s.100) bir kitle yaratmaktır. Dolayısıyla birinci safhada sömürge devleti ile hedef ülke arasında irtibat için kilit vazifesi görececek bir dil köprüsü yaratılacak, müteakiben tüm halkı hedef alan bir dil yayma politikası izlenecektir. Belçikalılar da Kongo'da ilk hedef olarak yerel kabilelerden üst sosyal katmandaki çocuklarını Fransızca eğitim veren okullara almışlar, bunlardan bazılarını Belçika'ya üniversite eğitimine göndermişlerdir. Belçika sistemi ile eğitim almış bu çocuklar yerel halk içinde de üst katmanda olmanın vermiş olduğu gücü kullanarak, aldıkları Fransızca eğitimi sayesinde Belçikalıların en önemli dil köprüsünü teşkil etmişlerdir. Bu kitle sonradan ülke elitini oluşturmuş ve Fransızcanın prestijli bir dil olarak görülmesini sağlamıştır. Bu bakış açısı belli oranda halka da yansımış ve Fransızca yaygınlaşmaya başlamıştır. Yerel dillerin statüsü yabancı dil karşısında daima düşük olmuştur. Yerel diller zamanın da erozyonuna uğrayarak gün be gün yok olmaya doğru gitmektedir. Öte yandan dil çeşitliliğinin kaybedilmesi bu dillerde gelişmiş olan kültürel ve entellektüel zenginliklerin ve birikimin yanında bilimin de kaybedilmesi demektir.

Samarin (1989) ve Mputubwele (2003) Belçikalıların Kongo'da Fransızca'yı zorlamadıklarını, giden Avrupalıların yerel dilleri öğrenmeye çalıştığını belirtmektedir. Ancak, bağımsızlığını yeni kazanmış olan DKC'de, 17 Ekim 1960 tarihinde Başbakan Joseph Kasavahu liderliğinde dil politikasıyla ilgili olarak alınan ilk kararın, Fransızcanın ülkenin resmi dili ilan edilmesi (Mputubwele, 2003, s.280-281) gerçeği bu görüşü desteklememektedir.

³ Bu noktada bir gerçeğin altını çizmekte fayda vardır. Belçika kendi içinde bile 3 resmi dile (Fransızca, Flamanca, Almanca) sahip bir ülkedir. XIX ve XX'nci yüzyıllarda Kongo'da Flamanca ve Fransızca arasında az da olsa mücadele olmuştur. Ancak Flamanlar Kongo'da faaliyetlerine geç başladıkları için Flamanca gelişme imkânı bulamamıştır.

Sömürge Devletlerinin Kullandığı Sömürgecilik Araç ve Metotları
Vaka Analizi: Belçika Krallığı'nın Kongo'daki Sömürge Dönemi

Belçika'nın Kongo'daki dil politikalarının temeli Belçika'nın Kongo'daki yönetiminin bir nevi çerçevesi olan 1908 Sömürge Sözleşmesi'ne dayanmaktadır. Bu sözleşmeye göre belirlenen hedeflerden ilk ikisi şu şekildedir (Kamwangamalu, 1997, s.73):

- Düzeni bozacağı için mümkünse çok dillilikten kaçın,
- Mümkün değilse yerel dilleri hiyerarşik bir sıraya sok ve onların üstene Fransızca'yı koy.

Kongo'da Svahili, Lingala, Kikongo, Kiloba diye dört adet resmi olarak kabul edilmiş milli dili de mevcuttur (Kamwangamalu, 1997, s.70). Fransızca yerine bu dillerden birisinin neden resmi dil ilan edilmediği ayrı bir soru işaretidir. Kamwangamalu (1997) tarafsız olması, diğer dillere oranla daha yaygın olması açısından Svahili dilinin ülkenin resmi dili seçilmeye en önemli aday dili olduğunu savunmuş ve dört yaygın Kongo dilinden birisinin niye resmi dil olarak seçilmeyip, dışarıdan ithal edilen bir dilin resmi dil seçildiğinin sebeplerini ortaya koymaya çalışmıştır. Bunun tam bir nedeni ortaya konulamamışsa da varsayılan sebeplerden birisinin bu dört dilden birisinin seçilmesi durumunda diğer üç dilin elit tabakası tarafından ülkedeki beyazlara düşmanca tavır alınma ihtimali olacağı düşünülmüştür. Yani basit mantıkla kabile reislerinin benim dilim seçilmezse diğer kabilenin de dili seçilmesin, hatta yabancı dil bile daha kabul edilebilir diye düşündüğü sonucuna varılabilir.

Yukarıda bahsedilen politikayı izleyen Belçika Krallığı, Kongo'da hedefine ulaşmıştır. Kongo'da kendi yerel dillerinden birisinin neden resmi dil olmadığı sorusunun ardındaki sebeplerden yerli halka düşen en önemli pay ise Kongo elitinin dir. Kongo eliti kendilerini ayrıcalıklı bir sınıf olarak kabul ettirmek için daha az insanın bildiği Fransızca dilini tercih etmiştir (Kamwangamalu, 1997, s.74).

İki sömürgecilik aracından biri olan dilin DKC'de faaliyete geçirilmesini müteakip dille ilgili ikinci safha olarak ülkedeki yerleşim yerleri başta olmak üzere coğrafi yerlerin ve daha da önemlisi insanların isimleri değiştirilmeye başlanmıştır. Uygulama medeniyet ve medenileştirme kavramlarına aykırı olsa da, Belçika'nın sömürge dönemlerinde, bütün büyük şehirlerin isimleri Fransızca isimlerle yer değiştirmiştir. Kinşasa dönemin Belçika Kralı'na atfen Léopoldville olmuş; Kisangani, Stanleyville olmuş (Belçikalılar Kongo'ya girmeden önce Kongo'da faaliyet gösteren misyonerlerin lideri olan İngiliz yazar ve keşişe atfen); Lubumbashi, Belçika Kralı'nın annesine atfen Elisabethville olmuş; Mbandaka, Coquilhatville (1853–1891 yılları arasında yaşamış Belçikalı asker, yönetici, Camille-Aimé Coquilhat) olmuştur. Listeyi daha da uzatmak mümkündür. Afrikalı insanların yüzyıllardır kullandıkları adlar kaybolmuş, insanlara Belçikalı Hıristiyan isimleri verilmeye başlanmıştır. Joseph (Joseph Kabila halen DKC Devlet Başkanı'nın ismidir), Adolpe (Adolphe Muzito şu anki DKC başbakanının ismidir) gibi Avrupalı isimler Kongo'da görülmeye başlanmıştır. Kongoluların bu gidişe dur diyebilmeleri ancak 1970'li yıllardan sonra mümkün olabilmıştır. 1970'lerde dönemin dev-

let başkanı Mobutu Sese Seko tarafından ülkenin ismi, Afrikalı kimliğini ön plana çıkaracak şekilde değiştirilmiş ve Zaire olmuştur. “1970’lerde Seko tarafından şehirler, kasabalar, caddeler ve göller resmi olarak Afrikalı adlarını geri almıştır. Demokratik Kongo Cumhuriyeti veya Kinşasa Kongo’su olarak anılan ülkenin ismi Afrikalı orijinine uygun olarak Zaire Cumhuriyeti olarak değiştirilmiştir” (Mputubwele, 2003, s.273).

Dille ilgili yürütülen politika, dilin kendisiyle sınırlı değildir. Dilin doğal etkileri eğitim olanaklarını da etkilemektedir. 4’üncü Bölüm’deki Kamu İşçileri İstatistik Bilgileri (Tablo–3) tablosunda görüldüğü üzere, ülkede iyi gelirli bir işte çalışabilmek, sosyal statüsü yüksek meslek gruplarında yer alabilmek için temel ön şartlardan birisi iyi bir eğitimden geçmektedir. İyi bir eğitim de ancak Fransızca eğitim veren okullarda mümkündür. Dolayısıyla Fransızca öğrenmek toplumda iyi bir yer edinmek için zorunluluktur. Fransızca öğrenip iyi bir eğitim alan kişi toplumda iyi bir yer edinmekte; toplumda iyi bir yer edinmiş kişi Fransızcaya sahip çıkıp, Fransızcanın doğal savunucusu olmaktadır. Böylece Kongo toplumunda Fransızca bilen bir elit oluşmakta, bu dilin kullanımı bir üstünlük sebebi, bir cazibe kaynağı haline gelme aracı olmaktadır.

Dilin etkileri sadece sömürge dönemi ile sınırlı kalmamıştır. Dil beraberinde getirdiği kültür, eğitim ve ticari etkileriyle bazen sonsuza kadar sömürge devletlerinde iz ve sonuçları olabilecek bir sömürge aracıdır. Kongo’da yaratılan Fransızca etkisi, ülkenin pek çok alanda Belçika’ya ve Avrupa’ya bağlı kalmasına neden olmuştur. Sömürge devletleri de Afrika’da bıraktıkları en önemli izin dil olduğunun ve en kalıcı etkinin dil alanında olduğunun bilincindedirler. Dönemin Fransız Bakanı, Afrika’daki Fransızca konuşan eski sömürge devletlerinden birinde kendisine yöneltilen Fransa’nın en değerli sömürge mirası nedir sorusuna tereddütsüz “Fransız Dili” cevabını vererek (McNamara,1987, s.126) bu anlayışı tasdiklemektedir.

Bu yıllarda DKC’de dil konusunda görülen çeşitlilik ve zenginlik aynen din konusunda da mevcuttur. Ülkede çok sayıda yerel din bulunmaktadır. Sömürgeciliğin iki temel aracından diğeri olan dinin kullanılmasına da Kongo’da etkin bir şekilde şahit olunmuştur. Dil ve din unsurlarının sömürgecilikte kullanılmaları birbiriyle iç içe ve etkileşimli olmuştur. Belçika, Kongo’da sömürge idaresini kurabilmek ve dolayısıyla bu maksada yönelik dil ve din politikalarını uygulayabilmek için öncelikle misyonerleri kullanmıştır. Batılı misyonerler, Kongo’da yaşayan halk kitlelerinin din değiştirmelerine, bu büyük nüfusun Hıristiyanlığa inanmalarına var güçleriyle çalışmışlardır. Bu sayede, iki toplum arasındaki kültür, gelenek ve görenek farklılığına dayanan sosyal mesafeyi ortadan kaldırarak, bu cahil topluluğa istediklerini kabul ettirebilmeleri kolaylaşmıştır.

Kongo’da Protestan mezhebi faaliyet göstermişse de, Belçika hükümetinin asıl tercihi Katolikler yönünde olmuştur (Kadima-Nzuji, 1986, s.159). 1960 yılına

doğru Kongo'da Katolikler 669 misyon kurmuşlar ve yaklaşık 6000 Avrupalı bu misyonlarda görev yapar hale gelmiştir (Young, 1965, s.12). Bu rakam küçümsemeyecek kadar büyüktür. Belçika Brüksel'de yer alan Orta Afrika Kraliyet Müzesi'ndeki kayıtlar esas alındığında bu rakamın o dönem Kongo'da bulunan tüm Avrupalıların beşte birini teşkil ettiği görülmektedir (Kasım 2009). Bu misyonerler halkla en kolay teması sağlamak için pek çok yöntem geliştirmişlerdir. Kongo'da sosyal tesisler inşa etmişler, halkın kalbini kazanmayı hedeflemişlerdir. Ancak, D'Haenens'in de belirttiği gibi "Medenileştirme görevi misyonerlerce sadece din hedeflerine hizmet edecek okullar, hastaneler, kiliseler, vb. yapmak olarak kullanılmıştır" (D'Haenens, 1980, s.265). Daha çok toplumun büyük çoğunluğunu oluşturan kadın ve çocukların etki altına alınmasını hedefleyen bu misyonlarda çalışanlar el sanatları gibi meslek eğitimi (Braeckman, 1990, s.26) konusunda da yetişmiş kişilerdir. Aşağıdaki fotoğrafta misyonerlerce açılmış olan, Afrikalı kadınlara yönelik, dikiş-nakış kursundan bir görüntü yer almaktadır.

Resim2: Kongo'da Bir Rahibe Tarafından Yerel Halka Verilen Dikiş Nakış Kursu

Belçikalıların Kongo'daki dini faaliyetler konusundaki kat ettikleri mesafeyi günümüz istatistikî verileri de kanıtlamaktadır: Bugün, nüfusun % 80'inin dini olan Hıristiyanlık, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin en büyük dinidir (The CIA World Fact Book 2010, s.158). Afrikalı siyah adam, dinlerini de kabul ettikleri Belçikalıları kardeşi gibi kabul etmeye başlamış, sosyal mesafeler ortadan kalkmaya yüz tutmuş, sömürgecilik yolunda önemli bir engel ortadan kaldırılmıştır. Bir de buna dil köprüsü olarak yetiştirilmiş olan yerli elitin olumlu katkısı eklenince Belçikalıların Kongo'daki işi iyice kolaylaşmıştır.

6. İkinci Dünya Savaşı Sonrası Sömürgeciliğin Şekil Değiştirmesi

DKC resmi olarak 1960 yılında bağımsızlığını kazanmıştır. Ancak bu bağımsızlık daha çok semboliktir. Bilindiği gibi, ABD eski Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği ile birlikte II. Dünya Savaşı'ndan en kârlı çıkan ülke olmuş ve savaşı müteakip süper güç haline gelmiştir. Dünyadaki eski süper güçler bu savaş sonrası güçlerini kaybetmişlerdir. Almanya ve İtalya savaşı kaybeden devletler safında yer almışlar, İspanya iç karışıklıklardan dolayı güçsüzleşmiş, İngiltere ve Fransa ise ancak ABD desteği ile zafer kazanan devletler arasında yer alabilmişlerdir. Bu arada, Belçika ise bu savaşta Alman Orduları tarafından çok kısa bir sürede ele geçirilmiş, talan edilmiştir. Günümüzde Belçika şehirlerinin tarih ve mimarisinde bunun yansımalarını net olarak görmek mümkündür. Yukarıda sunulan Afrika Sömürge Haritası'nı incelediğimiz zaman 1885 yılı Berlin Konferansı'nda ABD'nin herhangi bir sömürge almadığı görülecektir. ABD açısından gelişen yeni dünyanın güç dengesinde bunu kabul etmek mümkün olmayacaktır. Bu durumda, ya ABD diğer ülkeler gibi aynı sömürge haklarından yararlanacak, ya da buna teknik olarak olanak sağlayan diğer yöntemler bulunacaktır. 1945 yılında San Fransisko Konferansı'nda alınan kararlar neticesinde Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın vesayet yönetimleri ile ilgili XI, XII ve XIII bölümlerinin geliştirilmesiyle dünya kamuoyunda sömürgecilğe bakış açısı değişmeye başlamış (Kozicki, 1958, s.387), geleneksel anlamdaki sömürgecilik anlayışında değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişim somut olarak kendini 1950'lilerin sonu ve 1960'ların başında göstermiştir. Sömürgecilik, kelime olarak literatürden kalkmış ama varlığını korumaya devam etmiştir. Hedef ülkelerin kaynaklarına ulaşmak için yeni yöntemlerin icadı gerekmektedir. Yeni anlayışların gölgesinde, yeni planlar gereği, Afrika'daki sömürge ülkelerinin hepsine çok kısa bir zaman periyodunda bağımsızlıkları verilmiştir. Haritası coğrafi ve sosyal gerçekler yerine geometrik şekillerce belirlenen pek çok yeni Afrika ülkesi oluşturulmuştur. Bu dönemde Kongo da bağımsız olmuştur. Afrika kıtası yeni dönemde Sovyet-ABD veya komünist-antikomünist güçler arasında yine bir mücadele alanı olmuştur. Bölge politikaları ve bölgedeki politik oyuncular değişmiş ancak temel anlayış sabit kalmıştır: Zayıf ülkelerin kaynaklarını ele geçirmek. Kongo bağımsız olduğunda, Belçika ve Batılı Güçler Kongo'nun etnik farklılıklarını Lumumba'nın ülkedeki, özellikle de maden bölgesi Katanga'daki otoritesini zayıflatmak için kullanacakları bir şans olarak görmüşlerdir. Maden bölgesi Katanga Mobutu Sese Seko kontrolüne geçince, Batılı Güçler Lumumba'yu katledip hemen yeni lideri desteklemeye başlamışlardır (Grovoqui, 2002, s.332). Müteakiben, ABD, Belçika, müttefikleri ve onların şirketleri Kongo'nun stratejik varlıklarına ve doğal kaynaklarına ulaşmak için Mobutu'yu desteklemeye başlamışlardır. Batılı güçler Kongo'nun sahip olduğu bu eşsiz madenleri ele geçirerek hammadde bakımından dönemin diğer kutbu Sovyetlere karşı üstün hale gelmişlerdir. Mobutu Güney Afrika'da başta Angola olmak üzere komünizm karşıtı gerilla hareketlerini desteklemek üzere ülkesinin askeri hava üsleri, eğitim alanları ve lojistik imkânlarını Batılı Ülkelere sunmuştur

(Grovgui, 2009, s.332). Buna karşılık olarak, Batılı Güçler Mobutu'nun doymak bilmez güç ve servet ihtiraslarını tatmin etmişlerdir. Sonuçta, Mobutu despotluk ve yolsuzluğun merkezi haline gelen bir lider olmuştur. Yani, DKC'nin yeni konumu büyük güçlerin bu ülkedeki kaynakları sömürmesini engellememiş, bilakis sömürünün boyutunu genişletmiştir denebilir. Bauer (1979), Amin (1971) ve Rodney (1982) gibi pek çok yazar, oluşan bu yeni dünya düzenini "yeni sömürgecilik" düzeni olarak tanımlamaktadırlar. Yeni süreçte, Batılı güçler Kongo'ya bağımsızlık vererek, kendilerini bu ülkedeki siyasi ve sosyal problemlerden de soyutlamayı başarmışlardır.

7. Sonuç

Uluslararası Kurtarma Komitesi'nin raporuna göre hâlen "Afrika'nın göbeğinde DKC'de yaşanmaya devam eden insanlık dışı savaşta 1998 yılı Ağustos'u ile 2007 yılı Nisan'ında 5,4 milyon kişinin öldüğü tahmin edilmektedir" (Deibert, 2008, s.63); ve yine bu ülkede 1996–2004 yılları arasında 36.000 kadına tecavüz edildiği raporlara geçmiştir (Baaz, 2009, s.495). 2010 yılında Kongo'da "ayda ortalama 45.000 kişi ölmeye devam etmektedir" (Lydia Polgreen, Congo's Death Rate Unchanged Since War Ended, <http://www.nytimes.com/2008/01/23/world/africa/23congo.html>). Sömürgecilik sonunda Kongo'da yaşanan sefalet, insan hakları ihlalleri, savaş ve vahşet göstermiştir ki, sömürgecilik hastalığına müptela olan Afrikalı ülkeler geçirdikleri bu dönemde ileriye yönelik pek çok problemi miras olarak almışlardır. Bağımsızlık ise mutlaka bedeli ödenmesi gereken bir olgudur. Hiç bir ülke bir başkasına bağımsızlığını karşılıksız olarak vermemekte, bağımsızlık ancak bedel karşılığında alınabilmektedir.

Günümüzde sömürgecilik rejimleri klasik anlamda uygulama alanlarını kaybetmiş ve tarihe gömülmüştür. Ancak insanoğlunun bencil doğası devam ettikçe, sürekli başka kaynaklara yönelme, sürekli başkalarını kendi uydusu haline getirme eğilimi hiç bir zaman sona ermeyecektir. İnsanoğlunun bu doğası ülke yönetimlerine de yansımıştır. Güçlü olanlar diğerlerini kontrol altına almaya, onları uydu olarak tutmaya devam etmektedir. Sömürgeciliğin günümüzde en yaygın olarak kullanılan şekli ekonomik bağımlılık yaratmak yöntemi ile uluslararası organizasyon veya şirketlerin kullanımı şeklinde kendini göstermektedir. Geçmişte sömürülen ülkelerin kaynaklarını doğrudan hedef alan batılı ülkeler günümüzde de bu kaynak taşıma işlemini özel şirketleri ile yapmaya devam etmektedirler. İngilizlerin kurduğu *Commonwealth* gibi uluslararası organizasyonlar ise bu taşıma bir nevi hukuki zemin hazırlamaktadır.

Belçikalıların Kongo'daki sömürgecilik yönetimlerinin temel hedefi Kongo'nun kaynaklarının taşınması ve kullanılması olmuştur. Kongo'dan taşınan bu kaynakların bugün Belçika'da yaşanan refah seviyesine ulaşılmasında önemli bir katkısı olmuştur. Bu nihai hedefe ulaşmak için Belçikalılar medeniyet götürme gerekçesiyle Afrika'ya girmişlerdir. Aradan bir buçuk asır geçmesine karşın Kongo'da medeniyet görmek mümkün değildir. Medeniyet gerekçesiyle girilen ülkede, başta misyonerler kullanılarak Fransızca dili hakim kılınmış ve halkın Hiris-

tiyanlaşması sağlanmıştır. Kongo'da oluşturdukları eğitim sisteminde yer bulabilmek için Fransızca öğrenmek, ülkede iyi bir iş bulabilmek için iyi bir eğitim ön şartı getirildiği için Fransızcanın ülkenin dili olma yolunda politikalar izlenmiştir. Fransızca bilenler Kongo'daki Avrupalı okullarda eğitim imkânına ulaşmış, iyi eğitim alanlar iyi işlerde çalışmış ve Kongo elitini oluşturmuştur. Oluşan bu elit de Fransızcanın ülkedeki savunucusu haline gelmiş ve 1960 yılında ülkenin resmi dili Fransızca olmuştur. İzlenen bir politika da ülke yönetiminde suni olarak oluşturulan Tutsi sınıfının ülkeye hakim kılınması olmuştur. Bu sınıf politikası sonradan ülkenin yaşayacağı sorunların da kaynağını teşkil edecektir.

Geçmişte sömürgecilik araçları olarak kullanılan araç ve metotlar günümüzde de önemini korumaktadır. Özellikle sömürü politikalarının kullandığı araçlardan dil önemini artırarak devam ettirmektedir. Dili dejenere edip, yok etme kritik sonuçlar doğurmaktadır. Dilin erozyona uğraması, kültürün ortadan kalkmasına neden olmakta, sonuçta bir milletin asimilasyonuna kadar gidecek sonuçlara varmaktadır. Bu kapsamda, Avrupa Devletlerinin göçmenlere yönelik politikalarında dikkati çeken en önemli husus da göçmenlere Avrupa dillerinin öğretilmesi politikasıdır. Bu politika, Avrupa'da televizyon yayını ve aynen sömürge yönetimlerinde olduğu gibi okullar ile desteklenmektedir. Çok küçük yaştan itibaren çocuklar okullarda Avrupa ülkelerinin dillerini öğrenmeye başlamakta ve kendi ana dilleri yok olmaya yüz tutmaktadır. Özellikle Almanya'da küçük yaşlarda Almancaya hakim olamayan öğrenciler daha ilkökulda tasnif edilmekte ve üniversiteye gitme şansları kalmamaktadır. Bu politikardan beklenen pratik sonuç bu göçmenlerin orta vadede asimile olarak "topluma entegre" olmasıdır.

Geçmişte etkin olarak kullanılan misyonerliğin bir metot olarak önemi azalmış bunun yerine hükümet dışı organizasyonlar yerini almıştır. Hükümet dışı organizasyon pek çok resmi organizasyonun yapamayacağı faaliyetleri rahatlıkla icra edebilmekte, hedef ülkelerde serbestçe faaliyet göstermektedirler. Metot olarak bir diğer değişkenlik arz eden husus ise internet ve TV gibi kitle iletişim araçlarının bu alanda yaygın kullanılmasıdır. Kitle iletişim araçlarıyla artık hedef ülkede istenilen etki yaratılabilmekte, hedef kitle istenilen politikaya uygun hale getirilebilmektedir. Kitle iletişim araçları eskiden misyonerlerin yaygın olarak icra ettikleri dil ve din politikalarına önemli oranda katkıda bulunmaktadırlar.

Kendi içinde birlik ve beraberliğini sağlayamayan ülkelerin ne kadar büyük toprak parçasına sahip olurlarsa olsunlar, ne kadar çok kaynağa sahip olurlarsa olsunlar çok kırılgan oldukları, küçücük bir dalgalanmada ülke bütünlüklerinin tehlikeye düştüğü görülmektedir. Sahip oldukları dil, din gibi zenginlikleri bir katma değer haline getiremeyen Kongo gibi ülkelerde, bu zenginlikler kendilerini hassas hale getiren ve kendilerine karşı kullanılan birer araç olmuştur. Hatta kendisinden çok küçük dış güçlerin bile politikalarına boyun eğmek zorunda kalmışlardır. Bu nedenle millet bütünlüğünü oluşturmak, bir devletin üzerinde durması gereken en önemli olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sömürgecilik döneminde kara Afrika'ya "medeniyet" getireceğini savunan güçlerin Afrika'da bıraktığı fakirlik, sefalet ve vahşetle karışık düşmanlık tohumları ders çıkarılması gereken bir husustur. Günümüzde de "demokrasi", "özgürlük" vb. pek çok terim gölgesinde ülkeler talan edilmekte, kaynaklarına el konmakta ve ölümler yaşanmaya devam etmektedir. Çoğu zaman sefalet yaşayan insanları umutlandırarak bu derece çekici kelime ve kavramlarla, insan toplulukları için pek çok tehlike tohumu atılmış ve pek çok toplum aynı sefaleti tekrar yaşamak zorunda kalmıştır. Kendi kaynaklarını kullanmaktan mahrum bırakılmış pek çok gelişmemiş ülke yine aynı zihniyetin kurbanı olmuştur.

Summary:

The Democratic Republic of Congo (DRC) is located in Central Africa. Belgium succeeded to control DRC for almost one century. Considering the population of one sixth of DRC's population and the size of one eighty of DRC's size, Belgians control over DRC was a success on their side. It was a prototype artificial state. After 55 years from its independence, being still its childhood phase, in 1885 the Powers recognized the King of the Belgians as the Sovereign of a personal State in Central Africa.

Berlin Conference (1885) was the meeting mainly for regulating European colonization and trade in Africa. At the conference, Africa was divided into parts and shared among Powers, mainly UK, France and Germany. The only remaining independent countries were Ethiopia and Liberia in Africa. Leopold formally acquired rights of the Congo territory at the Conference of Berlin in 1885. The leading players of the game selected Belgium since they thought that it was one of the appropriate players that they could control.

During these colonial days, there was a magic word: "Civilization". The western powers have used this word when explaining the reason of their presence in African countries. The word gives the impression of help and benevolent contribution. But the Belgian deeds and traces left DRC can not be explained with the civilization's dictionary meaning. One of the bad examples of the Belgian Policy in Congo was opportunities of education conditions of the Congolese during colonial times. During these years, Congolese were not accepted to European schools in Congo. During those years, it was very common for African students to be humiliated because of lack of hygiene and to be sacked from these schools.

The other instance is about Congolese incomes compared to Europeans. As a natural result of educational inequality in DRC, Congolese population had a lack of university degrees. And parallel to that deficiency, they had not chance to find good governmental jobs, which require certain level of education. They were generally working as workers in the European's controlled mines and other jobs. During these times a Congolese worker could make \$ 25 per month. When it is compared with that of Belgians in 1950 (\$ 5.346 GDP per capita), it is obviously that there was a huge gap in economic values of both societies.

Belgians initiated the colonization in Congo mostly by missionaries. Before starting to control masses, first of all they wanted to format the population, like the analogy of floppy disk. Like disks, Colonial powers were firstly formatting target population before processing. For this purpose, there used two main basic tools: religion and language.

Almost none of the 300 languages of Congo were written languages. Neither had DRC an education heritage of these spoken languages. Since its undeveloped structure, DRC's languages had no chance against French. In 1960, the first decision on language policy was adopting French as the official language. Belgians changed geographical locations' and the names of the people accordingly, e.g. Kinshasa became Léopoldville after Belgian's king name.

During XIX century, the bulk of DRC were indigenous believers. Western missionaries had a task to convert people to their religion, Christianity, and to break the ice in order to make the target population ready to accept what was imposed. Indeed, missionaries did excellent job in that manner. By 1960, the Catholics maintained more than 650 mission posts, manned by around 6000 European missionaries.

Having accepting their religion, Black Men considered them as brothers and sisters and trusted Belgians. They have had a big success and in 2009, nowadays Christianity is the majority religion in DRC, followed by about % 80 of the population.

After earning local's trust, Belgians started to ship Congo's enormous natural resources to Europe. DRC is a heaven of agriculture and mining. Wild rubber, cotton, oil palm and ivory can be cited as the best agricultural values of the Congo. The cotton zones cover the vast sections. The Congo is still the world's largest producer of cobalt ore.

1960 is the year that DRC gained independence. That is true to a certain extent but not literally. This was just the real-politic of post war (World War II). In order to give share new powers, emerged from War, the weak states were set up in Congo in order to access to resources easily and make the commercial companies freely act. During Lumumba, Mobutu, Kabila terms all the idea behind the scene was that. Big powers assisted whoever best supported their policy in there.

As a result, not only the Congolese have not been "civilized" in its real meaning, but the fights, wars and blood in there have never been stopped. More than thousands women are raped yearly and around 45000 people are dying due to war or famine each month.

Kaynakça :

- Akweenda, Sackey, International Law and the Protection of Namibia's Territorial Integrity, Kluwer Law International, Hauge, 1997.
- Amin, Samir, Neo-colonialism in West Africa, Monthly Review Press, Jan 1971.
- Baaz, Maria Eriksson, Why Do Soldiers Rape? Masculinity, Violence, and Sexuality in the Armed Forces in the Congo (DRC), International Studies Quarterly, 2009.
- Bauer, Péter Tamás, Dissent On Development, Library of Congress, USA, 1979.
- Braeckman, Colette, Gasibirege, Simon, Gerard, Jules, Kestergat, Jean, Vanderlinden, Jacques, Steen, Daniel Van Der, Verhaegen, Benoit, Willame, Jean-Claude, Congo-Zaire, GRIP Collection, Brüksel, 1990.
- Clark, Phil, In the Shadow of the Volcano Democracy and Justice in Congo, Politics Abroad, Kış 2007.
- Deibert, Michael, Congo: Between Hope and Despair, World Policy Institute, 2008.
- D'Haenens, Albert, 150 Years of Communities and Cultures in Belgium, Ministry of Foreign Affairs, Brüksel, 1980.
- Elliott, Y.William, Colonialism: Freedom, and Responsibility, Strausz-Hupe, Robert, Hazard, W.Harry, The Idea of Colonialism, Atlantic Books Publishing Co.Ltd., New York, 1958.
- Grovogui, Siba N., Regimes of Sovereignty: International Morality and the African Condition, European Journal of International Relations 2002; 8; 315, 2009.
- Huntington, Samuel, P., Who Are We, America's Great Debate, Free Press, Londra, 2005.
- Kadima-Nzuji, Mukala, The Belgian Territories in S.Gerard, Albert, European Language Writing in Sub-Saharan Africa, Vol.1, Akademia-i Kiado Budapest, Hungary, 1986.
- Kamwagamalu, Nkonkom, The Colonial Legacy and Language Planning in Sub-Saharan Africa: The Case of Zaire, Applied Linguistics, Vol 18, No , Oxford University Press, 1997.
- Kozicki J.Richard, The United Nations and colonialism, Strausz-Hupe, Robert, Hazard, W.Harry, The Idea of Colonialism, Atlantic Books Publishing Co.Ltd., New York, 1958.
- Lenin, Vladimir, Imperialism: The Highest Stage of Capitalism, Resistance Books, Newtown, Australia, 1999.
- Loomba, Ania, Colonialism-postcolonialism, Routledge Taylor&Francis Group, New York 1998.
- McNamara, Francis Terry, France in Black Africa, National Defence University Press Publications, Washington, DC, 1987.
- Mputubwele, Makim M., The Zairian Language Policy and Its Effect on the Literatures in National Languages, Journal of Black Studies, Vol. 34, No. 2 (Kasım 2003).

- Ngomba-Roth, Rose, *Multinational Companies and Conflicts in Africa*, Deutsche Nationalbibliothek, Hamburg, 2007.
- Phillipson, Robert, *The Linguistic Imperialism*, Oxford University Press, Oxford, 2003.
- Podar, Prem, Padke, Rajeev S., Jensen, Lars, *Postcolonial Literatures Continental Europe and Its Empires*, Edinburg University Press, Edinburg, 2008.
- Prashad, Vijay, *The Darker Nations*, Left Woods Books, New Delhi, 2007.
- Rodney, Walter, *How Europe Underdeveloped Africa*, Howard University Press, Washington D.C., 1982.
- Saleyhan, Idean, *Rebels Without Borders: Transnational Insurgencies in World Politics*, Cornell University Press, New York, 2009.
- Samarin, J. William, *Language in the Colonization of Central Africa, 1880–1900*, *Canadian Journal of African Studies / Revue Canadienne des Études Africaines*, Vol.23, No. 2 (1989), pp. 232–249.
- Shillington, Kevin, *Encyclopedia of African History, Volume I A-G*, Taylor&Francis Group, 2005.
- Sloan, R. Stanley, Sutter G. Robert, Yost, A. Casimir, *The Use of U.S. Power: Implications for U.S. Interests*, Institute for the Study of Diplomasi, Washington D.C., 2004.
- The CIA World Fact Book 2010*, Central Intelligence Agency, Congo, Democratic Republic of the, Skyhorse Publishing Inc., New York 2009.
- Wehmeier, Sally, *Oxford Advanced Learner's Dictionary*, Oxford University Press, Sixth Edition, 2000.
- Wolny, Philip, *Colonialism: A Primary Source Analysis*, The Rosen Publishing Group, New York, 2005.
- Wright, Sue, *Community and Communication, The Role of Language in Nation State Building and European Integration*, Cromwell Press Ltd., 2000.
- Young, Crawford, *Politics in the Congo: Decolonization and Independence*, Princeton University Press, 1965.

Elektronik Kaynakça:

- Fage, J.D., Roland, Oliver, *The Cambridge History of Africa, Volume 7*, s. 476, www.books.google.be, 12 Şubat 2010.
- Graham, Declan, *ColonialAfrica 1914 Haritası*, 31 Aralık 2006, www.nationmaster.com/encyclopedia/Image:ColonialAfrica-1914.png#file, 25 Ağustos 2010.
- Harms, Robert, *The End of Red Rubber: A Reassessment*, *Journal of African History*, XVI, 1975, s. 73 (www.jstor.org), 13 Aralık 2009.
- Maddison, Angus, *Belgian Economy Stats*, www.nationmaster.com/graph/eco_gdp_per_cap_in_195-economy-gdp-per-capita-1950, 03 Ocak 2010.
- Polgreen, Lydia, *Congo's Death Rate Unchanged Since War Ended*, <http://www.nytimes.com/2008/01/23/world/africa/23congo.html>, 06 Mayıs 2010.

Sömürge Devletlerinin Kullandığı Sömürgecilik Araç ve Metotları
Vaka Analizi: Belçika Krallığı'nın Kongo'daki Sömürge Dönemi

Polgreen, Lydia, Congo's Riches, Looted by Renegade Troops, Kasım 15, 2008, www.nytimes.com/2008/11/16/world/africa/16congo.html, 06 Aralık 2009.
Yager, Thomas R., The Mineral Industry of Congo (Kinshasa), s. 1, 2008, <http://minerals.usgs.gov/minerals/pubs/country/africa.html#cg>, 15 Mayıs 2010.

NOT: Makaledeki fotoğraflar, Brüksel'deki Orta Afrika Kraliyet Müzesi'nde sergilenen orijinal fotoğraflardan çekilmiştir, Brüksel, Ekim 2009.

Ülke Savunmasında Deniz Yolu Ulaşımının Öneme Bir Örnek: Balkan Harbi'nde Osmanlı İmparatorluğu'nun Deniz Yolu Ulaştırması

An Example on the Importance of the Marine Transportation
for the Defence of a Country: Marine Transportation
of the Ottoman Army in the Balkan Wars

Bülent DURGUN *

Öz:

Çok geniş bir coğrafyaya yayılmış bulunan Osmanlı İmparatorluğu büyük bir insan ve lojistik kaynağa sahiptir. Sahip bulunduğu bu kaynaklar ve Almanya ile birlikte yapılandırılmış olduğu silahlı kuvvetler ile Balkan Savaşları başlamadan önce çok güçlü bir görüntü oluşturmuştur. Bu nedenle Avrupalı devletler savaşın sonucu ne olursa olsun sınırların değişmeyeceğini savaşın başında garanti etmişlerdir.

Ancak savaşın başlaması ile birlikte Osmanlı İmparatorluğu sahip olduğu kaynakları hareket alanına sevk edememiştir. Stratejik intikalin en önemli unsuru olan deniz yolunun Ege'de kapalı olması ile Marmara ve Karadeniz'de kullanılan ulaşırma vasıtalarının nitelik ve nicelik olarak yetersiz kalması sevkiyatın aksamasının en temel nedenlerinden birisini oluşturmuştur.

Uygun kullanılamayan deniz yolu ulaştırması, doğrudan doğruya Osmanlı İmparatorluğu'nun savaşı kaybetmesinin, dolaylı olarak da beklenmeyen bu yenilgi karşısında sınırların korunması konusunda Avrupa'nın vermiş olduğu garantiyi geri çekmesinin sebeplerinden birisi olarak karşımıza çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı İmparatorluğu, Balkan Harbi, Deniz Yolu Ulaştırması, Bahriye, Seyrisefain, Şirket-i Hayriye.

Abstract:

The Ottoman Empire, extended on a wide geography, had a huge hinterland accumulated with personnel and logistics resources. Having vast resources and reorganised army by the German officers/officer-corps, the Ottoman Empire had been considered very powerful by the European countries. On account of this consideration, they had guaranteed the protection of the boundaries regardless of consequences of the Balkan Wars.

* Dr.Ulş.Yb., K.K.K. Ulş., Per. Okl. ve Eğt. Mrk. K.lığı, e-posta: b_durgun@hotmail.com.

With the outbreak of the war, the Ottoman Empire could not deploy its resources to the battlefield. The hinderance of maritime lines in the Aegean Sea by the Greek Navy and insufficient quantity and quality of vessels used in Marmara and Black Sea's were the most important reasons of the unsuccessful deployment

Improper or non usage of the maritime transportation by the Ottoman Empire was one of the most important factors contributing to the lose of war thus the withdrawal of the guarantee on the borders by the European states.

Keywords: *Ottoman Empire, Balkan War, Maritime Transportation, Navy, Seyri-sefain, Şirket-i Hayriye.*

Giriş:

Osmanlı İmparatorluğu'nun "Hasta Adam" olarak değerlendirildiği dönemde, "Hasta Adam"ın yok olması ile geride kalanların paylaşılması "Doğu Sorunu"nun esasını teşkil etmektedir. Bütün XIX. yüzyıl "Hasta Adam"dan kalanlardan en büyük payı alabilmek için İtalya dahil Avrupa Devletlerinin mücadelesine sahne olmuştur. Mücadele boyunca bu paylaşımı kendi çıkarlarına göre biçimlendirmek işini üstlenen ülkeler göreceli koşullara bağlı olarak değişmiş, Osmanlı İmparatorluğundan en büyük payı alacağını uman bir ülke, belli bir dönemde dağılmanın en büyük destekleyicisi gibi görünürken, bir başka dönemde, değişen koşulların sonucu olarak, Osmanlı İmparatorluğu'nun "birliğini" koruma çabalarının en büyük yardımcısı olmuştur (Kurmuş, 1982, s. 12).

Balkan Savaşlarından önce "Doğu Sorunu" Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa'daki topraklarını paylaşmak olarak ele alınmıştır. Balkan Savaşlarından sonra "Doğu Sorunu" olarak adlandırılan Türkiye üzerindeki rekabet, gerçek anlamda Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarını paylaşmaktan ziyade ekonomik çıkar alanlarında söz sahibi olma şeklinde ortaya çıkmıştır. Bunu sağlamak için emperyalist ülkelerin "milletlerin kendi kaderini tayin hakkı" söyleminin arkasına saklandıklarını görmek mümkündür (Harris, 1913, s. 113, 116; Gordon, 1922, s. 144).

XIX. yüzyıldan itibaren devam eden bu rekabetin en ezici şekilde cereyan ettiği sektörlerden bir tanesi de Ulaştırma sektörüdür. Kapitülasyonlar sayesinde yabancılar bu rekabette büyük bir üstünlüğe sahip olmuşlardır.

İmparatorluk sınırları içinde yaşayıp özellikle ticaret ve ulaşım sektörlerinin baş aktörleri olan azınlıklar XVIII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren bu durumdan rahatsızlık duymaya başlamışlardır. Kapitülasyonların kendi çıkarlarını engellemesinden kurtulabilmek için çareyi kapitülasyonların getirdiği ayrıcalıkların içine kendilerini dahil etmekte bulan azınlıkların kısa sürede uyruk değiştirmek suretiyle bu engeli aştıkları görülmüştür. "Yine XVIII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı İmparatorluğunun dış ticaret açığını kapatma çabası ile Avrupalının "deniz ticareti tekelden" kurtulma uğraşlarından özellikle Karadeniz ticare-

tinden sorumlu olan Rum gemiciler yararlanmış ve bu da daha sonraları Yunan bayrağının Akdeniz'de ticaret yaptığı görülen ikinci veya üçüncü bayrak olmasını sağlamıştır. Öte yandan Küçük Kaynarca Antlaşması Rum tüccarı Rusların hizmetine sokmuş ve böylece Rusların koruması altına giren Rumlar, Rusların konsoloslüğünü yaparak veya konsolosluklarında görevlendirilmek suretiyle bu imtiyazlara sahip olmuşlardır. (Durgun, 1998, s. 44)

Fransız tacir ve gemicileri Doğu Akdeniz'deki konumlarını Fransız devrimin yol açtığı çalkantılar ve Napolyon savaşları dolayısıyla kaybetmişlerdir. İmtiyazlardan istifade eden Rum armatörler ise Doğu Akdeniz'de Fransızlardan boşalan yeri doldurarak XIX. yüzyıl başlarından itibaren önemli bir ekonomik güç teşkil etmişlerdir (Tezel, 2002, s. 65-66).

“...Avrupa sermayesi ulaştırma alanına yaptığı yatırımlarla da büyüyen ticaret olgusunu olanaklı kılacak fizik altyapıyı da geliştirmeye çalışmıştır. Osmanlı ekonomisinin ulaştırma sektörü de kesin bir yabancı denetimine girmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun dış ticaretindeki ülkeaşırı deniz taşımacılığı tamamen yabancıların denetiminde olduğu gibi, ülkenin limanları arasındaki taşımacılıkta Osmanlı bandıralı gemilerin payı pek azdır. 1911 yılında, Osmanlı limanlarında yapılan yükleme ve boşaltmaların % 90'ı yabancı gemilere aittir. Liman kentlerini geliştiren de Avrupa sermayesi olmuştur. İstanbul, İzmir, Beyrut ve Selanik'te yabancı şirketler rıhtım, elektrik, havagazi, su, tramvay tesisleri kurmuş ve işletmiştir... (Tezel, 2002, s. 87)”.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşıldığı gibi Osmanlı İmparatorluğu Balkan Harbi'ne girerken, deniz yolu ulaştırmasında, diğer ulaştırma çeşitlerine kıyasla yabancılara ve azınlıklara daha fazla bağımlı kalmıştır (Ahmet Muhtar, 1909, s. 554-569).

Bu çalışmada, deniz yolu ulaştırmasında yeteri kadar öz kaynaklarla desteklenemeyen Osmanlı Ordusu'nun bu alandaki çözüm arayışları ve deniz yolu taşımacılığındaki yetersizliğin Balkan Harbi'nin sonuçlarına etkileri incelenecektir. Literatür taramasının yanı sıra salnameler ve Genkur. ATASE Bşk.lığı Arşivi'nde yer alan belgelerin incelenmesi ile hazırlanan çalışma, Balkan Harbi'nde Osmanlı İmparatorluğu'nun Ulaştırma Hizmetlerinin Genel İşleyişi, Denizlerde Üstünlük Mücadelesi ile Osmanlı Ordusu ve Deniz Yolu Ulaştırmasının Kullanımı alt başlıklarından oluşmaktadır.

Balkan Harbinde Ulaştırma Hizmetlerinin Genel İşleyişi:

Harekat alanının lojistik olarak desteklenebilmesi için Osmanlı Ordusu'nun ülkenin diğer bölgeleri ile bütünleşmesi gerekmiştir. Bu maksatla Osmanlı Ordusu'nun ulaştırması üç seviyede ele alınmıştır. Bunlar yurtiçi bölgesinden menzil

sahasına kadar yapılan ulaştırma faaliyetleri, menzil sahasından ordu bölgelerine ve cephe kolordularının gerilerinde kurulan ambar ve depolara yapılan taşımalar ve son olarak da bu ambar ve depolardan kullanıcı birliklere yapılan dağıtım hizmetleri olarak ele alınmıştır (Alasya, 1993, s. 273; Alpmansu, Özen ve Hünöglü, 1995, s. 50).

Yurt içi bölgesinden menzil sahalarına kadar yapılan taşımalar esas itibari ile stratejik yığınaklanmanın temelini oluşturmaktadır. Bu taşımalar deniz ve demir yolu ile icra edilmektedir. Stratejik yığınaklanmanın amacı; hareket başlamadan önce komutanın, kuvvetinin çoğunu toplamak suretiyle sefer planının uygulanması için en uygun düzenin alınmasını sağlamaktır (Belendir ve Turan, 1983, s. 49). Stratejik yığınaklanma ise; harekate dahil olması ile sonuca etki edecek birliklerin, hareket etkinliğini kaybetmeden yer değiştirmesini sağlamaktır. Dolayısı ile Anadolu'da konuşlu birliklerin veya oluşturulacak birliklerin deniz yolu ile Balkan Harbi hareket bölgesine intikalleri stratejik yığınaklanma kapsamında yapılan stratejik intikalleri oluşturmuştur.

Stratejik yığınaklanma kapsamında menzil bölgelerine deniz ve demir yolları ile getirilen birlikler hareket bölgelerine ise demir yollarıyla veya yaya yürüyüşlerle intikallerini tamamlamışlardır. İkmal maddeleri ise ordu bölgelerine ve cephe kolordularının gerilerinde kurulan ambar ve depolara ya demir yolu ile ya da menzil ulaştırma birlikleri tarafından taşınmışlardır.

Depolara ulaştırılan ikmal maddelerinin, buralardan birliklere ulaştırılması ve dağıtılması için kolordularda bulunan ulaştırma taburlarından istifade edilmiştir. Bu taburlar, erzak ve cephe kolları vasıtası ile ikmal maddelerini tümenlerin dağıtım yerlerine kadar götürmüşlerdir. Tümen dağıtım yerlerine ulaştırılan ikmal malzemeleri birliklerin buralara gönderdikleri ikmal araçlarınca alınmıştır (Alasya, 1993, s. 273).

Denizlerde Üstünlük Mücadelesi ve Osmanlı Donanması:

Stratejik yığınaklanmanın temelini oluşturan ulaştırma hizmetinin en önemli unsurunu deniz yolu ulaştırması oluşturmaktadır. Balkan Harbi'nin Seferberlik Planlarında özellikle redif birliklerinin deniz yolu ile taşınması ve Rumeli'nde konuşlu bulunan birliklerin Anadolu'dan ikmal edilmeleri planlanmıştır. Ancak bu nakliyatın ulaştırma işleri barıştan itibaren düzenlenmemiştir (Yavuz, 2006, s. 383). Bu düzensizlik nedeniyle başta seferberlik nakliyatı olmak üzere deniz yolu ulaştırması işlerinde aksaklıklar oluşmuştur (Erickson, 2003, s. 211; Belendir ve Turan, 1983, s. 72, 73).

Örneğin 10. Kolordu, Balkan Harbinin başlaması üzerine Erzincan'dan İstanbul'a kara, demir ve deniz yolları ile yapılan intikal sonunda ancak İkinci Çatalca Muharebesinden önce gelebilmiştir (Görgülü, 1993, s. 32). 5 numaralı projeye göre Şark ve Garp Ordularının yığınak bölgelerine bulundurma istenen kuvvet (Özatalay, 1993, s. 383) (Şark Ordusu 801277 ve Garp Ordusu 288606 mev-

cudunda) ile Garp Ordusunun ikmal eratinın İzmir ve dolaylarından gemilerle Selanik'e taşımalarının planları yürürlüğe hiç konulamamıştır. Harekatın sonuna kadar düzeltilmesi mümkün olmayan bu hatalar önce seferberliğin daha sonra da harekatın başarısızlıkla sonuçlanmasının en önemli sebeplerinden birisini oluşturmuştur (Karatamu, 1971, s. 283, 480, 481)¹.

Bu plansızlık ve tedbirsizlik öyle bir seviyeye ulaşmıştır ki deniz yolu nakliyatının korunmaya ihtiyaç duyacağı Harbiye Nezareti'nce düşünülmemiştir bile (Hallı, 1993, s. 230). Oysa ki taşımanın yapılması için öncelikle deniz üstünlüğü ele geçirilmelidir. Bunun için de küçük, idame edilebilir ve etkin bir donanmaya sahip olunmalıdır. Haris 1913 yılında Osmanlı hükümetinin barışı sağlamak ve korumak için ordusunun farkına varmasını, küçük ancak etkin bir donanmaya sahip olarak mutlaka uluslararası ittifaklar geliştirmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Yerel çatışmalar için iyi eğitilmiş ve donanımlı bir ordunun gerekliliğini gündeme getiren Haris, saygın bir donanmanın Akdeniz'de güç dengesini lehlerine değiştirerek, devlet adamlarına etkili ittifaklar oluşturmak için imkan sağlayacağını ifade etmektedir. (1913, s. 116)

İyi donatılmış bir orduda olduğu gibi, etkin bir donanmanın da ihtiyaç duyduğu ilk şey her zaman para olmuştur (Creveld, 1986, s. 8). Stephane LAUZANNE'e göre "Savaş iki şeyden ibarettir: Güçlü bir maliye ve güçlü bir moral..." (1990, s. 72). 1881 yılında iflas eden Osmanlı İmparatorluğu'nun ise en fazla sıkıntı çektiği konu para bulmak olmuştur (Ahmet İzzet Paşa, 1992, s. 132; Mahmut Muhtar Paşa, 2007, s. 24; Tutel-a, 1997, s. 113). Osmanlı İmparatorluğu Donanması'nın bütçesi yiyecek, maaş ve diğer masrafları karşılamaya ancak yeterken, Balkan Savaşları öncesinde İngiltere, Fransa ve Rusya gibi ülkeler donanmalarına Osmanlı İmparatorluğu'ndan en az 12-13 kat daha fazla yatırım yapmışlardır. (Karatamu, 1971, s. 479)

1897 Türk-Yunan Harbi'nde ortaya çıkan ve daha sonra 1911 yılındaki Türk-İtalyan Harbinde (İnci, 1952, s. 1-2; Şıvgın, 2006, s. 142) eksikliği iyiden iyiye hissedilen güçlü bir donanmaya olan ihtiyaç, İmparatorluk yöneticilerini donanmayı güçlendirmek üzere çeşitli önlemler almaya yöneltmiştir. Bu kapsamda öncelikle İngiliz uzmanlardan istifade edilmiştir. Osmanlı İmparatorluğu Kara Kuvvetlerinde Alman ekolüne yer verirken (Sabah, 28 Teşrinievvel 1912, s. 4), diplomatik alanda İngilizleri küstürmemek için böyle bir usule müracaat etmiştir. Dünyanın en üstün donanmasına sahip olmayı hedefleyen İngiliz amiraller ise ürettikleri projelerde ve tesis ettikleri eğitim sisteminde Osmanlı Donanmasının gelişmesinden daha çok oyalanmasını hedeflemişlerdir. Bunun sonucu olarak Osmanlı Donanması şekilci ve yetersiz personel ile 10.000 tonluktan fazla olmayan gemilerden oluşturulmuştur. Ayrıca bakımsız durumda bulundurulmuş bu gemile-

¹ Erikson bazı adalardan deniz yolu ile yapılan asker tahliyesini başarı olarak nitelendirmektedir (2003, s. 159).

rin onarılması ile ilgili hiçbir girişimde bulunulmamıştır. (Düzcü, 2009, s. 6; Donbaloglu, 2007, s. 41; Güneş, 1990, s. 90; Esenyel, 1995, s. 130; Karatamu, 1971, s. 479)

6 Ocak 1912 tarihinde Osmanlı Mebusan Meclisi daha güçlü bir donanma için hazırlanan donanma projesini onaylayarak, beş yıl içinde 18 milyon lira tutarında bir harcamayla 6 dretnot, 4 büyük muhrip, 20 destroyer, 6 denizaltı, birer tane ana gemisi, kurtarma gemisi, onarım gemisi, okul gemisi, lâğım gemisi ve dört havuza sahip olmayı öngörmüştür (Hayta, 2006, s. 260). Halk arasında da gelişen Donanmanın güçlendirilmesi duygusunun karşılığı olarak kurulan *Donanma-yı Osmani Muavenet-i Milliye Cemiyetince* halktan 2 milyon altın toplanmıştır (Özcelik, 2000, s. 159; Esenyel, 1995, s. 130).

Sanayi devrimini kaçırın Osmanlı İmparatorluğu'nda toplanan paralarla modern anlamda içten yanmalı motorlu, hızlı ve silah sistemleri gelişmiş gemi üretiminin yapılabileceği bir tersane bulunmamaktadır (Ökçün, 1984, s. 183:186). Bu nedenle Donanmanın ihtiyaç duyduğu silah, araç ve gerecin tedariki ve bu gemilerin yedek parçalarının idamesi konularında Osmanlı İmparatorluğu Avrupa devletlerine bağımlı kalmıştır. Büyük fedakarlıkla tahsis edilen ödeneklerle bile, kuvvetli bir donanmanın tesis edilebilmesi Avrupalı devletlerin uygun görmesine bağılı kalmıştır (Karatamu, 1971, s. 479).

Bu şartlar altında gemilerin tedariki için Avrupa'ya başvurulmuştur. Averoff Zırhlısını beğenmeyen tedarik heyetinin, Avrupa'ya verdiği siparişler sonucu iki adet eski zırhlı ve 4 adet muharip gemi tedarik edilmiştir.² Diğerleri tezgahta üretimde iken Balkan Savaşı patlak vermiştir (Esenyel, 1995, s. 130).

1912-1913 Balkan Savaşı'nda Barbaros Hayrettin ve Turgut Reis muharebe gemileriyle Mesudiye ve Asar-ı Tefvik muharebe gemileri Türk Donanması'nın ana kuvvetini oluşturmuştur. Bu kuvvete Sultanhisar sınıfı dört torpidobot da katılmış ayrıca 1912 yılı ortalarında iki muharip tümen eklenmiştir ki; bu tümenlerden birincisini Berk-i Satvet torpido kruvazörü, Yedigâr-ı Millet, Muavenet-i Milliye, Taşoz ve Basra muhripleri, ikincisini ise Mecidiye Kruvazörü, Numune-i Hamiyyet, Gayret-i Vatanîye, Yarhisar ve Samsun muhripleri oluşturmuştur (Karatamu, 1971, s. 477).³

Gemi tedariki yönünden Avrupaya bağımlı kalan ve para sıkıntısı içerisinde bulunan Osmanlı İmparatorluğu denizlerde üstünlük kurmak konusunda İngiltere, Fransa ve İtalya ile bir donanma yarışına girememiştir. Yarış Yunanistan ile II. Meşrutiyetin başlangıcından itibaren Ege Denizi'nde üstünlük kurmak üzeri-

² Ayrıca bkz. *Balkan Harbinde Osmanlı Donanmasının Deniz Muharebeleri*, Deniz Basımevi, İstanbul, 1981, s. 9-13.

³ 1910-1912 yıllarında Türk Donanmasında yer alan gemiler ve özellikleri için ek:10'a bakınız.

ne yapılmıştır (Hayta, 2006, s. 259). Çünkü Balkan ülkelerinden ancak Yunanistan kayda değer bir donanma bulundurmıştır. Savaş başlangıcında 10.000 tonluk yeni Averov zırhlısı, beşer bin tonluk ve 17 mil süratinde 3 zırhlı ve 12 yeni muhripden (30.000 tonluk) oluşan Yunan donanması, Osmanlı donanmasından sayı ve ton itibarıyla zayıf bir görüntü sergilemesine rağmen, yenilik ve sürat bakımından donanma yarışında öne geçmiştir (Esenyel, 1995, s. 130). Osmanlı donanmasındaki gemilerin çoğunun tamire ve onarıma muhtaç olması Yunan donanmasının elini kuvvetlendiren başka bir etken olmuştur (Hayta, 2006, s. 260). Bu yarışın sonucunda Osmanlı İmparatorluğu ancak Karadeniz'de ve Marmara Deniz'inde deniz hakimiyeti tesis edebilmiştir. Ege Denizi'nde güçlü Yunan filosuna karşı Osmanlı Donanması, Hamidiye zırhlısının dışında varlık gösterememiştir (Karatamu, 1971, s. 467, 468, 477, 481; İnci, 1952, s. 74-75; Aybars, 1995, s. 76).

Bu sayede Yunan Deniz Kuvvetlerinin hazırladığı taarruzi plan başarılı bir şekilde uygulanma imkanına kavuşmuştur (Tanin, 1 Teşrinisani 1912, s. 3). Plana uygun olarak belirlenen hedef en kısa sürede Ege denizinde hâkimiyet sağlamaktır. Yunan Donanması savaşın başında hazırlanan hareket planlarına uygun olarak;

- Osmanlı Devleti'nin savaştaki deniz ulaşırma yollarını kapatmış,
- Osmanlı donanmasını Çanakkale'de kapalı bırakmış,
- Ege adalarını teker teker ele geçirmiş,

- Makedonya'daki Osmanlı kuvvetlerinin denizden geçen seferberlik yığımlanma nakliyatı ile ikmal yollarını engellemiştir (Bostan, Kurumahmut ve diğerleri, 2003, s. 123-279; Saraçoğlu, 2006, s. 123-127; Yavuz, 2006, s. 384; Hall, 2002, s. 133; Hayta, 2006, s. 261; Erickson, 2003, s. 50).

Richard C. HALL'a göre, Ege ve Adriyatik'te kurulan deniz üstünlüğü sayesinde Yunan donanması, Osmanlı İmparatorluğu'nun 400.000 kişilik bir orduyu harekata sokmasını engelleyebilmiştir (2003, s. 23).

İtalyanların muhtemel bir taarruzuna karşı donanmayı Çanakkale'de tutmayı planlayan (Yavuz, 2006, s. 383) Osmanlı Bahriyesinin 11 Aralık 1912 tarihine kadar ki hareketi;

- Türk Karadeniz limanlarından ve Köstence'den yapılan nakliyatın korunması;
- Bulgar limanlarının abluka ve bombardımanı;
- Çatalca mevziindeki kuvvetlerin yanlarına, Karadeniz ve Marmara kıyılarından yapılan ateş desteğiyle yardımda bulunmak olmuştur.

Daha sonra Karadeniz limanlarından ve Köstence'den yapılan nakliyat aralıksız olarak himaye edilmiş, Bulgar limanları abluka altına alınarak bombardımana tutulmuştur. Böylece Bulgar Deniz Kuvvetlerinin taarruzi hareketi önlenmiştir.

Harekata kadar planlanmamış ve eğitimi yapılmamış olmasına rağmen, Çatalca mevziindeki Osmanlı kuvvetleri her iki yandan donanma ateşleriyle ve sürekli olarak başarılı bir şekilde desteklenmiştir.

Türk Donanması ile Yunan Donanması arasında meydana gelen İmroz ve Mondros muharebelerinden sonra, mütarekenin yapıldığı 16 Nisan 1913 tarihine kadar Türk Donanmasının başlıca hareketi ise, 8 Şubat 1913'teki Şarköy çıkartması ve aynı zamanda Bolayır hareketini desteklemek ve Mart sonlarından Nisan ortalarına kadar Çatalca Muharebelerine katılmak olmuştur. Bunlardan birincisi, Bolayır'daki Türk taarruzunun daha önceden başlamış ve bir çıkarma için gereken hazırlıkların sağlanamamış olmasından dolayı sonuçsuz kalmıştır. Buna rağmen gerek çıkarmada, gerekse Bolayır cephesine nakli istenen çıkarma kuvvetlerinin bir kayba uğramadan tekrar gemilere bindirilmesinde Donanma ateşinin etkisi olmuştur. İkincisinde, mütarekenin sonuç vermemesi üzerine yeniden başlayan Çatalca muharebelerinde, Donanma ateş desteğine 13 Nisan 1913 tarihine kadar devam etmiştir. İki gün sonra mütarekenin imzalanmasıyla bu hareket sona ermiştir. Bu hareket esnasında, Karadeniz'de Pondima'ya bir müfrezenin çıkarılması, üstün kuvvetler karşısında bu müfrezenin başarıyla geri alınması ve Köstence'den yapılan nakliyatın pürüzsüz olarak devam ettirilmesi, donanmanın diğer hareketleri olmuştur (Karatamu, 1971, s. 481).⁴

Osmanlı Ordusu ve Deniz Yolu Ulaştırmasının Kullanımı:

Çok geniş bir alana yayılan Osmanlı İmparatorluğu'nun kaynaklarının ihtiyaç duyulan noktalara aktarılması, ulaştırma vasıtalarının etkin şekilde planlanması ve kullanılmasını gerektirmiştir. Üç tarafı 8600 deniz mili uzunluğundaki denizlerle çevrili olan Osmanlı İmparatorluğu için deniz yollarının kullanımı bir zorunluluk olmuştur (Karatamu, 1971, s. 467, 468). Seferberlik planlarına göre Trakya bölgesinde Doğu Ordusu ve Batı Rumeli'nde Batı Ordusu olmak üzere iki ordu kurulması planlanmıştır. Doğu Ordusu'nun lojistik kaynaklarını İstanbul bölgesi ile Anadolu'nun kuzeyinde, Karadeniz kıyısındaki şehirler oluşturmuştur. Batı Ordusu'nun kaynaklarını Selanik, Manastır, Üsküp, İşkodra ve Yanya vilayetleri ile Anadolu'nun Ege Denizi kıyılarında bulunan şehirler oluşturmuştur (Alasya, 1993, s. 31, 32; Belendir ve Turan, 1983, s. 72). Ayrıca Avrupa'dan getirilecek kadro ve ikmal maddelerinin sevki için Köstence limanından yapılacak nakliyatlar Osmanlı İmparatorluğu açısından büyük önem taşımıştır. Buradan özellikle toprak, topçu hayvanı ve top mühimmatı getirilmiştir (ATASE Arşivi Kls. 80, Dos. 29, Fih.24-01; Kls. 81, Dos. 33, Fih.05-05.)

⁴ Ayrıca bk. M. Kadri Alasya, *Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi Balkan Harbi Şark Ordusu İnci Cilt İnci Kitap Birinci Çatalca Muharebesi*, İkinci Baskı, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1993, s. 31-32.

“17 Teşrini Sani 1328

Başkumandanlık Vekaleti Celilesine

Sahra topçusu ikinci kabile mühimmatı hamalen (yükü olarak) Köstence'den gelen Midhat Paşa vapuru ile (12) adet Şınaydır dağ topu ve (14.000) atım sahra mühimmatı ve 7,8 santimetrelik Mantellilere mahsus (45.000) şarapnel tapası ve (6.000) mitralyöz şarapneli ve (336) adet hafif cephane arabası ve bir miktar balon mühimmatı gelmiş ve tahliye edilmekte bulunmuştur. Toplar ... efrada ... ve derdest-i ihzar bulunan mühimmat ile Umum Topçu Kumandanlığı'ndan eş'ar vechile Sirkeci'den yirmibeş vagonluk bir kabile-i muntazama vücuda getirilerek her an sevk ve tahrike müheyya (amade) bulundurulacaktır. Mantelli tapalarından ağır topçuya ait olanların dahi hitam-ı tahliyeye müteakip sevki maruzdur. (ATASE Arşivi Kls.80, Dos. 30, Fih.1-6)”

Ege Denizi'nde, Yunanlıların üstünlüğü ele geçirmesi ile Yunan Harekat Planlarında yer alan Osmanlı İmparatorluğu'nun birlik kaydırma ve ikmal faaliyetleri yönünden Anadolu ile bağlantısının kesilmesi hedefi gerçekleşmiştir (Yaşar ve Kabasakal, 1993, s. 705: 707).

Bu durum Osmanlı subaylarını yol olmayan yerlere araç planlamak veya demiryollarında tren kabiliyetinin üstünde katar planlamak gibi gerçekçi olmayan planlamalar yapmaya zorlamıştır (Özatalay, 1993, s. 52). Benzer bir şekilde lojistik ikmal akışı kesilen Batı Ordusu, yerel halkın yaşam kaynaklarına zorla el koymak mecburiyetinde kalmıştır. Elde ettiği bir avuç buğday veya mısırın karşılığında ise halkın nefretini kazanmıştır (Cesur, 2008, s. 52).

Donanmanın desteği altında Karadeniz limanlarından ve Köstence'den yapılan nakliyatın barıştan itibaren düzenlenmemiş olması nedeniyle deniz yolu ulaştırma işlerinde karışıklıklara neden olmuştur. Bu da başta seferberlik nakliyatı olmak üzere deniz yolu ulaştırması işlerinde aksaklıklara neden olmuştur (Hallı, 1993, s. 230).

Yukarıda da açıklandığı gibi Osmanlı İmparatorluğu'nun kıyıları arasında yapılan deniz yolu taşımacılığı yabancı şirketler tarafından yürütülmüştür. Eser Tutel, Meşrutiyet Döneminde deniz nakliyatı ile ilgili duruma şu örneği vermektedir:

...Bugün, Trabzon'dan İzmir'e kadar bir gezinti yapmak lazım gelse, insan muhtelif milletlere mensup bir çok vapurlara başvurmaya mecbur kalacağı halde Osmanlı bayrağını hamil biricik vapura binmek nasip olmaz (1997-a, s. 113).

Ticaretin bu bölümünde tekel olan özellikle başta Rum asıllılar olmak üzere pek çok yabancı denizci Balkan Paktına karşı yapılacak olan taşımacılık işlerinde isteksiz davranmışlardır. Belli bir düzenleme makamı bulunmayan deniz yolu taşımacılığı işleri için gemi bulunamıştır. Bir çok vapur eşya ve asker koyacak yeri olmadığı mazereti ile iskelelerden ayrılırken, bir kısmı da hiç yanaşmamıştır. Bu-

nun dışında kalan bir kısım hamiyetli kaptan ise kapasitelerinin üstünde yük ve yolcu ile denize açılarak bu ihtiyacı gidermeye çalışmıştır (Karatamu, 1971, s. 467, 468).

Balkan Harbi'nde istifade edilen ticaret gemileri ve bağlı oldukları şirketler şöyledir:

Seyrisefain İdaresinin:

Büyük hacimde: Bezmialem ⁵, Gülcemal, Mithatpaşa, Akdeniz, Karadeniz, Kızılırmak, Yeşilırmak;

Orta hacimde: Pelevne, Nilüfer, Bandırma, Gelibolu, Edremit, Mersin, İnebolu, Girit, Bingazi, Nimet;

Küçük hacimde: Haydarpaşa, Fenerbahçe, İhsan, Neveser, Şahin, Ferah, Anadolu, Kalamış, Nüzhetiye;

Boğaz geçişinde önemli hizmetler veren Suhulet Feribotu

Şirket-i Hayriye: Tefikiye, Kesendere, Sühulet (araba vapuru), Sahilbent (araba vapuru), Nusret, Gayret, Üsküdar, İhsan, Şükran, Rehber, Metanet, Eserimerhamet, İkdam, İntizam, Rezan Tarzınevın, Rüşhan, Dilnişin, Hale, Seyyale, Süreyya, Şıhap, İnşirah, İnbisat, Bebek, Göksu, Trabıya, Nimet, Kamer, Rağbet, Sultaniye, Hünkariskelesi, Sütlüce, Küçükusu, Sarayburnu, Boğaziçi, Kalender, Güzelhisar, Hüseyin Haki, Ziya;

Haliç Şirketi: 12 adet küçük vapur;

Gümüşhak Şirketi: Seyyar, Mahmutşevketpaşa, 10 Temmuz, Zonguldak;

Hilal Şirketi: Hilal, Güzel Girit, Millet;

Adalar Şirketi: Tahir, Heybeliada, Kınalıada;

⁵ Saatte 14 mil hız yapabilmektedir, "Terakkiyat-ı Bahriye-i Osmaniye (Tir-i Müjgan ve Bezm-i Alem Vapuru Hümayunları) ", Servet-i Fünun, 20 Temmuz 1322, s. 260-262.

Ülke Savunmasında Deniz Yolu Ulaşımının Önemine Bir Örnek:
Balkan Harbi'nde Osmanlı İmparatorluğu'nun Deniz Yolu Ulaştırması

Pandeli Şirketi: Stefanos, Dafni, Toksiyadi;

Hacı Mustafa Şirketi: Beykoz, Hanefiye;

Rasim Bey Şirketi: Bandırma, Erdek;

Trabzonlu Hasan ve Ortakları: Necdet;

Hüdavendigâr Şirketi: Başlangıç, Terakki;

Toma Fotyadis Şirketi: İstefanos;

Haralambo Şirketi: Despina (Büyüktuğrul, 1993, s. 28).⁶

15 Ekim 1912 (2 Ekim 1328) günü nakliyat vazifesine gönderilen ticaret gemilerinin durumu aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir (Büyüktuğrul, 1993, s. 67):

10 Temmuz vapuru	Tekirdağ'ındadır; yükünü boşalttıktan sonra, asker yüklemek üzere Ünye ve Giresun'a gidecektir.
Seyyar vapuru	Samsun'dadır; ikmal eratı ve tabur getirecektir.
Gülcemal vapuru	Sinop'dan hareket etmiş, İstanbul'a gelmektedir. İçinde 4.400 asker vardır.
Kızılırmak vapuru	Sinop'dadır; ikmal eratı getirecektir.
Halep vapuru	Sinop'da arzalı yatmaktadır.
Güzelgirit vapuru	Ayancık Taburu'nu getirmek üzere İstefan'a (Ayacık'a) gitmiştir.
Mithatpaşa vapuru	İnebolu'dadır; ikmal eratı getirecektir.
Tevfikîye vapuru	İnebolu'dadır; ikmal eratı getirecektir.
Mahmutşevketpaşa vapuru	İnebolu'dadır; ikmal eratı getirecektir.
Akdeniz vapuru	İnebolu'dadır; ikmal eratı getirecektir.
Hilal vapuru	İnebolu'dadır; ikmal eratı getirecektir.
Marmara vapuru	Sinop'a hareket edecektir.
Aryos vapuru	Cide'dedir; tabur getirecektir.
Kesendere vapuru	Cide'dedir; ikmal eratı getirecektir.
Kiyos vapuru	Amasrada'dır; tabur getirecektir.
Necat vapuru	Ereğlide'dir; tabur getirecektir.
Selamet vapuru	Ereğlide'dir; tabur getirecektir.
Başlangıç vapuru	Karamürsel'dedir; hayvan ve erat getirecektir.
Nilüfer vapuru	Mudanya'dadır; hayvan ve erat getirecektir.
İskalamaga vapuru	Mudanya'dadır; hayvan ve erat getirecektir.
Nimet vapuru	Bandırma'dadır; Çanakkale Tümenini, Tekirdağ'ına götürecektir.
Edremit vapuru	Bandırma'dadır; Bandırma ile Tekirdağ arasında askeri nakliyat yapacaktır.
Plevne vapuru	Bandırma'dadır; Bandırma ile Tekirdağ arasında askeri nakliyat yapacaktır.
Heybeliada vapuru	Bandırma'dadır; Bandırma ile Tekirdağ arasında askeri nakliyat yapacaktır.
Bezmi Alem	Bandırma'dadır; Çanakkale Tümenini Tekirdağ'ına taşıyacaktır.
Manosis	Bandırma'dadır; Çanakkale Tümenini Tekirdağ'ına taşıyacaktır.

6 Bu gemilerin taşıma kapasiteleri için bk. Kasım Sözer, *1913 Tarihli Bahriye-i Ticariye Salnamesindeki Bilgiler Işığında Cumhuriyetin İlk Yıllarındaki Deniz Ticaret Yapısının Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara, 2006, s. 23-30.

Bu gemiler Balkan Harbi'nde son derece yoğun olarak çalışmışlardır (ATASE Arşivi Kls.80, Dos.29, Fih.3, 3-1). Askeri nakliyatın yoğunluğu nedeniyle birkaç ticaret gemisini silahlandırarak muavin kruvazör haline getirmek ve bu suretle eşkıya tarafından taciz edilmekte olan halkı veya ticaret gemilerini korumak gibi tali vazifeleri başarmak mümkün olmamıştır. Gemileri, nakliyat işinden çekerek silahlandırmaya zaman ve fırsat bulunamamıştır (Büyüktuğrul, 1993, s. 99).

Harbiye Nezaretinin bakımdaki gemileri dahi planlamaya ve nakliyata sevk etmeye uğraştığı, gemilerin onarımlarının ne zaman biteceği konusunda yapılan yazışmalardan anlaşılmaktadır (Büyüktuğrul, 1993, s. 29). Bu da bize yukarıda sıralanan gemilerin sayısal olarak çokluğuna rağmen, seferberlik nakliyatına yeterli olmadığını göstermektedir.

31 Ekim 1912 tarihinde "Trabzon ve Samsun kıyılarından Midye ve Marmara Ereğlisi'ne sevk edilmekte olan askerin bir dakika evvel yetiştirilmesi Şark Ordusunun başarısına çok faydalı olacaktır. Bu askerin nakli için verdiğiniz ticaret gemisi adedini arttırın ve yükleme boşaltma işini süratlendirin ve Donanma ile himaye yapın!" şeklinde Bahriye Nezareti'ne telgraf gelmiştir. Ticaret gemilerinin hepsinin nakliyatı askeriye tahsis edilmiş ve bu gemilerin cansiperhane çalışmış olmalarına rağmen ihtiyacı karşılamaya kafi gelmediği görülmüştür. Bu yüzden Bahriye Nezareti, Sadaret'in istediği taşımayı gerçekleştirememiştir (Büyüktuğrul, 1993, s. 98). Ahmet İzzet Paşa, yetersizliğin giderilmesi maskadıyla eskisi gibi Lloyd Kumpanyasıyla askeri nakliyatımıza yardımcı olması için bir sözleşme imzalanmasının Genelkurmay Başkanlığınca gerekli görüldüğünü, ancak Harbiye Nezareti'nin her nedense bu hususa pek önem vermediğini ifade etmektedir (1992, s. 173, 174). Bununla beraber 21 Kasım 1912 tarihinden itibaren Yan-ya'nın desteklenmesi için en uygun iskele olarak öne çıkan Avlonya'ya, 24 saat önce haber vermek koşuluyla Lloyd Kumpanyası'na bağlı vapurların taşımacılık yaptığı anlaşılmaktadır (ATASE Arşivi, Kls. 80, Dos. 29, Fih. 11-05, 11-07).

Bu yetersizliği ortadan kaldırmak üzere Harbiye Nezareti, Bahriye Nezareti'nden askeri nakliyata elverişli düşman ticaret gemilerine el konulmasını ve askeri idare altına alınmasını istemiştir. Bu isteğin yerine getirilmesine yönelik faaliyetlerin icra edildiğini görmek mümkündür (Büyüktuğrul, 1993, s. 62: 64; Saraçoğlu, 2006, s. 192: 198).

Balkan Harbi esnasında deniz yolu ulaştırmasında en fazla istifade edilen şirket Seyrisefain İdaresi (Denizyolları) olmuştur. 2 Kasım 1912 tarihinden itibaren (Tutel-a, 1997, s. 116) Seyrisefain İdaresi (Arı, 2008, s. 58) Bahriye Nezaretine bağlanmıştır. İdarenin Bahriye ile ilişkilerini koordine etmek üzere Erkan-ı Harp Binbaşı Sadullah Bey (Güney) sürekli olarak görevlendirilmiştir (Tutel-a, 1997, s. 116). Zaman zaman askeri levazım kolu gibi kullanılan şirkette;

Ülke Savunmasında Deniz Yolu Ulaşımının Önemine Bir Örnek:
Balkan Harbi'nde Osmanlı İmparatorluğu'nun Deniz Yolu Ulaştırması

...Balkan savaşı devam ederken asker sevkıyatında kullanılan gemilerin bakım, onarım ve yeniden sefere konabilmesi için başta Sadullah Bey olmak üzere idare çalışanları büyük fedakarlıklar göstermiştir... (Sözer, 2006, s. 16)

Daha sonra yönetimi bir Alman heyetine devredilen idarenin nakliyat işleri (Tutel-a, 1997, s. 116:120), Harbiye Nezareti'nce, içinde herhangi bir deniz şubesi olmayan Daire tarafından yönlendirilmiştir. İki nezaretin koordinasyonu, gemilerin taşıma kapasitesini tespit eden bir faaliyet ile sınırlı kalmıştır. Harbiye Nezaretinin seferberlik nakliyat planlarını hazırlarken Deniz Kuvvetlerinin hareket ve teknik imkanlarını göz ardı etmesi, Bahriye'nin de bu konularda Harbiye Nezaretine yol göstermemesi Balkan Harbi'nin başlangıcında büyük karışıklıklara neden olmuştur (Büyüktuğrul, 1993, s. 64, 65). Nakliye gemilerinin kapasiteleri ile ilgili yanlış hesaplamalar iskelelerde ve limanlarda beklemelere ve yığılmalara neden olmuştur. Halbuki, iskelelerde yığılacak eratın harp meydanlarına sevkini sağlamak için yeter sayıda gemi bulunabileceği düşünülmüştür (Belendir ve Turan, 1983, s. 72).

Seyrisefain İdaresinin İdare-i Mahsusa döneminde (1909) 82'yi bulan büyüklü, küçükü gemilerinden 65'inin, görev yapamayacak kadar eski oldukları için kaydı silinmiştir. Bu nedenle kıyılarımız arasındaki hatların pek çoğu kaldırılmıştır (Tutel-a, 1997, s. 114).

Deniz nakliyatının hızlandırılması için bu şirketin gemilerinin çoğaltılması için sadece askeri ihtiyaçlar öne sürülerek bu idareye vapur alınmak üzere Mebuslar Meclisinden 150 liralık bir kredi sağlanmıştır (Ahmet İzzet Paşa, 1992, s. 173, 174). Bu maksatla Nihad, Hamdi ve Abdurrahman Beyler'den oluşturulan bir komisyonun 1910'da satın alındığı gemiler ve bu gemilere ödenen miktar aşağıdadır:

<i>Akdeniz</i>	22.223,53 altın	<i>Karadeniz</i>	16.364,95 altın
<i>Gülcemal</i>	25.110,60 altın	<i>Bahr-i Ahmer</i>	17.926,48 altın
<i>Nilüfer</i>	10.817,37 altın	<i>Pilevne</i>	12.000,00 altın
<i>Derne</i>	12.000,00 altın	<i>Kızılırmak</i>	13.895,51 altın (Tutel-a, 1997, s. 114)

Nakliye askeriye hizmetine sunulmak için nakliye gemileri almak üzere *Donanma-yı Osmani Muavenet-i Milliye Cemiyeti*'nin de kuruluşundan itibaren büyük çaba içinde olduğu görülmektedir. 1910 (1326) kongresinde Osmanlı deniz ticaretinin yabancılar elinde kaldığı değerlendirilerek nakliye gemilerine ihtiyaç olduğu ifade edilmiş, hac mevsimlerinde cemiyet menfaatine seyri sefer etmek, daha sonra hükümete hediye edilmek üzere şimdilik iki nakliye gemisi alınmasının 29 Mayıs 1910 (16 Mayıs 1326)'da kararlaştırıldığı ve bu konuda çalışıldığı anlaşılmaktadır.

1911 (1327) senesi kongresinde takdim edilen idari ve mali faaliyet raporunda “hükümetçe görülen lüzum-ı mübrem ve müstacele üzerine” cemiyet tarafından her ne yapılırsa harp gemilerine bile tercihen behemehal ilk bahara kadar mümkün olduğu derecede nakliye gemisi alınması lüzumu gerek Harbiye Nezaretî’nden ve gerek hükümet kararıyla Sadaret’ten talep edilmiş olduğundan bu husus derhal müzakere edilerek her şeyden evvel “nakliyat-ı askeriyenin” temini için nakliye gemilerinin alınmasına karar verildiği belirtilmiştir. (Özçelik, 2000, s. 159)

Halktan toplanan yardımlarla⁷ cemiyetçe seçilen özel bir komisyon İngiltere’den her türlü şartları taşıyan üç adet “Sefain-i Nakliye” satın alınmıştır. Daha önce alınan karar doğrultusunda, askeri nakliyatta kullanılmak üzere Bahriye Nezaretî’ne teslim edilen bu vapurlara “Reşit Paşa”, “Mithat Paşa” ve “Giresun” adları verilmiştir. Tedarik edilen bu gemilere Osmanlı Bahriyesinden subaylar görevlendirilmiştir (Toker, Barlas ve Fidan, 2004, s. 417, 422). Buradan da anlaşılacağı üzere 1910 yılından itibaren nakliyeyi askeriyenin hizmetine sunulmak üzere gemi tedariki için gerek sivil ve gerek askeri yetkililerin yoğun olarak çalıştıklarını söylemek mümkündür (Özçelik, 2000, s. 159:165).⁸

Osmanlı ordusunun en fazla istifade ettiği ikinci şirket ise Şirketi Hayriye’dir. Şirket, Savaş süresince vapurlarıyla vatan savunmasına önemli ölçüde katkıda bulunmuştur. Savaşın en karanlık, en umutsuz günlerinde asker, silah, mühimmat, hayvan, levazım ve kömür taşımıştır (Tutel-b, 1997, s. 161, 162)⁹

Balkan Harbi’nin cereyan ettiği dönemde Şirket-i Hayriye’nin yönetiminde Ali Bey bulunmaktadır (Tarihçe, 1914, s. 29). Şirketin hayırlı bir kuruluş olduğunu ispat eden delillerden biri de 93 senesi Rus harbinde olduğu gibi İtalya, Balkan ve Birinci Dünya Savaşı sırasında yaptığı hizmetlerdir (Aydın Tarihi, 1340, s. 621; Mahmut, 1340, s. 168:172).

⁷ Balkan Harbi ianesi kapsamında vesaiti nakliye tedariki için yapılan yardımlara rastlamak mümkündür, *Tanin*, 1 Teşrinisani 1912, s. 4-5; *Sabah*, 26 Teşrinievvel 1912, s. 4; *Sabah*, 27 Teşrinievvel 1912, s. 4.

⁸ “*Tanin Gazetesinin 18 Eylül 1910 (5 EYLÜL 1326)’da verdiği habere göre hükümet yirmiyeye yakın nakliye gemisi alacaktı. Yine aynı gazetenin haberine göre Harbiye Nezaretî’nin isteği üzerine Donanma Cemiyeti de uzak yörelere yapılacak sevkiyatta hasta ve yaralı askerlerin nakli için hastane gemileri alacaktır. Böylece Türk ordusunun mühim bir noksanı giderilecektir...*”, Selahattin Özçelik, Donanma-yı Osmani Muavenet-i Milliye Cemiyeti, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 2000, s. 163.

⁹ 26 numaralı Suhulet, 27 numaralı Sahilbent, 33 numaralı Nusret, 37 numaralı İhsan, 38 numaralı Şükran, 40 numaralı Rehber, 41 numaralı Metanet, 42 numaralı Eser-i Merhamet (eski Resanet), 46 numaralı Rüşhan, 60 numaralı Rağbet, 61 numaralı Sultaniye, 62 numaralı Hünkar İskelesi, 64 numaralı Küçüküsu, 66 numaralı Boğaziçi, 67 numaralı Kalender, 69 numaralı Hüseyin Haki (sonra Göztepe), 70 numaralı Ziya (sonra Erenköy), 34 numaralı Gayret, 45 numaralı Resan Osmanlı ordusunun emrinde kullanılan gemilerdir., Eser Tutel, *Şirket-i Hayriye*, İletişim Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 1997, s. 161-162.

İtalya Harbinin ardından 26 numaralı araba vapuru sevkıyat-ı askeriye tahsis edilmiştir. Süvari, topçu alaylarının çıkartmalarında o ana kadar sıkıntı çekilen, hatta dört bataryadan oluşan bir topçu taburunun dört günde taşınabildiği güzergahı, araba vapuru dört saatte taşımaya başarmıştır. [İtalyanların Saroz Körfezine muhtemel taarruzlarına karşı yükleme limanından (Çimenlik mevkidен) alınarak (Kilitbahir)e getirilmiş, oradan da Kabatepe'ye dört saatte sevk edilebilmiştir.] (Tarihçe, 1914, s. 31)

29 Ocak 1913'de Sevkıyat İdaresi'nde hazır bulunan Sarım, Levazım, 1 No'lu İstimbot, İrini, Doğu, Linde, Dibofili, Estefanos, Propondis vapurlarının yanı sıra (ATASE Arşivi Kls. 35, Dos. 4, Fih.1) 31 Ocak 1913 tarihinden itibaren Şirket-i Hayriye'nin bütün vapurları sevke hazır hale gelmiştir (ATASE Arşivi Kls. 35, Dos. 4, Fih. 2).

Şirket-i Hayriye vapurlarının hizmetlerinin önemli bir bölümü Balkan Savaşı başladıktan sonra Bulgar ordusunun Çatalca önlerine geldiği günlere denk gelmektedir. Marmara Denizi'nde özellikle asker sevkıyatı için 26, 63, 62, 61,38, 20, 40, 42, 33, 41, 66, 64, 70, 37, 69, 67, 46, 40 numaralı vapurları tahsis ederek İzmit, Şarköy, Ayestefanos (Yeşilköy), Tekirdağ, Çanakale, Gelibolu, Karamürsel arasındaki nakliyat ve yükleme ve boşaltma konusunda ve hatta (Şarköy) asker çıkartma harekati sırasında Bulgar şarapneli altında cansiperane çalışılmıştır. Dikkat çeken konulardan birisi de araba vapurunun Haydarpaşa ile Sirkeci arasında seyri sefer ederek Anadolu'dan gelen "askerler ile topların ve bilcümle ağırlıkların teshili nakli olup bu suretle Payitahtın düşmana karşı esbabı müdafası kamil suretle temin edilerek kapıları önünde aleyhimize dönmek ihtimali ziyade olan harbin endişeleri refi' edilmiştir. Şirket muharebe-i zailenin ibtidasında 24 numaralı vapuru mecruhin (yaralı) askeri nakliyatına meccani (ücretsiz) olarak tahsis ettiği gibi bilhare adedi mecruhiyenin tezayidine mebni 41 ve 45 numaralı vapurlar da mezkür vapura ilaveten çalıştırılmıştır. (Tarihçe, 1914, s. 31)"

Sonuç olarak, Şirketi Hayriye tarafından Balkan Harbi süresince düzenli bir şekilde 150.000'e yakın asker ile 50.000 civarında yük hayvanı taşınmıştır.

Böyle bir zamanda on yedi, on sekiz kadar vapurunu asker nakline görevlendirmiş olan şirket aynı zamanda mümkün merite Boğaziçi seferlerinin de aksamadan yürütülmesine çalışmıştır. Osmanlı ordusuna verilen hizmete kıyasla bir karşılık olmak üzere 50.000 lira civarında bir meblağ hasılatın oluştuğu ifade edilmektedir (Tarihçe, 1914, s. 31). Bununla birlikte Remond, neredeyse tamamı Anadolu'dan getirilen askerlerin taşınmasına tahsis edilen vapurlar nedeniyle gündelik yaşantının olumsuz olarak etkilendiğini ifade etmiştir (2007, s. 15). Bu konuda yapılacak olan özel taşımalar ile ilgili düzenlemelere gazetelerde rastlamak mümkündür (Sabah, 21 Teşrinievvel 1912, s. 4).

Kıtaat Nakliyatında, her nizamiye ve redif birliğinin kaç er, subay, hayvan ve araba ile hareket ettiğini, ilk hareket ettiği mevkiden ordu müfettişliği ile Harbiye Nezareti'ne ve eğer demiryoluyla veya bahriden (denizden) nakledilecekse askeri

hat komiseri ile en yakın sevk komisyonuna da bildirmeleri istenmiştir (ATASE Arşivi Kls. 25, Dos. 64, Fih. 6-9a).

Ayrıca iskele komisyonları kıtaatın vujud iskelelerindeki komisyonlar ve civar hatların sevk komisyonlarıyla irtibat halinde bulunarak nakliyatı tanzim etmişlerdir (ATASE Arşivi Kls. 25, Dos.64, Fih. 6-9 .¹⁰

Menzil müfettişlikleri bölgelerinde iskele komutanlıkları da tesis edilmiştir. Bunlar, deniz, göl ve nehir kenarlarında ve ihtiyaç duyulan bölgelerde kurulmuşlardır. İskele komutanlıkları, özellikle bu iskelelere gelen ordu birliklerinin ve her türlü sevkiyatın indirme, bindirmesiyle ve konaklatulmasından sorumlu tutulmuşlardır. Birkaç iskele komutanlığı, bir iskele ve liman komutanlığı üzerinden menzil müfettişliklerine bağlanmıştır (Karatamu, 1971, s. 462, 463).

Deniz nakliyatının; Seferberlik Planı'nın Dördüncü Kısmı gereğince aşağıda belirtilen iskelelerde kurulacak iskele komisyonlarının yürütülmesi ve sorumluluğu bölgesindeki kolorduya ait olması planlanmıştır (ATASE Arşivi Kls. 25, Dos. 64, Fih. 6-9):

TABLO: İskelelerde Kurulacak Komisyonlar

En Fazla Olabilecek İzdiham		Sevkiyatın Ne Kadar Gün Devam Edeceği			Bütün Seferberlik Boyunca Gelecek Asker ve Birlik			İskeleler
Nizamiye ve Redif	İkmal Eri	Redif Taburu	Nizamiye Taburu	İkmal Eri	Redif Taburu	Nizamiye Taburu	İkmal Eri	
6 (28)	-	8	20-33	-	1	24	Yoktur	Trabzon
	(4)	-	-	4-7	-	-	45-03	Gelibolu
9 (9)	943 (7)	6-20	11-16	4-11	35	-	25896	Dersaadet
2 (7)	2753 (6)	7-13	-	4-44	7	-	6018	İnebolu
2 (10)	892 (6)	6-12	-	4-15	6	-	5628	Çanakkale
3 7 ve 8	863 (5)	6-9	-	4-8	9	-	2218	Karabiga
3 (9)	3563 (7)	6-10	-	4-7	6	-	6901	Bandırma
7 (8)	4445 (6)	6-13	20-33	4-15	76	24	19001	Tekirdağ

10 Sevk komiserliklerinin görevleri için ayrıca bk. ATASE Arşivi, Kls.14, Dos.4, Fih.001, Nakliyat-ı Askeriyenin İcrası Emrinde Askeri Hat Komiserliklerinin Vazifesine Dair Talimat, Matba-ı Askeriye, İstanbul, 1329.

“Baladaki cetvelde ara’ olunan iskelelerde iskele komisyonlarının vakti seferde tesisi muntıkasında bulundurulana kolorduya aittir.

Madde

-Nakliyat-ı Bahriyede İskele Komisyonları [İskele Kumandanlığı] marbut (iliştirilmiş) talimatnameye tevfikana (uyarak) icrayı vezaif edeceklerdir. [Numara 3]

Madde

İskele komisyonları aynı bölge ya da en yakın bölgede bulunan sevk komisyonları ile kendilerine gelecek olan birliklerin bindirildikleri bölge komisyonlarıyla sürekli irtibatta olup nakliyat, iskân ve iaşelerini sağlayacaklardır.

Nakliyat-ı Bahriyede Müttehiz (kabul edilen) Esaslar:

Madde:

1. Efradı mahdud iskelelere ictima (topluca) indirmeye itina olunmuştur ¹¹.
2. Her kafilenin iskelesinde hazır bulundurulacağı kabul edilmiştir.
3. Vapurlar 10 mil süratle tahrik olundukları kabul edilmiştir.
4. İrkab ve tahliye (bindirme ve tahliye işlemleri) için beher tabura 8-10 saatlik zaman verilmiştir (ATASE Arşivi Kls. 25, Dos. 64, Fih. 6-9).”

Bununla birlikte uygulamada büyük aksaklıklar yaşanmıştır. Menzil teşkilatının kuruluşunda yaşanan gecikmeler istasyon ve iskelelerde günlerce beklemeler neden olmuştur (ATASE Arşivi Kls.80, Dos.29, Fih.3-2; Belendir ve Turan, 1983, s. 66). Ayrıca deniz yolu ulaştırması, iskele, yükleme ve boşaltma araç ve gereçlerinin yetersizliği nedeniyle gecikmelerle yapılmak zorunda kalınmıştır (Alaysa, 1993, s. 289). Örneğin Midye’ye asker naklinde 29 Ekim 1912 (16 Ekim 1328) tarihinde “cephedeki asker azlığı ve cephanе buhranı dolayısıyla, Başkomutanlık Vekaleti, Karadeniz kıyılarından İstanbul’a asker getirmekte olan 4 ticaret gemisinin (Marmara, Karadeniz, Bezmialem ve Reşitpaşa) birliklerini Midye’ye çıkarmasını ve Donanmanın bu çıkarmanın hem emniyete almasını, hem de vasıtalarıyla yardım etmesini emretmiştir. O gün Mecidiye Kruvazörü ile Yarhisar Muhribi Varna’yı gözetlemek üzere Karadeniz Boğazı’nda harekete hazır bulunmuşlardır. Başkomutanlık başka kuvvetler verilinceye kadar, bu gemilerin, Midye kıyılarını destekleme vazifesinde kullanılmasını emretmiştir. Adı geçen Kruvazör ile Muhrip 29 Ekim günü Karadeniz Boğazı’ndan hareket ederek aynı akşam Midye’ye demirlemiştir. Bu esnada Marmara adlı ticaret gemisi de Midye’ye gelmiştir. Ancak Midye’de ticaret gemilerinin kolaylıkla yanaşıp yükünü boşaltacağı bir iskele bulunmamaktadır. Açık denizde yatan ticaret gemilerinin yükünü sahile

¹¹ (Böylece yükleme ve boşaltma işlemi kolaylaşmaktadır. BD)

götürecek vasıta da götürülmemiştir. Her hangi bir harekate hazırlanırken teferruatlı bir plan yapmamak ve bu planın icabı olan vasıtaları tedarik etmemek Donanmanın karşısına hep zorluk çıkarmıştır. Mecidiye Kruvazörü Komutanı, Yarhisar Muhribini liman dışında, Bulgar Torpidobotlarının muhtemel taarruzlarına karşı, karakol vazifesine sevkettikten sonra; bütün vasıtalarını denize indirerek Marmara Vapurunu tahliye etmiştir. Geminin yükünün boşaltılmasına geceleyn de, Mecidiye'nin ışıldağı altında devam edilmiştir. (Büyüktuğrul, 1993, s. 98)”

Benzer sıkıntılar, Balkan Harbi'nde deniz yolunun kullanıldığı en önemli faaliyetlerden bir tanesi olan Şarköy'e Çıkarma Harekatında da yaşanmıştır. Çok umut bağlanan harekatta Seyrisefain İdaresine ait 20 ve Şirket-i Hayriye ait 12 gemi kullanılmıştır (Sözer, 2006, s. 16). Ancak bu kadar geminin yanı sıra pek çok askeri unsurla birlikte kaynakların kullanıldığı harekattan, gerekli planlamaların ve eğitimlerin yetersizliğinden dolayı beklenen sonuç elde edilememiştir. Denizin dalgalı olması, yeteri kadar boşaltmayı sağlayacak deniz aracının bulunmaması, kıyının sığlığından dolayı mavnaların kıyıya yanaşamaması ve sandalların karaya oturması kara erlerinin deniz erlerinin sırtında karaya taşınmasına neden olmuştur. Yaşanan sıkıntıları gidermek üzere kıyıya çıkartılan İstihkam Bölüğü tombazlarla iskele kurmuştur. Denizcilerin de yardımıyla kurulan bir, iki iskele, mavnaların yanaşmasına imkan verecek uzunluğa ulaşamamıştır. Dalgaların tombazların içerisine su doldurması iskelelerden beklenen verimin alınmasına engel olmuştur. Arif Büyüktuğrul sorunların en temel sebepleri arasında teferruatlı bir kıyı keşfinin yapılmamasını, geniş bir plan hazırlayıp deniz araçlarını temin etmeden, siyaseten ve acele olarak harekate başlanılmasını göstermektedir (1993, s. 205: 208). Benzer sonuçlara Kolordu Komutanı Hurşit Paşa'nın “Bindirme ve Çıkarma Deneyimleri”nde de rastlamak mümkündür (Ersü, 2006, Ek-8).

Osmanlı Donanması, başlangıçta yaşanan kargaşayı zamanla bertaraf etmeyi başarmıştır. Marmara Denizi'ni kullanarak feribot trafiğini arttırmış ve ikmal bağlantılarını en kısa sürede yeniden inşa etmiştir (Erickson, 2003, s. 157). Marmara'da başarı ile yapılan bu taşımacılıkta (ATASE Arşivi Kls.80, Dos.29, Fih. 3, 3-1) karaya her gün yanaşan 6 vapur, günde yedibin kişi taşımıştır (Lauzanne, 1990, s. 31). Taşımacılıktaki düzen savaşın sonlarına doğru daha da artmıştır. Özellikle ateşkes sırasında ve savaşın sonunda birliklerin yer değiştirmesinde (her ne kadar bir ay kadar bekleyenler olsa da) deniz yolu ile İstanbul'a taşınan birlikler, Derince Limanına çıkarılmıştır (Özatalay, 1993, s. 214: 220).

Asker taşımak üzere görevlendirilen nakliye filosu, çoğu eski ve yolcu taşımacılığına uygun olmayan küçük gemilerden teşkil edilmiştir. Bu gemiler kapasitelerinin üzerinde yük ve yolcu ile yola koyulmuştur. Hava şartlarının da zorlayıcı koşulları altında seyahat etmek zorunda kalan askerlerin ve hayvanların, boşaltma istasyonlarına vardıklarında hareket etkinliklerinden bahsetmek mümkün değildir. Bu kapsamda yapılan bir gemi yolculuğu ile ilgili Dr. Mehmet Derviş Kuntman'ın anıları oldukça aydınlatıcıdır:

“...16 Aralık 1912'de Trabzon'a geldik. Askerlerin çoğu deniz, vapur görmemiş olduğundan limanda bekleyen, binecekleri vapuru uzaktan merak ve hayretle seyrediyor, bu ufak gemiye nasıl sığacağız? diye konuşuyordu. Gerçekten Necat vapuru ufak tefek bir şeydi ve uzaktan daha küçük görünüyordu. Trabzon'dan ayrıca yedek askeri aldığımızdan bindirme işi günlerce sürdü. Nihayet limandan ayrıldık. Uğradığımız her iskeleden yine asker alıyorduk. Giresun'dan da başlarında “Topal Osman Ağa” olduğu hâlde bir sürü gönüllü bindi. Bunlar millî kıyafetleri, oyunları ve kemeçleriyle gemiye başka bir hava verdiler.

Samsun'dan sonra hava bozdu. Şiddetli bir karayel fırtınası başladı. Vapurumuz bir kayak gibi sallanıyordu. Askerin çoğunu deniz tuttu. Ambarlarda yerlere serilerek yattılar. Durum geceleri daha korkunç oluyordu. Karanlıkta dalgaların vapura, lombozlara çarpması ve teknenin bazı sesler çıkarması bizi ürkütüyordu. Bu köhne vapur dalgalara dayanamaz, batar diye korkuyor, vapurun kiç kamara salonunda toplanıp arkadaşlarla dertleşiyorduk. Bereket versin vapurun makinisti yumruğu ile geminin putrellerine vurarak: “Korkmayın arkadaşlar. Bunlar İngiliz meşesidir, bir şey olmaz.” diye bize cesaret veriyordu. Fakat bizim endişemiz bir türlü gitmiyordu. Bu ufak tekne bir alay askerle dalgalar arasında bocalanıp duruyor, saatte 3 - 4 milden fazla gidemiyordu. Ortada, tayfalardan başka kimse görünmüyor, herkes bir tarafa sinmiş, sonunu bekliyordu. Şimdi bu kalabalık vapurda ses seda kesilmiş, sessizlik başlamıştı. Yalnız rüzgârın şiddetinden meydana gelen ıslık sesleriyle ambarlardaki hayvanların açlık feryadı bunu bozuyordu. Güçlkle Sinop Limanı'na girebildik ve rahata kavuştuk. Herkes sığındığı yerden meydana çıktı. Vapur eski hâlini aldı. Giresunlu gönüllüler teneke semaverlerini yakıp çay satmaya, kemence çalıp hora tepmeye başladılar. Biz de askerlere vizite yapalım diye ambara indik. Fakat pislikten, kokudan duramadık. İki askere baktıktan sonra kendimizi yukarıya zor attık. Bir iki defa hava iyileşti sanarak denize açıldıksa da fırtınanın devam ettiğini gördüğümüzde tekrar limana sığınmaya mecbur olduk. Hele bir seferinde dümen kırarken büyük tehlike atlattık. Bu sebepten Sinop'ta üç gün kadar bekledik. Nihayet deniz iyice yatıştıktan sonra İstanbul'a doğru yolumuza devam edebildik...” (Özata, 2009, s. 49:50)

Sonuç:

Geniş bir kıyı şeridine sahip olan Osmanlı İmparatorluğu için deniz yolu ulaştırması, ülkenin kaynaklarını hareket alanına taşımak için büyük bir imkan sağlamıştır. Ancak denizlerde donanma için olduğu kadar, ticaret filosunda da bir üstünlük yarışı yaşanmıştır. Bu nedenle harp gemilerinin yanı sıra nakliye gemilerinin tedariki için Osmanlı yöneticilerinin ciddi çalışmalar yaptığını söylemek mümkündür.

Deniz yolu ulaştırması ile ilgili en üst düzey planlayıcıdan en altta yer alan uygulayıcıya kadar silsileler ile yapılan hatalar bu ulaştırma çeşidinden yeteri kadar faydalanmayı engellemiştir.

Bu hatalardan birincisi; Osmanlı İmparatorluğu'nun Ege Denizinde hakimiyetini kaybetmesi olmuştur. Bu nedenle birlik kaydırmalarında gecikmelerle karşılaşmış ve stratejik baskına maruz kalınmıştır. Deniz yolu ulaştırmasıyla sağlanacak zaman tasarrufundan istifade edilememiştir. Ayrıca demiryolu ve karayolu ile yapılan taşımalara olan talep arttığından ulaştırma maliyetlerinde artışa neden olmuştur. Bu durumun alternatif ulaştırma çeşitlerinde yoğunluğa neden olması zaten sınırlı olan kara yolu ve demir yolu kaynaklarını hızla yıpratarak, kullanılamaz hale getirmiştir.

İkinci büyük hata ise yapılan planlamaların doğru ve gerçekçi olmamasıdır ki bu nedenle çok zaman ve kaynak kaybedilmiştir. Bu hatalarla yığınaklanma planlarında karşılaşıldığı gibi, Şarköy çıkarmasının planlanması gibi operatif seviyedeki hareketlerde da karşılaşılmıştır. Yapılan eksik keşif ve yetersiz araç tahsisi çıkarmanın geç kalmasına ve hareketin başarısızlıkla sonuçlanmasına neden olmuştur.

Diğer ulaştırma çeşitlerinde olduğu gibi deniz yolu ulaştırma kaynakları da halkın gündelik yaşantısında kullandığı kaynaklardan oluşmaktadır. Bu kaynakların neredeyse tamamına "nakliyatı askeriye" kapsamında el koyulması, vatandaşın gündelik yaşantısını olumsuz yönde etkilemiştir.

Deniz yolu ulaştırma kaynaklarına, başta Yunanistan olmak üzere diğer ülkelerin de talepte bulunduğu değerlendirilmektedir (İkdam, 11 Mart 1913, s. 1). Bunlar içerisinde İngiltere, Fransa ve Rusya da bulunmaktadır (Hall, 2002, s. 33). Rusya, en azından 5000 kişilik bir kuvveti İstanbul'a çıkartmaya çalışmış, ancak yeterli nakliye gemisi tedarik edemediği için başarılı olamamıştır (Bobroff, 2000, s. 91). Bu durum sınırlı olan deniz yolu ulaştırma kaynaklarının tedarikinde rekabete ve talep artışına, dolayısıyla arzın sabit kalarak fiyatların da yukarı doğru hareketine neden olmuştur. Buradan da anlaşılacağı üzere yeterli nakliye gemisi tedarikinde sıkıntı çeken sadece Osmanlı İmparatorluğu olmamıştır.

Savaşa nakledilen askerler günlerce yolculuk yapmışlardır. Yaptıkları yolculukların sonunda yine günlerce iskele ve istasyonlarda beklemek zorunda kalmışlardır. Hem yolculuk hem de beklemeler esnasında depolarda malzeme olmasına rağmen, ikmal ve iaişe edilmeyen askerler hareket alanına yorgun, bitkin ve muharebe gücünden yoksun olarak varmışlardır.

Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse, Osmanlı İmparatorluğu Balkan Harbi süresince stratejik ulaştırmanın en önemli ayağını oluşturan deniz yolu ulaştırmasıyla, hareketin ihtiyacı duyduğu birlik ve malzemeleri istenilen yere ulaştırılamamıştır. Ulaştırdığı bir kısım birlik ve malzeme ise ya geç kalmış ya da muharebe niteliklerini kaybetmiştir. Sonuç olarak; Balkan Harbi'nde Osmanlı

İmparatorluğu'nun deniz yolu ulaştırmasından etkin olarak yararlanamaması, öncelikle savaşı daha da önemlisi Balkanlardaki topraklarını kaybetmesine neden olmuştur.

Summary:

In the beginning of the Balkan Wars Ottomans had two significant issue to deal with in the marine transportation. First, the minorities (particularly the Greek minority) and the foreigners were the ones benefiting from the lucrative sector of marine transportation. For this reason, they had the infrastructure and assets to enable the marine transportation, causing Ottoman Army to find vessels to transport their troops and support materials from the Anadolıa main land to the Balkan Peninsula. Second one was hinderance of marine lines in Aegean Sea by Greek Navy which was an other obstacle for the Ottomans to transfer their units to the Balkan Peninsula.

These two issues were engraved by misplanned and half prepared operations. In the planning process reconnaissance was omitted, capacities of vessels and the harbors were miscalculated and the handling materials were not considered which caused lethal delays in the operations. We can observe those mistakes particularly in deployment at the beginning of the war and landing operations in Şarköy.

Also the vessels engaged in transportation of the Ottoman troops and materials were very small, slow and old. Actually they were not suitable to carry any troops on their decks. In addition to that the troops were not supplied well during the voyages and at the harbors or stations. As a result units reaching the operation area did not have operational effectiveness anymore.

To conclude, Ottoman Army could not benefit the advantages of the marine transportation which is the most important mean of strategic transportation. For this reason, the army could not be transported to the designated operation area, or designated time equipped with operational needs. Troops reaching the designated operation area had already lost their operational effectiveness. Eventually unsatisfactory use of the marine transportation led the Ottoman Army to lose the Balkan Wars.

Kaynakça:

ARŞİV BELGELERİ:

Genelkurmay ATASE Başkanlığı Balkan Harbi Koleksiyonu

SÜRELİ YAYINLAR:

Ayın Tarihi.

İkdam.

Sabah.

Serveti Fünun.

Tanin.

Ulum-i İktisadiyye ve İctimaiyye Mecmuası.

KAYNAK ESERLER:

“Adalar Ahvali”, *Tanin*, 1 Teşrinisani 1912, s. 3.

Ahmet İzzet Paşa (1992). *Feryadım I*, İstanbul: Nehir Yayınları.

Ahmet Muhtar (15 Mart 1325), “Ticaret-i Bahriyye ve Gemi ve Vapurları”, *Ulum-i İktisadiyye ve İctimaiyye Mecmuası*, İstanbul: Ahmed Şuayb-Rıza-Tevfik-Mehmed Cavid, s. 554-569.

Alasya M. K. (1993). *Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi Balkan Harbi Şark Ordusu II. Cilt İnci Kitap Birinci Çatalca Muharebesi*, İkinci Baskı, Ankara: Genelkurmay Basımevi.

Alpmansu Y. , Özen G. ve Hünöğlü B. (1995). *Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi Osmanlı Devri, III ncü Cilt, 7 nci Kısım (Osmanlı İmparatorluğu Kara Kuvvetleri'nin İdari Faaliyetleri ve Lojistik 1299-1913)*, Ankara: Genelkurmay Basımevi.

Arı K. (2008). *İzmir'den Bakışla Türk Ticareti Bahriyesi ve Mübadele Gemileri, Lozan'dan Kabotaja*, İzmir: Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi Yayınları.

Artuç İ. (1988). *Balkan Savaşı*, Birinci Baskı, İstanbul: Kastaş A.Ş. Yayınları.

Aybars E. (1995). *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I*, Dördüncü Bası, Ankara: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.

Aydemir Ş. S. (1993). *Makedonya'dan Ortaasya'ya Enver Paşa II*, 5. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Balkan Harbinde Osmanlı Donanmasının Deniz Muharebeleri, (1981). İstanbul: Deniz Basımevi.

Belendir G. ve Turan O. (1983). , *Harp Tarihi Ders Notları*, Ankara: Kara Harp Okulu Basımevi.

Bobroff R. (2000). “Behind the Balkan Wars: Russian Policy toward Bulgaria and the Turkish Straits, 1912-13”, *Russian Review*, Vol. 59, No. 1, s. 76-95.

Bostan İ. , Kurumahmut A. , Oğuz M. , Övenç A. F. ve Aydın Y. A. (2003). *Trablusgarp ve Balkan Savaşlarında İşgal Edilen Ege Adaları ve İşgal Telgrafları*, Ankara: SAEMK Yayınları.

- Büyüktuğrul A. (1993). *Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi Balkan Harbi VII. Cilt Osmanlı Deniz Harekatı (1912-1913)*, İkinci Baskı, Ankara: Genelkurmay Basımevi.
- Cesur H. (2008). *Hatıralar Işığında Türk Kamuoyunda Balkan Savaşları (1912-1913)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu.
- Creveld M. V. (1986). *Supplying War, Logistics from Wallestein to Patton*, United States of America: Cambridge University Pres.
- Donbaloglu B. (2007). *Balkan Harbinden Kurtulus Savaşına Türk Deniz Stratejisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gebze.
- Durgun B. (1998). *1919-1922 Yılları Arasında İzmir'de İktisadi Durum*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Düzcü L. (2009). "Osmanlı Bahriye Teşkilâtında Reform Çabaları (1876-1922)", *Gazi Akademik Bakış Dergisi* Cilt 3, Sayı 5, s. 1-20.
- Erickson E. J. (2003). *Defeat in Detail: the Ottoman Army in the Balkans, 1912-1913*, USA.
- Ersü H. (2006). *1912-1913 Balkan Savaşı'nda Şarköy Çıkarması ve Bolayır Muharebeleri*, Ankara: Genelkurmay Basımevi.
- Esenyel Ö. (1995). *Balkan Harbinden Günümüze Bakış*, İstanbul: Harp Akademileri Basım Evi.
- Gordon G. H. (1922). "Balkan Problems and Their Solutions", *Advocate of Peace through Justice*, Vol. 84 No. 4 (April 1922), World Affairs Institute, Heldref Publications, s. 143-146.
- Görgülü İ. (1993). *On Yıllık Harbin Kadrosu 1912-1922*, Ankara: TTK Yayınları.
- Güneş İ. (1990). "II. Meşrutiyet Dönemi Hükümet Programları(1908-1918)", *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi* Sayı 1, s. 171-269.
- Hall R. C. (2003). *Balkan Savaşları (1912-1913 I. Dünya Savaşı'nın Provası)*, Çeviren: Tanju Akad, I. Basım, İstanbul: Homer Kitabevi ve Yayıncılık.
- Hall R. C. (2002). *The Balkan Wars 1912-1913 Prelude to the First World War*, Taylor & Francis e-Library.
- Hallı R. (1993). *Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi Balkan Harbi (1912-1913) I. Cilt, Harbin Sebepleri, Askerî Hazırlıklar ve Osmanlı Devleti'nin Harbe Girişi*, İkinci Baskı, Ankara: Genelkurmay Basımevi.
- Harris N. D. (1913). "The Effect of the Balkan Wars on European Alliances and the Future of the Ottoman Empire", *Proceedings of the American Political Science Association*, Vol. 10, Tenth Annual Meeting, s. 105-116.
- Hayta N. (2006). "Balkan Savaşları Sırasında Ege Adaları Sorunu", *Dokuzuncu Askerî Tarih Semineri Bildirileri II*, Ankara: Genelkurmay Basım Evi, s. 255-275.
- İnci, T. (1952). *Balkan Harbinde Hamidiye Kruvazörünün Akın Harekatı*, İstanbul: Deniz Basımevi.
- Karatamu S. (1971). *Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi*, III ncü Cilt, 6 ncı Kısım (1908-1920), Ankara: Genelkurmay Basımevi.
- Kurmuş O. (1982). *Emperyalizmin Türkiye'ye Girişi*, Ankara: Savaş Yayınları.

- Lauzanne S. (1990). *Balkan Acıları*, İstanbul: Kastaş A.Ş. Yayınları.
- Nakliyat-ı Askeriyenin İcrası Emrinde Askeri Hat Komiserliklerinin Vazifesine Dair Talimat, (1329). İstanbul: Matba-ı Askeriye.
- Mahmut Muhtar Paşa (2007). "Ruzname-i Harp (Balkan Savaşı Günlüğü), Üçüncü Kolordu ve İkinci
- Mahmut (1340), "Boğaziçi ve Şirketi Hayriye", Serveti Fünun, 29 Kanunusani 1340, s. 168-172) *Şark Ordusunun Muhaberatı*", *Rumeli'yi Neden Kaybettik*, İstanbul: Örgün, s. 13-219.
- Ökçün G. (1984). *Osmanlı Sanayii 1913-1915 İstatistikleri*, İstanbul: Hil.
- Özata M. (2009). *Bir Doktorun Harp ve Memleket Anıları*, İkinci Baskı, Ankara: Genelkurmay Basımevi.
- Özatalay F. (1993). *Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi Balkan Harbi Garp Ordusu Karadağ Cephesi, III ncü Cilt 3 ncü Kısım*, İkinci Baskı, Ankara: Genelkurmay Basımevi.
- Özçelik S. (2000). *Donanma-yı Osmani Muavenet-i Milliye Cemiyeti*, Ankara:Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Remond G. (2007). *Mağluplarla Beraber (Bir Fransız Gazetecinin Balkan Savaşı İzlenimleri)*, Osmanlıcaya çeviren: Hasan Cevdet, Hazırlayan: Muammer Sarıkaya, İstanbul: Profil Yayıncılık.
- Saraçoğlu A. C. (2006). *Rauf Orbay ve Hamidiye (Gazi Hamidiye'nin Şanlı Mace-raları)*, İstanbul.
- Sözer K. (2006). *1913 Tarihli Bahriye-i Ticariye Salnamesindeki Bilgiler Işığında Cumhuriyetin İlk Yıllarındaki Deniz Ticaret Yapısının Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü.
- Şıvgın H. (2006). *Trablusgarp Savaşı ve 1911-1912 Türk-İtalyan İlişkileri*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- Şirket-i Hayriye Tarihçe, Salname, 1330 (1914)*. İstanbul: Ahmet İhsan Şirketi (Matbaacılık Osmanlı Şirketi).
- Tezel Y. S. (2002). *Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarih*, 5. Baskı, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Terakkiyat-ı Bahriye-i Osmaniye (Tir-i müjgan Ve Bezm-i Alem Vapuru Hümayunları) (20 Temmuz 1322). *Servet-i Fünun*, İstanbul: Alem Matbaası Ahmed İhsan ve Şürekası, s. 260-262.
- Toker H., Barlas G. ve Fidan N. (2004). *Balkan Savaşı'na Katılan Komutanların Yaşam Öyküleri (Alay ve Daha Üst Birlik Komutanları)*, Ankara: Genelkurmay Basımevi.
- Tutel-a E. (1997). *Seyr-i Sefain Öncesi ve sonrası*, 1. Baskı, İstanbul: İletişim.
- Tutel-b E. (1997). *Şirket-i Hayriye*, 2. Baskı, İstanbul: İletişim.
- Türk Ticaret-i Bahriyesi (1924), *Ayin Tarihi*, Ankara: Başvekalet Basın-Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü.

Ülke Savunmasında Deniz Yolu Ulaşımının Önemine Bir Örnek:
Balkan Harbi'nde Osmanlı İmparatorluğu'nun Deniz Yolu Ulaştırması

- Yaşar R. ve Kabasakal H. (1993), *Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi Osmanlı Devri, Balkan Harbi, Osmanlı Devri, III ncü Cilt, 2 nci Kısım (Garp Ordusu Yunan Cephesi Harekatı)*, İkinci Baskı, Ankara: Genelkurmay Basımevi.
- Yavuz C. (2006). "Balkan Harbi'nde Osmanlı Donanması Neden Kullanılmadı?", *Dokuzuncu Askerî Tarih Semineri Bildirileri II*, Ankara: Genelkurmay Basımevi, s. 373-397.

Kitap Tanıtımları

Book Reviews

21. YÜZYILIN İLK ÇEYREĞİNDE KARADENİZ GÜVENLİĞİ

Akın Alkan

Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2006. 202 sayfa, ISBN: 9789755919379

Bu kitap, yazarının yüksek lisans çalışmasının bazı ilavelerle genişletilmiş ve gözden geçirilmiş halinin basımını içermektedir. Yazar, Türkiye'nin güvenliğinde önemli bir parametre olan Karadeniz güvenliğini mercek altına alarak geleceğe yönelik projeksiyonlar ile Karadeniz ve çevresinin bir bölgesel güvenlik anlayışı içinde değerlendirmesini yapmaktadır. Bu bağlamda, mevcut sorunlar ve gelecekte kriz yaratabilecek potansiyel problem sahalarını irdeleyerek bölge istikrarını ve güvenliğini tehdit eden ve edebilecek sorunlara ışık tutmakta, bunların önlenmesi ve/veya çözümlenmesine ilişkin olası hal tarzlarını önermektedir.

Kitabın yazımında ulusal ve uluslararası yayımlardan oluşan geniş bir kaynakçadan yararlandığı görülmektedir. Söz konusu kaynakça; Uluslararası İlişkiler kuramlarından uluslararası güvenliğe, stratejik analizlere, Karadeniz Bölgesi güvenliğinden, Bölge ülkelerinin güvenliklerine ve Rusya Federasyonu ile ilişkilerine, bölgesel işbirliği oluşumlarına, enerji meselesine, Türk Boğazları hukuki rejiminden Avrupa Birliği (AB) ve ABD'nin bölgedeki rolüne değin yaygın bir yelpzeyi içermektedir.

Dili akıcı ve anlaşılır, cümleler sıkıcı olmayan, bölümler arası geçiş ve bölüm uzunlukları uygun düzeyde olan kitap üç ana bölümden oluşmaktadır.

Kitabın kuramsal çerçevesinin oluşturulduğu, ayrıca işbirliği uygulamalarına değinilen birinci bölümde, güvenlik kavramı ve algılamasının Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonraki dönemde nasıl bir evrim geçirdiğine, Uluslararası İlişkiler ve Uluslararası Güvenlik teorileri perspektifinden yaklaşan yazar, bu bağlamda güvenlik algılamalarındaki değişimin sonucu olarak ortaya ön plana çıkan **"bölgeselleşme"** kavramını ele almaktadır.

Bölgeselleşmenin güvenliğe yaptığı katkılardan biri, bölge ülkeleri arasındaki diyalogu geliştirmesidir. Bu kapsamda bölgeselleşme, devletler arasında, sınırlarının ötesinde çok çeşitli işbirliği ağları oluşturarak, yeni bölünme hatlarının çizilmesini engellemekte, devlet ve devlet dışı aktörler arasında diyalogu ve anlayışı artırarak, olası çatışmaların çıkmasını güçleştirmekte ve güvenliğin tesis ve idamesine katkı sağlamaktadır. Bölgesel işbirliğinin güvenliğe yaptığı önemli katkılardan biri de, günümüzde güvenliğe yönelik tehditlere karşı alınan önlemlerde uyumluluğu sağlayıcı bir işleve sahip olmasıdır. Benzer güvenlik sorunlarıyla karşı karşıya kalan devletler, ortak mekanizmaların kurulması suretiyle bu gibi sorunlar ile daha kolay baş edebilmektedirler. Bu çerçevede bölgesel işbirliği en etkin güven artırıcı önlemlerden biri olarak değerlendirilmektedir.

Yazar, bu görüşleri ile bir taraftan Karadeniz'in jeopolitik ve jeostratejik öneminin altını çizerken diğer yandan da bölgenin dinamikleri ile değişen güvenlik algılamaları bağlamında bölgesel kimlik, bölgeselleşme ve bölgesel oluşumların, bölgesel ve global güvenliğe katkılarını sistematik bir analizle başarılı bir şekilde işlemektedir.

Soğuk Savaş'ın kuşkuyla ve güvensizliğe dayalı ortamının değişmesiyle, Karadeniz ülkeleri bölgesel işbirliği yolunda somut adımlar atmaya başlamışlardır. Bu bağlamda en geniş işbirliği örneği Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİ)'dir. BLACKSEAFOR (Karadeniz Daimi Deniz Kuvveti) ise Soğuk Savaş sonrası Rusya Federasyonu'nun diğer eski SSCB ülkeleri ile eşit statüde katıldığı ilk askeri organizasyon olması bakımından önemlidir. KEİ'nin Karadeniz Bölgesi'nin güvenliğine yaptığı en büyük katkılardan birisi, bu platform sayesinde birbirleriyle sorunlu olan ve siyasi diyalogu eksik ya da kopuk olan ülkeler arasında iletişim oluşturma olanağını sunmasıdır.

Karadeniz güvenliğinin diğer önemli parametresi de Montreux Boğazlar Sözleşmesi'dir. Söz konusu rejim Karadeniz'de statükonun muhafazasına sağladığı katkı ve oluşturduğu sarsılmaz denge ile geçen yıllar içinde bölge istikrarının ana etkenlerinden biri olduğu kanıtlanmıştır. Yazarın, incelemesinde konuya atfettiği önem, geniş bakış açısının bir örneğini yansıtmaktadır.

İkinci bölümde incelendiği üzere dış dinamikler açısından bakıldığında; Karadeniz, stratejik önemi ve bölgesel sorunların küresel etkisi itibarıyla istikrarın sağlanmasının gerekli olduğu bir bölge olarak görülmektedir. Bu bölgenin istikrarsızlığından en çok olumsuz etkilenecek olanlardan biri de AB'dir. Avrupa'yı gerçek anlamda bir bütün olarak inşa etmek, Avrupa-Atlantik topluluğunun Karadeniz bölgesi ülkelerini kucaklaması durumunda mümkün olabilecektir.

Yine bu bölümde, AB'nin yanı sıra bölgesel aktörlerin bölgeye ilişkin politikaları ile bölge dışı güçlerden ABD'nin stratejilerine de yer veren yazar, ABD'nin bölgeye atfettiği öneme ilişkin yerinde değerlendirmeler yapmıştır. Yazarın tam olarak ifade etmediği ancak ABD'nin Karadeniz'de Doğu-Batı istikametinde oluşturacağı stratejik eksenin Orta Doğu Bölgesi'ni kontrolde bir manivela etkisi oluşturabileceğini çağrıştıran saptamaları ve Irak Harbi'ne ilişkin örnekler ile Türkiye'nin o dönemdeki konumu, geleceğe yönelik projeksiyonlar açısından ilginç bulunmuştur.

Üçüncü bölümde Karadeniz ve Karadeniz çevresindeki mevcut kriz kaynakları yazar tarafından detaylı bir içerik ile incelenmiştir. Yazar bu bağlamda şu görüşlere yer vermiştir:

“Karadeniz ve çevresindeki güvenlik sorunlarının, batıdan doğuya doğru gidildikçe hem sayıca hem de nitelik olarak arttığı görülmektedir. Bu kapsamda Karadeniz Bölgesi'nde kriz kaynağı olabilecek en büyük sorunlar bölgenin kuzey-kuzey doğu hatı boyunca Transdinyester'den başlayıp, Kuzey Kafkasya ve Güney Kafkasya'ya

kadar uzanan ayrılıkçı hareketlerdir. Bu ayrılıkçı hareketlerin bir diğer ayrılıkçı hareketi tetikleyebilecek nitelikte olması ise ayrı bir önem arz etmektedir. Bu çerçevede donmuş çatışma alanları olarak adlandırılan 'Transdinyester', 'Abhazya', 'Güney Osetya' ve 'Dağlık Karabağ'ın en kritik yerler olduğu değerlendirilmektedir.

Kuzey Kafkasya'da ise en kritik sorunun Çeçenistan'da yaşandığı görülmektedir. Çeçenistan'da olan gelişmeler aynı zamanda Dağıstan'ı, İnguşetya'yı ve Kuzey Osetya'yı da etkilemesi nedeniyle önem kazanmaktadır. Yine Karadeniz Bölgesi'nde kriz yaratabilecek diğer bir konu başlığı ise Gürcistan ve Ukrayna'da yaşanan devrimlerin, Moldova, Ermenistan ve Azerbaycan'a sıçrayabilme ihtimalidir. Karadeniz Bölgesi'ndeki güvenlik sorunlarından bir diğerinin de Karadeniz ülkelerinin ve AB'nin, enerji tedarikçisi olarak RF'ye artan bir orandaki bağımlılıklarından kaynaklandığı kıymetlendirilmektedir. Gelecekte, gelişmekte olan ülkelerin, gelişmiş ülkelere oranla enerji ihtiyacının çok daha fazla artacağı düşünüldüğünde, bu durum ekonomik olarak oldukça zayıf ve enerji tedarikçisi olarak RF'ye muhtaç Karadeniz ülkelerinin üzerinde artan bir baskı unsuru oluşturabilecektir".

Kitabın en ilginç bölümlerinden biri de hiç şüphesiz dördüncü bölümdür. Bu bölümde yazar, gelecek on yıl içerisinde Karadeniz'de ve çevresinde oluşabilecek olası krizler ve kriz kaynaklarına yönelik öngörülerini ile bunların çözümlerine ilişkin önerileri okuyucu ile paylaşmaktadır. Yazarın bu konudaki saptamaları özetle şu şekildedir;

"Halihazırda Karadeniz'de var olup kriz kaynağı olan konular dışında gelecekte ortaya çıkabilecek ve kriz yaratabilecek gelişmelere baktığımız zaman bu sorunların başında ABD'nin Karadeniz'deki askeri varlığını artırma yönündeki gayretlerinin geldiği görülmektedir. Bu kapsamda, ABD'nin, Romanya ve Bulgaristan'ın da desteğini alarak, yaklaşık 70 yıldır Karadeniz'in güvenliğini en iyi şekilde sağlayan Montreux Boğazlar Sözleşmesi'nin değiştirilmesi veya feshedilmesi yönünde girişimde bulunması söz konusu olabilecektir. Tarihi süreç içerisinde açık bir şekilde görüldüğü gibi olabilecek böyle bir gelişme RF'yi oldukça tedirgin edecek ve Soğuk Savaş sonrası Karadeniz'de büyük oranda sağlanmış olan güven ortamı, yerini güvensizliğe ve silahlanmaya bırakabilecektir".

Diğer potansiyel problem sahalarının ise, Deniz yetki alanlarının paylaşımı, artan tanker trafiğinin Türk Boğazları'ndan geçişleri, çevre sorunları, global aktörlerin bölgedeki rekabetleri, donmuş iç ve dış çatışmalar, ayrılıkçı hareketlerin ivmelenmesi, ülkelerdeki yönetim değişikliklerinin çatışmalı eylemlere dönüşmesi, bölgedeki Rus askeri varlığının artışı, ülkelerin enerji bağımlılıkları gibi konulardan kaynaklanabileceği, yazar tarafından öngörülmektedir.

Kitapta kısmen değinilmiş olmakla birlikte, Gürcistan'ın parçalanmış yapısı, NATO üyesi olma tutkusu, Çeçenistan'daki RF yanlısı rejimin devrilmesi olasılığı ve bunun gerçekleşmesi durumunda yaşanacak türbülans, Karabağ sorununun devam etmesi ya da adil bir çözüme kavuşturulamamasının doğurduğu/doğuracağı problemler, İran'ın bölge üzerindeki etkinliğini artırma arzusu, İran-RF itti-

fakı ve İran'ın nükleer silah kapasitesi kazanması gibi bölge güvenliği üzerinde doğrudan etken olabilecek konuların, kitapta daha detaylı incelenebilmiş olması halinde, kitabın daha fazla derinliğe sahip olacağı değerlendirilmiştir.

z itibarı ile Karadeniz güvenliği ile ilgili sorunsala geniş bir yelpazede ışık tutan, iyi bir kaynak taraması ve düşünsel katkının yansıtıldığı konu kitabın, ilgili literatüre katkı sağladığı değerlendirilmektedir.

Ömer Akdağlı
Stratejik Araştırmalar Enstitüsü

174

Security
Strategies
Year: 7
Issue: 14

DENİZDEN YÜKSELEN KÜRESEL HEGEMONYA.

Cengiz Ekin

İstanbul: Dönence Basım ve Yayın Hizmetleri, 2011. 258 sayfa, ISBN: 9757054931

Küresel hegemonyayı deniz hegemonyasına dayandıran ve bu süreçte en önemli unsurun girişimler olduğu temel argümanını teorik ve pratik yönleriyle ele alan bu kitap Dr. Cengiz Ekin'in doktora tezinden oluşmaktadır.

Üç ana bölümden meydana gelen kitabında Ekin, konu ile ilgili temel kavramları ortaya koymuştur. Analiz ettiği temel kavramlar çerçevesinde geliştirdiği kendi hegemonya yaklaşımını, pratik hayatta kullanılması amacıyla modellemiştir. Modellenen yaklaşımının işlerliliğini göstermek ve geçerliliğini ortaya koymak amacıyla günümüzün yükselen gücü Çin'in üzerinde modelini test etmiştir.

Ekin, gücün küresel hegemonya olabilmesini denizlerde egemen olmasına bağlamıştır. Bunu da gerçekleştirmenin yolunun sadece askeri güç ile olmadığını, kendi içinde çeşitli değişkenleri içeren sistematik, potansiyel eylemler bütünlüğü olarak tasvir ettiği "**Girişim**" kavramı ile mümkün olabileceğini vurgulamıştır.

Ekin, savaşız hegemonya kavramı ile mevcut yaklaşımlara yeni bir boyut kazandırmıştır. Salt askeri güç yolu ile değil çeşitli alanlarda kurgulanan stratejik girişimler yolu ile hegemonyanın el değiştirebileceğini savunmuştur. Günümüzde yerinde ve zamanında kullanılan "**Soft Power**"ın, "**Hard Power**"dan daha etkili, kalıcı ve tercih edilen bir yöntem olduğu düşünüldüğünde stratejik girişimlerin önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Uluslararası ilişkiler disiplininde model kurgulamanın son derece karmaşık ve zor bir işlem olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Bu kitabı diğer çalışmalardan ayıran fark ise kitabın ikinci bölümünde kurduğu modelin işlerlik ve kurgu bakımından son derece sade bir özelliğe sahip olmasıdır. Yazarın kurguladığını modele göre; "**Küresel ölçekte hegemon olmak isteyen bir devlet öncelikle denizlerde hegemonyasını oluşturmalıdır. Denizlerden elde ettiği kazanımlar onu girişimler yolu ile küresel bir hegemonyaya taşıyabilecektir.**"

Kitabın önsözünü kaleme alan Prof. Dr. Mehmet Emin Çağırın'ın da belirttiği gibi, üzerinde çok az kayda değer çalışmanın bulunduğu küresel hegemonya gibi bir konunun, doktora tezi olarak ele alınmasının faydalarının yanında bazı riskleri de üzerinde taşıdığı aşikârdır. Yazar kitabında, hegemonya kavramını temel olarak inceledikten sonra küresel hegemonya ve deniz hegemonyası kavramlarını ele almıştır. Bu süreçte uluslararası ilişkiler teorilerinden faydalanarak birtakım mukayeselerde bulunduğu gözlemlenmektedir. Karşılaştırmaların boyutu ile ilgili bir eleştiri olarak sunacağım hususu yazar da kitabında itiraf etmiştir. Özellikle deniz hegemonyası kavramı ile ilgili ulusal ve uluslararası literatürde fazla çalışma olmaması karşılaştırmaların arzulan boyutlara ulaşmasını zorlaştırmıştır.

Kitaba yönelik bir diğer eleştiri ise, George Modelski'nin yaklaşımında tespit ettiğim bir eksikliğin kitapta yer almasıdır. Deniz hegemonyasını, bir devletin askeri ve sivil gücü ile denizlerde tesis ettiği üstünlük olarak tanımlayan yazar, kitabında Modelski'den esinlenerek tarihteki dört devletin "hegemon" süreçlerini dayanak noktası olarak ele almıştır.¹ Bu süreç 1430 tarihinde Portekiz'in üstünlüğü ile başlamış Hollanda ve İngiltere ile devam etmiş 1970 yılına kadar ise ABD'nin hegemonyası ile sınırlandırılmıştır. Söz konusu bu süreç içerisinde on altıncı yüzyılda oldukça etkili olan ve Akdeniz'in bir Türk gölü olarak algılanmasını sağlayan Osmanlı deniz gücünden yeterince bahsedilmemesi okuyucu tarafından eleştiri konusu olabilir. Fakat unutulmamalıdır ki yazar denizlerdeki hegemonyanın sadece askeri açıdan değil savaşız hegemonya olarak tanımladığı stratejik sivil girişimlerle elde edilebileceği üzerinde konuyu incelemiştir.

Bu kitap, küresel hegemonya gibi iddialı bir konunun geçmişteki durumunu, günümüzdeki seyrini ve gelecekte nasıl şekillenebileceğini anlamamızı sağlayan, geçmiş günümüze, günümüze geleceğe bağlayan bir köprü görevini üstlenmiştir. Okuyucu bu köprünün üzerinden zevkle ve kolayca geçerken köprünün altında uzanan denizin küresel hegemonyaya ulaşmakta ne derece önemli olduğunu kavramakta ve köprünün başlangıcını ve sonunu daha net bir şekilde görebilecek bir gözlüğe sahip olmaktadır.

Hegemonyayı temel araştırma konusu olarak ele alan Cengiz Ekin, doktora tezi olarak sunduğu bu eserini kitap haline getirerek sadece bilim dünyası ile değil geniş kitlelerle de buluşmasını sağlamıştır. Eserin bilimsel alt yapısının yanında, akıcı üslubu dikkat çekmektedir. Ayrıca, Doğu Akdeniz'de sıcak gelişmelerin ve güç gösterilerinin yaşandığı günümüzde hâlihazırda gerçekleşen güncel olayların doğru okunmasına katkıda bulunacak olan bu kitapta belirtilen yaklaşımların Türk Dış Politikasını da etkileyebileceği tahmini sürpriz sayılmamalıdır.

H.Murat Sönmez
Stratejik Araştırmalar Enstitüsü

¹ Modelski, George; *Seapower in Global Politics, 1494-1993*, Seattle ve Londra, University of Washington Press, 1988

OSMANLI-İNGİLİZ İLİŞKİLERİNİN DÖNÜM NOKTASI (1911-1914), İLİŞKİLERİN BOZULMASI VE İLK KRİZLER, BİRİNCİ CİLT (1911-1912).

Önder Kocatürk

İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 2011. 565 sayfa, ISBN: 9789754512434

Bu kitap, yazarının doktora çalışmasının bazı ilavelerle genişletilmiş ve gözden geçirilmiş halinin birinci cildir. Yazar, Türk tarihinin kırılma noktalarından biri olan bir dönemde İngilizlerin Balkanlar'da, Orta Doğu'da ve Kuzey Afrika'da, payitahtta ve devletin bazı kurumlarında sebep olduğu veya içinde olduğu meseleleri ele almaktadır.

Kitapta ağırlıklı olarak Osmanlı arşivleri ve özellikle Sadaret ve Hariciye Nazırlığı ile Londra, Cidde, Bağdat, Basra, Trablusgarp gibi Türk ve İngiliz Büyükelçilikler ve Konsolosluklarla yapılan yazışmalar, telgraflar ve mektuplar kaynak olarak kullanılmıştır.

Kitabın dili akıcı ve anlaşılır, cümleler sıkıcı olmayacak uzunlukta ve bölümler arası geçiş ve bölüm uzunlukları makuldür. Kitap üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Avrupa'daki Siyasi Gelişmeler Ekseninde Osmanlı-İngiliz İlişkileri çerçevesinde Girit, Makedonya ve Arnavutluk isyanları ile Balkan Savaşı başlangıcında İngiliz siyaseti ele alınmıştır. İkinci bölümde Ortadoğu Ekseninde Osmanlı-İngiliz İlişkileri ve üçüncü bölümde İstanbul ve Anadolu Ekseni Gelişmelerde Osmanlı-İngiliz ilişkileri ele alınmıştır.

Yazar, kaynaklardan öyle bir şekilde yararlanmış ve sunmuş ki, okuyucu bir macera romanı okurmuşçasına, anlatılan hadisede tarafların hangi hamleleri yaptığını merak ediyor.

Eserin başlangıcında Türk-İngiliz ilişkilerinin kökeni ve süreci ele alınmış. İlişkiler nasıl başladı, karşılıklı elçi görevlendirmeler, işbirliği alanları, ilişkilerin kötüye gittiği noktalar, İngilizlerin başka ülkelerle birlikte olup, Türklere karşı savaştığı, sonra tekrar işbirliği süreci, İngiltere'nin etkisi ile devlet yönetiminde gerçekleştirilen düzenlemeler ve nihayetinde İngiltere'nin Osmanlı Devlet teşkilatına katkıları kitabın giriş bölümünü oluşturmaktadır.

Bu bölümü okuyunca; donanmanın başına gelenlerde, Mısır'da, Mora'da, Balkan isyanlarında, İslahat fermanlarında, Ermeni Meselesi'nde, Meşrutiyet'te, dış borçta, 93 Harbi'nde, 1897 Yunan Harbi'nde bir şekilde hep İngiltere'nin olumsuz rolleri yer almaktadır. Neredeyse okuyucuda, "**Osmanlı'yı tek başına İngiltere yıktı**" yargısı oluşuyor.

Kitabın birinci bölümü 20'nci yüzyılın başında Balkanlar'da gerçekleşen olaylara ve bu olayların İngiltere ile ilişkili bölümüne odaklanmış durumdadır. Söz konusu dönem Osmanlı'nın Balkanlar'da otoritesini kaybettiği ve aynı zamanda kurumlarını ıslah etmek için özellikle İngilizlerden yardım aldığı dönemdir. Örneğin Makedonya ve Arnavutluk'ta isyanlar söz konusu iken aynı yerlerde İngiliz jandarması bir yandan Osmanlı jandarmasını eğitmekle meşgul, diğer yandan o

bölgelerde gerçekleşen olaylara müdahil olmaktadır. Bölgeyi takip eden İngiliz hariciyesi ve basını Balkanlar'da (başka yerlerde olduğu gibi) Osmanlı'nın çeşitli açılımlar yapması, ıslahat tedbirlerini yürürlüğe koyması tekliflerini şiddetli bir şekilde dile getirmektedirler.

Bu noktada kitapta yer verilen bir şahsiyet dikkat çekicidir: İngiliz gazeteci James David Bourchier. David Bourchier Balkan halklarını örgütlemekte, aralarındaki sorunları çözmelerine yardımcı olmakta, ciddi bir eylem adamlığı yapmaktadır. Bu gazeteci, yazarın anlattığına göre, Balkanları karış karış gezen, bölge halkını, lisanını ve değerlerini yakından tanıyan ve bilen, ismi Sofya'da bir caddeye verilen bir şahsiyettir. Aynı Gertrude Bell, Lawrence ve arkadaşları gibi devletlerinin siyasetleri temelinde kendi yaşamlarını yeniden örgütleyen, bölge uzmanı fedakâr ve bilgili insanlar. Yazar ve gazeteci Bourchier hakkında hatırı sayılır bilgiyi bizimle paylaşmış. Bunu okuyunca bizde hala böylesi gayretli uzmanların az olmasının acısını bir kez daha hissediyorsunuz. Yazarın böyle bir amacı var mıdır bilinmez ama sonuçta okurda böyle bir etki oluşuyor.

Kitabı okuyunca, bundan yüz yıl önce yaşayan ve yıkılmakta olan Osmanlı devletinin idarecilerinin ve halkın kısmının, yaygın tarzda sanıldığı gibi, duyarsız ve eylemsiz olmadıkları da görülmektedir. Mesela İngiltere'nin "yanlış" bulunan çeşitli eylemlerine karşı, İngiltere'deki büyük gazetelere ilan vermek dâhil birçok tedbire başvurulduğunu, Türkiye'nin çeşitli yerlerinde eylemler yapıldığını, yalan haberle mücadele edildiğini görebiliyorsunuz.

Kitapta gözlenen bir şey daha var. İngiliz devleti, kurumları ile Osmanlı coğrafyasına ilgi duymaktadır; ama bununla yetinmemekte ve basını da Türk meseleleri ile yakından ilgilenmektedir.

Kitapta bir husus çok dikkat çekiyor: Osmanlı'nın Londra Büyükelçisi Tevfik Paşa. Tevfik Paşa ile ilgili paragraflarda Paşa'nın her meselede Osmanlı'ya itidal tavsiye etmesi, çözüm için Osmanlı'dan hamle beklemesi, baskı altındaki bir sefirin olumsuz ruh halini yansıtmaya açısından dikkat çekmektedir.

Önce Balkanlar'da ve sonra Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da meydana gelen felaketlerin Hint Müslümanlarını harekete geçirdiğini, onların yardımlarının Osmanlı'ya ulaştırılmaya çalışıldığını, ancak Hint Müslümanlarının düşüncelerinin İngiltere'nin Osmanlı siyasetinde yine de çok büyük etkisi olmadığını bu çalışmada okuyoruz. Bu çalışmadan öğrendiğimiz bir şey daha var: Balkanlar, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki felaketlerin farkında olan Osmanlı halkı ve özellikle Hint Müslümanları bu sıkıntılara fayda sağlamak için çeşitli dernek ve komiteler kurmakta ve yardımlar toplamaktadırlar. Bu, o dönemdeki yüksek bilinci göstermesi açısından önemli bir husustur.

İkinci Bölüm yazılanlar ve yaşananlar açısından hayli ilginç bir bölüm. İngiltere'nin kağıt üstünde Osmanlı toprağı olarak görünen Basra, Kuveyt, Katar, Yemen ve diğer bölge topraklarında Osmanlı'nın egemenlik haklarını sorgulatacak

uygulamalara (deniz feneri dikme, karaya asker çıkarma, hak iddia etme, mahkeme kurma, muhtar atama vs) nasıl cesaret ettiğini ve Osmanlı'nın bununla mücadelesini okuyorsunuz. Tam bir taktik mücadele... Adım adım giden bir mücadele. Halkı Osmanlı'ya karşı kıskırtmayı, işbirlikçilerle ortaklığı ve çeşitli hileleri ortaya koyan ve okudukça insanı şaşırtan bir bölüm.

Bu bölümde dikkati çeken en önemli hususlardan biri, İngiliz şirketlerinin devletlerinin menfaatleri doğrultusunda Ortadoğu coğrafyasındaki faaliyetleridir. Mesela bunlardan biri, Ortadoğu ve Hint Okyanusu'nda denizcilik imtiyazlarını elinde tutan ve gemilerine Ermenistan, Kürdistan gibi isimler veren Lynch Şirkettir. Bu şirket denizlerdeki uygulamaları ile Osmanlı'nın hükümlerini da sorgulatacak faaliyetlerde bulunmuştur.

Ortadoğu coğrafyasında İngilizlerin Osmanlı topraklarında yaptıkları haksuzluk konusunda Osmanlı devletinde iki türlü tepki hâsıl oluyor. Biri kabul edici ve acizlik ifade eden ve İngilizlerin yaptıkları emrivakilere en fazla "teessüf"le karşılık veren yaklaşım. Diğeri, pes etmeyen, yanlış yapılan engel olmaya çabalayan, mücadelecî anlayış. İkisinin de örneklerini Kocatürk'ün çalışmasında görmek mümkün.

Ortadoğu coğrafyasında da İngiltere adına gönülden çalışan bazı insanları bu kitap vesilesi ile tanıyoruz. Bunlardan biri Hacı Ali olarak da tanınan Arthur John Wavell'dir. Yemen'deki ayaklanmada rolü olduğuna inanılan kişi... Kendisini bölge insanı ve çok iyi bir Müslüman gibi yetiştirmiş olduğunu öğreniyoruz.

Kuzey Afrika'da meydana gelen olaylarda İngilizlerin ikiyüzlülüğü ve İtalya ile Trablusgarp'ta meydana gelen çatışmaların Ege adaları ve Türk Boğazlarına yansımaları konusunda halkın ve Sadrazam Said Paşa'nın tutumunun tahmin edilenden daha bilinçli ve mücadelecî olduğunu da yine bu çalışma vesilesi ile öğreniyoruz. Said Paşa adaların çok önemli olduğunu, adalar elimizden çıkarsa Anadolu ve İstanbul'un savunmasız kalacağını ifade ediyor.

Kitabın üçüncü ve son bölümünde İngilizlerin Osmanlı Devleti'nin kurumlarında ıslah maksadıyla yaptıkları anlatılıyor. Burada özellikle Osmanlı bahriyesinde görev alan İngilizler ve vazifelerini öğreniyoruz. Bahriye Nezaretindeki ve mektebindeki, Osmanlı gemilerindeki rolleri, sipariş verdiğimiz gemiler, Gölçük Tersanesinin ve havuzunun kurulması hep bu bölümde okuduğumuz olaylar. İlginç bir şekilde, yine bu bölümde, daha 1912'de Ermenilerin Türklerden zulüm gördüklerine dair İngiliz iddialarını ve meydana gelen olayları da okuyoruz.

Özü itibarı ile Osmanlı Devletinin son dönemine ışık tutan, belgelere dayalı bu kitabın ilgili literatüre katkı sağladığı değerlendirilmiştir.

Fatih Erbaş
Stratejik Araştırmalar Enstitüsü

179
Güvenlik
Stratejileri
Yıl: 7
Sayı: 14

TÜRK DEVRİMİ MÜLAKATLARI.

Sabahattin Özel ve Işıl Çakan Hacıbrahimoğlu

İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011. 278 sayfa. ISBN: 9786053602309

Prof. Dr. Sabahattin Özel ve Doç. Dr. Işıl Çakan Hacıbrahimoğlu'nun uzun bir çalışma sonucunda kurguladıkları "**mülakatlar**" dizisinin birinci cildi "**Osmanlı'dan Milli Mücadele'ye Seçilmiş Mülakatlar**" adıyla 2010 yılında yayımlanmıştır. Dizinin ikinci ve son cildi ise "**Türk Devrimi Mülakatları**" adlı bu eserdir.

Söz konusu eser, belirli bir dönemde gerçekleşen olayların doğrudan içinde yer alan kişi algılarının, o dönemin anlaşılmasında özel bir öneme sahip olduğu gerçeğinden hareketle meydana getirilmiştir. Eserin ana kesitini, yirminci yüzyılın başlarında yeni ve bağımsız bir ulus inşası için yola çıkan Anadolu ulusal eyleminin asker ve sivil aktörleriyle yapılan mülakatlar oluşturmaktadır.

Kitabın birinci bölümünde, Mustafa Kemal Atatürk ile yapılmış ve şu ana kadar tümüyle gün yüzüne çıkmamış altı mülakata yer verilmiştir. Londra Konferansı, Sovyet Cumhuriyeti ile münasebetler, komünizm, yönetim merkezinin neresi olacağı, Teşkilat-ı Esasiye ve hükümet şekli, kadın hakları, Kuvayı Milliye ve Cumhuriyet'in ilanı gibi konular bu mülakatlarda öne çıkmaktadır.

Eserin ikinci bölümünde ise, Türk Devrimi'nin tanınmış şahsiyetlerinden; Fevzi Çakmak, Kazım Karabekir, Refet Bele, İsmet İnönü, Ali Fuat Cebesoy, Kazım Özalp, Ali İhsan Sabis Paşalar ve Rauf Orbay ile yapılan söyleşiler yer almaktadır. Müttekip paragraflarda, söz konusu söyleşilerde öne çıkan hususlardan kısa örneklerle kişilerin karakter özellikleri ve yaşadıkları dönemi algılayışları vurgulanmıştır.

Fevzi Çakmak Paşa ile yapılan mülakatlarda; "**Türkiye Hükümeti**"nin sahibinin TBMM olduğu, Sovyet Rusya ile ilişkiler, dünya barışının direğinin Türk milli bağımsızlığı olduğu gibi konuların üzerinde ağırlıklı olarak durulduğu gözlemlenmiştir.

Rauf Bey'le gerçekleştirilen görüşmede ise, Rauf Bey'in çocukluğundan itibaren yaşadığı olaylar hikâye edilmiş, Hamidiye süvariliği görevine geniş şekilde yer verilmiştir. Ayrıca, Mondros Mütarekesindeki heyet başkanlığı görevi sonrası Anadolu'daki faaliyetlerinden bahsedilmiş, Lozan Görüşmeleri sırasındaki mülakatı ise ayrı bir bölüm olarak eserde yerini almıştır.

Ocak 1922'deki mülakatta Ahmet Emin Yalman'ın Rauf Bey için dile getirdiği, "**O'nun gözünde vatan hizmeti bir köşeye çekilerek ve nefsini unutturarak yapılmalıydı. Beklenebilecek tek ödül, görevini yapmış olma hususundan ibaretti.**" ifadeleri Anadolu devrimini gerçekleştiren önder kadronun karakter özelliklerinin, ruhi yapısının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Kitabın tamamı incelendiğinde benzer özelliklerin diğer şahsiyetler için de geçerli olduğu anlaşılmaktadır.

181
Güvenlik
Stratejileri
Yıl: 7
Sayı: 14

Kazım Karabekir Paşa ile yapılan altı mülakata eserde yer verilmiştir. Karabekir Paşa'nın yetim çocuklarla ilgili projeleri, Gürbüz Alayları, "Öğütler" isimli eseri, Anadolu'nun her yerine devlet hizmetlerinin ulaştırılması için yapılması gerekenler ile eğitim ve bilim hakkındaki görüşleri ağırlıklı olarak ele alınan konular arasındadır.

Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'yla ilgili ise sırasıyla, Ocak 1922'de Batı Cephesi karargâhında, Ekim 1922'de İzmir'de, yine Ekim 1922'de Bursa'da ve doğal olarak Aralık 1922'de Lozan'da gerçekleştirilen mülakatlar kitapta yer almıştır. Batı Cephesi karargâhındaki mülakatta İsmet Paşa'nın Yunanlıları yenme konusundaki azim ve kararlılığını, Lozan'daki mülakatlarda ise görüşmelerdeki zor şartları, heyetin ve kendisinin menfaatlerimize ters düşen kararlara karşı sergiledikleri dik duruşlarına şahit oluyoruz.

Ali Fuat Paşa ile yapılan görüşmelerde Rusya ile ilişkiler ağırlıklı konu iken Kazım Özalp Paşa'yla gerçekleştirilen görüşmelerde milli mukavemetimizin canlı tarihçesi ile ilgili konuların öne çıktığı görülmektedir: "**Büyük kısmı Balıkesir-lilerden olmak üzere Ayvalık, Soma muntıklarından halkın katılımıyla bir kuvvet oluşturduk. Bu kuvvet Bergama'ya gelen bir Yunan taburuna taarruz etti. Tabur'dan çok az Yunanlı kurtulabildi.Bergama olayının ertesi günü Yunanlılar Akhisar'ı tahliye ettiler. Soma'yı merkez yaptım. Halk durumu anlamıştı.Kuvayı Milliye'nin gelişmesi İstanbul Hükümeti'ni telaşa düşürmüştü. Kuzey Cephesi'ni ben, Salihli'yi Ethem, Güney Cephesi'ni Demirci Efe komuta ediyordu.**" ifadelerinde canlanan Kuvayı Milliye'nin oluşumu her Türk için tarifi zor büyük bir anlam ifade etmektedir. Özellikle, 1950'li yıllara kadar Soma'nın bir köyü iken daha sonra İzmir'in Kınık ilçesine bağlanan ve halen Soma ve Akhisar'ın köyleriyle komşu durumdaki bir Batı Anadolu köyünde doğup büyüyen, ortaokulu Bergama'da okuyan, Işıklar Askeri Lisesi'nde öğrenci olduğu yıllardan itibaren Balıkesir'e sık sık yolu düşen ve bu eseri inceleme şerefine nail olan şahsım için bu mülakatın ayrı bir önemi haiz olduğunu da satır arasında belirtmek isterim.

Refet Paşa ile yapılan mülakatlarda ise, Konya Ayaklanması'nın bastırılması, kendisinin Yunan taarruzu hakkındaki görüşleri, Milli Müdafaa Vekilliği ve saltanat konuları ile ilgili düşüncelerine yer verildiği görülmektedir. Kurmay subay olma fikri, Genel Savaş'taki görevler, Malta sürgünü yılları gibi konular ise Ali İhsan Sabis Paşa ile yapılan mülakatlarda yer almaktadır.

Kendileriyle yapılan mülakatlardan küçük alıntılar ve değindikleri başlıca konularla döneme ışık tutan büyük komutanlardan başka Sivas Kongresi Eskişehir delegelerinden Hüseyin Bey, Cami Baykut Bey, Fatma Seher Hanım (Kara Fatma) ve Ankara Belediye Başkanı Ali Bey ile yapılan mülakatlar da kitabın ikinci bölümüne ilave edilmiştir. Böylece yurdun değişik yerlerindeki milli mücadeleye yönelik çalışmalarla eser zenginleştirilmiştir.

23 Nisan 1920 ile başlayan süreçte Anadolu hareketini yönlendiren kadro aynı zamanda ekonomik faaliyetler, eğitim sorunları ve bayındırlık gibi çalışmalarını da yürütmek zorunda kalmıştır. Bunu yansıtan I'inci TBMM etkinlik alanının ilgilendiren mülakatlar kitabın diğer bir ana bölümünü oluşturmaktadır. Savaş nedeniyle öğretmenlerin zorunlu askere alınmasıyla eğitimde yaşanan zorluklar kadar, yıkılmış bir ülkedeki bayındırlık sorunları, Anadolu'nun kuduz, sıtma ve frengiyle mücadelesini ortaya koyan sağlıkla ilgili görüşmeler halkın 1920-1923 yılları arasındaki yaşamsal sorunlarının ortaya konmasını sağlamıştır. Bu bölümde; dönemin çeşitli vekilleriyle (bakan) yapılan görüşmelerin yanında Kozan Mebusu İhsan ve Gaziantep Mebusu Kılıç Ali Beylerle İstiklal Mahkemeleri hakkındaki mülakatlar da yer almıştır.

Eserin dördüncü ve son bölümünde ise İstiklal Harbi'nin hemen sonrasına ilişkin söyleşiler yer almaktadır. Özellikle devrim sürecini hızlandıracak olan II'nci TBMM'nin seçimlerine ilişkin söyleşiler, mübadele konusu ve darülfünun ile ilgili görüşmelere yer verilmiştir.

Okuyucular tarafından daha kolay anlaşılabilmesi için günümüz Türkçesine uyarlanan görüşmelerin yer aldığı Özel ve Hacıibrahimoğlu'nun bu eseri, bağımsızlık mücadelesi ve sonrasına damgasını vuran lider kadronun dönemlerindeki olayları algılamalarını ortaya koymasının yanı sıra okuyucuya o günlerle bugünlere karşılaştırma imkânı vermekte, bugünden yarına yapılması gerekenlerle ilgili ipuçları sunmaktadır.

Bütün bunlara karşılık; eseri hazırlayan akademisyenlerin kendi görüşlerine yeterince yer verilmemiş olması kitaba getirilebilecek eleştiri olarak akla gelmektedir.

Sonuç olarak, yukarıda belirtilen hususlar ışığında, Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarıyla yerli ve yabancı gazetecilerin değişik tarihlerde gerçekleştirdikleri mülakatların yer aldığı söz konusu eserin okunması, incelenmesi, kütüphanelerde ve şahsi kitaplarda yerini alması gerektiği değerlendirilmektedir.

Ayhan Dağlı
Stratejik Araştırmalar Enstitüsü

183
Güvenlik
Stratejileri
Yıl: 7
Sayı: 14

BATI RUMELİ'Yİ NASIL KAYBETTİK? GARBİ RUMELİ'NİN SURET-İ ZİYAYI VE BALKAN HARBİNDE GARP CEPHESİ'.

Fevzi Çakmak (Yayına Hazırlayan Ahmet TETİK)

İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2010. 705 sayfa, ISBN: 9786053602552

1898'de Harp Akademisinden mezun olduktan sonra Türk Silahlı Kuvvetlerinin her kademesinde yararlıklar gösteren Türkiye'nin Atatürk'ten sonraki tek marşalı Fevzi Çakmak'ın, Harp Akademilerinde verdiği konferanslardan iki kitap meydana getirilmiştir. Bunlar; Garbî Rumeli'nin Suret-i Ziyâ'-ı ve Balkan Harbinde Garb Cephesi Harekâtı, 1927 ve Büyük Harpte Şark Cephesi Hareketleri- Şark Vilayetlerimizde, Kafkasya'da ve İran'da, 1936 kitaplarıdır.

Batı Rumeli'yi Nasıl Kaybettik? Garbî Rumeli'nin Suret-i Ziyâ'-ı ve Balkan Harbinde Garp Cephesi kitabında Fevzi Çakmak, Osmanlı'nın Balkanlar'daki beş asırlık varlığının sonu anlamına gelen Balkan Harbi'nde yaşananları, tarafların ve muharebelerin harp ve hareket planları, askerlerin niceliği, niteliği ve teçhizatı ile Balkanların nüfusu dahil hareket bölge etüdü gibi ayrıntıları da içeren çeşitli çizelgeler ve krokilerle Selanik, Kosova, Manastır, Yanya ve İşkodra'nın nasıl elden çıktığını ve geçmişteki hataları, yanlışlıkları, eksiklikleri ilgi çekici değerlendirmeleri ve sert özeleştiriyile Balkan harbi konusundaki soruları yanıtlamıştır.

Kitabın dili akıcı ve anlaşılır, cümleleri kısa ve sadedir. Kitapta rastladığımız yer isimlerinin çeşitliliği ve bu isimlerin açıklamalı dizin ve krokilerle desteklenmesi dikkate değerdir ve anlaşılmayı kolaylaştırmaktadır. Kitap, barış dönemi faaliyetlerinin ele alındığı giriş, muharebelerin irdelendiği hareket, ve son değerlendirme bölümleri ile çeşitli kroki ve çizelgelerden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde Balkan Harbi'nin kaybedilme nedenleri ortaya konulmuş ve barış dönemindeki harbe hazırlık faaliyetlerindeki eksiklikler ve yapılan hatalar iç, dış ve askeri olmak üzere irdelenmiştir. Bu kapsamda, Fevzi Çakmak'a göre bu hataların bazıları, "Barış zamanında halkı belirli hedeflere yönlendirecek bir programa ihtiyaç vardır. Osmanlı Devleti'nin ideali ve siyaseti İslami gelenektir. Anadolu istiklal mücadelesinde hedef, bir erden başkomutana kadar herkes tarafından hissedilmiştir. İşte bir milletin ölümü göze alması için inanç sahibi olması gerekir. Balkan muharebelerinde ne yazık ki bunlar yoktu. Çeşitli milletlerden asker alınmıştır. Bir millette birlik olmazsa ordunun moral gücü zayıflayacaktır." ifadelerinde belirtilmiştir.

Harekât bölümünde ise Balkan Harbi'nde icra edilen bütün muharebeler konuyu boğmayacak genişlikte anlatılmıştır. Muharebeler birliklerin konuşlanması, güzergahları, manevraları ve yapılan yazışmaları dahil kısa ve öz bir şekilde günün gününe sunulmuştur. Muharebelerin sonlarında harekate ilişkin değerlendirmeler ile yapılan hatalar irdelenmiştir. Son değerlendirme bölümünde ise dikkate değer mesajlar içermekle birlikte balkan harbine katılan ülkelerin genel bir değerlendirmesi yapılarak ulaşılan tüm sonuçlar aktarılmıştır.

Kitapta, genel olarak milletlerin ve devletlerin yenilgilerinin sebeplerinin iç zayıflıklarda aranması gerektiği ana tema olarak vurgulanmıştır. Bu kapsamda Fevzi ÇAKMAK, devletin esaslı bir nüfus siyaseti olmaması, devlete dost ve yardımcı unsurları (özellikle Arnavutlar) yanımıza çekerek, siyasi emeller güden Rum, Bulgar ve Sırp unsurlarını sıkı bir kontrole tabi tutarak aralarında uzlaşmalarına engel olunması gerekirken tersi yöntemlerin işlenmesi, devletin yürüttüğü dış siyasetin kişilere bağlı olarak değişmesi, ordunun siyasi propagandalara maruz kalması ve idealsizleşmesi tespit edilen olumsuzluklar ve hatalardan bazıları olarak sıralanmıştır. Harp öncesi siyasi idarenin yönetim zaafı ve bunun ordunun savaşma iradesine ve disiplinine etkilerine yönelik olarak; “1912 yılı Nisan sonlarına doğru Arnavutluk’ta isyan çıkmış, Mayıs ve Haziran aylarında İpek, Yakova ve Piriştine’de karışıklıklar sürerken, isyanı bastırmak için İstanbul’dan gelen 1. Tümen de isyancılarla birleşmişti. Millet meclisinde “İtilafçılık”, Orduda “halâskarlık”, Arnavutluk’ta “başkımcılık” elele yürüyorlardı... Bu düzenli tümen, iç siyasetle uğraşan birkaç subayın kıskırtmasıyla çürüdü, inancı bozuldu. Askerler subaylarını, subaylar askerlerini tanımamaya başladı. O düzenli birlik rezil oldu, itibarını kaybetti... Birliklerin olağanüstü dağılıklığı, özellikle redif ve ikmal askerlerinin tamamen memleketlerine savuşmaları, Üsküp’te subayların bile savunma yapmayı reddetmeleri çok korkunç bir durumun ortaya çıkmasına sebep olmuştu. Bu esnada düşmanlarımız kararsızlık içindeydi. Üsküp’ün, İştîp’in boşaltılmalarından birkaç gün sonra, halkın çağrısıyla işgal edilmeleri, düşmanların moralini gösteren açık örneklerdir...” ifadeleri içinde bulunulan ortamı göstermektedir.

Fevzi ÇAKMAK, Balkan Harbini askeri inceleme metodu olan durum analizi formatına uygun bir çerçevede sunmuştur. Özellikle; kitabın tüm bölümleri içerisinde tespit ettiği her türlü olumsuzluk ve hatayı, “ne oldu? ve nasıl olmalıydı?” sorularına cevap verecek tarzda hükümet politikaları, Genelkurmay Başkanlığı, Ordu, Kolordu ve aşağı doğru devam eden bir silsile içerisinde ortaya koymuştur. Stratejik, operatif ve taktik seviyede tespit ettiği hataların tekrar etmemesi için de, geleceğe dönük mesajlar içerecek şekilde, harp/harekât prensiplerini sürekli göz önünde tutarak çözüm tarzları sunmuştur.

Fevzi ÇAKMAK, ordunun, subayın, komutanın ve askerin nasıl bir nitelikte olması, harp ve hareket planlarında nelere dikkat edilmesi gerektiği ile muharebelerin sevk ve idaresi gibi birçok hususa değinerek talimnamelerde bulunmayan sevk, idare ve liderlik dersleri vermektedir. Balkan Harbi’ndeki başarısızlıkların sorumlusunun lider personel olduğunu verdiği örneklerle ortaya koymuş ve şu şekilde ifade etmiştir: “Bilindiği gibi askere subaylar ve komutanları harp ettirir. Başsız asker savaşmaz ve savaşamaz. Hasan Ali Rıza gibi komutanların elinde Türk askeri hatta Arnavut redifleri bile iyi savaşmışlar, kötü komutanlar panik çıkmasına sebep olmuşlardır. Çoğunlukla panik cephede değil geride başlar. Yenilgi, önce komutanın moralinde meydana gelir ve sonra askere yayılır. Komutan tehlikeli anlarda etrafını kendisine tabi kılmalıdır. Balkan Harbinde bütün bozgun üstsubay ve

subayların görevlerine olan ilgisizliklerinden ileri gelmiştir. Görev şuuruna sahip herhangi bir subay, durumu hemen lehimize çevirmeyi başarmıştır.”

Kitapta diğer dikkat çeken hususlardan birisi de; Fevzi ÇAKMAK'ın konferansını çizelge, kroki ve günü gününe anlattığı muharebelerden de yetinmeyerek, yabancı tanınmış yazarlar ve harpte görev yapan komutanların değerlendirmeleri ile gönderilen yazılı emir ve talimatlara yer vererek desteklemesidir.

Balkan Harbini, tarafsız ve bir asker olarak anlatan Fevzi ÇAKMAK, konferansındaki değerlendirme ve yorumlarda mümkün olduğunca duygusallıktan uzak bir yaklaşımla sadece harp sanatının tüm inceliklerini ortaya koyduğu muharebeler, olaylar ve durumlardan söz etmiştir. Kişiliğini tamamen arka planda tutmaya özellikle dikkat etmişse de zaman zaman kendini gayet yalın, açık ve sert bir şekilde ortaya koymaktan da alıkoymamıştır. Yaşanan bozgununun ardından geri çekilişi aktaran ve “Açlık ve sefalet manzarası korkunçtu. Askerler sokaklarda dileniyor, çamurların içinde düşüp kalıyorlardı. Bu yürekleri parçalayan manzara, her göreni yaralıyordu.” diyen Fevzi Çakmak, yapılan ateşkesin ardından 19 Haziran 1913 tarihinde 500 yıllık ata topraklarından ayrılışı şu iç acıtıcı cümlelerle ifade ediyor:

“19 Haziran 1913 sabahı Karadeniz gemisi, akşama doğru da Gülcemal vapuru Seman İskeleyi'nden hareket ettiler. Ben de Gülcemal vapurundaydım. Batı Rumeli'de 500 yıllık Türk hakimiyetine veda ettik... Atalarımızın asırlar boyunca kanlarıyla suladığı, eski ve yeni şehitlerimizin gömüldüğü vatan parçasının terk edilmesi kalplerimizde giderilemeyecek acılar, hasretler meydana getirdi...”

Balkan Harbi dönemindeki askeri olmak üzere siyasi, sosyal, ekonomik ve coğrafi verilerine kadar geniş bir alanda çeşitlilikler sunan “Batı Rumeli'yi Nasıl Kaybettik?” kitabının pek çok farklı konudaki araştırmaya kaynaklık edeceği değerlendirilmektedir. Ancak kitapta mevcut Yamy, İçkodra gibi yazım hataları ile ayrıntıları verilen Selanik vilayeti nüfus dökümündeki çelişkilerin giderilmesi veya açıklanması zorunludur.

Nazmi ŞAHİN
Stratejik Araştırmalar Enstitüsü

MAYIN GRUP KOMUTANI BİNBAŞI NAZMİ BEY'İN GÜNLÜĞÜYLE ÇANAKKALE DENİZ SAVAŞLARI.

Erdoğan Şimşek

İstanbul: Deniz Basımevi Müdürlüğü, 2010. 375 sayfa, ISBN: 9754095752

Bu derleme eserde; Osmanlı Devleti'ni Çanakkale Savaşları'na götüren süreç ile Deniz Cephesi'nin açılış sebepleri, gelişimi, beklentileri ve sonuçları, esas olarak dönemin Mayın Grup Komutanı olan Binbaşı Nazmi Bey'in günlüğü çerçevesinde ele alınmış olsa da, dönemi anlatan diğer kaynaklar, Başbakanlık Osmanlı Arşivleri Genel Müdürlüğünce günümüz Türkçesine çevirisi yapılmış Osmanlıca belgeler ve Binbaşı Nazmi Bey'in çağdaşları olan Binbaşı Haydar Mehmet Alganer ve Albay Şakir Tunççapa'nın da hatıratlarından faydalanılmıştır.

Bahse konu günlük, 3 Ağustos 1914- 20 Kasım 1918 tarihleri arasını kapsamaktadır. Dolayısıyla, bir taraftan Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Harbine girişi ile Mondros Mütarekesi arasındaki zaman diliminde meydana gelen önemli deniz olayları çeşitli bilgi ve belgeler ile derlenmiş, diğer taraftan Çanakkale Boğazı'nda mayın hatlarının tesis ve idamesine yönelik taktik ve teknik düzeydeki bilgiler olabildiğince anlaşılır düzeyde sunulmuştur.

Bu sayede bilgilerin büyük çoğunluğunun güvenilirlik ve doğruluğu diğer kaynaklarla da desteklenerek okuyucuya neden-sonuç bağlantısını kolaylıkla kurgulayacak imkân başarılı bir şekilde sunulmuştur. Bu anlamda, eserde yer alan analitik ve görsel yardımcı araçlar (resim, dipnot, biyografik ilave bilgiler, belge ve haritalar) Çanakkale'nin önem ve anlamını bilimsel yönden tatmin edecek şekilde kullanılmış, Çanakkale Deniz Savaşları'nın her aşamasının çok yönlü olarak takip edilmesine olanak sağlanmıştır.

Günlüğün kendisini içeren bölümlerde kullanılan dil her ne kadar yalın, anlaşılır bir Türkçe ise de, okuyucunun; mayın hatları, sahil istihkâmı ve deniz cephesindeki harekâta katılan gemilerin mevkilerini canlandırabilmesi için yazar kendisinin plotladığı haritalardaki mevkilere hassasiyetle yer vermiştir. Günlükte dikkate değer diğer bir yön de, Mayın Grup Komutanı Nazmi Bey'in, Çanakkale Boğazlar bölgesindeki harekât ve istihbarat genel resmini görebilecek durumsal farkındalığa sahip olmasıdır. Diğer bir ifadeyle, Boğazlar bölgesinde olup biten her türlü olay ve faaliyetin Mayın Grup K.lığı tarafından takip edilebilmesi, istihbarat çarkının iyi bir seviyede işlediğini gösteren bulguları da kendiliğinden sunmaktadır.

Günlükte önemli sayılabilecek bir ayrıntı olarak, 4 Mart 1915 tarihinde İstanbul'dan gelen "Bulgar Mayınları"nın tesisine yönelik ifadeler yer almaktadır. Siyasi tarih kitaplarında 6 Eylül 1915; Bulgaristan'ın resmen İttifak Devletleri'nin yanında yer aldığı tarihi işaret eder ve söz konusu tarihe kadar tarafsızlık statüsünü koruduğu vurgulanır. Bulgaristan'ın Osmanlı Devleti'nin yanında resmen

savaşa katılmadan altı ay önce “Bulgar mayınlarının” boğazlarda tesis edilmiş olması bu açıdan dikkat çekicidir.

Bu eserde Nusrat mayın gemisinin, 18 Mart Deniz Muharebeleri’nde göstermiş olduğu büyük başarı ve katkısının kusursuz ve ayrıntılı bir şekilde irdelenmesi kaçınılmaz olmuştur. Nusrat gemisinin 07 Mart 1915’te Erenköy sahillerine dökmüş olduğu 11. mayın hattı ile hak etmiş olduğu namını, Mart 1915 sonrası ile 1916 sonlarına kadar olan süreçte, mayınların İstanbul’dan nakli ve tesisinde perde arkasında devam ettirdiğine dair faaliyetler, günlüğün ışık tuttuğu bir diğer noktadır.

Çanakkale Deniz Savaşlarını anlatan eserlerde pek rastlamadığımız bir diğer husus da yazarın “Denizaltı Harbi”ne temas ederek, “Çanakkale’nin geçilemediği” vurgusunu daha gerçekçi zemine taşımış, okuyucuya düşünme ve muhakeme hakkı tanınması anlamında çok önemli bir vazifeyi üzerine almıştır. Bu sebeple de Marmara Denizine ulaşan Avustralya’nın AE-2 ve Fransa’nın Turquoise denizaltıları göz ardı edilmemiştir. Ayrıca Çanakkale’de batan denizaltılardan kurtarılan düşman askerlerinin ailelerine yazmış oldukları, içten, samimi duygu ve düşüncelerini ispatlayan belgeler olan mektuplar da sunulmuştur.

Çalışmanın belki de en temel amacı; tarihi olayların sebep ve neticeleri konusunda kesin hükme varmak yerine, okuyucuya analiz ve değerlendirme fırsatı tanıyarak, yeni fikirlerin oluşmasına ortam hazırlamasıdır. Bu anlamda, eserin son kısmı olan “Midilli Zırhlısı’nın batırılışı” kaleme alınmıştır. Birinci Dünya Savaşı’nın sonlarına yaklaşılırken, cephelerden gelen moral bozucu haberlerin yenileri eklendiği sırada, kamuoyu baskısını azaltacak teşebbüsler gerekiyordu. İşte bu teşebbüslerden birisi de Gökçeada Baskını harekâtıdır. Amiral Von Paschwitz’in fikir babası olduğu söz konusu harekâtın planlama ve icra safhaları, diğer bölümlerde olduğu gibi tatmin edici şekilde desteklenmiş olan belge ve görsel yardımcıları okuyucuya sunulmaktadır. Bu harekâtın gerekliliği, eğer gerekliyse icra safhasının doğruluğu ise okuyucunun değerlendirmelerine açık bırakılmıştır.

Eserin yazım dili genel olarak sadedir. Günlüğün anlam kazanmasında büyük katkısı olan belge ve görsel yardımcıları, neden-sonuç ilişkilerinin sağlıklı kurulabilmesi amacıyla oldukça anlaşılır ve akıcı bir formatta, olayları farklı yönleri ile analiz etme ve muhakemede bulunma fırsatını vermektedir. Bilindiği üzere Çanakkale savaşları üzerine birçok eser yazılmış ve sahnelenmiştir. Bu eserin de araştırma yazınına sağladığı en büyük katkı; geçmişin askeri ve siyasi alanda sorgulanmasına şans tanınmasıdır.

Serkan Sert
Stratejik Araştırmalar Enstitüsü

A. YAZIM KURALLARINA İLİŞKİN ESASLAR

1. Yazım dili Türkçedir. İngilizce, Fransızca ve Almanca yazılmış çalışmalar da yayınlanabilir. Dergiye gönderilen yazıların yazım düzeltmesini Yazı Kurulu yapar. Türkçe makalelerin yazım ve noktalamasında ve kısaltmalarda TDK İmlâ Kılavuzunun en son baskısı esas alınır. Gönderilen yazılar dil ve anlatım açısından bilimsel ölçülere uygun, açık ve anlaşılır olmalıdır.
2. Türkçe makalelerde yayınlanmak üzere gönderilen yazılar, özet ve kaynakça dâhil yaklaşık 30 sayfadan fazla olmamalıdır.
3. Yazılar, makalenin başlangıç kısmına yazılmış, Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanmış makale başlıklarını da içeren 250 kelimeyi aşmayan özet, Türkçe ve İngilizce beş anahtar kelime ve sonuna yazılmış 750 kelimeyi geçmeyecek İngilizce makale özetiyle gönderilmelidir.
4. İngilizce dışındaki dillerde yazılmış makaleler için 750 kelimeyi geçmeyecek bir İngilizce makale özeti yazılmalıdır.
5. Yazar adı, sağ köşeye, italik koyu, 11 punto olarak yazılmalı; unvanı, görev yeri ve elektronik posta adresi dipnotta (*) işareti ile 9 punto yazılarak belirtilmelidir. Diğer açıklamalar için yapılan dipnotlar metin içinde ve sayfa altında numaralandırılarak verilmelidir.
6. Yazı karakteri Times New Roman, 11 punto, satırlar tek aralıklı, dipnotlar 9 punto ve tek aralıklı yazılmalıdır.

B. SAYFA DÜZENİNE İLİŞKİN ESASLAR

1. Paragraf yazısı, ilk satır 1. 25, paragraflar arası önceki 3 nk, sonra 3 nk, iki yana dayalı, satır aralığı bir buçuk olmalıdır.
2. Sayfa düzeni normal, sayfa yapısı üstten 5 cm, alttan 5.5 cm, sol 4.5 cm, sağ 4.5 cm, cilt payı 0, üst bilgi 1.25 cm. alt bilgi 4,5 cm olmalıdır.
3. Alt başlıklar kendisinden önce gelen başlıktan 3 karakter içeride olmalıdır.
4. Sayfa numaraları altta sağda verilmelidir.
5. İlk sayfadan sonra, çift numaralı sayfalara yazar adı, tek numaralı sayfalara makale adı 9 punto karakterinde üst bilgi olarak eklenmelidir.

C. REFERANS VE GÖNDERMELERE İLİŞKİN ESASLAR

1. Göndermeler (referanslar), Güvenlik Stratejileri Dergisinde dipnotlar sayfa altında numaralandırılarak verilecektir. Atıflar, metin içinde (Örn. Karpat, 2001: 101.) şeklinde gösterilmeyecektir.
2. Atıfta bulunulan kaynağın tam kimliği verilecektir, atıfta bulunulmamış eserler kaynakçada gösterilemez.
3. Dipnotlarda yayın adları (Kitaplarda kitap adı, makalelerde dergi adı) italik ve koyu yazılacak, atıflarda alıntı yapılan sayfa numarası mutlaka belirtilecektir.

a) Kitaplar için

1. Aynı kaynağa yapılan atıflarda Ibid kullanılmalı, aynı sayfa için aynı yer kısaltmaları italik olarak yazılmalıdır.
2. Dipnotlar verilirken diğer dillerden kaynaklar için İngilizce yazım kuralları, Türkçe kaynaklar için ise Türkçe yazım kuralları temel alınmalıdır.

(1). Tek yazarlı kitaplar :

Yazar adı ve soyadı, *eser adı*, (varsa cilt numarası), (varsa çeviren), yayınevi, yayımlandığı yer, yayımlandığı tarih, sayfa numarası.

Hikmet Celkan, *Ziya Gökalp'in Eğitim Sosyolojisi*, MEB Basım Evi, İstanbul, 1990, s.14-25 .

Joseph Needham, *Science and Civilisation in China*, vol.:5, Cambridge Univ. Pres, Cambridge, 1954, p.7

(2). İki yazarlı kitaplar :

Birinci yazarın adı ve soyadı ve ikinci yazarın adı ve soyadı, *eser adı*, (varsa cilt numarası), (varsa çeviren), yayınevi, yayımlandığı yer, yayımlandığı tarih, sayfa numarası.

EkreM Memiş ve Nuri Köstüklü, *Yeni ve Yakınçağda Türk Dünyası*, Çizgi Kitabevi, Konya, 2002, s.114 .

Arnold Gessell and Ilg L. Francis, *Child Development: An Introduction to the Study of Human Growth*, Harper and Row Publications, New York, 1949, p.280 .

(3). İkiyden fazla yazarlı kitaplar :

Yazarın adı ve soyadı vd., *eser adı* , (varsa cilt numarası), (varsa çeviren), yayınevi, yayımlandığı yer ve yayımlandığı tarih, sayfa numarası.

Durmuş Yalçın vd., *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2002, ss.9-14.

Luis Benton et. al., *Informal Economy*, The John Hopkins University Press, Baltimore, 1989, pp.47-59.

(4). Çeviri Kitaplar :

Walter Isaacson, *Steve Jobs*, çev. Dost Körpe, Domingo Yayınevi, İstanbul, 2011, s.540.

Walter Isaacson, *Steve Jobs*, trans. Dost Körpe, Domingo Yayınevi, İstanbul, 2011, p.540.

(5). Yazar veya Editör Adı Bulunmayan Kitap ve Makaleler :

"Türkiye ve Dünyada Yükseköğretim", *Bilim ve Teknoloji*, TÜSİAD Yayınları, İstanbul, 1994, s. 81.

(6). Birden Fazla Ciltten Oluşan Kitaplar :

Halil İnalcık, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi* (çev.Halil Berktaş), Cilt:1, Eren Yayını, İstanbul 2000, s. 100.

b) Makaleler için

Yazar adı ve soyadı, "makale adı" (varsa çeviren), yayımlandığı süreli yayının adı, yayımlandığı yıl, cilt no (Romen)/sayı:, dergide yer aldığı sayfa aralığı, alıntının yapıldığı sayfa numarası.

(1). Tek yazarlı makaleler :

R. Kutay Karaca, "Türkiye-Çin Halk Cumhuriyeti İlişkilerinde Doğu Türkistan Sorunu", *Gazi Akademik Bakış*, 2008, Cilt:1, 219-245, s.220.

John C. Grene, "Reflections on the Progress of Darwin Studies", *Journal of the History of Biology*, 1975, vol.8, 243-273, p. 270 .

(2). İki yazarlı makaleler :

Mehmet Güven ve Derya Kürüm, “Öğrenme Stilleri Ve Eleştirel Düşünme Arasındaki İlişkiye Genel Bir Bakış”, **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2006, 75-90, s.78.

Tom D. Lewis and Gerald Graham, “Seven Tips for Effective Listening”. **British Journal of Social Work**, 2003, 13-35, p.30.

(3). İkiyden fazla yazarlı makaleler :

Mehmet Demir vd., “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Algıları”, **Anadolu Eğitim Dergisi**, 2005, 70 (1), 23-42, s.24 .

Michael Stowe et. al., “Required knowledge, skills and abilities from healthcare clinical managers' perspectives”, **Academy of Health Care Management Journal**, 2011, 55-62, p.60 .

(4). Derleme Kitaplarda Makale :

Nilgün Güzel Özgüven, “Regional Disputes and Conflicts: The Vision of Turkey and Pakistan”, Lt.Col. R.Kutay Karaca, Ph.D (ed.), **Security and Cooperation Seminar**, War Colleges Printing House, İstanbul, 2010, 83-96, s.83

(5). Yazarı Belli Olmayan Makale :

"Balkanlarda Türk Varlığı", **Toplumsal Tarih**, Ankara, 1990,cilt: X, sayı: 7, 8-10, s. 8.

(6). Günlük Gazetelerden Alınmış Makaleler :

Hasan Pulur, “Atatürk’ün Hayalleri”, **Milliyet**, 10 Kasım 2011, s.3.

(7). İnternet Dergisinde Makale :

Alıntının tam adresi yazılmalıdır.

Hasan Kopkallı, “Does frequency of online support use have an effect on overall grades?”, **The Turkish Online Journal of Distance Education**, <http://tojde.anadolu.edu.tr/> . (Erişim tarihi: 18.11.2009)

c) Tezler için

Yayınlanmamış Tezlerin başlıkları için italik kullanılmayacaktır.

Yazar adı ve soyadı, tezin adı, tezin yapıldığı kurum ve enstitü, yapıldığı yer ve tarih, sayfa numarası, (Yayınlanıp yayınlanmadığı ve tezin akademik derecesi).

Kenan Sezer, Sanayi Atıklarında Bazı Organik Kirleticilerin Belirlenmesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Trakya Üniversitesi, Edirne, 2004, s.53 (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

d) Raporlar için

(1). Yazarı Belli Olan Rapor

Fatma Gök, Öğretmen Profili Araştırma Raporu, Eğitim Bilim ve Kültür Emekçileri Sendikası Yayınları, Ankara, 1999, s.25.

(2). Yazarı Belli Olmayan Rapor

Arnavutluk Ülke Raporu, TİKA Yayını, Ankara, 1995, s.7.

(3). Bir Kurum, Firma Ya Da Enstitünün Yazarı Olduğu Rapor

Dış Politika Enstitüsü, Uluslararası İlişkilerle İlgili Anayasaya Konabilecek Hükümler, Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1990, s.33

e) Ansiklopedi

Ömer C.Saraç, Kağıt, Milli gelir, Ak İktisat Ansiklopedisi, cilt:II, Ak Yayınları, İstanbul, 1973, ss.20-30

f) İnternet için

(1). Kamu Kurumlarının İnternet Sayfaları

T.C. Dışişleri Bakanlığı Resmi İnternet Sayfası, "Türkiye Ukrayna Anlaşması",

<http://www.mfa.gov.tr/turkce/group/ikili/11.htm>.

(2). E-Posta Yoluyla Tartışma Gruplarına, Forumlara vb. Gönderilen Mesajlar

Abdulvahap Kara, "Kazak Mitolojisinin Dildeki Yansımaları", (Mesaj: 25), 10 Temmuz 2007, http://groups.google.com/group/turk-tarihciler/browse_thread/thread/f8cef971cca8fd7b.

g) Konferanslarda Sunulan Tebliğler için

Dritan Egro, "Arnavutluk'ta Osmanlı Çalışmaları", XIII.Türk Tarih Kongresi, Bildiriler,4-8 Ekim 1999, cilt:1, TTK Yayını, Ankara, 2002, s. 14.

h) Broşür için

Alev Keskin, 1877-78 Osmanlı-Rus Harbi Harp Tarihi Broşürü, Genelkurmay Başkanlığı Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2000, s.7.

i) Resmî Yayınlar için

İsmet Binark, Balkan Ülkelerinin Tarihi Kaynakları Bakımından Başbakanlık Osmanlı Arşivlerinin Önemi, Başbakanlık Osmanlı Arşivi Yayını, Ankara, 1996, s.9 .

j) Haritalar Ve Şemalar için

Şanlıurfa Turizm Haritası, Harita, Şanlıurfa Valiliği Yayını, Şanlıurfa, 1983.

k) Bülten için

Afyon Kocatepe Üniversitesi Haber Bülteni, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, Afyon, 1999, s 8.

D. BELGE, TABLO, ŞEKİL VE GRAFİKLERİN KULLANIMINDA UYULACAK ESASLAR

1. Ekler (belgeler), yazının sonunda verilecek ve altında belgenin içeriği hakkında kısa bir bilgi ile bilimsel kaynak gösterme ölçütlerine uygun bir şekilde kaynak yer alacaktır.

2. Diğer ekler (Tablo, Şekil ve Grafik) normal yazı dışındaki göstergelerin çok olması durumunda Tablo, Şekil ve grafik için başlıklar; Ek Tablo: 1, Ek Grafik: 3 ve Ek Şekil: 7 gibi yazılmalı, ekler, Kaynaklar'dan sonra verilmelidir.

Bu eklere metin içerisinde yapılan atfların mutlaka Ek Tablo:1, Ek Grafik: 3 veya Ek Şekil: 7 şeklinde yapılmalıdır. Tablo, şekil, grafik ve resim için şayet alıntı yapılmışsa, mutlaka kaynak belirtilmelidir.

3. Metin içerisindeki Tablolar tablo üstünde isimlendirilecek alıntı yapıldığı kaynak türüne göre dipnot sistemine göre verilecektir.

E. KAYNAKÇA YAZIMINDA UYULACAK ESASLAR

1. Kaynakçada yazar soyadı büyük ve başta; adı ise küçük harflerle yazılacak.
2. Kaynaklar alfabetik sıra ve alıntı türüne göre tasniflenerek verilecek. (Kitaplar, makaleler, internet kaynakları vs.)
3. Makalelerde sayfa numaraları belirtilmeyecektir.

F. DEĞERLENDİRME

1. Dergi Yayın Kurulu, biçim ve alanlar açısından uygun bulduğu yazıları konunun uzmanı hakemlere (iki hakeme) gönderir, değerlendirmelerin ikisi de olumlu ise yayına kabul edilir. Biri olumlu, diğeri olumsuz ise makale üçüncü bir hakeme gönderilir. Yayınlanması için düzeltilmesine karar verilen yazıların, yazarları tarafından en geç (posta süresi dâhil) 20 gün içerisinde teslim edilmesi gereklidir. Düzeltilmiş metin, gerekli görüldüğü durumlarda, değişiklikleri isteyen hakemlerce tekrar incelenebilir.
2. Gönderilen yazılar iki alan uzmanının "yayımlanabilir" onayından sonra, Yayın Kurulu'nun son kararı ile yayımlanır. Yazarlar, hakem ve Yayın Kurulu'nun eleştirisi, değerlendirme ve düzeltmelerini dikkate almak zorundadırlar. Katılmadığı hususlar olması durumunda, yazar bunları gerekçeleri ile ayrı bir sayfada bildirme hakkına sahiptir.
3. Hakem oluru alan makaleler, Yayın Kurulu tarafından derginin konu içeriği esas olmak üzere, hakem raporlarının tamamlanma tarihlerine göre sıraya konarak yayımlanır.
4. Dergiye gönderilen yazılar yayımlansın veya yayımlanmasın iade edilmez.
5. Güvenlik Stratejileri Dergisi'nde yayımlanan makalelerdeki görüşler, yazarlarının şahsi görüşleri olup; hiçbir kurum ve kuruluşun resmi görüşü niteliğini taşımaz.

A. PRINCIPLES AS TO THE EDITORIAL BOARD

1. Language of publication is Turkish. However works written in English, German and French may also be published. Reductions to papers submitted to the journal are made by Vice Editors and the Editorial Board. The most recent edition of the spelling guide of Turkish Language Institution is taken into account for language use, punctuation and abbreviations. The texts submitted must be clear and understandable, and be in line with scientific criteria in terms of language and expression.
2. The texts submitted to be published must be no longer than 30 pages including also the abstract and references.
3. For other languages, the texts must be submitted together with the abstract no longer than 250 words in the language of the text and in English at the beginning of the paper, and also with the five keywords and the summary of the article no longer than 750 words in English.
4. Texts written other than English must be provided with an article summary no longer than 750 words.
5. Name of the author must be placed at the right corner in bold italics, in 1 type size; his/her title, place of duty and e-mail address must be indicated in the footnote with (*) in 9 type size. footnotes for other explanations must be provided both in the text and down the page in numbers.
6. The type character must be Times New Roman, 1 type size, line spacing single, footnotes in 9 type size and with single line spacing.

B. PRINCIPLES AS TO PAGE LAYOUT

1. Indentation must be, for the first line, 1, 25; spacing before must be 3 pt, after must be 3 pt, justified, and line spacing must be 1, 5.
2. Page layout must be normal, page setup must be 5 cm from top, 5,5 cm from bottom, 4,5 cm from left, 4,5 cm from right, gutter 0, header 1.25 cm, footer 4,5 cm.
3. Sub-headings must be within three characters from the preceding heading.
4. Page numbers must be placed bottom right.
5. Following the first page, name of author must be provided on even numbered pages, and name of paper must be provided on odd numbered pages in 9 type size as headers.

C. PRINCIPLES AS TO REFERENCES AND CITATIONS

1. Citations (references) shall be given down the pages in numbers in The Journal of Security Strategies. References shall not be presented in the text (e.g. Karpac, 2001: 101.).
2. Full identity of the resources cited shall be given; any un-cited resource shall not be presented in the references.
3. Name of publications (name of book for books, name of journal for papers) shall be indicated in italic and bold, page numbers cited shall be absolutely specified.

a) For Books

1. References and citations for the same publication shall be made by using "Ibid", the same place for the same page. Techniques for citation are presented below.
2. In the footnotes, Resources from other languages shall use the English principles, and Turkish references shall use the Turkish principles.

(1). Books with Single Author:

Name and surname of the author, name of work (volume No if available), (translator if any), publisher, place and date of publication, page number.

Joseph Needham, **Science and Civilization in China**, vol.:5, Cambridge Univ. Pres, Cambridge, 1954, p.7.

(2). Books with Two Authors:

Name and surname of the first author and name and surname of the second author, name of work (volume No if available), (translator if any), publisher, place and date of publication, page number.

Arnold Gessell and Ilg L. Francis, **Child Development: An Introduction to the Study of Human Growth**, Harper and Row Publication, New York, 1949, p.280 .

(3). Books with More Than Two Authors:

Name and surname of the author et. al. name of work (volume No if available), (translator if any), publisher, place and date of publication, page number.

Luis Benton et. al., **Informal Economy**. The John Hopkins University Press, Baltimore, 1989, pp.47-59

(4). Translated Books:

Walter Isaacson, **Steve Jobs**, trans. Dost Körpe, Domingo Publication, İstanbul, 2011, p.540 .

(5). Books with Name of Author or Editor Non-Specified:

“Türkiye ve Dünyada Yükseköğretim”, **Bilim ve Teknoloji**, TÜSIAD Publication, İstanbul, 1994, p. 81.

(6). Publications with More Than One Volume:

Halil İnalçık, **Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi** (trans.Halil Berktaş), vol.:1, Eren Publication, İstanbul, 2000, p.100.

b) For Papers

Name and surname of the author, “name of paper” (translator if any), name of periodical in which it is published, publication year, volume No (Roman)/number: pages in journal, cited page number.

(1). Papers with One Author:

John C. Grene, “Reflections on the Progress of Darwin Studies”, **Journal of the History of Biology**, 1975, vol.8, 243-273, p.270 .

(2). Papers with Two Authors:

Tom D. Lewis and Gerald Graham, “Seven Tips for Effective Listening”. **British Journal of Social Work** , 2003, 13-35, p.30.

(3). Papers with more than Two Authors:

Michael Stowe et al., “Required Knowledge, Skills And Abilities From Healthcare Clinical Managers' Perspectives”, **Academy of Health Care Management Journal**, 2011, 55-62, p.60 .

(4). Paper in Compilation Books :

Nilgün Güzel Özgüven, “Regional Disputes and Conflicts: The Vision of Turkey and Pakistan”, Lt.Col. R.Kutay Karaca, Ph.D (ed.), **Security and Cooperation Seminar**, War Colleges Printing House, İstanbul, 2010, 83-96, p.83 .

(5). Paper with Author Non-Specified in Journals:

"Balkanlarda Türk Varlığı", Toplumsal Tarih, Ankara, 1990, Volume: X, Issue: 7, 8-10, p. 8.

(6). Papers from Daily Newspapers:

Hasan Pulur, "Atatürk'ün Hayalleri", *Milliyet*, 10 Kasım 2011, p.3 .

(7). Paper from Internet Journal :

Full address should be written.

Hasan Kopkallı, "Does frequency of online support use have an effect on over-all grades?", *The Turkish Online Journal of Distance Education*, <http://tojde.anadolu.edu.tr/> . (Access date: 18.11.2009)

c) For Theses

No italics shall be used for headings of non-published Theses.

Name and surname of the author, name of thesis, institution and institute of the thesis, place and date of the thesis, page number, (whether it has been published and academic degree of the thesis).

Kenan Sezer, Sanayi Atıklarında Bazı Organik Kirleticilerin Belirlenmesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Trakya Üniversitesi, Edirne, 2004, p.53 (Unpublished Doctorate Thesis).

d) Report

(1). Report with Author Specified

Fatma Gök, Öğretmen Profili Araştırma Raporu, Eğitim Bilim ve Kültür Emekçileri Sendikası Publishing , Ankara, 1999, p.25.

(2). Report with Author Non-Specified

Arnavutluk Ülke Raporu, TİKA Publishing, Ankara, 1995, p.7 .

(3). Prepared by an Institution, Firm or Institute

Dış Politika Enstitüsü, Uluslararası İlişkilerle İlgili Anayasaya Konabilecek Hükümler, Siyasal Bilgiler Fakültesi Publishing, Ankara, 1990, p.33 .

e) Encyclopedia

Ömer C.Saraç, Kağıt, Milli gelir, Ak İktisat Ansiklopedisi, vol.:II, Ak Yayınları, İstanbul, 1973, pp.20-30.

f) Internet

(1). Web Pages of Public Institutions

T.C. Dışişleri Bakanlığı Resmi İnternet Sayfası, "Türkiye Ukrayna Anlaşması", <http://www.mfa.gov.tr/turkce/group/ikili/11.htm>.

(2). Messages Sent to Discussion Boards, Forums etc by E-Mail

Abdulvahap Kara, "Kazak Mitolojisinin Dildeki Yansımaları", (Message: 25), 10 July 2007, http://groups.google.com/group/turk-tarihciler/browse_thread/thread/f8cef971cca8fd7b.

g) Declerations To Conferences

Dritan Egro, "Arnavutluk'ta Osmanlı Çalışmaları", XIII.Türk Tarih Kongresi Bildiriler 4-8 October 1999, vol.:I, TTK Publising, Ankara, 2002, p.14.

h) Brochure

Alev Keskin, 1877-78 Osmanlı-Rus Harbi Harp Tarihi Broşürü, Genelkurmay Başkanlığı Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Publishing, Ankara, 2000, p.7.

i) Official Publications

İsmet Binark, Balkan Ülkelerinin Tarihi Kaynakları Bakımından Başbakanlık Osmanlı Arşivlerinin Önemi, Başbakanlık Osmanlı Arşivi Yayını, Ankara, 1996, p.9 .

j) Maps And Figures

Şanlıurfa Tourism Map, Map, Şanlıurfa Valiliği Publishing, Şanlıurfa, 1983.

k) Bulletins

Afyon Kocatepe Üniversitesi News Bulletin, Afyon Kocatepe Üniversitesi Publishing, Afyon, 1999, p.8.

D. PRINCIPLES TO ABIDE BY IN USING OF DOCUMENTS, TABLES, FIGURES AND GRAPHICS

1. Attachments (documents), shall be presented at the end of the text and down below shall be a brief information as to the content of the document and proper citation in line with the relevant criteria.
2. Other attachments (Table, Figure and Graphics) shall be presented as Additional Table: 1, Additional Graphic: 3 and Additional Figure: 7 if indicators other than the text are too many in number; attachments shall be presenter after the References. References to these attachments in the text shall absolutely be made as Additional Table:1, Additional Graphic: 3 or Additional Figure: 7. If citation has been made for table, figure, graphic or picture, resource shall absolutely be indicated.
3. The names of the tables within the text shall be written on the top of the table and these tables shall be cited in the footnote according the publication type from which it was cited.
4. The names of the figures, graphics and maps within the text shall be written at the bottom of the figures, graphics and maps and these figures, graphics and maps shall be cited in the footnote according the publication type from which it was cited.

E. PRINCIPLES TO ABIDE BY IN PRESENTATION OF REFERENCES

1. Surname of the author shall be at the beginning with capital letters; name with small letters.
2. Resources shall be sorted alphabetically and according to their types (Books, articles, internet resources).
3. Page numbers shall not be indicated for papers.

F. ASSESSMENT

1. Publication Board of the Journal sends to referees of expertise in the field (three referees) the papers it has found relevant in terms of form and fields; the papers are accepted for publication with the approval of at least two referees out of the three. The papers which have been decided to be reviewed, shall be submitted by the author(s) within no later than 20 days (including the duration of postal service). The revised text may be re-examined by the demanding referees if found necessary.
2. The papers submitted shall be published with the final decision of the Publication Board, following the “can be published” approval of the three experts in the field. Authors shall take into account criticism, assessment and revisions of the referees and the Publication Board. If the author has any points he/she does not agree with, he/she has the right to specify these issues in a separate page with the justifications thereof.
3. The papers, following the approval by the referees, are ordered by the Publication Board, based on dates of completion of referee reports and also based on the scope of the journal.
4. The papers submitted to the journal shall not be given back whether published or not.
5. The views in the papers published in The Journal of Security Strategies are the personal views of the authors, and are no way the official view of any institution or organization.